

**T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI**

**İBRAHİM ERKAL'IN ESERLERİNİN KÜLTÜREL
ÖGELER VE DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim AKBULUT

Danışman

Doç. Dr. İsmail ÇOBAN

AĞUSTOS-2025

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İbrahim Erkal’ın Eserlerinin Kültürel Öğeler ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” başlıklı bu çalışmayı;

☐ Baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. İsmail ÇOBAN’ın sorumluluğunda tamamladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metin içerisinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı taahhüt ederim.

☐ Turnitin benzerlik programından alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranının % 5 olduğunu beyan ederim.

Aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Artvin Çoruh Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin ... ay süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

....../....../2025

İbrahim AKBULUT

ORCID NO: 0000-0002-2328-5614

İmza

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ PROGRAMI

İBRAHİM ERKAL'IN ESERLERİNİN KÜLTÜREL ÖGELER VE
DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

İbrahim AKBULUT
ORCID NO: 0000-0002-2328-5614

Başkan : Doç. Dr. Faruk POLATCAN

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Vafa SAVAŞKAN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. İsmail ÇOBAN

ONAY:

Bu Yüksek Lisans tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 26/08/2025 tarihinde oybirliği/oyçokluğu ile uygun görülmüş ve kabul edilmiştir.

/ /2025

Prof. Dr. Mustafa Çağatay KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Vatanına, devletine, diline, dinine, tarihine, coğrafyasına, Türk örf ve âdetlerine, sanatına bağlılığıyla her zaman farkını ortaya koyan Erzurum insanının / Dadaş'ın kalbinde eserleriyle, hâl ve hareketleriyle, memleketine olan sevgisiyle, Dadaşlara verdiği kıymetle ön plana çıkan isimlerden birisi de Erzurumlu şair / ozan / sanatçı / oyuncu merhum İbrahim Erkal'dır. İbrahim Erkal, sadece Erzurumluların gönlünde değil tüm Türkiye'nin ve hatta dünyanın birçok yerinde kendisi için gönüllerde taht kurmuştur. Şarkıları, türküleri, konuşmaları, sevgiye yaklaşımı, anneye bakış açısı, sevdanın kurallarını çizen, memleket coşkusu içeren eserlerinin her birisi öğreti niteliği taşımıştır. Bu satırların yazarının ve tez danışmanının da kültürel anlamda dünya görüşünün oluşumunda önemli izler taşıyan İbrahim Erkal'ın eserlerinin kültürel öğeler ve değerler eğitimi unsurları bakımından incelenmesi gereği hissedilmiştir. Bu hissiyatın temelinde de İbrahim Erkal'ın adının akademik camiada da yaşatılması, gelecek nesillere kendisi hakkında detaylı bir bilginin bir arada sunulmasının amaçlanması bulunmaktadır.

“Adam Gibi” sevmeyi öğütleyen, “Aklımdasın” deyip vefa gösteren, “Büyük Yalnızlık” ile vefasızlığı küçümseyen, “Bugün Hava Erzurum” deyip memleket hasreti çekenlere motivasyon olan, “Erzurum’a Gel” deyip memleketini tanıtan, “Bir Dadaş” gibi seven, “Burnumda Tütüyorsun” ile özlemlerini arşa çıkaran, “De Get Yalan Dünya” ile güven duygusunun kime layık olduğunu belirten, “Canısı” ile binlerce insanı stadyumlarda, meydanlarda hep bir ağızdan sevgiye yönelten, “Güllere de Küstüm” ile küsüp “Gönül Limanı”na sığınan, aşkın en güzelinin “Palandöken”de yaşandığını söyleyen, “Sarı Gelin”i ellere vermeyen, “Tutku”sundan asla vazgeçmeyen, “Sen Aldırma” deyip “Yalnızım”la yalnızlara durak olan İbrahim Erkal'ı rahmet ve sevgiyle anıyorum.

Çocukluğumdan bu yana bir ağabey, bir arkadaş gibi yanımda olan, bilgisiyle ve tecrübesiyle bana her zaman yol gösteren Sevgili Eniştem Prof. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Kendisinin hayatımdaki varlığı hem

kişisel gelişimim hem de akademik yolculuğum için paha biçilmez bir rehberlik olmuştur.

Hayat yolculuğumda her daim yanımda olan, sevgisiyle ve fedakârlıklarıyla beni bugünlere getiren Canım Annem Nihal AKBULUT'a, bu süreçte desteklerini asla esirgemeyen, sabrıyla yanımda duran Sevgili Eşim Rabia AKBULUT'a da en içten teşekkürlerimi sunarım. Onların varlığı, bu zorlu süreci aşmamda en büyük motivasyonum olmuştur.

Bana sadece bir danışman değil, aynı zamanda samimi bir dost olan Değerli Hocam Doç. Dr. İsmail ÇOBAN'a özel teşekkürlerimi sunarım. Onun dostluğu ve akademik rehberliği, bu tezin ortaya çıkmasında en büyük paya sahiptir. Uzun yıllara dayanan dostluğumuz, bu çalışma sürecinde akademik rehberlikle birleşerek çok özel bir anlam kazanmıştır.

İbrahim Erkal'ın eserlerinde yaşattığı sevgiyle Erzurum'a ve kültürel zenginliklerini gönülden taşıdığım tüm Erzurumlu hemşehrilerime minnetle armağan ediyorum.

İbrahim AKBULUT

Artvin – 2025

İÇİNDEKİLER

KISALTMA DİZİNİ	X
ŞEKİL LİSTESİ	XX
TABLO LİSTESİ.....	XXI
ÖZET	XXII
ABSTRACT	XXIII
1 GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Gerekçesi	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.4.1. Örneklem Sınırlılıkları	6
1.4.2. Teorik ve Metodolojik Sınırlılıklar	6
1.4.3. Analiz Kapsamı Sınırlılıkları	6
1.4.4. Coğrafi ve Kültürel Sınırlılıklar	7
1.5. Araştırmanın Varsayımları	7
1.6. Tanımlar	7
2 KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
2.1. İbrahim Erkal ve Sanatı	10
2.1.1. Hayatı ve Müzik Kariyeri	10
2.1.2. Sanatsal Üslubu ve Toplumsal Etkisi	17
2.1.3. Eserlerinde Duygulanım ve Tematik Özellikler	20
2.2. Kültür ve Müzik İlişkisi	21
2.2.1. Kültürel Aktarımda Müziğin Rolü.....	22
2.2.2. Popüler Kültür ve Popüler Müzik Etkileşimi	23
2.3. Kültürel Ögelerin Sınıflandırılması	24
2.3.1. Tomalin ve Stempleski'nin Üç Boyutlu Modeli.....	24
2.3.2. Müzik Eserlerinde Kültürel Ögelerin Tespiti	25
2.4. Değerler ve Değer Sistemleri	26
2.4.1. Schwartz'ın Değerler Teorisi	26
2.4.2. On Temel Değer Tipi ve Özellikleri	27
2.5. Değerler Eğitimi.....	28

2.5.1. Değerler Eğitiminin Tanımı ve Önemi	28
2.5.2. Değerler Eğitiminde Temel Yaklaşımlar	28
2.5.3. Sanat Yoluyla Değer Aktarımı	29
2.5.3.1. Müzik Yoluyla Değer Aktarımı	29
2.5.3.2. Şiir Yoluyla Değer Aktarımı	30
2.6. İlgili Araştırmalar	30
2.6.1. Türk Halk Müziğinde Değerler Üzerine Çalışmalar.....	30
2.6.2. Popüler Müzik ve Kültürel Aktarım Araştırmaları.....	30
3 YÖNTEM	32
3.1. Araştırma Modeli	32
3.2. Veri Kaynakları	33
3.3. Veri Analizi Süreci	42
3.3.1. Erzurum Ağzı Kullanımlarının Analizi	42
3.3.2. Kültürel Ögelerin Belirlenmesi.....	42
3.3.3. Değerlerin Belirlenmesi	43
3.3.4. İçerik Analizi Süreci	43
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik	43
3.4.1. İç Geçerlik.....	43
3.4.2. Dış Geçerlik	44
3.4.3. Güvenirlik	44
3.4.4. Doğrulanabilirlik.....	44
3.4.5. Uzman Değerlendirmesi ve Alan Yeterliği.....	45
4 BULGULAR VE YORUM	47
4.1. Betimleyici Bulgular	47
4.1.1. Edebiyat Ögesi	58
4.1.2. Folklor Ögesi	60
4.1.3. İnsan Eliyle Yapılmış Dokular Ögesi	62
4.1.4. Sanat ve Müzik Ögesi	63
4.1.5. Değer Ögesi	64
4.1.6. İnanç Ögesi	70
4.1.7. Etik Norm Ögesi	74
4.1.8. Alışkanlıklar Ögesi	78
4.1.9. Âdet Ögesi	82
4.1.10. Gelenek ve Görenek Ögesi	83
4.1.11. Töre Ögesi.....	84

4.1.12. Giyim Kuşam Ögesi.....	84
4.1.13. Yiyecekler Ögesi.....	85
4.1.14. Güç Değeri.....	86
4.1.15. Başarı Değeri	88
4.1.16. Bağımsız Düşünce ve Eylem Seçimi Değeri	89
4.1.17. Keşfetme Değeri	93
4.1.18. Heyecan Değeri.....	94
4.1.19. Cesur Olmak Değeri	97
4.1.20. Yenilik Değeri.....	98
4.1.21. Değişim Değeri	98
4.1.22. Zevk ve Duyumsal Memnuniyet ve Cinsellik Değeri	99
4.1.23. İtaat ve İtaatsizlik Değeri	105
4.1.24. Başkalarına Zarar Verecek Eylemleri Sınırlandırmak Değeri.....	107
4.1.25. Alçakgönüllülük Değeri.....	108
4.1.26. Geleneklere Uyma Değeri.....	111
4.1.27. Kanaatkâr Değeri	113
4.1.28. Olgun Sevgi Değeri.....	115
4.1.29. Sadık Değeri	117
4.1.30. Yardımsever ve Bağışlayıcı Değeri	118
4.1.31. Gerçek Arkadaşlık Değeri	119
4.1.32. Dürüst (Güvenilir) Değeri.....	120
4.1.33. Sorumluluk Sahibi Değeri	120
4.1.34. Manevi Değerlere Yönelme Değeri	122
4.1.35. Bilgelik Değeri.....	123
4.1.36. Hoşgörü Değeri.....	124
4.1.37. Sosyal Adalet Değeri	125
4.1.38. Açık Görüşlülük Değeri.....	126
4.1.39. Çevre Koruma Değeri.....	127
4.1.40. Güvenlik Değeri.....	128
4.2. İbrahim Erkal'ın Eserlerinin Duygulanım Değerleri Bağlamında	
İncelenmesine Yönelik Bulgular	133
4.2.1. Özlem Değeri.....	134
4.2.2. Üzülme Değeri.....	139
4.2.3. Endişe Değeri.....	144
4.2.4. Sevgi Değeri	149

4.2.5. Şaşırma Değeri.....	153
4.2.6. Merak Değeri	156
4.2.7. Sevinme Değeri.....	159
4.2.8. Pişman Olma Değeri	162
4.2.9. Korku Değeri	164
4.2.10. Estetik Değeri	167
5 SONUÇ VE ÖNERİLER	171
5.1. Sonuç ve Tartışma	171
5.2. Öneriler	185
5.2.1. Müzik Eğitimi İçin Öneriler	185
5.2.2. Kültür Politikaları İçin Öneriler.....	186
5.2.3. Toplumsal Uygulamalar İçin Öneriler	186
5.2.4. Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler.....	187
KAYNAKLAR.....	189
İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI	198

KISALTMA DİZİNİ

AA	Aşkım Aşkım
AB	Annem Benim (Anneme) - Şiir
A.Beb.	A Bebeğim
AdG	Adam Gibi
AGö	Ağla Gözlerim
AhB	Ah Beni
Akl.	Aklımdasın
Akuz.	A Kuzum
AlB	Alem Bozulmuş
Ana.	Anacığım (Anneme) - Şiir
AnB	Anasız Babasız
AnBen	Annem Benim
Anl.	Anlatamam
AO	Akşam Olanda
AsG	Aslanlar Gibi
AŞB	Ah Şu Bekârlık
AşB	Aşk Bebeğim
AşK	Aşktan Kaçılmaz

Aşk.	Aşkım
AşY	Aşkından Yanayım Mı? (Gönül)
AT	Avuçlarımda Tutamadım
AtG	Ateşime Gel
AVŞ	Ahlı Vahlı Şarkım
AY	Ağzım Yanmış
AZ	Anlarsın Zamanla
BA	Bıktım Artık
Bal.	Balam
BAÜ	Bir Akşam Üstü - Şiir
BBŞS	Ben Bu Şöhreti Sevmedim - Şiir
BD	Bingöl Dumandır (U.H.)
BDü	Bana Düşecek - Şiir
BE	Bizim Esrarımız
BeD	Benimle Dans
Ben	Ben - Şiir
BGA	Bir Gün Ağlayacağım - Şiir
BGS	Bir Güzel Sevdim
BHE	Bugün Hava Erzurum
BHer	Bir Söz (Herkesin) - Şiir
BHER	Bugün Hava Erzurum
Bİ	Ben de İsterem

BiD	Bir Dadaş
Bil.	Bilemiyorum - Şiir
BK	Boşları Kaldırın - Şiir
BMen	Bir Söz (Menfaatlerin) - Şiir
BO	Bellim Olur (Haydan Olur)
Br.	B1r
BS	Bunu Saymıyorum
BSev	Bir Söz (Sevmek) - Şiir
BŞD	Bir Şans Daha
BT	Birlik Türküsü / Ben Türküyüm - Şiir
BuT	Burnumda Tütüyorsun
BY	Büyük Yalnızlık
BYal	Bir Söz (Yalnızlık) - Şiir
Can.	Canısı
CF	Can Feda
Cİ	Canımın İçi
CM	Canımsın mısın? - Şiir
Cüm.	Cümbüş
ÇB	Çilem Bitmiyor
ÇıB	Çıkrık Benim
ÇiB	Çileli Başım (2015)

ÇilB	Çileli Başım (2017)
Çoc.	Çocukluğum - Şiir
Değ.	Değil - Şiir
DG	Dut Gibi
DGYD	De Get Yalan Dünya
DHKB	Defter Hanım Kalem Bey
DK	Deli Kız
DN	Daha Ne
Dön.	Dönemem
DYD	Dünya Yine Dönüyor - Şiir
ED	Ellere Düş
EG	Erzurum'a Gel
EGT	Erzurumdan Gelir Tatar
EK	Evde Kalıyorum - Şiir
EM	Er Meydanı
EUŞ	Erzurum Uzak Şehir
Evl.	Evleniyorum
GBP	Gece, Bayram ve Pazar - Şiir
GÇ	Gönül Çiçeğim
GDK	Güllere de Küstüm
GGB	Güle Güle Bebeğim
GGH	Güle Güle Ay Hanım

Gİ	Gözüm İstanbul
Git.	Gittin / Gitti - Şiir
GK	Gâvurun Kızı
GL	Gönül Limanı
Glm.	Gülüm
GN	Gülüm Nanay
GOD	Geç Onu Değiştir
Gön.	Gönlüme - Şiir
GS	Gençliğimi Satıyorum - Şiir
Gül.	Gülizar
GüN	Gülüm Nanay
Güz.	Güzelleşelim
HD	Hele Dadaş
HG	Haydi Güzelim
HGK	Hadi Gel de Konuşma - Şiir
HİBS	Hele İyi Bir Şey Söyle
İA	İsterdim Ama - Şiir
İçm.	İçmiyorum - Şiir
İH	İyi Hatun
İns.	İnsafsız
İnsn.	İnsanlık - Şiir
İVS	İsyanım Var Sevenlere

İY	İki Yarısız
Kad.	Kader
KB	Kızma Bilader
KBS	Kral da Ben Sultan da
KÇ	Kır Çiçeğim
KK	Kaşların Kara
KKK	Kız Kara Kız
KöB	Körfezde Buluşalım
KS	Katil Şarkılar - Şiir
KSG	Keşke Seni Görmeseydim
KSV	Kız Seni Vermeseler
KT	Kaldırım Taşları
Küç.	Küçüğüm
Lem.	Lemide
ND	Naylon Dünya
NDAZ	Nasıl da Akıyor Zaman
NDG	Narmandan Gel
Nef.	Nefis - Şiir
Ner.	Nereliyim? - Şiir
NG	Narman Güzeli
NK	Nereye Kadar
NN	Nenni Nenni

NS	Nasıl Sevmiştim
NY	Nazlım Yar
OG	Olduğun Gibi - şiir
Ola.	Olamadım
ÖDV	Ölüm de Var - şiir
Öm.	Ömrüm
Pal.	Palandöken
PKO	Para Kaç Olur? - şiir
Pot.	Potpori
Rar.	Rararilli
Sab.	Sabır
SaG	Sadede Gelelim
SAr	Seni Aradım - şiir
SarG	Sarı Gelin
SB	Sarhoş Baki
SBA	Sazım Beni Anlatsana - şiir
SBL	Sen Bana Lazımsın
SBSS	Sev Beni Sevdim Seni
SD	Sana Değer
SDO	Sevmesen de Olur - şiir
SeA	Sen Aldırma
SeAr	Seni Aradım

SeG	Sevin Gönül
SEV	Sevenlerin Aşkına
Sev.	Sevdalı
SevY	Sevdim Ya
SGÖ	Susuz Gölün Ördekleri - Şiir
SıB	Sıra Bende
Sır.	Sırılsıklam
Sme.	Sevme
SMN	Seviyorum mu Ne?
SNA	Sen Ne Anlarsın
SNS	Seni Nasıl Severim
SO	Sevmesen de Olur
SS	Seni Sevmek - Şiir
SVAK	Seni Veren Allah'a Kurban Olurum
SY	Sensiz Yaşıyamam
ŞaD	Şapkam Düştü
ŞD	Şapkam Düştü
Şii.	Şiir
ŞKE	Şu Kızların Elinden
T	Tutku - Şarkı
TaB	Takıl Bana
Tan.	Tanıştırıyorum - Şiir

TaT	Taze Taze
TıT	Tıpış Tıpış
TN	Tut Nefesini
Toy.	Toycular
TSK	Tak Sepeti Koluna
TT	Taksit Taksit
TuB	Tutmayın Beni
Tut.	Tutku - Şiir
U	Unutulanlar
UB	Usta Be! - Şiir
Ulu.	Uludağ'da - Şiir
Unt.	Unutmayacağım
Unu.	Unutulurmuş
US	Unutamadım Seni
Ust.	Usta
ÜB	Üzdüler Beni
ÜK	Üç Kuruş
Vaz.	Vazgeçemedim
VD	Vur Dibine
VDu	Vurdum Duymaz - Şiir
VGD	Var Gün Dostları
VM	Var Mısın?

VuD	Vur Dibine
VÜ	Varmayın Üstüme
VV	Vıdı Vıdı
YA	Yalnız Ağaç
YaB	Yazık Bana
Yal.	Yalnızım
Yan.	Yandım
YBe	Yer Beni (U.H.)
Yİ	Yaşıyor İnsan (Salla)
YKD	Yalnız Kalmayasın Diye - Şiir
YO	Yalnız Olmuyor
Yol.	Yollar
YÖ	Yüreğinden Öpüyorum
YS	Yazılıyorum Sana
YY	Yağmur Yağar

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 2. 1 İbrahim Erkal, mahalledeki arkadaşlarıyla Kur'an kursuna giderken.....	10
Şekil 2. 2 İbrahim Erkal'ın "Sarhoş Baki" adlı albümünün kapak görüntüsü.....	11
Şekil 2. 3 İbrahim Erkal, İstanbul Kalender Orduevi'nde solist olarak görev yaparken	12
Şekil 2. 4 İbrahim Erkal'ın "Tutku" adlı albümünün kapak görüntüsü.....	13
Şekil 2. 5 İbrahim Erkal "Sıra Bende/Aklımdasın" albümünü hayranları için imzalarken....	14
Şekil 2. 6 İbrahim Erkal ve Emine Ün - "Canısı" dizisinden bir fotoğraf.....	15
Şekil 2. 7 İbrahim Erkal ve Filiz Erkal.....	16
Şekil 2. 8 İbrahim Erkal ud çalarken	18
Şekil 2. 9 İbrahim Erkal'ın "Ben Bu Şöhreti Sevmedim" adlı şiir kitabının kapak görüntüsü	19
Şekil 2. 10 Kültürün öğeleri	25

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1 Erzurum ağızlı kullanımlarının geçiş sıklığı tablosu.....	47
Tablo 4.2 Ürün kategorisine dair kültürel öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	57
Tablo 4.3 Düşünce kategorisine dair kültürel öğelerin geçiş sıklıkları tablosu.....	64
Tablo 4.4 Davranış kategorisine dair kültürel öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	77
Tablo 4.5 Schwartz güç değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	86
Tablo 4.6 Schwartz başarı değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu.....	88
Tablo 4.7 Schwartz özyönelim değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	89
Tablo 4.8 Schwartz uyarılım değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu.	94
Tablo 4.9 Schwartz hazcılık değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu .	99
Tablo 4.10 Schwartz uyma değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu .	104
Tablo 4.11 Schwartz geleneksellik değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	107
Tablo 4.12 Schwartz yardımseverlik değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	114
Tablo 4.13 Schwartz evrenselcilik değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	121
Tablo 4.14 Schwartz güvenlik değeri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu	128
Tablo 4.15 İbrahim Erkal'ın eserlerinde yer alan sözlerin duygulanım değerleri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu.....	133
Tablo 4.16 Kültürün öğeleri kategorisine dair toplam geçiş sıklıkları tablosu	169
Tablo 4.17 Değerler kategorisine dair toplam geçiş sıklıkları tablosu	169

İbrahim Erkal'ın Eserlerinin Kültürel Öğeler ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

İbrahim AKBULUT

Bu çalışma, Türk sanatçı İbrahim Erkal'ın sözlü ve yazılı eserlerinde yer alan kültürel öğeleri analiz etmek ve değerler eğitimi unsuru olabilecek ifadeleri ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç çerçevesinde nitel araştırma modeli ve tarama yönteminin kullanıldığı çalışmada doküman analizi ve betimsel analiz kullanılmıştır. Sanatçının yayınladığı 15 albüm içerisinde özgün 149, özgün olmayan 21 eser ile birlikte toplamda 170 müzik eseri bulunmaktadır. Şiirlerini derlediği “Ben Bu Şöhreti Sevmедim” isimli kitap içerisinde ise özgün 44 adet şiiri bulunmaktadır. Araştırmada 214 eserin tamamı analiz edilerek 754 Erzurum ağız örneği tespit edilmiştir. Tüm bu eserlerin incelendiği çalışma üç boyut içerecek şekilde tasarlanmıştır. Çalışmanın birinci boyutunda, İbrahim Erkal'ın hayatı, müzik kariyeri ve sanatçının Türk müziği ve popüler kültür üzerindeki etkileri incelenmiştir. Ayrıca Erkal'ın eserlerindeki temalar, söz ve müzik tarzı üzerine genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın ikinci boyutunda ise İbrahim Erkal'ın eserlerine yansıttığı kültürel öğeler Tomalin ve Stempleski'nin (1993) kültüre yönelik yaptığı sınıflandırma baz alınarak incelenmiştir. Türk müziği geleneği, Anadolu kültürü, kullandığı dil ve yöresel ağız özellikleri ve diğer kültürel unsurlar üzerinde durulmuş, bu öğelerin nasıl işlendiği ve yorumlandığı üzerine analizler sunulmuştur. Üçüncü boyutta ise sanatçının eserlerinde temsil edilen ve aktarılan değerlerin, Schwartz'ın (1992) değerler ölçeği ile elde edilen temel değerler ve alt değerlere göre hangi kategorilere denk geldiği belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, İbrahim Erkal'ın eserlerinin sadece müzikal bir yansıma olmadığı, aynı zamanda Türk kültürel mirasını ve değerlerini önemli ölçüde yansıttığı görülmüştür. Eserlerinde işlenen temaların, kullanılan dil ve yöresel ağız özelliklerinin, müzik tarzının, Türk müziği geleneğinin ve Anadolu kültürü gibi unsurların, Türk toplumunun yaşam tarzını, değerlerini ve kimliğini yansıtan önemli unsurlar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Kültürü, Değerler Eğitimi, İbrahim Erkal, Kültürel Öğeler, Yöresel Ağız Özellikleri.

ABSTRACT

An Analysis of İbrahim Erkal's Works In Terms Of Cultural Elements And Values Education

İbrahim Akbulut

This study was conducted to analyze the cultural elements present in the oral and written works of Turkish artist İbrahim Erkal and to identify expressions that could serve as components of values education. Within this framework, qualitative research and survey methods were employed, utilizing document analysis and descriptive analysis techniques. The artist's 15 published albums contain a total of 173 musical works, comprising 149 original and 21 non-original compositions. His poetry collection titled "Ben Bu Şöhreti Sevmedim" (I Did Not Love This Fame) includes 44 original poems. In the research, all 214 works were analyzed, and 754 examples of Erzurum dialect were identified. The study examining all these works was designed in three dimensions. In the first dimension, İbrahim Erkal's life, musical career, and the artist's influence on Turkish music and popular culture were examined. Additionally, a general evaluation was conducted on the themes, lyrical content, and musical style in Erkal's works. In the second dimension, the cultural elements reflected in İbrahim Erkal's works were analyzed based on Tomalin and Stempleski's (1993) classification of culture. Focus was placed on Turkish musical tradition, Anatolian culture, the language used and regional dialect characteristics, and other cultural elements, with analyses presented on how these elements were processed and interpreted. In the third dimension, the values represented and transmitted in the artist's works were categorized according to Schwartz's (1992) basic values and sub-values obtained through the values scale. As a result of the research, it was observed that İbrahim Erkal's works are not merely musical reflections but significantly reflect Turkish cultural heritage and values. It was concluded that the themes, language and regional dialect features, musical style, Turkish musical tradition, and Anatolian cultural elements in his works are important components reflecting the lifestyle, values, and identity of Turkish society.

Keywords: Anatolian Culture, Values Education, İbrahim Erkal, Cultural Elements, Local Dialect Characteristics.

1.1. Problem Durumu

Yaşam beraberinde bir birikimi getirmektedir. Bu birikim içinde bulunulan ortam, yaşanan çağ, insanların tutumları, yaşadıkları olaylar, yedikleri içtikleri, ortak hissiyatları çerçevesinde büyük bir yapıya dönüşmektedir. Bu yapı kültürün oluşumuna dolayısıyla da medeniyete katkı sunma bağlamında genişler ve dağılır.

Kültür, aynı zaman periyodunda, belirli bir coğrafi bölgede yaşayan insan grubu tarafından paylaşılan ve göreceli bir sürekliliği olan anlamlar sistemidir (Kashima, 1999). “Kültür, maddi ve manevi her şeyi işlemek ve geliştirmek demektir. İnsanoğlu tabiatı işleyerek kendi iradesi altına aldığı gibi, kendisini de maddi ve manevi olarak işlemiştir. Teknik tabiatı, spor ve tıp vücudu, sanat duygu ve hayali, ilim ve felsefe düşüncüyü işlemekle vücuda gelmiştir” (Kaplan, 2016 s. 38). Bir milletin kültürü hakkında bilgi edinmek için o milletin yaşayışının gözlenmesi önemli ipuçları sunmaktadır (Baykara, 2001).

Günlük hayatımızda neredeyse her alanda kültür kavramını kullanmaktayız. Kişi dünyaya geldiği anda kendisini ait olduğu çevrenin ve toplumun oluşturduğu bir kültürün içerisinde bulur. Karşımızda; nasıl davranacağımızı, nasıl giyineceğimizi, nasıl bir dünya görüşüne sahip olacağımızı dolaylı ya da doğrudan yönlendiren kültürel öğelerle örülü bir dünya vardır. Kültürel öğeler ise ait olduğu milletin belirlediği davranış kurallarıdır. Bu kurallar toplumsal düzenin sağlanmasında, davranışların şekillendirilmesinde önemli yer teşkil eden kurallar bütünüdür. Dilimiz, inancımız, yiyeceklerimiz, içeceklerimiz, giyeceklerimiz, âdet, töre ve alışkanlıklarımız, gelenek ve göreneklerimiz, estetiğimiz, hayata bakış açımız, güzel sanatlarımız, ahlaki kurallarımız, edebiyatımız, halk bilimimiz ve mimarimizde yer alan tüm ayrıntılarda sahip olduğumuz kültürün ilmek ilmek işleyişini görürüz, duyarız, hissederiz. Bu unsurlar bizi biz yapan kültürel öğelerdir (Kırkkesele ve Alyılmaz, 2020, s. 2-3).

“Her dilin kendi içinde lehçeleri ve ağızları olduğu gibi ölçünlü Türkiye Türkçesinin de lehçeleri ve ağızları bulunmaktadır. Geride kalan tarihsel süreçte kendisine Anadolu sahasında yaygın kullanım alanı bulan ve bu coğrafyada ölçünlü hâle gelen Türkiye Türkçesi, lehçeleri ve ağızları bakımından dünyanın en zengin dilleri arasında yer almaktadır” (Alyılmaz ve Alyılmaz, 2018, s. 10). Türkiye Türkçesi de kendi içinde ağızlara ayrılmıştır. Doğu grubu ağızlarından olan Erzurum ağızı da bunlardan biridir. Özkan (2013), halk türkülerinin yerel ağızların ses bilimi ve söz varlığı özelliklerini barındıran otantik metinler olduğunu ve dialektoloji çalışmalarında bu ürünlerin önemli veri kaynakları olarak kullanıldığını belirtmiştir. Bu perspektiften bakıldığında, İbrahim Erkal’ın seslendirdiği eserlerde tespit edilen ağız özellikleri, yerel kültürel kimliğin dilsel boyutunu ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

Habermas’a (1984) göre kültürel değerler, yaşam dünyası içinde iletişimsel rasyonalite aracılığıyla yeniden üretilir. Bu bağlamda, müzik yalnızca estetik bir olgu olarak değil; bireylerin kendilerini ifade etmelerine, değerlerini yeniden inşa etmelerine ve toplumsal normlarla etkileşime girmelerine aracılık eden bir uygulama alanıdır. DeNora’nın (2000) “aesthetic agency” kavramı, bireylerin müziği duygusal, sosyal ve kimliksel gereksinimlerini karşılamak için nasıl kullandıklarını ortaya koyar. Bourdieu ve Passeron’a (1970) göre kültürel değerler; müzik, eğitim ve medya gibi kurumsal araçlarla kuşaktan kuşağa aktarılır. Ancak bu süreç, popüler müzik bağlamında bazen değer aktarımının ideolojik yönlendirmelere açık hâle gelmesi, bireysel özerkliğin zedelenmesi gibi eleştirel soruları da beraberinde getirir. Adorno’nun (1944) görüşüne göre, popüler müzik tüketim kültürüne hizmet ederek toplumsal rasyonaliteyi yeniden üretmektedir. Türkiye özelinde halk müzikleri, duygu, kimlik ve kültürel miras aktarımında önemli bir araç olarak görülmektedir (Turhan ve Kova, 2012).

Bu bağlamda önemli bir figür olarak karşımıza çıkan İbrahim Erkal, halk müzik unsurlarını arabesk türle sentezleyerek, modern Türkiye’nin sosyal değişimleri ve kültürel çeşitliliğini yansıtan özgün bir sanat anlayışı ortaya koyar. Erkal’ın eserlerinde yer alan özlem, vefa, sadakat gibi temalar hem geleneksel Anadolu anlatısını sürdürmekte hem de bu değerleri güncel toplumsal alanlara taşımaktadır. Habermas’ın (1984) kamusal alan ve sanat ilişkisine dair görüşleri doğrultusunda bu örnekler, müzikle değer oluşturma sürecinin anlamlı bir boyutunu temsil eder.

Alan yazınında müzik ve değer eğitimi arasındaki ilişki sıklıkla vurgulanmaktadır (DeNora, 2000; Habermas, 1984; Bourdieu & Passeron, 1970). Ancak Türkiye’de

müzik ve değerler eğitimi alanında yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizinde, müzik ve değerler eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların çok az olduğu tespit edilmiştir. (Turhal & Varış, 2022). Özellikle popüler halk müzik sanatçılarının toplumsal bellek üzerindeki etkisi yeterince incelenmemiştir. Bu nedenle, geniş kitlelere ulaşabilen bir sanatçı olarak İbrahim Erkal'ın eserlerinin, müzik estetiği ile değer aktarımını buluşturan bir analizle ele alınması, alan yazınında mevcut olan kavramsal boşluğu dolduracak niteliktedir. Bu doğrultuda “İbrahim Erkal'ın eserlerinde kültürel öğelerin ve değerler eğitimi unsurlarının yer alma durumu nasıldır?” ana problem sorusuna cevap aranmaktadır. Çalışmanın alt problem soruları şu şekildedir:

1. İbrahim Erkal'ın müzik eserlerinde kültürel öğelerin yer alma durumu nasıldır?
2. İbrahim Erkal'ın şiirlerinde kültürel öğelerin yer alma durumu nasıldır?
3. İbrahim Erkal'ın müzik eserlerinde değerler eğitimi ile ilgili unsurlar nasıl yer almaktadır?
4. İbrahim Erkal'ın şiirlerinde değerler eğitimi ile ilgili unsurlar nasıl yer almaktadır?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Gerekçesi

Değerler eğitimi, bireylerin toplumsal hayata uyum sağlamasında, kimlik geliştirmesinde ve etik kararlar alabilmesinde kilit bir işlev görmektedir. Bu işlev, yalnızca okul ortamlarında yapılan sistematik öğretimle sınırlı kalmayıp; bireyin etkileşimde bulunduğu kültürel çevreyle, medya araçlarıyla ve sanatla şekillenmektedir. Özellikle genç kuşakların değer algılarının biçimlenmesinde, sanatsal ürünler (başta müzik olmak üzere) önemli bir aracı rol üstlenmektedir. Banks (2006) bu tür araçların kültürel farkındalık geliştirmedeki gücünü vurgularken, Eisner (2003) sanatın duygusal ve ahlaki gelişim üzerindeki etkisine dikkat çeker. Yazıcı'ya (2006) göre ise değer eğitimi, bireyin davranışsal yönelimlerini şekillendirmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal bütünlüğü ve ortak kimlik bilincini pekiştiren bir araçtır.

İbrahim Erkal'ın sözlü ve yazılı sanat ürünlerinde yer alan kültürel öğeleri ve değerleri sistematik biçimde analiz ederek, bu içeriklerin değerler eğitimi açısından nasıl kullanılabileceğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu kapsamda, sanatçının müzik eserleri ile şiir kitabında yer alan anlatılar, Tomalin ve Stempleski'nin (1993) kültürel öge kategorisi (ürün, düşünce, davranış) çerçevesinde ve Schwartz'ın (1992) temel değerler kuramına göre incelenmektedir. Böylece kültürel aktarımın sanatsal boyutunun ve değerlerin eğitimsel bağlamda temsiline çözümlemesi yapılmakta, İbrahim Erkal'ın

eserlerinin kültürel mirasın korunması ve değerler eğitiminin desteklenmesi açısından taşıdığı potansiyel ortaya konmaktadır.

Sanatçının halk müziği, arabesk ve popüler kültür öğelerini harmanladığı anlatı dili; geleneksel Anadolu kültürünün duygu, düşünce ve davranış kalıplarını modern söylemle genç kuşaklara aktarabilme potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda İbrahim Erkal, yalnızca müzikal bir figür değil, aynı zamanda kültürel değerlerin taşıyıcısı olarak incelenmeye değerdir. Tomalin ve Stempleski'nin (1993) kültürel öğeler kategorisi (ürün, düşünce, davranış) bu araştırmada çözümlemenin temel çerçevesini oluştururken, değerlerin analizi ise Schwartz'ın (1992) temel değerler kuramına dayandırılmıştır.

Araştırma, popüler kültür ürünlerinin değer aktarımı bağlamında eğitimde nasıl araçsallaştırılabileceğine dair somut bir örnek ortaya koymayı amaçlamaktadır. Literatürde popüler müziğin pedagojik potansiyeli üzerine sınırlı sayıda çalışma yer almakta, özellikle İbrahim Erkal gibi geleneksel ve modern çizgileri sentezleyen sanatçıların eğitim bilimleri perspektifiyle ele alınması büyük ölçüde ihmal edilmektedir. Çelik ve Buluç (2018), değerler eğitiminin sanat yoluyla kazandırılmasının önemini vurgulayarak bu alandaki çalışmaların sınırlılığına dikkat çekmiştir. Bu çalışma bu boşluğu doldurarak, hem değerler eğitiminin etkili içeriklerle güçlendirilmesini hem de kültürel mirasın korunmasını amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yazılı ve sözlü kültür ürünleri, toplumların tarihsel hafızasını, değer yapılarını ve kültürel birikimlerini kuşaktan kuşağa aktaran önemli anlatım araçları arasında yer almaktadır. “Düşüncelerin, duyguların işlenmesi sonucunda yazınsal olarak karşımıza çıkan metinler aslında birbirinin devamı niteliğinde, birbirinden izler taşıyan, ortaklıklar barındıran ürünlerdir” (Çoban, 2017, s. 2232). Bu ürünler, sadece geçmişin yansıması değil, aynı zamanda bugünün sosyokültürel yapısına dair dinamik ipuçları barındırır.

“Günümüz toplumlarının başta ahlak olmak üzere inanç, tarih, maneviyat, millî bilinç vb. alanlarda yaşadığı çöküş ve toplumların genetik kodlarını yani kadim değerlerini gelecek kuşaklarına da aktarabilme kaygısı; değer konusunun popüler olması ve üzerinde çokça düşünülmesi zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir” (Şahin, 2019, s. 1060). İbrahim Erkal'ın sanatsal üretimi bu bağlamda değerlendirilmesi gereken önemli bir kültürel hafıza örneğidir. Sanatçının eserlerinde sıkça rastlanan aşk, ayrılık, özlem,

hüzün gibi bireysel temalar; vefa, sadakat, aile bağları, yardımlaşma ve toplumsal dayanışma gibi kolektif değerlerle harmanlanmakta, böylece birey-toplum ilişkisini sanatsal dille yeniden inşa etmektedir. Özellikle halk müziği ile arabesk ve popüler kültür öğelerini birleştiren anlatım tarzı, geleneksel ile modern buluşturarak genç kuşaklara ulaşmayı başarmıştır. Bu yönüyle Erkal, müzisyenlik kimliğinin yanı sıra toplumsal değerleri yansıtan ve bunları söz yazarlığı ile şairliği aracılığıyla aktaran çok boyutlu bir sanatçı olarak kabul edilebilir.

“Müzik eğitimi, diğer disiplinlerdeki okuryazarlığı, aritmetiği ve bilgi edinmeyi desteklerken müzik aracılığıyla öğrenmeyi de kapsamaktadır. Bunun yanı sıra bilişsel becerilerin gelişmesini, muhakeme kapasitesinin artmasını, sözel ve sayısal hafızanın gelişmesini, konsantrasyonun gelişmesini, kendini ifade etme becerisini, zaman yönetimi becerilerinin gelişmesini ve düşük performans gösteren öğrencilerin desteklenmesini sağladığı da bilimsel bir biçimde kanıtlanmıştır” (Kılıç, 2023, s. 1513). Deneysel çalışmalarda araştırmacılar, insanların ses yoluyla, aynı bilginin görsel veya kinestetik yollarla sunulmasına göre iki kata kadar daha etkili öğrendiklerini kanıtlamışlardır (Conway vd., 2009, s. 276). Stokes (1992), Türkiye’deki arabesk müzik üzerine yaptığı çalışmada, popüler müziğin toplumsal yaşam biçimlerini, etik değerleri ve inanç sistemlerini hem sözlü gelenek hem de sanatsal ifade yoluyla taşıdığını ortaya koymuştur. Son yıllarda yapılan akademik çalışmalarda da görüldüğü üzere, müziğin eğitimde kullanılabilirliği giderek artmaktadır. Ancak Türkiye özelinde, özellikle İbrahim Erkal gibi hem halk hem de popüler kültürü sentezleyen sanatçılar üzerine yapılan eğitim temelli araştırmalar sınırlıdır. Bu nedenle, bu çalışmanın özgün katkısı, İbrahim Erkal’ın eserleri üzerinden kültürel öğelerin ve değerlerin analizini yaparak somut, yerli ve özgün içerikler önermesidir.

Ayrıca, bu çalışma; değerler eğitimi, halkbilim, müzik sosyolojisi ve kültürel çalışmalar gibi disiplinler arası bir kesişimde konumlanarak literatüre katkı sunmayı hedeflemektedir. Böylelikle sadece pedagojik bir boşluğun değil, aynı zamanda kültürel sürdürülebilirliğin desteklenmesi yönünde de önemli bir boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır.

Özellikle gençlerin geleneksel halk ozanlarına kıyasla daha fazla popüler halk müziği sanatçılarına yöneldiği günümüzde; İbrahim Erkal gibi söz yazarı sanatçıların eserlerinin bilimsel açıdan incelenmesi, değerler eğitimi bağlamında ayrı bir önem kazanmaktadır. Bu çalışma, değer aktarımının niteliğini artırmayı, eğitimsel bağlamda

kullanılabilecek yerli, etkili ve anlamlı içeriklerin geliştirilmesini ve müzik ile edebiyat gibi popüler kültür ürünlerinin eğitimsel potansiyelinin görünür hâle getirilmesini amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma aşağıdaki sınırlılıklar çerçevesinde yürütülmüştür:

1.4.1. Örneklem Sınırlılıkları

1. Araştırma, İbrahim Erkal'ın yayımlanmış 15 albümündeki 170 müzik eseri (149 özgün, 21 anonim ya da düzenleme) ile sınırlandırılmıştır.
2. Sanatçının “Ben Bu Şöhreti Sevmedim” adlı şiir kitabındaki 44 şiir ile sınırlandırılmıştır.
3. Vaka çalışmalarının genelleme konusundaki doğal sınırlılıkları nedeniyle (Yin, 2018), tek sanatçı odaklı bu çalışmanın bulguları tüm Türk popüler müziğine genellenemez.

1.4.2. Teorik ve Metodolojik Sınırlılıklar

1. Eserlerdeki kültürel öğelerin Tomalin ve Stempleski'nin (1993) sınıflandırmasına göre tespit edilmesi ile sınırlandırılmıştır.
2. Değerlerin Schwartz'ın (1992, 2006, 2012) değerler teorisi çerçevesinde incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.
3. Çalışma, içerik analizi ve doküman incelemesi yöntemi ile sınırlı olup, eleştirel söylem analizi gibi daha derinlemesine analiz yöntemleri kullanılmamıştır (Fairclough, 2003).

1.4.3. Analiz Kapsamı Sınırlılıkları

1. Müzikal özellikler (melodi, ritim, armoni) analiz kapsamına alınmamış, yalnızca şarkı sözleri ve şiirsel metinler incelenmiştir (Clayton, Herbert, Middleton, 2012).
2. Eserlerin üretildiği sosyoekonomik ve politik bağlam derinlemesine analiz edilmemiştir (Born, 1995; Bourdieu, 1993).
3. Dinleyici alımlama süreçleri ve müziğin toplumsal etkisi araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

1.4.4. Coğrafi ve Kültürel Sınırlılıklar

1. Erzurum ağzı kullanımları Alyılmaz ve Alyılmaz'ın (2018) sınıflandırması ile sınırlandırılmıştır.
2. Kültürel öge analizinde Doğu Anadolu bölgesi özellikleri ön planda tutulmuş, diğer bölgesel etkileşimler sınırlı düzeyde ele alınmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada kuramsal çerçevenin oluşturulması esnasında kültür, değerler, müzik ve değerler eğitimi kavramları ile kültürel öğelerin aktarımında ve değer eğitiminde müzik eserlerinin önemi konuları ile ilgili literatür taranmıştır. Bu yolla elde edilen bilgilerin araştırmada cevabı aranan sorulara ışık tutacağı varsayılmaktadır.

Ayrıca, aşağıdaki varsayımlar araştırmanın temelini oluşturmaktadır:

1. Müzik eserleri aracılığıyla kültürel öğelerin ve değerlerin etkili bir şekilde aktarılabilmesi varsayılmaktadır.
2. İbrahim Erkal'ın eserlerinin geniş kitlelerce dinlenmesinin, bu eserlerdeki değerlerin toplumsal etkisini artırdığı varsayılmaktadır.
3. Popüler halk müziği eserlerinin, geleneksel değerlerin modern topluma aktarılmasında köprü işlevi gördüğü varsayılmaktadır.
4. Sanatçının tüm yayımlanmış eserlerine ulaşıldığı varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Değer: Rokeach (1973) değerleri, “bireyin kişisel ve sosyal davranışlarını yönlendiren, tercih edilen davranış biçimleri veya varoluş durumları hakkındaki kalıcı inançlar” olarak tanımlamıştır. “Değer; bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideolojik veya ilahi kaynaklı her türlü duygu, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetlerdir” (Çelikkaya, 1998. s. 168). Schwartz (1992, 1994) değerlerin, bireylerin, grupların ve toplumların hakkında bilgi edinilmesini sağladığını ifade etmektedir.

Değerler Eğitimi: Halstead ve Taylor (2000), değerler eğitimi “bireylerin ahlaki ve sosyal değerleri öğrenmesi, anlaması ve günlük yaşamlarında uygulaması süreci” olarak tanımlamıştır. Lickona (1992) ise bu süreci, karakter eğitiminin temel bileşeni olarak

görmekte ve değerler eğitiminin bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Kültür: Bir toplumun tarihsel süreç içinde oluşturduğu, kuşaktan kuşağa aktarılan, maddi ve manevi öğeleri kapsayan bütünsel bir yapıdır. Tylor (1871), kültürü “bir toplumun üyesi olarak insanın edindiği bilgi, inanç, sanat, yasalar, ahlak, gelenekler ve diğer yetenekleri ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütün” olarak tanımlamıştır. Geertz (1973), kültürü “insan tarafından örülmüş anlamlar ağı” şeklinde betimleyerek, sembolik bir yaklaşım geliştirmiştir. Gökalp’a (2014) göre ise kültür ulusal olup yalnız bir ulusun dini, ahlaki, hukuki, kurgusal, sanatsal, dilsel, iktisadi ve bilimsel hayatlarının uyumlu bir toplamıdır.

Kültürel Öge: Hofstede (1984), kültürel öğelerin toplumsal davranışları şekillendiren “zihinsel programlar” olduğunu belirtmiş, bu öğelerin hem kültürün taşıyıcısı hem de yeniden üreticisi konumunda olduğunu vurgulamıştır. Tomalin ve Stempleski (1993), kültürel öğeleri ürün, düşünce ve davranış olmak üzere üç temel kategoride sınıflandırmış ve bu öğelerin kültürel aktarımın temel araçları olduğunu vurgulamıştır.”

Müzik: “Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür” (Uçan, 1997, s. 10). Dilin evriminde fonogenetiksel anahtar rolü oynayan müzik, etkileşim, grup koordinasyonu ve bağlılık davranışlarında önemli işlevlere sahip olmakla birlikte insan hayatında en temel ve en eski sosyobilişsel temellere dayanan alanlardan da biridir.

Türk Halk Müziği: “Toplumun ortak duygu ve düşüncelerini yalın, samimi, coşkulu ve içli ezgilerle anlatan köklü bir müzik sanatıdır. Türk halkının zevkle dinlediği bu müzik, doğal ve sosyal olayları, acı, sevgi, özlem ve gurbet gibi ortak duyguları, insanımızın mertlik ve kahramanlık gibi ulusal özelliğini, tarihî olayları konu alan büyük bir kültür hazinesidir” (Yener, 2006, s. 30).

Popüler Müzik: Frith (1998), bu tür müziğin hem eğlence hem de kültürel aktarım işlevi gördüğünü, genç kuşakların kültürel değerlerle buluşmasında köprü rolü oynadığını belirtmiştir. “Popüler müzik, ekonomi kültüründe var oluş aşamalarında stratejilerini değiştirmiş, kendini tüketim boyutunda var ederek, kitlelerin talebine adanmıştır. Bu anlamda kitle müziği diye de adlandırılan popüler müzik için bu kavram bu müziğin geldiği uç noktadır” (Aydar, 2014, s. 803).

Şarkı: “İnsan sesi ile söylenen her türlü ezgi, müzik parçası veya melodi, şarkı olarak nitelendirilmiş, ifade edilmiştir. Bunun daha da ötesinde, bütün Türk müziği formlarının yanı sıra Avrupa klasik müzik formları ve popüler müzik formları da şarkı olarak tanımlanmıştır” (Tohumcu, 2009, s. 712).

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, İbrahim Erkal'ın hayatı ve sanatı, kültür ve müzik ilişkisi, kültürel öğeler kavramı ile değer, değerler eğitimi ve sanat yoluyla değer aktarımı konularındaki kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca Türk halk müziğinde kültürel öğeler ve değerler ile popüler müziğin kültürel aktarımdaki rolüne ilişkin yapılmış araştırmalar hakkında bilgiler sunulmuştur. Bu kuramsal çerçeve, İbrahim Erkal'ın eserlerinde yer alan kültürel öğelerin ve değerlerin sistematik analizine temel oluşturmaktadır.

2.1. İbrahim Erkal ve Sanatı

2.1.1. Hayatı ve Müzik Kariyeri

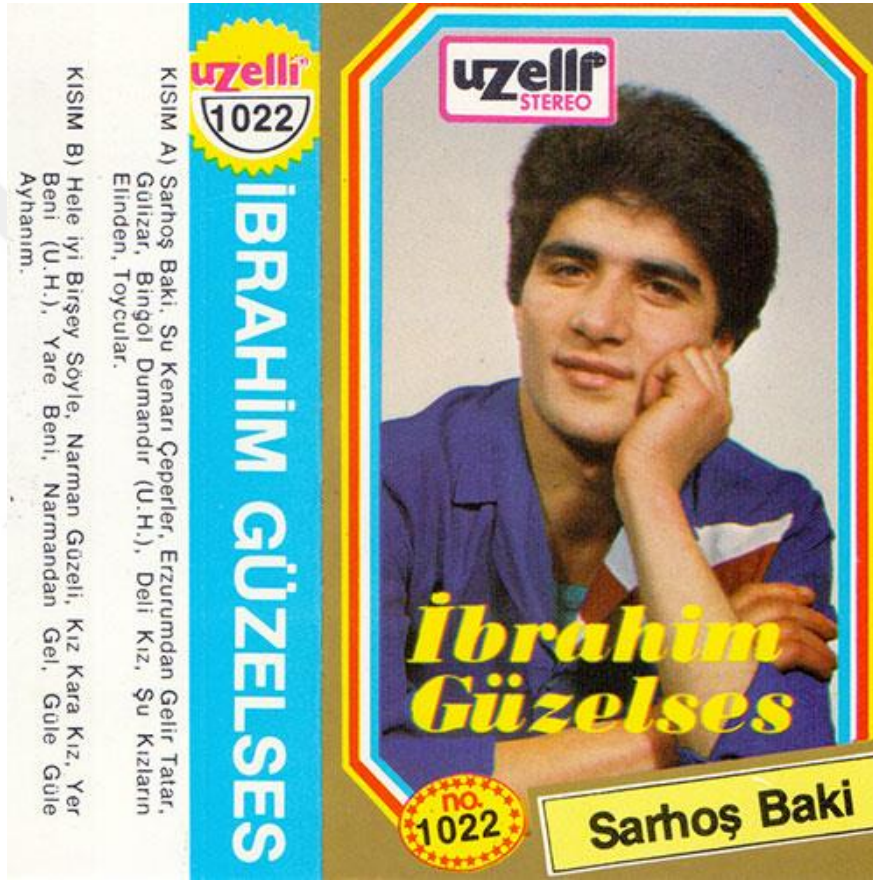
İbrahim Erkal, 10 Ekim 1966 tarihinde Erzurum'un Narman ilçesinde dünyaya gelmiştir. Altı kardeşin en büyüğü olan sanatçı, çiftçilikle uğraşan mütevazı bir ailenin çocuğu olarak yetişmiştir. Babası Ebubekir Erkal ziraat işçiliğinden emekli, annesi Hatice Hanım ise ev hanımıdır (Sabah, 2018; CNN Türk, 2024). Bu Anadolu toprağında geçen çocukluğu, ilerleyen yıllarda müziğine yansıyacak derin bir kültürel birikimin temellerini atmıştır.

Şekil 2. 1 İbrahim Erkal, mahalledeki arkadaşlarıyla Kur'an kursuna giderken
<https://erzurumportali.com/upload/77/153/9OL92P3O.jpg>

Müzikle tanışması oldukça erken yaşlarda gerçekleşmiştir. İlkokul yıllarında kendi kendine bağlama, mandolin ve flüt çalmayı öğrenen Erkal, bu dönemde müziğe olan

tutkusunun ilk işaretlerini vermeye başlamıştır (Cumhuriyet, 2023). Narman'da tamamladığı lise eğitiminin ardından girmiş olduğu üniversite sınavlarında Ankara'da öğretmenlik bölümünü kazanmış ve okuma bahanesiyle Narman'dan ayrılmış ve Ankara'ya gitmiştir. Ancak tercihini tutkusu olduğu müzikten yana kullanmıştır. Ankara'da bir gazinoda tanıştığı Musa Eroğlu onun yeteneğini ve müziğe olan ilgisini fark ederek kendi adına açmış olduğu ve ders vermiş olduğu Musa Eroğlu Müzik Eğitim Merkezine gelmesini teklif eder. İbrahim Erkal bu merkeze kaydolarak bağlama, nota ve solfej eğitimi almaya başlamıştır” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 12).

Şekil 2. 2 İbrahim Erkal'ın “Sarhoş Baki” adlı albümünün kapak görüntüsü
<https://images.app.goo.gl/75xsLbFKPYPem8qX7>

İlk albüm denemesi 1984 yılında “İbrahim Güzelses” adıyla çıkardığı Erzurum ağzıyla söylediği “Sarhoş Baki” albümü olmuştur. Ancak bu albüm o yıllarda beklenen ilgiyi görmemiştir.

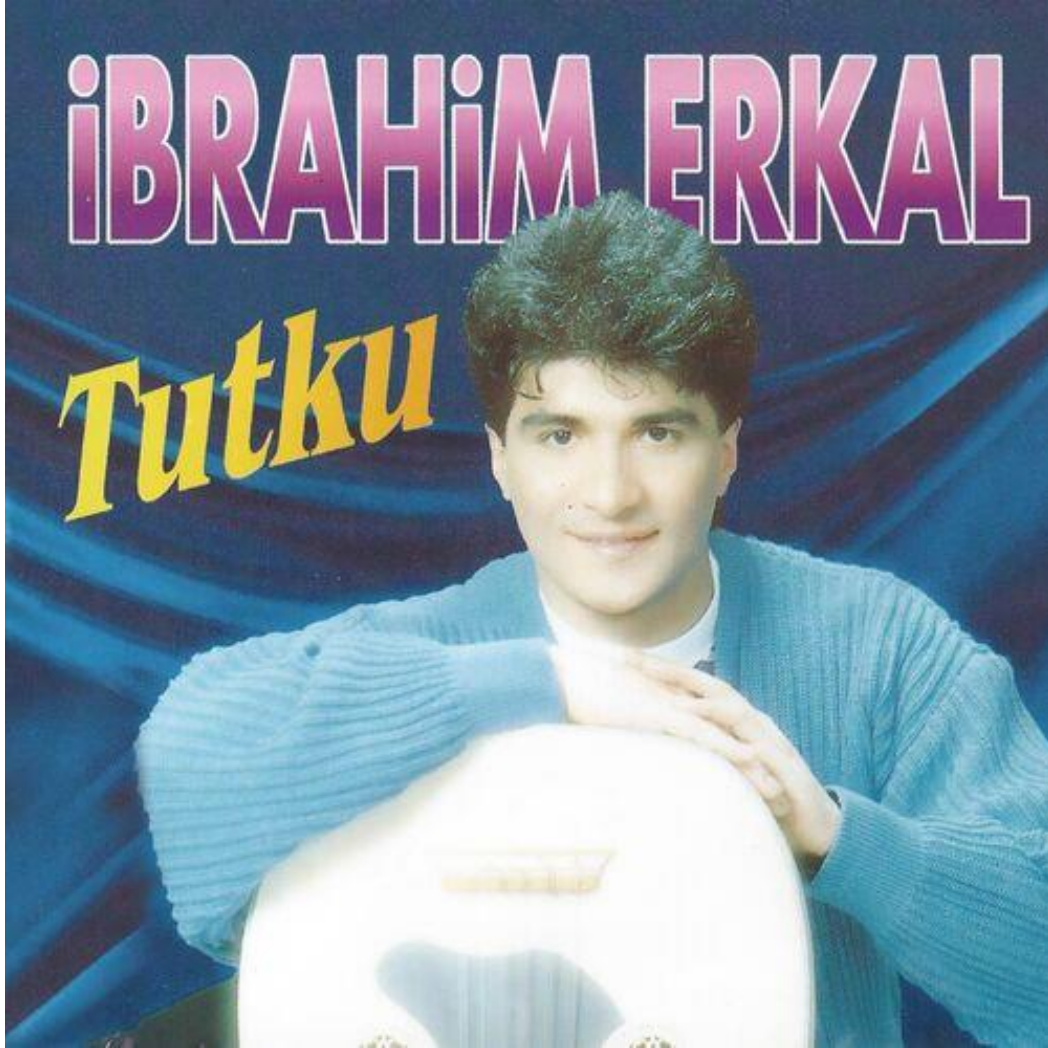

Şekil 2. 3 İbrahim Erkal, İstanbul Kalender Orduevi’nde solist olarak görev yaparken
<https://www.facebook.com/ibrahimerkal/posts/kisa-notlar-sanat%C3%A7%C4%B1m%C4%B1z-ibrahim-erkal-askerli%C4%9Fini-1987-1988-y%C4%B1lar%C4%B1nda-istanbul-ka/2230403873852902/>

Askerlik görevini 1987-1988 yılları arasında İstanbul Kalender Orduevi’nde solist olarak yapan Erkal, bu dönemde de müzikten kopmamıştır. Askerlik sonrası kısa bir süre memleketi Erzurum’a dönen sanatçı, 1989 yılında “bir pantolon bir ceket” ile İstanbul’a göç etmiştir. Bu ifade, onun ne kadar az imkanla büyük hayallerin peşinden gittiğini göstermesi açısından oldukça çarpıcıdır. (MEB İbrahim Erkal İlkokulu, t.y.)

İstanbul’daki ilk yılları oldukça zorlu geçmiştir. Nişantaşı’nda garsonluk yaparak geçimini sağlamıştır. Hatta 1992 yılında Tekirdağ’ın Kumbağ ilçesinde bir yıl boyunca garson olarak çalışmıştır. Daha sonra bu dönemi “hayat okulu” olarak tanımlayan Erkal, yaşadığı zorlukların kendisini olgunlaştırdığını ve müziğine derinlik kattığını belirtmiştir (Cumhuriyet, 2023; Haberler.com, t.y.). “Bu işe devam ederken Erzurumlu büyük saz ustası Arif Sağ ile Selami Bektaş aracılığıyla tanışır ve kendisinden bağlama dersleri almaya başlar. Bu büyük ustadan sadece bağlama değil nota, solfej ve halk müziği usulleri üzerinden çok şey öğrenir. İbrahim Erkal, Selami Bektaş’ın ortak olduğu Çağlayan’da faaliyet gösteren Telden Dile Müzik Merkezi’ne gider. Burası onun için hem ders aldığı hem ders verdiği hem de barındığı bir yer olur. Telden Dile Müzik Merkezinin kurucusu ve ortaklarından Mehmet Sağat ve Atilla Meriç “Tutku” isimli

albümünde ciddi katkılar sağlayan isimler olacaktıdır” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 13).

Şekil 2. 4 İbrahim Erkal’ın “Tutku” adlı albümünün kapak görüntüsü

<https://cdn-images.dzcdn.net/images/cover/5ab94cec6852a7ec2c0edd8649ea3bf5/500x500-000000-80-0-0.jpg>

Asıl çıkışını, kendi adıyla 1993 yılında yayınladığı “Tutku” albümüyle yapmıştır. Albümdeki “Tutku” şarkısı büyük ilgi görmüş ve İbrahim Erkal ismini müzik piyasasında duyurmuştur 1994 yılında ise fanatik derecede tuttuğu takımı Galatasaray için Ölümüne Cim Bom adlı sekiz parçadan oluşan bir albüm yapmıştır. “Aslanlar Geliyor”, “Hadi Ordan” ve “Ölmeye Geldik” adlı parçaların yer aldığı albüm Galatasaray taraftarı tarafından olumlu tepkiler almayı başarmıştır (Wikipedia, 2025; Milliyet, 2022).

Şekil 2. 5 İbrahim Erkal “Sıra Bende/Aklımdasın” albümünü hayranları için imzalarken
<https://www.facebook.com/ibrahimerkal/photos/1995-yilinda-sira-bende-aklimdasin-alb%C3%BCm%C3%BC-ile-g%C3%BCndeme-bomba-gibi-d%C3%BC%C5%9Fen-sanat%C3%A7imi/2174509012775722/>

Gerçek başarı ise 1995 yılında “Sıra Bende/Aklımdasın” albümüyle gelmiştir. Özellikle “Aklımdasın” ve “İnsafsız” şarkıları radyolarda çok sık çalınmaya başlamış, televizyon programlarına davetler almıştır. Ancak kariyerinin zirve noktası, 1996 yılında çıkardığı “Gönlünüze Talibim” albümü olmuştur. Bu albümdeki “Unutmayacağım”, “Canısı” ve “Erzurum’a Gel” şarkıları âdeta fenomen hâline gelmiştir (Kral Müzik, 2025; Habertürk, 2024). “İbrahim Erkal oyunculuk hayatına başlaması Canısı isimli parçasının tutulması üzerine gelen film teklifini kabul etmesiyle olmuştur. Canısı Şarkısının sözleri etrafında bir film konusu senaryolaştırılmıştır. Temel Gürsu tarafınca yönetmenliği üstlenilen film 1996 yılında TV Filmi olarak nitelendirilen tarzda çekilir. Başrol oyuncularını İbrahim Erkal ve Emine Ün'dür. Film 1997 yılında Show TV'de yayınlanır bu filmin başarısı sonucunda Canısı dizisi çekilir... Bu dizi yayınlandığı sürece reyting rekorları kırar” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 27). “Aynı parçasının adıyla bu sefer bir dizi çekimi yapılmıştır. Yirmi altı bölümden oluşan “Canısı” dizisiyle arabesk müzik sanatçısı İbrahim Erkal, şöhretini daha da ileriye taşımıştır” (Uymaz, 2024, s. 245).

Şekil 2. 6 İbrahim Erkal ve Emine Ün - “Canısı” dizisinden bir fotoğraf

<https://cf.kizlarsoruyor.com/a92870/16d15d99-69eb-4a60-9274-756db3de0d7b.jpg>

Bu başarının ardından Kral TV Video Müzik Ödülleri’nde dört dalda birden aday gösterilmiş ve “En İyi Şarkı Sözü” ile “En İyi Arabesk-Fantezi Erkek Sanatçı” ödüllerini kazanmıştır. Ödül töreninde yaptığı konuşmada “O sözü yazmak burada konuşmaktan daha zordu. Küçükken şarkılarını dinlediğim, ezberlediğim büyük üstatlarımın arasında aday gösterilmek bile beni çok mutlu etmişti” diyerek duygularını dile getirmiştir (Cumhuriyet, 2023).

“İbrahim Erkal ikinci oyunculuk deneyimini yine Canısı gibi tutulmuş bir şarkısı olan Sırılsıklam’ın öyküleştirilerek senaryolaştırılmış ve aynı adla yayınlanmış olan dizide yaşamıştır. Bu dizide rol arkadaşı Melis Yamalıoğlu’dur. 1998-1999 yılları arasında yine iki yayın sezonunda toplam 32 bölüm halinde Show TV’de yayınlanmıştır. Dizinin yönetmeni Temel Gürsu ve yapımcı şirketi olan Gold Film Show TV’nin ısrarları sonucunda dizi olarak aynı kadroyla çekilir” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 27).

1998 yılında çıkardığı “Sırılsıklam” albümü, kariyerinin en başarılı çalışmalarından biri olmuştur. “Güllere de Küstüm”, “Gavurun Kızı” ve “Sen Aldırma” gibi başyapıt şarkıları içeren albüm, 2.2 milyon satış rakamına ulaşarak yılın en çok satan albümlerinden biri olmuştur. (CNN Türk, 2024; Kral Müzik, 2025).

2000’li yıllarda da üretkenliğini sürdüren sanatçı, “De Get Yalan Dünya” (2000), “Su Gibi” (2001), “Aşkname” (2002), “Gönül Limanı” (2004), “Yüreğinden Öpüyorum-Gülüm” (2006), “Aranağme” (2008), “Burnumda Tütüyorsun” (2008) ve “Nefes 1” (2015) albümleriyle müzik dünyasındaki yerini korumuştur. Son albümü “Ömrüm” ise Şubat 2017’de, vefatından sadece iki ay önce yayınlanmıştır (Haberler.com, t.y.; Milliyet, 2022).

Şekil 2. 7 İbrahim Erkal ve Filiz Erkal

<https://image.gazetevatan.com/i/gazetevatan/75/1200x675/645cab6eae1050cf5f4070bc.jpg>

2003 yılında Filiz Akgün ile evlenen Erkal'ın, Dilara Hatice (2004), Erenalp (2005) ve Elif Su (2017) adında üç çocuğu olmuştur. Ne yazık ki, küçük kızı Elif Su'nun doğumundan sadece 12 gün sonra geçirdiği beyin kanaması sonucu 11 Mayıs 2017'de 52 yaşında hayatını kaybetmiştir (Wikipedia, 2025; Cumhuriyet, 2023).

İbrahim Erkal'ın vefatından sonra adının yaşatılması amacıyla çeşitli kentlerde farklı türde mekânlara isminin verildiği görülmektedir. Bu kapsamda özellikle sanatçının doğup büyüdüğü Erzurum'da önemli adımlar atılmıştır. Erzurum Büyükşehir Belediyesi tarafından 2017 yılında eski Dadaş Sineması restore edilerek “İbrahim Erkal Dadaş Kültür ve Sanat Merkezi” adıyla yeniden hizmete açılmıştır (Zeynal, 2023). Eğitim alanında ise Erzurum'un Palandöken ilçesinde “İbrahim Erkal İlkokulu” kurularak sanatçının adı gelecek nesillere aktarılmaktadır (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2025). Sokak isimlendirmelerinde ise İstanbul'un Büyükçekmece ilçesi Cumhuriyet Mahallesi'nde “İbrahim Erkal Sokağı” bulunmaktadır (HaritaMap, 2025). Erzurum'un Aziziye ilçesinde de aynı adla bir sokak bulunmaktadır (Yandex Haritalar, 2025). Ayrıca sanatçının vefat ettiği tarih olan 11 Mayıs'ta ülkemizin çeşitli yerlerinde adına anma etkinlikleri düzenlenmekte, bu kapsamda özellikle yaşadığı İstanbul'un Büyükçekmece ilçesinde ve doğup büyüdüğü Erzurum'da gerçekleştirilen anma geceleri ile sanatçının toplumsal hafızadaki yeri pekiştirilmekte ve adının yaşatılmasına katkı sağlanmaktadır.

İbrahim Erkal'ın müzik hayatında önemli yer tutan Ulus Müzik yakın zamanda Türkiye'nin her müzik alanında önde gelen sanatçıları ve şarkıcılarıyla İbrahim Erkal anısına Hürmet I, Hürmet II ve Hürmet III albümlerini hazırlamıştır. Albümlerde Erkal'ın müzik hayatı boyunca edindiği dostları, arkadaşları onun eserlerini modern formlarda yorumlamışlardır. Bu yeni yorumlamalar kimileri tarafından beğenilmiş her şarkıda hâlâ onun sesini duyan kimileri tarafından da beğenilmemiştir. İbrahim Erkal için büyük bir vefa örneği gösteren Ulus Müzik'e ve albümlerde yer alan sanatçıların İbrahim Erkal'ın eserlerini yeni ve gelecek nesillere aktarmada önemli bir iş çıkardıkları görülmektedir. İbrahim Erkal'ın arabesk-fantazi, popüler müzik, halk müziği türündeki eserlerinin aslında müzik ve duygu bağlanımı açısından taşıdığı değer bu farklı uyarlamalarla aslında bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

2.1.2. Sanatsal Üslubu ve Toplumsal Etkisi

İbrahim Erkal'ın müziğini özgün kılan en önemli unsur, geleneksel Türk halk müziği öğelerini popüler müzik tarzıyla ustaca harmanlamasıdır. Eserlerinde Anadolu'nun farklı yörelerine ait ezgileri, modern enstrümanlarla buluşturarak kendine has bir tarz yaratmıştır. Bu sentez hem geleneksel müzik dinleyicilerinin hem de genç neslin beğenisini kazanmasını sağlamıştır.

“Kendisi ile yapılan röportajlarda ve bulduğu her fırsatta kendisini Sümmani'nin, Reyhaninin ve Âşık Emrah'ın devamı olduğunu söyler. Zaten kendisini sevenler ve hayranları ona modern ozan demektedirler. İbrahim Erkal müzik tarzını, *ben Türk Müziği yapıyorum* diyerek açıklamıştır. Onun yapmış olduğu müziğe Tük Sanat Müziği ezgilerinden esinlenen Türk Halk Müziği demek daha doğrudur (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 17-19). Sanatçının eserlerinde dikkat çeken bir başka özellik, yöresel ağız özelliklerini kullanmasıdır. Özellikle Erzurum ağzını şarkılarında sıkça kullanması, dinleyicilerde bir aidiyet duygusu uyandırmıştır. “Erzurum’a Gel”, “Hele Dadaş”, “Bugün Hava Erzurum”, “Akşam Olanda”, “Hani Yaylam” gibi eserlerde memleket sevgisini ve yerel kültürü ön plana çıkarması, onun sadece bir şarkıcı değil, aynı zamanda kültür elçisi olarak da görülmesine neden olmuştur.

Şekil 2. 8 İbrahim Erkal ud çalarken

<https://image.posta.com.tr/i/posta/75/0x0/619649ed45d2a07ffcb0b5a7.jpg>

“İbrahim Erkal'ın çaldığı müzik aletleri; Flüt, mandolin, saz ve bağlama, ud, piyano, org, ney, darbukadır” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 24). Bu bilgi sanatçının sadece ses performansında değil, çok çeşitli enstrümanlarda da yetkin olduğunu göstermektedir.

İbrahim Erkal'ın söz yazarlığı çok erken yaşlarda başlamıştır. Erzurum Sevdası Dergisi'ne göre “ortaokuldan itibaren şiir yazmaya başlamış ve kendi şiirlerini yazdığı bir defter tutmaya başlamıştır” (2021, s. 10). Bu erken dönemde başlayan yazma alışkanlığı, yaşamı boyunca devam etmiş ve eşi Filiz Erkal'ın ifadesine göre “sürekli aklından geçen her şeyi kaleme alıp yazardı” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 7).

İbrahim Erkal'ın ayrıca “Ben Bu Şöhreti Sevmedim” adlı bir şiir kitabı yayımlanmıştır. İçerisinde 44 şiir olan kitap, “Okumuş Adam Yayınları”ndan 2002 yılında ilk baskısını yapmıştır (Erkal, 2002). Kitap, Erkal'ın 2001 yılı öncesinde kaleme aldığı şiirlerinden oluşmaktadır.

Şekil 2. 9 İbrahim Erkal'ın “Ben Bu Şöhreti Sevmedim” adlı şiir kitabının kapak görüntüsü

<https://s3.cloud.ngn.com.tr/kitantik/images/2024-11-22/1br9qfwm3qa0cl41vzc.jpg>

Sanatçının hayatında önemli bir yere sahip olan tasavvuf ve mistik öğretiler, müziğine de yansımıştır. Kendisini “Mevlâna ve Yunus aşığı” olarak tanımlayan Erkal, eserlerinde sıkça ilahi aşkı, hoşgörüyü ve insani değerleri işlemiştir. Bu felsefi derinlik, onun müziğine sadece eğlence unsuru olmanın ötesinde bir anlam katmıştır (Sabah, 2018).

“İbrahim Erkal'ın müzikte en büyük hayali bir konservatuvar oluşturmak ve orada müzik dersleri vermektir... Maltepe’de bir müzik kayıt stüdyosu açarak müzik alanında işletmecilik de yapmış olan İbrahim Erkal müzik dünyasına yeni adım atan birçok genç yeteneğin elinden tutmuştur” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 19).

2.1.3. Eserlerinde Duygulanım ve Tematik Özellikler

İbrahim Erkal'ın müziğinde duygular her zaman ön planda olmuştur. Aşk, ayrılık, özlem, gurbet, hüzn gibi evrensel temalar, onun eserlerinin temel yapı taşlarını oluşturmuştur. Ancak bu duyguları işleyiş biçimi, onu diğer sanatçılardan ayıran en önemli özelliklerden biridir. Erkal, duygularını abartılı bir dramatizme kaçmadan, samimi ve içten bir anlatımla dinleyiciye ulaştırmayı başarmıştır.

“Canısı”, “Aklımdasın”, “Tutku” gibi aşk şarkılarında, Anadolu insanının sevgi anlayışını modern bir dille ifade etmiştir. Bu şarkılarda hem geleneksel aşk anlayışının izlerini hem de çağdaş ilişkilerin dinamiklerini görmek mümkündür. Özellikle “Canısı” şarkısında kullandığı “canısı” hitabı, Türk kültüründe sevgiliye duyulan derin bağlılığın ve değer vermenin bir ifadesi olmuştur. Günümüzde bu hitap insanlar tarafından hâlâ sıkça kullanılmaktadır. Türkiye'nin büyük spor kulüplerinden birisi olan Galatasaray, Erkal'ın takımına bağlılığına vefa göstererek maçlarında ve şampiyonluk kutlamalarında onun “Canısı” ve “Sevme” şarkılarına stadyumda yer vererek binlerce insanın hep bir ağızdan bu şarkıları söylemesine vesile olmaktadır. Yine aynı şekilde Erkal'ın memleketi Erzurum'un futbol kulübü olan Erzurum Futbol Kulübü (eski adıyla Erzurumspor) da stadyumda İbrahim Erkal'ın “Canısı”, Erzurum'a Gel”, “Sevme”, “Sen Aldırma”, “Bugün Hava Erzurum” vd. eserlerine yer vermektedir. Erzurumluların / Dadaşların hep bir ağızdan bu eserleri dillendirmeleri YouTube video izleme platformu aracılığıyla binlerce insanın takdirini kazanarak izlenmektedir. İbrahim Erkal'ın eserlerinin birlik ve beraberlik üzerindeki etkisini bu açıdan gözlemlemek de mümkündür.

Gurbet teması, Erkal'ın eserlerinde sıkça işlenen konulardan biridir. Kendisi de Erzurum'dan İstanbul'a göç etmiş biri olarak, gurbetin acısını ve memleket özlemini derinden hissetmiş ve bu duyguları eserlerine yansıtmıştır. “Erzurum'a Gel”, “Narman'ım” gibi şarkılarında memleket hasretini o kadar içten anlatmıştır ki, dinleyiciler kendi özlemlerini bu şarkılarda bulmuşlardır.

Sanatçının eserlerinde dikkat çeken bir başka tema, hayatın fâniliği ve kadere teslimiyettir. “De Get Yalan Dünya”, “Su Gibi” adlı şarkılarında hayatın geçiciliğini, dünyevi hırsların boşluğunu ve gerçek mutluluğun manevi değerlerde olduğunu vurgulamıştır. Bu felsefi derinlik, onun tasavvufa olan ilgisinin müziğine yansımalarıdır.

İbrahim Erkal'ın müziğindeki duygusal yoğunluk, sadece sözlerinde değil, ses tonunda ve yorumlama biçiminde de kendini gösterir. Hüzünlü bir ezgiyi söylerken sesindeki titreşimler, neşeli bir türküyü seslendirirken yüzündeki tebessüm, onun müziği sadece icra etmediğini, yaşadığını gösterir. Bu samimi yaklaşım, dinleyicilerle kurduğu güçlü duygusal bağın temelini oluşturmuştur.

“Şiir kitabında İbrahim abi gurbetten, şöhretin ne denli bir ateşten gömlek olduğundan, sevenlerine hasret kaldığından; memleket ve sıra özleminden, sevdadan, samimiyetten, vefasızlıktan, kadir kıymet bilinmezliğinden biraz dert yanmış biraz da sitem etmiştir” (Erzurum Sevdası Dergisi, 2021, s. 49-50) Bu temalar, sanatçının kişisel deneyimleri ve toplumsal gözlemlerinin şiirlerine yansımaları göstermektedir.

İbrahim Erkal'ın ardında bıraktığı miras, sadece müzik eserlerinden ibaret değildir. O, Anadolu'nun sesini modern müzikle buluşturan, geleneksel değerleri genç nesillere aktarmayı başaran ve milyonların gönlünde taht kurmuş bir sanatçı olarak Türk müzik tarihindeki yerini almıştır. Eserlerindeki kültürel zenginlik ve değer vurgusu, onun sadece bir eğlence unsuru değil, aynı zamanda bir kültür aktarıcısı olduğunu göstermektedir.

2.2. Kültür ve Müzik İlişkisi

“Kültür, doğuştan başlayarak, bilinçli ya da bilinçsiz edindiğimiz, içimize sindirip özümlediğimiz bilgilerin tümüdür. Öyle ise kültürün ana kaynağı belleğimizin kendisindedir. Belleğimizin içindeki bu bilgiler dış dünyaya davranışlarımızla ve yaptığımız araç-gereçlerle yansımaktadır. Müzik yapma ve dinleme de kuşkusuz bir davranış şeklidir. Bu davranış da kafamızdaki müzik bilgi ve kavramlarından kaynaklanmaktadır” (Erdener, 2002, s. 1).

“Kültürün en önemli unsurlarından biri de müziktir. Türk müziği, coğrafi yönden oldukça geniş bir alana yayılmış, değişik coğrafyalarda değişik şekillerde gelişimini sürdürerek kendi içerisinde son derece renkli ve zengin bir yapı oluşturmuştur. Anadolu da bu coğrafyalardan birisidir. Anadolu'nun, her bölgesinin her şehrinin hatta bazı ilçelerinin bile kendi- ne özgü bir müzik icrası vardır. Türk halk müziği dediğimiz bu müzik, Türk insanının çeşitli olaylar sonucunda değişik şekillerde duygulanması ve bu duygularını değişik şekillerde ifadesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır” (Ekici, 2002, s. 217).

Raymond Williams’a (2014) göre kültür hem bireysel birikimi hem de toplumsal yaşam biçimini içerir. Bu bağlamda müzik, bireysel duyguların ifadesi kadar toplumsal değerlerin ve deneyimlerin kolektif bir anlatımıdır. “Müzik, insanların birbirleriyle iletişim kurduğu en tam, karmaşık ve tamamen geliştirilmiş araçtır. Bir kişinin ruhsal durumlarını diğerine veya bir grubun ruhsal durumlarını başka bir gruba ifade eder” (Garfias, 2004, s. 11-12).

Müzik, bireylerin ve toplumların duygu, düşünce ve değerlerini ifade ettikleri önemli bir kültürel unsurdur. Sadece bir sanat dalı değil, aynı zamanda kimlik inşasında, aidiyet duygusunun gelişmesinde ve toplumsal hafızanın aktarılmasında etkili bir araçtır.

“Dinlediğimiz müzik bizi tanımlar ve başkalarına hakkımızda bir şeyler söyler... Akışkan ve açık toplumumuzda, alt kültürlerimizi en açık biçimde müzikle tanımlarız” (Garfias, 2004, s. 18).

2.2.1. Kültürel Aktarımda Müziğin Rolü

“Sanatın tarihi, insanın tarihiyle yaşıttır. Müzik ise içinde barındırdığı ritm ögesiyle, belki de sanat dallarının en eskisi olarak kabul edilmelidir” (İlyasoğlu, 2009, s. 13).

“Müziğin doğuşunu, insanlığın doğuşuna kadar uzatmak doğru olur. Çünkü insan var olduğundan beri çevresindeki seslerin etkisinde kalmış ve seslerle çevresindekilere bir şeyler anlatmaya çalışmıştır. Eski insanların, hayvan kemiklerine en az üçer delik delerek yaptıkları düdüklere kullandıklarını, üzeri kertikli tahtaları birbirine sürterek kullandıklarını yapılan araştırmalardan anlıyoruz. İlk insanlar, anlamsız heceleri ezgi olarak söyleyip, ilkel çalgılardan elde ettikleri seslerle birleştirip, hastalığa ve düşmana karşı bir tılsım olarak kullanmışlardır. Daha sonraları dini törenlerde, müzik kullanılmaya başlanmıştır” (Küçüköncü, 2010, s. 1).

“Müzik sanatının sosyokültürel işlevleri yönü ile bireyler üzerinde oldukça etkili olduğu birçok toplum üzerinde gözlemlenmiştir” (İmİK, 2012, s. 49). Kültürel anlamda “dünya üzerindeki diğer kültürlerle açık olmanın yanında, kendi kültürümüzden de uzaklaşmamak” en akla yakın yol olarak görülmelidir. Türk müzik kültüründe sahip çıkılmasının kültürel değerlerimizin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında son derece önemli olduğu gerçeği unutulmamalıdır” (İmİK, 2012, s. 50).

Müzik aracılığıyla kültürel aktarım, hem dikey (kuşaklar arası) hem yatay (toplum içindeki farklı gruplar arasında) biçimde gerçekleşir. Bu bağlamda, “Müzisyenler folklor anlatılarını yeniden düşünmede ve bunlara yeni kültürel anlamlar kazandırmada

kilit rol oynamakta, geleneksel hikâyeleri ve sembolleri modern gerçekliklere uyarlayarak kültürel mirası koruma sürecine katkıda bulunmaktadır. Bu süreç, kültürel mirası modern bir kitle için alakalı hale getirerek korunmasını sağlar” (Guliyeva & Kopanitsa, 2024, s. 8).

Müziğin kültürel bir taşıyıcı olması, sadece melodik yapılarla değil, sözlü ifadelerle de gerçekleşir. Şarkı sözlerinde yer alan deyimler, atasözleri, yöresel ağız özellikleri ve dinî-mistik göndermeler, kültürel belleği canlı tutar. Bu nedenle, “En ilkel toplumlardan günümüze kadar müzik hem son derece bireysel hem de bir o kadar kolektif bir dışavurum aracı olarak insan yaşamının her alanına sirayet eden sanatsal etkinliğin en merkezi unsurlarından biri olmuştur” (Taydaş ve Sert, 2021, s. 210).

“İnsanlara kültürel bir aidiyet duygusu vermenin pek çok yolundan bir tanesinin ulusal kimlik olduğu, “müziğin açık bir biçimde ulus-devletler için yüksek düzeyde önemi olan simgesel bir etkinlik alanı olarak görülmesi gerektiği” söylenmiştir” (Erol, 2000, s. 9). Halk müziği içinde yer alan türkü, ağıt, deyiş, nefes ve koşma gibi formlar; toplumun acılarını, sevinçlerini, direnişini ve değerlerini yansıtan birer kültürel belge niteliğindedir. Müziğin bu yönü, özellikle göç, kentleşme ve modernleşme süreçlerinin hız kazandığı toplumlarda daha da önem kazanır.

İbrahim Erkal’ın “Unutmayacağım” (1996) adlı eserindeki “*Unutma! Unutulanlar, unutanları asla unutmazlar*” dizesi, “Hatırlama mekanizmalarımıza hem de kültürel belleğimize dair ‘sıkı’ bir izlek sunmaktadır. Değişen kültür ve sosyal ilişkilerde, neyi bellekte tuttuğumuz ve tutacağımız keza nasıl tutacağımız o kültürün ve sosyal ilişkinin paradigmaları tarafından, ilişki içinde olduğumuz göstergelerle ve göstergeler tarafından güçlü bir şekilde tesir altında kalmaktadır” (İlhan, 2018, s. 166). Bu bağlamda, Erkal’ın müziğinin sadece duygusal bir anlatım aracı olmadığı, aynı zamanda kültürel belleğin aktarımında da etkin bir rol oynadığı söylenebilir.

2.2.2. Popüler Kültür ve Popüler Müzik Etkileşimi

“Popüler kültür, en genel anlamıyla hızlı üretilen ve hızlı kaybolan, tarihsel önem, derinlik ya da süreklilik iddiası olmayan, elitlik özelliği taşımayan, ortalama insanların sahip olduğu kültürel özellikler olarak ele alınmaktadır” (Solmaz, 2009, s. 1).

“Popüler kültürün şekillenmesinde halk ve müzik kavramları temel kavramlar olmuş, müzik, değişen kültür yapılanmasında en doğal yol olmuştur. Bu anlamda halkın, sözüne edilen popüler kültürün neresinde yer aldığı ve neden temeli oluşturduğu; hem

yüzyılları şekillendiren bireysellik, çağdaşlık, ulusallık, demokrasi gibi kavramlarda; hem de popüler müzik yapılanmasında anlamını bulmaktadır” (Aydar, 2014, s. 802).

Popüler müzikler çoğunlukla onu tüketen insan için hem olanakları doğrultusunda çalışma ortamında hem de işten arta kalan boş zamanını değerlendirirken tükettiği bir müziktir. Aynı şekilde bu müzikler, sanayileşme ve makineleşmenin sistemin dışına ittiği işsizler için de var olan sürekli boş zaman olgusuna büyük ölçüde eşlik etmektedir. Spesifik bir araştırma sonucundan daha ziyade gözlemsel bir yargıya dayanılarak, gençlerimiz için popüler müzikler, duyguların belli tarzlarda ifadelendirildiği, belli bir gruba aidiyetin simgesi olarak benimsedikleri bir müzik tarzını yansıtırken çocuklarımız için şarkı söyledikleri, dans edip, oyun oynadıkları bir müzik olarak algılanmakta ve kullanılmaktadırlar. Bu görünümüyle toplumun hemen hemen tüm katmanlarına yayılmışlardır (Aksu, 2008, s. 22).

“Popüler kültür yarattığı müzik geleneğini, değişen anlayışlar, düşünceler ve değişen dönemler doğrultusunda sürekli farklı şekilde sergilemiş ve içinde bulunduğumuz döneme çok farklı kavramlarla taşıyarak hem kendi iç kültürünü hem de müziğini değiştirmiştir. Bu anlamda popüler kültür ve içerdiği müzik bir arada ele alınırsa, sözüne edilen kültürün ve müziğin kendi içinde geleneksel, modern ve modern–sonrası halleri olduğu gözlenebilir” (Aydar, 2014, s. 807).

Türkiye’de arabesk müzik gibi türler, halk müziği temalarını ve melodik yapılarını popüler kültür ile harmanlayarak geniş kitlelere ulaşmıştır (Stokes, 1992). Bu tür sentezler hem halk müziğinin modernize edilmesi hem de popüler kültürün yerel değerlere bağlanması açısından önemli örneklerdir.

2.3. Kültürel Öğelerin Sınıflandırılması

Kültürel öğeler, farklı disiplinlerde çeşitli şekillerde sınıflandırılır. Özellikle müzik çalışmalarında kültürel unsurların sınıflandırılması, eserlerin analizinde önemli bir araçtır. Bu sınıflandırmalar, müzikteki teknik, sözel ve bağlamsal öğeleri içerebilir (Tomalin & Stempleski, 1993).

2.3.1. Tomalin ve Stempleski’nin Üç Boyutlu Modeli

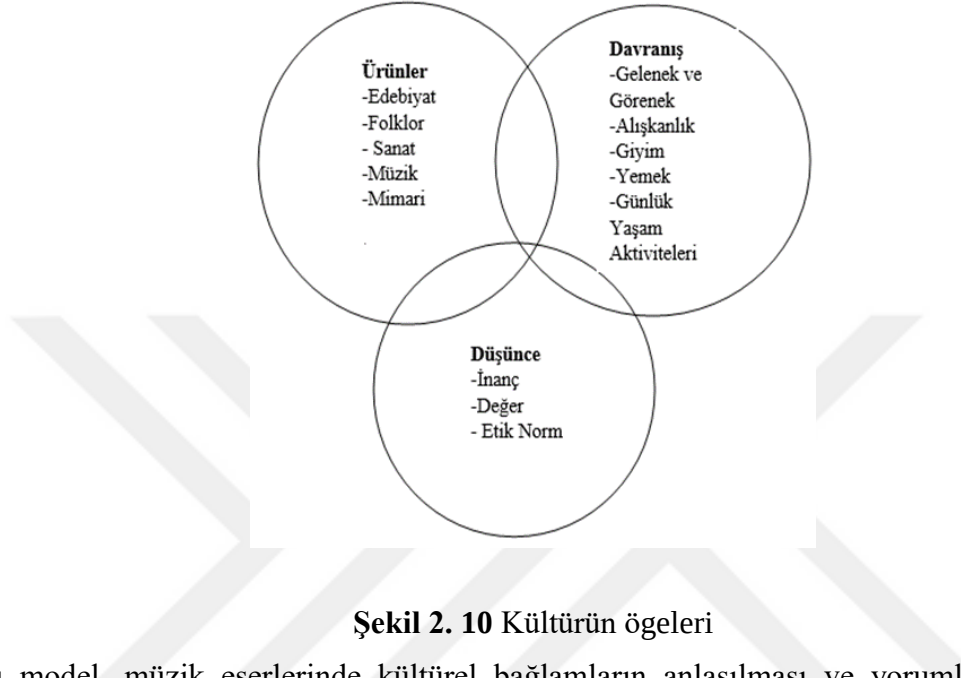
Tomalin ve Stempleski (1993), kültürün öğelerini üç temel boyutta sınıflandırmaktadır:

1. **Ürün (Products):** Edebiyat, folklor, sanat, müzik, mimari yapılar vb.

2. **Düşünce (Ideas):** İnanç sistemleri, değerler, etik normlar vb.

3. **Davranış (Behaviors):** Gelenek ve görenekler, töre, âdet, yaşam biçimi, gündelik alışkanlıklar, giyim kuşam, yemek kültürü vb.

Tomalin ve Stempleski'nin (1993) kültürün öğeleri diyagramıdır:

Şekil 2. 10 Kültürün öğeleri

Bu model, müzik eserlerinde kültürel bağlamların anlaşılması ve yorumlanmasında sistematik bir yaklaşım sunar.

2.3.2. Müzik Eserlerinde Kültürel Öğelerin Tespiti

Tomalin ve Stempleski'nin (1993) sınıflandırmasında 'little c' kültür, formal eğitim kurumlarında öğretilmeyen, ancak toplumsal yaşamın içinde deneyimlenen kültürel pratikleri ifade eder. Bu kategori, folklor şarkılarının taşıdığı gündelik yaşam unsurlarını analiz etmek için uygun bir çerçeve sunmaktadır.

Müzik eserlerinde kültürel öğelerin tespiti, melodi, ritim, enstrümantasyon, söz ve performans gibi unsurların analizini içerir. Örneğin, Türk müziğinde makamlar ve usuller belirgin kültürel öğelerdir (Signell, 1977). Ayrıca, sözlerde kullanılan dil özellikleri, metaforlar, atasözleri ve dini referanslar da kültürel kodları ortaya koyar.

Etnomüzikoloji alanındaki çalışmalar, müzik eserlerini sadece ses olarak değil, kültürel anlatımların bir parçası olarak değerlendirmeyi savunur (Nettl, 2015). Bu bağlamda, müzik eserleri içinde kültürel öğelerin doğru tespiti, eserin ait olduğu toplumun değer sistemini anlamada kritik öneme sahiptir.

2.4. Değerler ve Değer Sistemleri

Değerler, bireylerin düşünce, tutum ve davranışlarını yönlendiren temel inanç sistemleridir. Toplumsal yaşamın düzenlenmesi, bireyin kimlik inşası ve kültürel sürekliliğin sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir. Schwartz'a (1992) göre değerler, bireyin hedeflediği yaşam biçimlerini temsil eden genel ilkeler olup kültürler arası ortaklıklar ve farklılıklar taşıyabilir. Değer sistemleri ise bireylerin benimsediği değerlerin hiyerarşik düzenidir ve bu sistem, bireyin davranışlarını belirli bir tutarlılık içinde yönlendirir (Rokeach, 1973).

“Toplumların oluşumunda ve birlikteliklerinde ortak değerlerin rolü büyüktür. Ortak değerler, ortak yaşayış ve inanışın, amaç ve ihtiyaçların ürünüdür” (Alyılmaz ve Alyılmaz, 2014, s. 77). “Nitekim insanı temel, toplumsal ve evrensel değerlerle bütünleştirip bireysel ve toplumsal huzura kavuşturacak, aynı zamanda seçkin ve aydın kılacak etmenlerin başında içinde yaşadığı toplumun değerleri / değer yargıları gelir” (Alyılmaz, 2008, s. 137).

Bireylerin değerleri hem doğuştan gelen eğilimler hem de çevresel koşulların etkisiyle şekillenir. Aile, okul, medya, din, arkadaş grupları gibi sosyal kurumlar değerlerin kazanılmasında önemli rol oynar (Knafo & Schwartz, 2004). “Değerler bireylerin aldıkları kararların rehberidir. Yaşadığı toplumun değerlerini iyi bilen ve bunları içselleştiren insanlar hem toplum tarafından sevilirler hem de toplumda lider, sözü geçen insan konumuna yükselirler” (Şahin, 2017, s. 50). Bu çerçevede değerler sistemi bireysel kimliğin ve toplumsal yapının önemli bir parçası hâline gelir.

Hofstede'nin (1984) kültürleri bireycilik-toplulukçuluk açısından sınıflandırdığı çalışmasında, Türkiye toplulukçu kültürler arasında sayılmıştır (akt. Gül, 2010). Türkiye gibi biz bilincinin baskın olduğu kültürlerde aidiyet, sadakat, aileye bağlılık gibi değerler ön plandayken ben bilincinin baskın olduğu ülkelerde ise bencillik, güvensizlik, yabancılaşma ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla değer sistemlerinin birey ve toplum üzerindeki etkisi, içinde bulunulan kültürel bağlama göre farklılık gösterebilir.

2.4.1. Schwartz'ın Değerler Teorisi

Schwartz (2006), evrensel olarak geçerli on temel değer tipi tanımlamış ve bunları iki ana boyut üzerinden sınıflandırmıştır: Açıklık ve koruma ile kendini güçlendirme ve

kendini aşma. Bu değerler bireylerin ve toplumların kültürel yapılarını anlamada önemli bir çerçeve sunar.

2.4.2. On Temel Değer Tipi ve Özellikleri

Schwartz’a göre on temel değer tipi şunlardır:

1. Kendi kendini yönetme (Özerklik): “Bağımsızlık, yaratma, bulma, amaçlarını tespit etme, merak, zeki ve özgür olmadır” (Schwartz, 2012, s. 5).
2. Harekete geçme-dürtü (Uyarılım): “Canlının coşku, yenilik ve yaşama karşı gelme şeklindeki farklı uyarılmaları, riskli olmayanı, olumlu olanı sürdürebilme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bu gereksinim özerklik değerlerin altında yatan değerlerle bağlantılıdır. Değişik, heyecanlı bir yaşam ve cesurluk yenilikçiliktir” (Schwartz, 2012, s. 5).
3. Hazcılık: “Kişinin zevk, doyuma ulaşması ve kendini tatmin etmesi, hayattan haz alabilme ve kendini hoşgörüyü karşılayabilmesidir” (Schwartz, 2012, s. 5).
4. Başarı: “Topluma göre yeterlilik gösterebilme ve sosyal çevre tarafından onay görmesidir. Yeterlilik performansı kişilerin hayatta kalabilmek adına kaynaklara sahip olması için bir gerekliliktir. Başarılı, azimli, akıllı, becerikli olma ve sosyal tanınmadır” (Schwartz, 2012, s. 5).
5. Güç: “Saygınlık, sosyal statü, kontrol sağlama ve hâkimiyet, otorite, sosyal güç, zenginlik, toplum içinde üstün bir konum kazanma ve gözetimdir” (Schwartz, 2012, s. 5-6).
6. Güvenlik: “Topluluğun, kişinin ve bağların uyumu, güvenliği ve huzuru, aile ve ulusal güvenlik, temizlik, sağlıklı olma ve toplumsal düzendir” (Schwartz, 2012, s. 6).
7. Uyumluluk (Uyma): “Toplumsal beklentilere karşı çıkmak, başka insanları üzmemek ya da insanlara zarar vermek şeklindeki fiil ve davranışları bastırma eğilimi, boyun eğme, sadakat, zarafet, aileyi ve büyükleri şerefleendirme, mesuliyet sahibi olabilmedir” (Schwartz, 2012, s. 6).
8. Geleneksellik: “Kültür ya da din aracılığı ile benimsenen ananelerin, fikirlerin onayı ve saygıyla mesuliyet, geleneklere saygı göstermek, alçakgönüllü, inançlı, ölçülü olmak ve yaşamın bireylere sunmuş olduğu şeyleri kabul etmektir” (Schwartz, 2012, s. 6-7).

9. Yardımseverlik: “Problemsiz toplumsal işleyiş ve başka insanların iyiliği için istekli olma, aile ve yakın ilişkiler arasında destekleyici, toplumsal teşvik barındıran ve dâhili isteklendirmeyi arttırma davranışlarıdır. Doğruluk, yararlı, affedici ve mesuliyet sahibi olmak, sadakat, hakiki arkadaşlık, ait olma hissi, hayatı anlamlı kılmadır” (Schwartz, 2012, s. 7).

10. Evrenselcilik: “Bütün bireylerin ve tabiatın rahatlığı adına hoşgörü, anlayış, koruma unsurlarıdır. Toplumsal adalet, eşitlik, evrensel barış, bilgelik, doğayla birlik, çevreye duyarlılık, içsel uyum, açık fikirlilik, ruhsal bir hayat sürmedir” (Schwartz, 2012, s. 7).

Her bir değer tipi, bireylerin yaşamları boyunca öncelik verdikleri farklı motivasyonları ve davranışları yansıtır (Schwartz, 2012).

2.5. Değerler Eğitimi

2.5.1. Değerler Eğitiminin Tanımı ve Önemi

“Her millet, eğitim aracılığıyla kişilerin içinde doğup büyüdüğü toplumun değer yargılarını o toplumun bireylerine benimsetmek ister. Çünkü toplumlar tarihinden, kültüründen, yaşama biçiminden gelen kendilerine özgü değerlere sahiptirler” (Alyılmaz ve Şahin, 2019, s. 404).

Değerler eğitimi, bireyin toplumsal yaşamda kabul gören evrensel ve kültürel değerleri öğrenmesi, içselleştirmesi ve davranışa dönüştürmesi sürecidir (Halstead & Taylor, 2000). Bu eğitim, bireyin sadece bireysel gelişimini değil; aynı zamanda toplumsal barış, ahlaki bütünlük ve kültürel süreklilik açısından da merkezi bir rol üstlenir. Değerlerin okul ortamında öğretimi; demokratik vatandaşlık, saygı, sorumluluk, hoşgörü, adalet gibi temel kavramların yerleşmesini sağlar (Lickona, 1992).

Değerler eğitiminin önemi, bireyin karakter gelişimini desteklemesinin yanı sıra etik kararlar alabilmesini, toplumsal sorunlara duyarlı bireyler yetişmesini ve bireyin yaşamda karşılaştığı zorluklar karşısında sağlam bir duruş sergilemesini sağlamasından kaynaklanır (Nucci, 2001). Modern toplumlar da kültürel farklılık ve ahlaki çeşitlilik göz önüne alındığında, değerler eğitimi; farklılıkların tanınmasını ve toplumsal uyumun sağlanmasını kolaylaştıran bir araç hâline gelmektedir.

2.5.2. Değerler Eğitiminde Temel Yaklaşımlar

Değerler eğitimi alanında farklı teorik yaklaşımlar geliştirilmiş olup bu yaklaşımlar bireylerin değerleri nasıl edindiklerini, nasıl içselleştirdiklerini ve davranışa nasıl

dönüştürdüklerini açıklamaya çalışır. Temel yaklaşımlar arasında; Ahlaki Gelişim Yaklaşımı, Değer Açıklama Yaklaşımı, Sosyal Öğrenme Yaklaşımı ve Bütüncül Yaklaşımlar yer almaktadır.

Ahlaki Gelişim Yaklaşımı, Lawrence Kohlberg'in (1981) geliştirdiği altı basamaklı bir modelle bireyin ahlaki yargı düzeylerinin gelişimini açıklar. Bu modele göre bireyler ahlaki kararlarını zamanla daha soyut, evrensel ve adalet temelli ilkelere göre verir hâle gelirler.

Değer Açıklama Yaklaşımı, Rath, Harmin ve Simon (1978) tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşım bireylere değerleri hazır olarak sunmak yerine, kendi değerlerini sorgulama, seçme ve savunma süreçlerini yaşatarak bir değer farkındalığı oluşturmayı amaçlar.

Sosyal Öğrenme Yaklaşımı ise Bandura'nın (1977) sosyal bilişsel kuramına dayanmaktadır. Bu yaklaşım, bireylerin çevrelerinden, özellikle de model aldıkları kişi ve gruplardan değerleri öğrenip benimsediklerini savunur.

Bütüncül Yaklaşımlar ise bu üç ana yaklaşımın sentezinden oluşur. Lickona (1992) ve Narvaez (2006) gibi araştırmacılar, karakter eğitimi kapsamında değerlerin hem bilişsel hem duyuşsal hem de davranışsal boyutlarını içeren bütüncül modellerin eğitimde daha etkili olduğunu savunur.

2.5.3. Sanat Yoluyla Değer Aktarımı

Sanat, bireyin duygu, düşünce ve değer dünyasını estetik biçimde ifade etmesine olanak sağlayan kültürel bir araçtır. Eğitim bağlamında sanat, soyut kavramların somutlaştırılmasında, empati kurma becerisinin gelişmesinde ve değerlerin içselleştirilmesinde güçlü bir ortam sunar (Eisner, 2003). “Değerler eğitiminde sanatın ayrıcalıklı bir yeri vardır. Çünkü sanat, yüzyıllardır insanın düşünce ve değer yargılarını etkilemiş ya da bu düşünce ve değer yargılarından etkilenmiştir” (Nazan, 2020, s. 287).

2.5.3.1. Müzik Yoluyla Değer Aktarımı

Müzik, kültürel aktarımın ve değerlerin duygusal boyutta içselleştirilmesinin en güçlü araçlarından biridir. “Müziksel imgeleri, insanın hissettiği farklı türde duyguların, sanatsal bir yolla diğer insanlara aktarılabilmesini sağlayacak farklı yapıda yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi sağladığı sürece faydalıdır. Kültürel boyutta düşünüldüğünde müzik eserlerinin çağlar boyunca kalıcı bir şekilde aktarılması buna en güzel örnektir”

(Ayhan, 2015, s. 82). “Ethos teorisinin önemli kısımlarından birisi olan müzik eğitimi; müziği, insanın ahlaki terbiyesinin en önemli aracı olarak değerlendirmektedir” (Apaydın & Arslan, 2015, s. 323). Türk halk müziği de bu bağlamda değerlendirildiğinde, vefa, misafirperverlik, yiğitlik, fedakârlık, sabır, kanaatkârlık gibi toplumsal değerleri taşıyan önemli bir kültürel miras olarak öne çıkar.

2.5.3.2. Şiir Yoluyla Değer Aktarımı

“Değer aktarımı yapılırken araç olarak o toplumun dilini, kültürünü en iyi şekilde yansıtan edebî metinler kullanılır. Çünkü edebî metinlerin öğrencilere dili öğretmede, dil becerilerini kazandırmada ve millî, ahlaki, sosyal ve evrensel değerleri aktarma hususunda çok önemli bir işleve sahip olduğu görülmektedir” (Gök & Alyılmaz, 2021, s. 1537). Şiir, duygu ve düşüncelerin estetik bir dille ifadesi olması bakımından bireyin iç dünyasına hitap ederken, aynı zamanda toplumsal değerlerin aktarımı açısından da güçlü bir araçtır. Şiirsel ifade biçimi, sadece bireysel duyguların dışa vurumu değil; tarihsel, kültürel ve toplumsal bir hafızanın da yansımasıdır (Kaplan, 2016).

2.6. İlgili Araştırmalar

2.6.1. Türk Halk Müziğinde Değerler Üzerine Çalışmalar

Türk halk müziği üzerine yapılan değerler araştırmaları, bu müzik türünün toplumsal değerleri aktarmadaki önemini ortaya koymaktadır. Turhan ve Kova (2012), Neşet Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Veysel ve Özay Gönlüm’ün eserlerini değerler eğitimi açısından incelemiş ve bu eserlerde adalet, saygı, sevgi, dürüstlük, hoşgörü gibi değerlerin yoğun olarak işlendiğini tespit etmişlerdir.

Benzer şekilde, Akarsu ve Yükrük (2015) ilkökul (1-4) müzik ders kitaplarındaki şarkıları değerler bakımından incelemiş ve müzik eğitiminin değer aktarımındaki potansiyelini ortaya koymuşlardır. Bulut (2019) ise TRT Türk halk müziği repertuvarındaki türkülerin müzik öğretim programındaki değerlere göre değerlendirmesini yapmıştır.

2.6.2. Popüler Müzik ve Kültürel Aktarım Araştırmaları

Popüler müzik, geniş kitlelere hitap eden, güncel yaşam pratiklerini yansıtan ve bireylerin kimlik, aidiyet ve değer dünyalarını şekillendiren güçlü bir kültürel araçtır. Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, radyo, televizyon ve dijital mecralar

aracılığıyla yaygınlaşan bu tür, değerlerin dolaşımı açısından büyük bir etkiye sahiptir (Frith, 1998).

Türkiye’de popüler müziğin kültürel aktarımdaki rolü üzerine yapılan araştırmalar, bu müzik türünün hem olumlu hem olumsuz değerleri taşıma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Stokes (1992) Türkiye’de arabesk müziğin toplumsal ve kültürel anlamlarını incelemiş, Özbek (1991) ise popüler kültür ve Orhan Gencebay arabeski üzerine önemli çalışmalar yapmıştır. Tabak ve Kendirci (2024) popüler kültürde müzik ikonları ve toplumsal algı adlı çalışmasında, popüler kültürün toplumsal dinamikler üzerindeki dönüştürücü güce ve sanatçıların bu süreçte üstlendiği role değinmişlerdir.

Bu çalışma, İbrahim Erkal'ın müzik ve şiirsel eserlerinde yer alan kültürel öğeleri ve değerleri analiz ederek, bu unsurların değerler eğitimi açısından potansiyelini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma paradigmasının benimsenmesinin temel nedeni, sanat eserlerindeki anlam katmanlarının derinlemesine incelenmesi ve kültürel aktarımın çok boyutlu yapısının anlaşılması gerekliliğidir (Creswell, 2002; Patton, 2014).

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nitel araştırma deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Denzin ve Lincoln (2011) nitel araştırmayı “çoklu öznel veri türleri ve kendi doğal ortamında belirli durumlardaki bireylerin incelenmesine dayanan yorumsamacı araştırma yaklaşımı” olarak tanımlamışlardır. Bu çalışmada da sanatçının eserlerindeki kültürel ve değersel içeriğin doğal bağlamında anlaşılması hedeflenmiştir.

Araştırmada betimsel tarama modeli benimsenmiştir. Karasar'a (2007) göre betimsel tarama modeli, “geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır.” Bu model, halk kültürü eserlerindeki değer ve kültürel öge analizlerinde yaygın olarak tercih edilmektedir (Önal, 2017; Şengül, 2019).

Doküman incelemesi yöntemi temel alınmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018) göre “doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.” Halk edebiyatı ürünleri üzerinde yapılan kültürel çalışmalarda doküman analizi içerik zenginliği ve zaman içindeki kültürel süreklilik açısından avantaj sağlamaktadır.

“Belge analizi hem basılı hem de elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet üzerinden iletilen) materyallerin gözden geçirilmesi veya değerlendirilmesi için sistematik bir prosedürdür. Nitel araştırmadaki diğer analitik yöntemler gibi, belge analizi de anlam çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirir” (Bowen, 2009, s. 27).

3.2. Veri Kaynakları

Araştırmanın evrenini İbrahim Erkal'ın yayınlanmış 15 albümündeki 170 eser (149 özgün, 21 anonim ya da düzenleme) ve “Ben Bu Şöhreti Sevmedim” adlı şiir kitabında yer alan 44 özgün şiir oluşturmaktadır.

- Sarhoş Baki (1984)

1. Sarhoş Baki
2. Su Kenarı Çeperler
3. Erzurum'dan Gelir Tatar
4. Gülizar
5. Bingöl Dumandır
6. Deli Kız
7. Şu Kızların Elinden
8. Toyular
9. Hele İyi Bir Şey Söyle
10. Narman Güzeli
11. Kız Kara Kız
12. Yar Beni
13. Narman'dan Gel
14. Güle Güle Ay Hanım

- Sensiz Yaşayamam/Ah Beni Vah Beni (1986)

1. Sensiz Yaşayamam
2. Keşke Seni Görmeseydim
3. Anasız Babasız
4. Çilem Bitmiyor
5. Kız Seni Vermeseler
6. Kaşların Kara
7. Ah Beni

8. Sevenlerin Aşkına
9. Bıktım Artık
10. Kader
11. İsyanım Var Sevenlere
12. Nazlım Yar

- Tutku (1993)

1. Anlatamam
2. Tutku
3. Ellere Düş
4. Varmayın Üstüme
5. Sadede Gel
6. Bir Güzel Sevdim
7. Unutmadım Seni
8. Canımın İçi
9. Potpori (Ela Gözlüm · Çakır Gözlüm · Fındıklı)

- Sıra Bende/Aklımdasın (1995)

1. Ahlı Vahlı Şarkım
2. Aklımdasın
3. Sıra Bende
4. İnsafsız
5. Ateşime Gel
6. Sevdalı
7. Sevmesen de Olur
8. Geç Onu Değiştir
9. Ah Şu Bekârlık
10. Yalnız Olmuyor

11. Şiir

12. Takıl Bana

• Gönlünüze Talibim (1996)

1. Canısı

2. Benimle Dans

3. Yalnızım

4. Gözüm İstanbul

5. Unutmayacağım

6. Erzurum'a Gel

7. Adam Gibi

8. Ben de İsterem

9. A Bebeğim

10. K     m

11. Yollar

12. Er Meydanı

• Sırılısıklam (1998)

1. Aşkım

2. Gâvurun Kızı

3. Dönemem

4. Sırılısıklam

5. Sen Aldırma

6. Kuzum

7. Vıdı Vıdı

8. Yazık Bana

9. Aslanlar Gibi

10. G llere de Küstüm

11. Kır Çiçeğim

- De Get Yalan Dünya (2000)

1. Seviyorum mu Ne?

2. Yazılıyorum Sana

3. De Get Yalan Dünya

4. Sevin Gönül

5. Nasıl Sevmiştim

6. Alem Bozulmuş

7. Sarı Gelin

8. Aşk Bebeğim

9. Tut Nefesini

10. Ağzım Yanmış

11. Üzdüler Beni

12. Sabır

13. Büyük Yalnızlık

14. Hele Dadaş

- Su Gibi (2001)

1. Balam

2. Daha Ne

3. Aşkından Yanayım mı (Gönül)

4. Anlarsın Zamanla

5. Yaşıyor İnsan (Salla)

6. Bunu Saymıyorum

7. Var mısın?

8. Güzelleşelim

9. Vazgeçemedim

10. Evleniyorum

• Aşkname (2002)

1. Usta

2. Sevme

3. Kaldırım Taşları

4. Nereye Kadar

5. Aşkım Aşkım

6. Unutulurmuş

7. Defter Hanım Kalem Bey

8. Bir Şans Daha

9. İki Yarisiz

10. Ağla Gözlerim

11. İyi Hatun

12. Yağmur Yağar

13. Akşam Olanda

• Gönül Limanı (2004)

1. Güle Güle Bebeğim

2. Yandım

3. Bir Dadaş

4. Gönül Limanı

5. Taze Taze

6. Sevdim Ya

7. Bizim Esrarımız

8. Can Feda

9. Tıpış Tıpış

10. Dut Gibi

11. Kızma Bilader

12. Bir

13. Lemide

• Yüreğinden Öpüyorum/Gülüm (2006)

1. Avuçlarımda Tutamadım

2. Cümbüş

3. Yüreğinden Öpüyorum

4. Gülüm

5. Bellim Olur (Haydan Olur)

6. Aşktan Kaçınılmaz

7. Gönül Çiçeğim

8. Naylon Dünya

9. Yalnız Ağaç

10. Birlik Türküsü

11. Erzurum Uzak Şehir

12. Palandöken

• Aranağme (2008)

1. Sana Değer

2. Kral da Ben Sultan da

3. Sen Bana Lazımsın

4. Seni Veren Allaha Kurban Olurum

5. Tutmayın Beni

6. Var Gün Dostları

7. Seni Aradım (şiir)

8. Nenni Nenni

9. Çıkrık Benim

- Burnumda Tütüyorsun (2008)

1. Burnumda Tütüyorsun
2. Üç Kuruş
3. Gittin
4. Taksit Taksit
5. Seni Nasıl Severim
6. Haydi Gidelim
7. Olamadım
8. Sen Ne Anlarsın
9. Nasılda Akıyor Zaman
10. Tak Sepeti Koluna

- Nefes-1 (2015)

1. Unutulanlar
2. Vur Dibine
3. Şapkam Düştü
4. Çileli Başım
5. Körfezde Buluşalım
6. Gülüm Nanay
7. Sev Beni Sevdim Seni
8. Bugün Hava Erzurum

- Ömrüm (2017)

1. Ömrüm
2. Annem Benim
3. Rararili
4. Unutulanlar
5. Vur Dibine

6. Şapkam Düştü
7. Çileli Başım
8. Körfezde Buluşalım
9. Gülüm Nanay
10. Sev Beni Sevdim Seni
11. Bugün Hava Erzurum
- Ben Bu Şöhreti Sevmedim (Şiir kitabı)
1. Ben (1999)
2. Bir Akşam Üstü (1991)
3. Tanıştırıyorum (1996)
4. Dünya Yine Dönüyor (1994)
5. İnsanlık (1996)
6. Gece, Bayram ve Pazar (1998)
7. Seni Sevmek (1994)
8. Gitti (1997)
9. Bir Söz (Sevmek) (1995)
10. Annem Benim (Anneme) (1998)
11. Tutku (1989)
12. Anacığım (Anneme) (1993)
13. Evde Kalıyorum (2000)
14. Ben Türküyüm (1987)
15. Değil (1999)
16. Vurdum Duymaz (1994)
17. Bana Düşecek (1990)
18. Olduğun Gibi (1994)
19. Gönlüme (2001)

20. Bir Söz (Yalnızlık) (1995)
21. Nereliyim? (2001)
22. Bilemiyorum (2000)
23. Ölüm de Var (1993)
24. Sevmesen de Olur (1994)
25. Gençliğimi Satıyorum (1992)
26. Hadi Gel de Konuşma (1996)
27. Canımısın mısın? (1999)
28. Sazım Beni Anlatsana (1992)
29. Katil Şarkılar (1995)
30. Bir Söz (Herkesin) (1996)
31. Seni Aradım (1989)
32. Uludağ'da (1998)
33. Para Kaç Olur? (2001)
34. İçmiyorum (2001)
35. Boşları Kaldırın (1997)
36. Çocukluğum (2001)
37. Yalnız Kalmayasın Diye (2001)
38. Susuz Gölün Ördekleri (1994)
39. Usta Be! (2000)
40. Bir Söz (Menfaatlerin) (1993)
41. İsterdim Ama (2001)
42. Bir Gün Ağlayacağım (2001)
43. Nefis (1996)
44. Ben Bu Şöhreti Sevmedim (1999)

Amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak toplam 214 eser incelemeye alınmıştır. Bu yaklaşım, folklor çalışmalarında kapsamlı veri setlerine ulaşmak için sıklıkla tercih edilmektedir (Önal, 2017).

Örneklem seçiminde şu kriterler dikkate alınmıştır:

- Sanatçının sanal ortamda ulaşılabilen tüm stüdyo albümlerini kapsanması,
- Özgün eserlere öncelik verilmesi,
- Şiirsel ve müzikal eserlerin dengeli temsili,
- Kronolojik süreklilik (1984-2017 arası).

Veri toplama süreci sistematik olarak yürütülmüştür. İbrahim Erkal'ın eserlerine ait toplu bir derlemeye ulaşamadığından, YouTube platformu aracılığıyla ulaşılabilen tüm eserler dinlenilmiş, transkripsiyonu yapılmış ve doğruluğu kontrol edilmiştir. Bu süreç, müzikoloji araştırmalarında sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Clayton, 2011; Şengül, 2019).

3.3. Veri Analizi Süreci

Verilerin analizi çok aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir:

3.3.1. Erzurum Ağzı Kullanımlarının Analizi

İbrahim Erkal'ın şarkılarında yer alan Erzurum ağzı kullanımları sistematik olarak incelenmiş ve standart Türkçe karşılıkları ile karşılaştırılmıştır. Bu analizde her bir ağız özelliğinin geçiş sıklığı (frekansı) belirlenmiş, hangi şarkılarda kullanıldığı tespit edilmiş ve bağlamsal örneklerle desteklenmiştir. Ağız kullanımlarının tespitinde Alyılmaz ve Alyılmaz'ın (2018) ağız bilimi metodolojisi çerçevesinde fonetik değişimler (k>g, p>b, ç>ş gibi ses değişimleri), morfolojik farklılıklar (çekim ekleri, kişi ekleri) ve leksik özellikler (kelime varyasyonları) olmak üzere üç temel kategori dikkate alınmıştır. Bu veri setindeki toplam 754 farklı ağız kullanımı, geçiş sıklıkları ve kullanım bağlamları açısından değerlendirilmiştir.

3.3.2. Kültürel Ögelerin Belirlenmesi

Eserlerde yer alan kültürel unsurlar Tomalin ve Stempleski'nin (1993) kültür sınıflamasına göre ürün (örf, kıyafet, müzik), düşünce (ahlak, inanç, gelenek) ve davranış (görgü, ritüel, yaşam biçimi) kategorilerinde analiz edilmiştir. Bu sınıflandırma, kültürel ögelerin sistematik analizinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

3.3.3. Değerlerin Belirlenmesi

İbrahim Erkal'ın eserlerinde aktarılan değerler, Schwartz'ın Temel Değerler Kuramına göre sınıflandırılmıştır. Bu kurama göre, evrensel değerler 10 temel başlık altında toplanmakta ve bireylerin kültürel yönelimlerini yansıtmaktadır (Schwartz, 1992, 2006, 2012). Araştırmada sanatçının eserlerinde öne çıkan değerler (gelenek, yardımseverlik, güvenlik, öz yönelim, bağlılık vb.) belirlenmiş ve değerler eğitimi açısından yorumlanmıştır.

3.3.4. İçerik Analizi Süreci

Yıldırım ve Şimşek'in (2018) belirttiği gibi "içerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır." Analiz süreci şu aşamalarda gerçekleştirilmiştir:

- Ön okuma ve kodlama: Tüm metinler okunarak ilk kodlar oluşturuldu.
- Tematik sınıflandırma: Kodlar temalar altında gruplandırıldı.
- Frekans analizi: Her temanın geçiş sıklığı belirlendi.
- Bağlamsal yorumlama: Bulgular teorik çerçevede değerlendirildi.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla kaynak çeşitliliği sağlanmış müzikal ve yazılı içerik kullanılmıştır. Elde edilen bulgular literatürle desteklenerek sunulmuştur. Ayrıca örnek parça alıntıları ile yorumlara açıklık kazandırılmıştır. Bu sayede araştırmanın güvenilirliği artırılmıştır (Lincoln & Guba, 1985). Araştırmada gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlilik işlemleri şunlardır:

3.4.1. İç Geçerlik

- Araştırmacı üçgenlemesi: Farklı araştırmacılar tarafından bağımsız kodlamalar yapılmış ve sonuçlar karşılaştırılmıştır.
- Veri çeşitliliği: Şarkı sözleri ve şiir kitabı kullanılmıştır.
- Uzman görüşü: Erzurum ağzı kullanımlarının tespitinde yerel dil uzmanlarının görüşleri alınmıştır.
- Teorik çerçeve uyumu: Bulgular Schwartz'ın Değerler Kuramı ve Tomalin-Stempleski'nin kültür sınıflaması ile tutarlılığı kontrol edilmiştir.

3.4.2. Dış Geçerlik

- Kapsamlı örneklem: İbrahim Erkal'ın (1994 yılında yayınladığı “Ölümüne Cim Bom” albümü dahil edilmemiştir.) tüm şarkı sözleri ve şiir kitabı incelenerek araştırmaya dahil edilmiştir.
- Detaylı betimlemeler: Analiz süreçleri, kullanılan kriterler ve sınıflandırma yöntemleri açık bir şekilde sunulmuştur.
- Bulguların genellenebilirliği: Elde edilen sonuçların benzer sanatçılar ve bölgesel kültür aktarımı çalışmalarına uygulanabilirliği değerlendirilmiştir.
- Bağlamsal zenginlik: Kültürel öğeler, değerler ve ağız kullanımları somut örneklerle desteklenmiştir.

3.4.3. Güvenirlik

- Kodlama güvenirliliği: Aynı veriler farklı zamanlarda kodlanarak tutarlılık kontrol edilmiştir.
- Kodlayıcılar arası güvenirlilik: İki araştırmacı bağımsız olarak kodlama yapmış, uyum yüzdesi hesaplanmıştır.
- Denetim izi: Analiz sürecindeki tüm adımlar dokümente edilmiştir.

3.4.4. Doğrulanabilirlik

Doğrulanabilirlik, araştırma bulgularının araştırmacının kişisel önyargılarından ziyade verilerden kaynaklandığını göstermek amacıyla sağlanmıştır (Lincoln & Guba, 1985). Bu çerçevede aşağıdaki önlemler alınmıştır:

Ham Verilerin Saklanması ve Arşivlenmesi: İbrahim Erkal'ın tüm şarkı sözleri, şiirleri ve kaynak materyaller dijital ortamda sistematik olarak arşivlenmiştir. Ses kayıtları, transkripsiyon dosyaları ve orijinal metinler erişilebilir durumda saklanmaktadır. Bu yaklaşım, Patton'ın (2014) vurguladığı veri güvenliği prensipleriyle uyumludur.

Analiz Sürecinin Detaylı Dokümantasyonu: Kodlama şemaları, kategori oluşturma süreci ve analiz adımları ayrıntılı olarak kaydedilmiştir. Her kodlama kararının gerekçesi, alternatif yorumlar ve kategori değişiklikleri kronolojik olarak dokümente edilmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği şekilde, tüm analitik kararlar için “denetim izi” (audit trail) oluşturulmuştur.

Yansıtıcı Notlar ve Araştırmacı Günlüğü: Analiz süreci boyunca araştırmacıların düşünceleri, varsayımları ve yorumsal süreçleri düzenli olarak not edilmiştir. Bu notlar, analiz sürecinde ortaya çıkan önyargıları fark etme ve kontrol etme amacıyla kullanılmıştır (Creswell, 2002).

Kodlama Sürecinin Şeffaflığı: Tüm kodlama kriterleri önceden belirlenerek yazılı hale getirilmiş, kodlama sürecinde yapılan değişiklikler gerekçeleriyle birlikte kayıt altına alınmıştır. Schwartz'ın değerler kuramı ve Tomalin-Stempleski'nin kültür sınıflandırması için operasyonel tanımlar oluşturulmuştur.

Uzman Değerlendirmesi ve Dış Kontrol: Analiz sürecinin objektifliğini sağlamak amacıyla bağımsız uzmanlar tarafından değerlendirme yapılmıştır. Bu uzmanlar, kodlama sürecini gözden geçirmiş ve analitik kararların tutarlılığını kontrol etmişlerdir (Er, 2018).

Araştırmacı Konumunun Açıklanması: Araştırmacıların İbrahim Erkal'ın müziği ve Erzurum kültürü ile olan ilişkileri açık bir şekilde belirtilmiş, bu durumun analiz sürecine potansiyel etkileri değerlendirilmiştir. Araştırmacıların kültürel sermayesi ve konumlanışı analiz sürecine dahil edilmiştir.

Bu önlemler sayesinde araştırma bulgularının objektif verilerden kaynaklandığı ve farklı araştırmacılar tarafından tekrarlanabilir olduğu güvence altına alınmıştır.

Bu metodolojik yaklaşım, Türk halk kültürü araştırmalarında başarıyla uygulanan yöntemlerle uyumlu olup, özellikle Doğu Anadolu bölgesi kültürel çalışmalarında (Önal, 2017; Şengül, 2019) test edilmiş ve geçerliği kanıtlanmış bir çerçeve sunmaktadır.

3.4.5. Uzman Değerlendirmesi ve Alan Yeterliği

Araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla uzman görüşü alınmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği gibi, nitel araştırmalarda uzman değerlendirme "bulguların doğruluğunu ve yorumların geçerliğini artıran kritik bir süreçtir." Bu doğrultuda çalışmada yer alan uzmanların seçiminde şu kriterler dikkate alınmıştır:

- Akademik yeterlik: Türk Dili ve Edebiyatı, Halkbilimi, Müzikoloji alanlarında doktora derecesine sahip olma
- Alan deneyimi: En az 10 yıllık araştırma ve uygulama deneyimi

- Bölgesel uzmanlık: Doğu Anadolu bölgesi kültürü ve Erzurum ağı konularında yayın sahibi olma
- Metodolojik yetkinlik: Nitel araştırma yöntemlerinde deneyim sahibi olma

Yıldırım ve Şimşek (2018), araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, çeşitli boyutlarıyla araştırmayı incelenmesinin istenmesi, araştırmanın niteliğinin artırılması konusunda alınacak önlemlerden birisi olduğunu belirtmişlerdir. Daymon ve Holloway (2003) ise, araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı yorumları, bu alanda araştırma yapmış uzman kişilerle paylaşarak çalışmasının değerini artırabileceğini belirtmişlerdir. Bu çerçevede araştırmada:

- 3 Türk Dili uzmanı: Erzurum ağı ve lehçe bilimi konularında,
- 2 Halkbilimi uzmanı: Kültürel öge analizi konularında,
- 2 Değerler eğitimi uzmanı: Schwartz kuramının uygulanması konularında,
- 1 Müzikoloji uzmanı: Halk müziği analizi konularında,

olmak üzere toplam 8 uzman görüşü alınmıştır. Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen %80 uyum kriterine göre, kodlayıcılar arası güvenilirlik oranı %87 olarak hesaplanmış ve kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Uzmanlar, kodlama şemalarının tutarlılığı, kategori sisteminin geçerliği ve bulguların yorumlanmasında rehberlik sağlamışlardır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, İbrahim Erkal'ın müzik ve şiirsel eserlerinde yer alan kültürel öğeler ve değerlere ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.1. Betimleyici Bulgular

İbrahim Erkal'ın müzik ve şiirsel eserlerinde yer alan kültürel öğeler temasına ilişkin Erzurum ağzı kullanımları kategorisine ait frekanslar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 4.1 Erzurum ağzı kullanımlarının geçiş sıklığı tablosu

Standart Türkçe	Erzurum Ağzı	(f)	Kullanıldığı Şarkılar	Örnek ifade
acaba	acep	8	(AŞB; Erkal, 1995), (Ner.; Erkal, 2001), (AA; Erkal, 2002), (SGÖ; Erkal, 1994)	“Acep hangisiyle çıksam?”,” Acep ben nereliyim?”
aklım	ahlım	5	(KT; Erkal, 2002), (ÇıB; Erkal, 2008)	“Ahlım baştan aldı”, “Ahlım başımdan gider”
akşam	ahşam	25	(AO; Erkal, 2002)	“Ahşam olanda”
alayım	alam/alim	6	(Bal.; Erkal, 2001), (KSV; Erkal, 1986)	“Ben sana neler alam”, “Altın darah alim saçların dara”
aldı	aldi	3	(KT; Erkal, 2002)	“Ahlımı baştan aldı”
altı	alti	1	(NDG; Erkal, 1984)	“Narmanın alti çuhur”
alırım	alaram/alıram	6	(HİBS; Erkal, 1984)	“Yar seni ben alaram alaram alaram”
ardı sıra	ardın sıra	3	(BA; Erkal, 1986), (DG; Erkal, 2004)	“Ardın sıra her gün gelmekten”
ayakların	ayahların	8	(HD; Erkal, 2000)	“Ayahların yan basır”

Tablo 4.1 (devamı)

ayılıırken	ayılıırken	1	(GGH; Erkal, 1984)	“Sen meni ayılıırken ay hanım”
bak	bah	7	(Lem.; Erkal, 2004), (Pal.; Erkal, 2006), (NN; Erkal, 2008)	“Aya bah nece gider”, “Bah Palandöken’e”
bakar	bahar	1	(HD; Erkal, 2000)	“Kale kaleye bahar”
baktın	bahtın	2	(KSG; Erkal, 1986)	“Eller gibi uzahlardan suçsuzmuşsun gibi bahtın”
bana	bene	4	(SB; Erkal, 1984), (HİBS; Erkal, 1984)	“Bene diyirler serhoş baki”, “Hele bir şey söyle bene”
basıyor	basir	8	(HD; Erkal, 2000)	“Ayahların yan basir”
başını	başın	1	(GGB; Erkal, 2004)	“Vurdun başın taşlara”
beklerim	beklerem	1	(NG; Erkal, 1984)	“Beklerem kiii belki bir gün dönersiini”
ben	men	6	(HİBS; Erkal, 1984), (GGH; Erkal, 1984)	“Men sene gülüm demem”, “Ay güzel severem men seni”
benim	menim	4	(SB; Erkal, 1984)	“Menim adım serhoş baki”
biçerim	biçerem	2	(BHE; Erkal, 2015)	“Tırpan döner rast döner biçerem dayanamam”
bilmezsin	bilmessin	2	(Cİ; Erkal, 1994)	“Ayrılık acı bilmessin”
bilmiyorsun	bilmirsen	2	(Pal.; Erkal, 2006)	“Ne hoştur bilmirsen”
bulamazsın	bulaman	2	(EM; Erkal, 1996)	“Bulaman bir başka ben daha”
buzunu	buzuni	1	(HD; Erkal, 2000)	“Kıramadım buzuni”
büyüdün	böyüdün	1	(KT; Erkal, 2002)	“Gız ne zaman böyüdün”
cep	ceb	1	(KKK; Erkal, 1984)	“Cebleri doli yemiş”
çak	çah	4	(AhB; Erkal, 1986)	“Bir kiprit çah yah beni”

Tablo 4.1 (devamı)

çıkmaq	çihmah	1	(BD; Erkal, 1984)	“Yavri yavri galeye çihmah çetin”
çıkırık	çihrih	7	(ÇıB; Erkal, 2008)	“Çihrih ince bel ince”
çıktım	çıhtım	1	(Kad.; Erkal, 1986), (NN; Erkal, 2008)	“Kederden boğuldum dert çıhtı bile”, “Adalardan çıhtım yayan”
çingırdamak	cingirdesin	1	(GGH; Erkal, 1984)	“Gülüşlerin cingirdesin saz kimin”
çukur	çuhur	1	(NDG; Erkal, 1984)	“Narmanin alti çuhur”
dağları	dağlari	2	(Gül.; Erkal, 1984)	“Bu daglari delegim”
değil mi	degil mi	6	(Gül.; Erkal, 1984)	“Birisi benim degil mi”
delerim	delerem	3	(HİBS; Erkal, 1984)	“Dağı daşı delerem delerem delerem”
dererim	dererem	2	(ŞKE; Erkal, 1984)	“Kızın güli dererem derip yere sererem”
derim	derem	3	(HİBS; Erkal, 1984), (ŞKE; Erkal, 1984)	“Men sene begim dereem”, “Get anana derem ki”
deiyor mu	degir mi	2	(Gül.; Erkal, 1984)	“Harmanlari degir mi”
diyorlar	diyirler	1	(SB; Erkal, 1984)	“Bene diyirler serhoş baki”
diyorsam	diyersem	2	(NDG; Erkal, 1984)	“Ne diyersem söz vurur”
dolu	doli	1	(KKK; Erkal, 1984)	“Cebleri doli yemiş”
dönüyorsun	dönirsen	3	(NG; Erkal, 1984)	“Yüzini çevirip geri dönirsen”
döverler	dögerler	6	(SKÇ; Erkal, 1984)	“Paludunan dögerler dögerler dögerler”
dudak	dudah	6	(Bİ; Erkal, 1996), (AO; Erkal, 2002)	“kiraz dudahlardan”, “Al dudah baldır”
durayım	durim	2	(ŞKE; Erkal, 1984)	“gelim durim yanında”

Tablo 4.1 (devamı)

ediyorsun	edirsen	1	(NG; Erkal, 1984)	“sen beni deli edirsen”
eğer	eger	1	(HİBS; Erkal, 1984)	“Eger anan vermezse”
elbet	helbet	1	(SarG; Erkal, 2000)	“Helbet bunda bir iş vaaer”
fırtınası	fırtınası	1	(BD; Erkal, 1984)	“Yavri yavri fırtınası yamandır”
geçeyim	geçem	9	(AşY; Erkal, 2001)	“Ben senden geçem geçem geçem del olayım mı?”
git	get	8	(ŞKE; Erkal, 1984), (DGYD; Erkal, 2000)	“Get anana deyiver”, “De get yalan dünya”
gelirim	gelerem	4	(HİBS; Erkal, 1984),	“Gelerem ben gelir”
geleğim	gelegim	2	(Gül.; Erkal, 1984)	“Yanınıza gelegim”
gelirim	gelirem	1	(NG; Erkal, 1984)	“Yılmadan gelirem senin peşine”
geliyorsun	gelirsen	1	(NG; Erkal, 1984)	“Salını salını nerden gelirsen”
getir	getur	6	(BHE; Erkal, 2015)	“Bi çay getur kıtlama”
gezeyim	gezim	6	(BHE; Erkal, 2015)	“Önce Erzurum gezim üzerime atlama”
gıdına	gadana	1	(GGH; Erkal, 1984)	“Ele gül ki yar gadana dayansın”
gibi	kimin	3	(GGH; Erkal, 1984)	“Gülüşlerin cingirdesin saz kimin”
gideyim	gidem	2	(AşB; Erkal, 2000)	“Gidem Allah’a yalvaram”
gidiyor mu	gidir mi	2	(Gül.; Erkal, 1984)	“İrgatları gidir mi”
gitti	getti	1	(SarG; Erkal, 2000)	“Yarım getti gelmedi”
göremezse m	göremessem	2	(AşB; Erkal, 2000)	“Bir gün göremessem o gün”
gülü	güli	4	(ŞKE; Erkal, 1984)	“Kızın güli dererem”

Tablo 4.1 (devamı)

gölüsün	gölüsen	1	(DK; Erkal, 1984)	“Erzurum’un gölüsen oy oy”
hadi	di	1	(NN; Erkal, 2008)	“Di gel bu derlere dayan”
hiç	heç	6	(BHE; Erkal, 2015)	“Heç sırayı atlama”
harmanları	harmanlari	2	(Gül.; Erkal, 1984)	“Harmanlari değir mi”
hoş	hoç	1	(DK; Erkal, 1984)	“Oğul bir hoç canım var”
ırgatları	ırgatlari	2	(Gül.; Erkal, 1984)	“Irgatlari gidir mi?”
içeyim	içem/içim	21	(AşY; Erkal, 2001), (BHE; Erkal, 2015)	“Derdinden içem içem içem”, “E bi dur içim patlama”
isterim	isterem	11	(Bİ; Erkal, 1996), (GGH; Erkal, 1984)	“Ben de isterem”, “Ay güzel isterem”
iyi	yahşi	10	(EG; Erkal, 1996), (EUŞ; Erkal, 2006), (HG; Erkal, 2008)	“Erzurum yahşi güzel”, “Yahşi ve güzel şehir”
kaçar	gaçar	2	(EM; Erkal, 1996)	“Gaçar mı er meydanından goçum”
kaçsan	gaçsan	1	(NG; Erkal, 1984)	“Ne gadar naz edip gaçsan da benden”
kadar	gadar	1	(NG; Erkal, 1984)	“Ne gadar naz edip gaçsan da benden”
kader	gader	1	(AhB; Erkal, 1986)	“Bir gün gader bize güler”
kaldı	galdı	2	(ŞKE; Erkal, 1984)	“gözüm galdı halında”
kaldır	galdır	1	(GGH; Erkal, 1984)	“Ne olur yine galdır geceden”
kale	gala/gale	2	(DK; Erkal, 1984), (BD; Erkal, 1984)	“Galanın suyuna derin dediler”, “Yavri yavri galeye çılmah çetin”
kalayım	kalam	9	(AşY; Erkal, 2001)	“Kapında kalam kalam kalam kul olayım mı?”

Tablo 4.1 (devamı)

kaldır	galdır	1	(GGH; Erkal, 1984)	“Ne olur yine galdır geceden.”
kaldı	galdı	2	(ŞKE; Erkal, 1984)	“Gözüm galdı halında.”
kalkın	galhın	1	(Lem.; Erkal, 2004)	“Galhın gidin evliler”
kamçısını	gamçısını	2	(EGT; Erkal, 1984)	“Gamçısını atar tutar”
kanarım	ganaram	3	(HİBS; Erkal, 1984)	“Yar ne dirse ganaram”
kandil	gandil	1	(Rar.; Erkal, 2017)	“Kipritsiz gandil yahar”
kapı	gapı	3	(ŞKE; Erkal, 1984), (AhB; Erkal, 1986)	“Durma gapı dalında”, “Her gapıyı çalıp”
kar	gar	4	(BHE; Erkal, 2015)	“Gökte düşen gar oynar”
kara	gara	35	(KKK; Erkal, 1984), (YBe; Erkal, 1984), (KSV; Erkal, 1986), (KK; Erkal, 1986), (KT; Erkal, 2002), (Lem.; Erkal, 2004)	“gız gara gız gara gız”, “gaşların gara”, “gaşı garadan”
kardeş / kardeşim	gardaş/ gardaşım	8	(SKÇ; Erkal, 1984), (NN; Erkal, 2008), (İH; Erkal, 2002)	“Gardaş bir yârim vardı”, “Gardaş atlı bacı yayan”, “Ah be gardaşım bu ne haldır”
kaş / kaşların	gaş/gaşların	5	(KSV; Erkal, 1986), (KK; Erkal, 1986), (KT; Erkal, 2002), (Lem.; Erkal, 2004)	“gaşların gara”, “İki gaşın arası”
kavuşturur	gavuşturur	1	(KT; Erkal, 2002)	“Gün gelir gavuşturur seni beni yaradan”
kaynatırlar	gaynatırlar	1	(Rar.; Erkal, 2017)	“Bulguru gaynatırlar”
kendim	gendim	5	(YBe; Erkal, 1984), (Vaz.; Erkal, 2001)	“Yohladım gendimiii”, “Gendim burda ruhum dağda”
kibrit	kiprit	4	(AhB; Erkal, 1986)	“Bir kiprit çah yah beni.”

Tablo 4.1 (devamı)

kız	gız	64	(DK; Erkal, 1984), (ŞKE; Erkal, 1984), (HİBS; Erkal, 1984), (NG; Erkal, 1984), (KKK; Erkal, 1984), (KSV; Erkal, 1986), (KK; Erkal, 1986), (KT; Erkal, 2002), (SarG; Erkal, 2000), (Lem.; Erkal, 2004), (ÇıB; Erkal, 2008)	“Bu gızların elinden”, “Deli gız divane gız”, “İçinde bir gız gezer”
kızını	gızını	1	(HD; Erkal, 2000)	“Aldım Çerkez gızını”
kızı	gızı/gızı	9	(KSV; Erkal, 1986), ÇıB; Erkal, 2008)	“Gız sen kimin gızı”, “El gızı gurbanıyam”
kızları	gızları	1	(HD; Erkal, 2000)	“Ey bu zamane gızları”
kibrit	kiprit	4	(AhB; Erkal, 1986)	“bir kiprit çah yah beni”
koçum	goçum	2	(EM; Erkal, 1996)	“Gaçar mı er meydanından goçum”
kolunda	golunda	1	(EGT; Erkal, 1984),	“Gümüş helkeler golunda”
kondur/koy	gondur/goy	3	(EGT; Erkal, 1984), (Toy.; Erkal, 1984)	“Gondur beni allı gelin”, “Goy desinler dostudur”
konduramam	gonduramam	2	(EGT; Erkal, 1984)	“Gonduramam oğlan seni”
koyun	goyun	2	(KKK; Erkal, 1984)	“Oturmuş goyun sağar”
kurban	gurban	25	(HİBS; Erkal, 1984), (GGH; Erkal, 1984), (KK; Erkal, 1986), (Bal.; Erkal, 2001), (Lem.; Erkal, 2004)	“Gurban oluram sene”, “Sene gurban olsun”, “Güvegi gurban olsun”, “Her gün gurbanın olim”
kurusun	guruya	5	(NDG; Erkal, 1984)	“Guruya da dağlar döküle gül”
kuş	guş	1	(SarG; Erkal, 2000)	“Erzurum’da bir guş var”

Tablo 4.1 (devamı)

layık	layıh	1	(NN; Erkal, 2008)	“Oğul layıh mıdır yanıim yanim kül olim”
merhem	melhem	2	(SarG; Erkal, 2000)	“Dertlere melhem yazar”
+musun	+musan	31	(HD; Erkal, 2000)	“Hoş musan, dolu musan, serhoş musan”
nazını	nazını	1	(HD; Erkal, 2000)	“Çekemedim nazını”
nerede	nirde	3	(YBe; Erkal, 1984)	“Nirde bir gül görseen”
nice	nece	1	(Lem.; Erkal, 2004)	“Aya bah nece gider”
obaları	obalari	2	(KKK; Erkal, 1984)	“Erzurum obalari.”
+miyim/+ müyüm	+miyem/ +müyem	16	(Bİ; Erkal, 1996)	“Yetim miyem? Öksüz müyem?”
olayım	olam/olim	30	(Bal.; Erkal, 2001), (Lem.; Erkal, 2004), (NN; Erkal, 2008)	“Ben sana kurban olam”, “Lemide hayranın olim”, “ben bahçende gül olim”
oynarım	oynaram	4	(BHE; Erkal, 2015)	“Bu havayı seviyorum oynaram dayanamam”
öyle	ele	2	(GGH; Erkal, 1984)	“Ele gül ki yar uyhudan uyansın”
rakı	rahi	10	(SB; Erkal, 1984)	“İçmem suli rahi”, “İlle de rahi açarım”
salınarak	salını	2	(NG; Erkal, 1984)	“Salını salını nerden gelirsen”
sana	sene	12	(HİBS; Erkal, 1984), (GGH; Erkal, 1984)	“Gurban oluram sene”, “Sene gurban olsun”
sarayım	saram	6	(TaB; Erkal, 1995)	“Seni saram canıma”
sarhoş	serhoş	14	(SB; Erkal, 1984), (HD; Erkal, 2000)	“Menim adım serhoş baki”, “Yoksa sen serhoş musan”
sarmaşık	sarmaşıh	1	(GGH; Erkal, 1984)	“Sarmaşıh gül yar boynuna dolansın”

Tablo 4.1 (devamı)

sererim	sererem	2	(ŞKE; Erkal, 1984)	“Kızın güli dererem derip yere sererem”
sevdiğim	sevdigim	2	(Gül.; Erkal, 1984)	“Benim sevdiğim güzel ne yamandır ne yaman.”
severim	severem	4	(GGH; Erkal, 1984)	“Ay güzel severem men seni gönülden içerden”
seveyim	sevim	6	(BHE; Erkal, 2015), (BHEr; Erkal, 2017)	“Önce Erzurum sevim heç sırayı atlama”
sevmişim	sevmişem	1	(Rar.; Erkal, 2017)	“Ben bir güzel sevmişem”
soğuk / sıcak	soyuh/soyuk /sıcah	5	(NDG; Erkal, 1984), (Çak.; Erkal, 1994), (BiD; Erkal, 2004)	“O ne soyuh su imiş”, “Soyuk suyundan içirim”, “Ben soğuh memleketin sıcah yüreği”
söverler	sögerler	9	(SKÇ; Erkal, 1984)	“Ardı sıra sögerler sögerler sögerler”
sulu	suli	8	(SB; Erkal, 1984)	“İçmem suli rahi”
takır tukur	tahır tuhur	1	(NDG; Erkal, 1984)	“Yar gelir tahır tuhur”
tanırım	tanıram	1	(DK; Erkal, 1984)	“Ben yârimi nerde olsa tanıram”
tarak	darah	2	(KSV; Erkal, 1986)	“Altın darah alim saçların dara”
taş	daş	1	(HİBS; Erkal, 1984)	“Dağı daşı delerem delerem delerem”
tatlı	datlı	2	(GGH; Erkal, 1984)	“Sene gurban olsun bu datlı canım”
tutmayın	dutmayın	6	(BHE; Erkal, 2015)	“Bu havayı seviyorum dutmayın dayanamam”
tutmaz	dutmaz	1	(Çak.; Erkal, 1994)	“Dutmaz mı yüzün”, “dutmayın dayanamam”
tuzak	tuzah	2	(EUŞ; Erkal, 2006)	“Dostuna tuzah şehir”

Tablo 4.1 (devamı)

uykudan	uyhudan	1	(GGH; Erkal, 1984)	“Ele gül ki yar uyhudan uyansın”
uzak	uzah	2	(KSG; Erkal, 1986), (EUŞ; Erkal, 2006)	“Eller gibi uzahlardan”, “Erzurum uzah şehir”
uzunu	uzuni	1	(HD; Erkal, 2000)	“Ey bu derenin uzuni”
vallahi/billahi	vallah/billah	15	(Unt.; Erkal, 1996), (AdG; Erkal, 1996)	“unutmayacağım vallah”, “anacağım billah”, “Vallah usandım bu candan”
veririm	vererem	2	(ŞKE; Erkal, 1984)	“Vefalı bir yar olsa yoluna can vererem”
yak	yah	4	(AhB; Erkal, 1986)	“Bir kiprit çah yah beni”
yakar	yahar	2	(Rar.; Erkal, 2017)	“Kipritsiz gandil yahar”
yalvarayım	yalvaram	1	(AşB; Erkal, 2000)	“Gidem Allah’a yalvaram”
yanak	yanah	4	(Bİ; Erkal, 1996)	“bal gibi yanahlardan”
yanarım	yanaram	7	(AşY; Erkal, 2001)	“Yanaram ben yanaram yanaram yanaram”
yanayım	yanam	9	(AşY; Erkal, 2001)	“Aşkından yanam yanam yanam”
yaprak	yaprah	5	(NDG; Erkal, 1984)	“Yeşile yaprah yeşile gül”
yavru	yavri	6	(BD; Erkal, 1984), (NN; Erkal, 2008)	“Yavri yavri fırtınası yamandır”, “Yavri yavri sen efendi”
yazık	yazıh	2	(KT; Erkal, 2002)	“Seni alamazsam çoh yazıh”
yıkılsın	yıhılsın	4	(BD; Erkal, 1984)	“Evin yihılsın felek”
yok	yoh	5	(YBe; Erkal, 1984), (HİBS; Erkal, 1984)	“ateşin yoooh közüün yoooh”, “Eger anan vermezse yoh dese”

Tablo 4.1 (devamı)

yokladım	yohladım	1	(YBe; Erkal, 1984)	“Yohladım gendimiii”
yüzünü	yüzini	1	(NG; Erkal, 1984)	“Yüzünü çevirip geri dönürsen”

Tablo 4.1 incelendiğinde İbrahim Erkal’ın eserlerinde yöresel ağız kullanımı ile ilgili olarak 754 öge tespit edilmiştir. İbrahim Erkal’ın yetiştiği kültürün yöresel söyleyişlerine sıklıkla yer verildiği görülmektedir. Duyguların ve düşüncelerin ifade edilmesinde doğallığı yansıtan bu durum fazlaca görülmektedir. En fazla ifade edilen kelime “gız” kelimesi kullanımı 64’dür. Onu 35 kere “gara” kelimesi; 31 kere “+musan” soru edatı takip etmektedir.

Ürün kategorisine yönelik ait Folklor, Edebiyat, Sanat ve Müzik, İnsan Eliyle Yapılmış Dokular alt kategorilerine dair geçiş sıklığı tablosu Tablo 2’de verilmiştir. Daha sonra tespit edilen örneklerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.2 Ürün kategorisine dair kültürel öğelerin geçiş sıklıkları tablosu

Alt Kategori	(f)	%
Edebiyat	59	43,4
Folklor	43	31,6
İnsan Eliyle Yapılmış Dokular	17	12,5
Sanat ve Müzik	17	12,5
Toplam	136	100

İbrahim Erkal’ın şarkı sözleri ve şiirlerinde kültür ürünü kategorileri arasında edebiyat (%43,4) unsurlarının baskın konumda olduğu ve folklor kategorisi (%31,6) ise ikinci sırada yer alarak, şarkılarının ve şiirlerinin hem edebî gelenek hem de halk kültürü ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. İnsan Eliyle Yapılmış Dokular (%12,5) ve Sanat ve Müzik (%12,5) kategorilerinin dengeli dağılımı, sanatçının eserlerinde hem müzikal referanslar hem de maddi kültür unsurlarına yer verdiğini ortaya koymaktadır.

Bu dağılım, İbrahim Erkal'ın müzikal söyleminde edebiyat geleneğinin öncelikli konumunu göstermekte, klasik ve halk edebiyatı motiflerinin modern müzik formlarında yaşatıldığını kanıtlamaktadır. Folklor kategorisinin yüksek oranı ise geleneksel halk kültürü unsurlarının popüler müzik aracılığıyla korunması ve aktarılmasındaki önemli rolü yansıtmaktadır.

4.1.1. Edebiyat Ögesi

Edebiyat alt kategorisinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adın Leyla mıydı senin?” (Unu.; Erkal, 2002).

“Ah ederek bekleyerek” (AsG; Erkal, 1998).

“Ah gönlümün ince mince sızısı” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Amaan yollaar yollaar” (Yol.; Erkal, 1996).

“Aman aman aman aman” (AşB; Erkal, 2000).

“Aslı 'mdın Şirin 'im nerdesin gülüm” (Glm.; Erkal, 2006).

“Aya bah nece gider ay dolanır gece gider” (Lem.; Erkal, 2004).

“Bağlanıyorum bağlanıyorum bağlanıyorum mu ne?” (SMN; Erkal, 2000).

“Basarsın elbet faka.” (GGB; Erkal, 2004).

“Başımın etini yedin” (VV; Erkal, 1998).

“Ben Mecnunum, sana mecburum” (T; Erkal, 1994).

“Ben sensiz yapamam sensiz duramam” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Taşırdın bardağı sonunda bi çuval inciri yok ettin” (TıT; Erkal, 2004).

“Bulunmaz Hint kumaşı gibi davranıyorsun” (TT; Erkal, 2008).

“Bu ne sevgi bu ne aşk beni mecnun eyledi” (SY; Erkal, 1986).

“Bunlar bahane bebeğim İzmir şahane” (DN; Erkal, 2001).

“Bülbül güllere de sen bana lazımsın” (SBL; Erkal, 2008).

“Can canım, cananım, en güzel yanım” (GDK; Erkal, 1998).

“Dillerim lâl elim bağlı” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Duy duy duy sesimi” (EM; Erkal, 1996).

“El mi yaman bey mi yaman” (SıB; Erkal, 1995).

“Ellere düş, hadi dillere düş” (ED; Erkal, 1993).

“Evdeki hesap çarşıya uymaz” (SaG; Erkal, 1993).

“Filmlerdeymiş romanlarda o sevgiler” (YaB; Erkal, 1998).

“Gecem çıkmaz sabaha” (NK; Erkal, 2002).

“Gönül nazlı bir şey ister” (SeA; Erkal, 1998).

“Görmediği halde çiçeği böceği ve bütün doğayı bu kadar güzel anlatan Veysel’i mi anlatsam” (Güz.; Erkal, 2001).

“Hani Leyla hani Mecnun” (ÜK; Erkal, 2008).

“Herkes sevdanın çiçekli yolları” (Bİ; Erkal, 1996).

“İmmuah immuah yanağından ummuah ummuah dudağından” (KT; Erkal, 2002).

“İçim yanar ciğerim sizler” (Yal.; Erkal, 1996).

“İçine dert olacak sana bu son bakışım” (Dön.; Erkal, 1998).

“Kalbimde aşkın eylemez yara” (BA; Erkal, 1986).

“Kitabım da bir kalem silahım bir” (Br.; Erkal, 2004).

“Leylaya suya giden Mecnunlar susuz gelir” (SevY; Erkal, 2004).

“Leyla ile Mecnunun, Ferhat ile Şirinin” (SEV; Erkal, 1986).

“Mecnun olsam, dolansam” (Cİ; Erkal, 1993).

“Nari nari nari nari na” (GL; Erkal, 2004).

“Ne kadar aşktan ağzım yansa da; üfleyemiyorum yoğurdu bu kez” (CM; Erkal, 1999).

“Nen nenenan nenenan nene nenenan” (Bal.; Erkal, 2001).

“Of oof ooof of of” (AY; Erkal, 2000).

“Onunla günler su gibi aktı” (BGS; Erkal, 1993).

“Oysa ben seninle bir dalın yaprağı gibi tomurcuklanmak isterdim” (US; Erkal, 1993).

“Rariraram tirararam tirararam rariram” (YY; Erkal, 2002).

“Sadede gelem biraz” (SaG; Erkal, 1993).

“Sakız gibi döner durur dillerde” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Sen benim koynumda beslediğim yılan bile olamazdın kahretsin” (Akl.; Erkal, 1995).

“Sürüm sürüm süründürüyor” (GK; Erkal, 1998).

“Süt dökmüş kedi misali” (HGK; Erkal, 1996).

“Şarkılar yazdım sana” (NS; Erkal, 2000).

“Şiir yazsam hayal kursam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Teey tey tey tey teey” (HD; Erkal, 2000).

“Vay anlımın kara yazısı” (Şii.; Erkal, 1995).

“Virane gönlümü dolduramadım” (BY; Erkal, 2000).

“Yalanım yok, ben sensiz yaşayamam yaşayamam” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Yan yüreğim yan, yan ciğerim yan, yan parçalan” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Yazım da sen kışım da sen bitanem” (AT; Erkal, 2006).

“Yorulmam deryaları coşturmadan sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Zırl zırl ağlarken” (Küç.; Erkal, 1996).

4.1.2. Folklor Ögesi

Folklor alt kategorisinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ayrık otları boy salmayacak” (SD; Erkal, 2008).

“Baba bugün Bingöl dumandır” (BD; Erkal, 1984).

“Beni anamdan ettin, beni babamdan ettin” (BD; Güzelses, 1984).

“Bir çay getir kıtlama” (BHE; Erkal, 2015).

“Bir soluklanayım ne olur” (VÜ; Erkal, 1993).

“Bir su içtim ormandan” (NDG; Erkal, 1984).

“Bugün hava bar oynar amman amman” (BHE; Erkal, 2015).

“Bugün hava çağ döner” (BHE; Erkal, 2015).

“Bu havayı seviyorum oynaram dayanamam” (BHE; Erkal, 2015).

“Can can can Palandöken” (EUŞ; Erkal, 2006).

“Cana bizim esrarımız imlalara sığmaz” (BE; Erkal, 2004).

“Çıhrıh benim tel benim.” (ÇıB; Erkal, 2008).

“Edremit’in körfezi davet eder herkesi” (KöB; Erkal, 2015).

“Efkar bölük bölük, gam tabur tabur” (Kad.; Erkal, 1986).

“Ela gözlüm ben bu elden gidersem” (Pot.; Erkal, 1993).

“Elinde mercan” (Toy.; Erkal, 1984).

“Erzurum eline senin dediler” (DK; Erkal, 1984).

“Erzurum dadaşları tef çalıp oynatırlar” (Rar.; Erkal, 2017).

“Erzurum obaları” (KKK; Erkal, 1984).

“Gaynanam bostancıdır” (Toy.; Erkal, 1984).

“Get anana deyiver” (ŞKE; Erkal, 1984).

“Hele dadaş hoş musan, dolu musan, boş musan?” (HD; Erkal, 2000).

“Harmanlari değır mi, irgatlari gidir mi?” (Gül.; Güzelses, 1984).

“Herkes gelmiş oyuna dizilmişler toyuna” (KK; Erkal, 1986).

“Hoş geldiniz köyümüze evimize gönlümüze.” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Men sene karanfil demem” (HİBS; Erkal, 1984).

“Narmandan gel Narmandan” (NDG; Erkal, 1984).

“Nirde bir gül görseene çevreesi dikeene” (YBe; Erkal, 1984).

“Ooy ooy Narman güzeli” (NG; Erkal, 1984).

“Oturmuş goyun sağıar” (KKK; Güzelses, 1984).

“Palandöken’de kar var” (Rar.; Erkal, 2017).

“Palandöken yastığın, evleri yığın yığın, dadaşların el ele, alem senin aşığın” (EG; Erkal, 1996).

“Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul” (Gİ; Erkal, 1996).

“Sarmaşık gül yar boynuna dolansın” (GGH; Erkal, 1984).

“Sarı gelin aman sona yârim” (SarG; Erkal, 2000).

“Sarı gelin amman amman” (SarG; Erkal, 2000).

“Sarıl bana kar altında, sarıl bana ay ışığında” (Pal.; Erkal, 1998).

“Seni yüreğimde saklayacağım” (Unt.; Erkal, 1996).

“Toy olur düğün olur” (KK; Erkal, 1986).

“Türkiye’nin terası, zirvelerin en hası” (Pal.; Erkal, 2006).

“Üstüne kan damlıyor barış bir daha sürgün” (TuB; Erkal, 2008).

“Yari güzel olanın olanın olanın, ay yanağından öperler öperler öperler.” (SKÇ; Erkal, 1984).

“Yeşile yaprağ yeşile gül” (NDG; Erkal, 1984).

4.1.3. İnsan Eliyle Yapılmış Dokular Ögesi

İnsan Eliyle Yapılmış Dokular alt kategorisinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Aslında teknede kalıyorum” (EK; Erkal, 2000).

“Baba bugün Bingöl galesi metin” (BD; Erkal, 1984).

“Bebeğin beşiği çamdan” (NN; Erkal, 2008).

“Ben giderim hamama” (Toy.; Erkal, 1984).

“Bir volkandı; geldi gitti” (Git.; Erkal, 1997).

“Bu dağın başı duman, dibinde yatar harman” (Gül.; Erkal, 1984).

“Cenneten bir köşe var Uludağ’da” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Evleri yığın yığın” (EG; Erkal, 1996).

“Galanın suyuna derin dediler” (DK; Erkal, 1984).

“Garip oğlan handa yatar” (EGT; Erkal, 1984).

“Harmanlari degir mi?” (Gül.; Erkal, 1984).

“Kale kaleye bahar kaleden toplar atar” (HD; Erkal, 2000).

“Nargilemden kül düştü” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Sazım beni anlatsana” (SBA; Erkal, 1992).

“Seni meyhanede, barda aradım” (SAr; Erkal, 1989).

“Tertemiz bir hava, bembeyaz örtü” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Yerlerine beton urlar dikmişler” (Gİ; Erkal, 1996).

4.1.4. Sanat ve Müzik Ögesi

Sanat ve Müzik alt kategorilerinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Akortsuz çalınmaz bu saz” (KBS; Erkal, 2008).

“Bazen bir şarkı gibi ağlamaklısın” (Sev.; Erkal, 1995).

“Ben, sanat çorbasında bir kaşığım” (Ben; Erkal, 1999).

“Bir nihavent şarkı çal kederli olsun” (ŞD; Erkal, 2015).

“Dedi gülüm nanay nanay” (GN; Erkal, 2015).

“Esti mi rüzgâra savrulur dallarım” (YA; Erkal, 2006).

“Gülüşlerin cingirdesin saz kimin” (GGH; Erkal, 1984).

“Halkın Müziği neyine senin” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Hicaz olsun hüzzam olsun rast olsun” (AdG; Erkal, 1996).

“Hop raralilli rarilli” (Rar.; Erkal, 2017).

“Ninnilerin şarkım şimdi” (AnBen; Erkal, 2017).

“Sazlar sazlar sazlar nedir böyle nazlar” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Senli hayat şarkı gazel” (HG; Erkal, 2008).

“Şarkılar vesile sazlar vesile” (US; Erkal, 1993).

“Tarirariram tararairam tararararara” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Türkülerimi unuttum” (Ana.; Erkal, 1993).

“Uşşğa, hüzzama, rasta, hicaza” (KS; Erkal, 1995).

Düşünce kategorisine yönelik Değer, İnanç, Etik Norm alt kategorilerine ait frekans tablosu Tablo 3’te verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel öğelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.3 Düşünce kategorisine dair kültürel öğelerin geçiş sıklıkları tablosu

Alt Kategori	(f)	%
Değer	145	46,2
İnanç	99	31,5
Etik norm	70	22,3
Toplam	314	100

İbrahim Erkal’ın şarkı sözleri ve şiirlerinde düşünce kategorileri arasında değer (%46,2) unsurlarının baskın konumda olduğu ve bunu sırasıyla; inanç (%31,5) ve etik norm (%22,3) takip ettiği belirlenmiştir.

Değer kategorisinin üstünlüğü, Güvenç’in (1993) Türk kültür sistematğinde belirttiği değer merkezli toplum yapısıyla uyumludur. Bu yüksek oran, İbrahim Erkal’ın eserlerinde sevgi, sadakat, vefa, fedakârlık gibi temel insani değerlerin merkezi konumda işlendiğini göstermektedir.

İnanç kategorisinin %31,5 oranı, Türk kültüründe dini ve mistik unsurların güçlü etkisini yansıtmaktadır. “Allah”, “kader”, “dua”, “cennet” gibi kavramların sıklıkla kullanılması, geleneksel İslami değerlerin modern müzik formlarında yaşatıldığını ortaya koymaktadır.

Etik norm kategorisinin %22,3 oranı, toplumsal ahlak kuralları ve davranış normlarının müzikal söylemde yer bulduğunu göstermektedir. Bu kategori, “vefa”, “dürüstlük”, “doğruluk” gibi ahlaki kavramları içermekte ve Türk toplumunun değer sisteminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

4.1.5. Değer Ögesi

Değer alt kategorisinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Al dudah baldır” (AO; Erkal, 2002).

“Alem senin aşışın” (EG; Erkal, 1996).

“Anacığım” (Ana.; Erkal, 1993).

“Anami yollaram size yar size kız size” (HİBS; Güzelses, 1984).

“Anan senin anan yârim baban senin baban yarım” (SeA; Erkal, 1998).

“Anasından öğrenmiş” (NDG; Güzelses, 1984).

“Anasının gözü, alemin kurdudur” (Tan.; Erkal, 1996).

“Anladım ki can dostum” (Sev.; Erkal, 1995).

“Annem beni büyüttü, el gızı gurbanıyam” (ÇıB; Erkal, 2008).

“Aşığı naz yıldırır bunu kavramıyorsun” (TT; Erkal, 2008).

“Aşk gömleği giyinirsin” (SaG; Erkal, 1994).

“Aşkımız tüm dillerde dolaşsın dursun” (HG; Erkal, 2008).

“Aşkın sır deryasında, ölmeli ama ölmeli” (AtG; Erkal, 1995).

“Aşktan kaçılmaz, aşk anlatılmaz” (AşK; Erkal, 2006).

“Avuçlarımda tutamadım unutamadım ben” (AT; Erkal, 2006).

“Ay anam vah benim” (AhB; Erkal, 1986).

“Az veren candan çok veren maldan” (Yİ; Erkal, 2001).

“Bakışlarını sineme vurma” (KÇ; Erkal, 1998).

“Ben dostu dost bilirim önünde eğilirim” (VGD; Erkal, 2008).

“Ben gözüne kirpik kaş olamadım” (Ola.; Erkal, 2008).

“Ben sadece dost istiyorum” (BSö; Erkal, 1996).

“Ben seni canımdan aziz candan ala görüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Ben seni ekmek gibi, ben seni nefes gibi, su gibi seviyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Ben seni seviyorum mu ne?” (SMN; Erkal, 2000).

“Ben sensiz yapamam sensiz duramam” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Beni anamdan ettin, beni babamdan ettin” (BD; Güzelses, 1984).

“Beni çıkarsız sev can vereyim” (BeD; Erkal, 1996).

“Beni yalnız sen bilirsin” (SBA; Erkal, 1992).

“Bir aşkım var yüreğimde onu kim bilir” (ÇıB; Erkal, 2015).

“Bir çocuk benim yüreğim” (Br.; Erkal, 2004).

“Bir dadaş gibi” (BiD; Erkal, 2004).

“Bir güzel yar hayalindeyimdir” (GBP; Erkal, 1998).

“Bir sana aldandım” (İns.; Erkal, 1995).

“Bir sana insafsız” (İns.; Erkal, 1995).

“Bir sana kitapsız” (İns.; Erkal, 1995).

“Bir senin için gönlümde yer var” (KÇ; Erkal, 1998).

“Bir seni düşündüm bir sana yandım” (US; Erkal, 1994).

“Bir tanem, bir tanem, bir tanem, bir tanem” (T; Erkal, 1994).

“Bir yudum suyu içilmez sensiz” (Öm.; Erkal, 2017).

“Bir züppenin bana kıro demesinden şeref duyarım” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Bizlere yol gösteriyor” (AŞB; Erkal, 1995).

“Bohçanı al yanıma gel senli hayat yahşi güzel” (HG; Erkal, 2008).

“Bu güzelim dünyayı, zindan ettin sen bana” (NS; Erkal, 2000).

“Bu yüce dağların yolu var canım” (GDK; Erkal, 1998).

“Bulaman bir başka ben daha” (EM; Erkal, 1996).

“Bunu bilmeli yola gelmelisin” (BeD; Erkal, 1996).

“Canısı canısı” (Can.; Erkal, 1996).

“Cıvıl cıvıl bir bahar geliyor” (SeG; Erkal, 2000).

“Çektiğim buu değil aşk yarasıdır” (Kad.; Erkal, 1986).

“Dadaşların el ele” (EG; Erkal, 1996).

“Dayanmaz yüreğim yanar” (YO; Erkal, 1995).

“Deli kız divane kız Erzurum’un gülüsen oy oy” (DK; Güzelses, 1984).

“Dost beni unuttu mu hem üzülür hem silerim” (VGD; Erkal, 2008).

“Dostu olmaz düşenin” (VuD; Erkal, 2017).

“Dünya bayram eder ben seni özlerim” (YA; Erkal, 2006).

“Dünyayı verseler bana, hayatta değişmem sana” (SD; Erkal, 2008).

“E bi dur içim patlama” (BHE; Erkal, 2015).

“Elemsiz dünyada seven elbet mesut olacak” (SEV; Erkal, 1986).

“Eriyorum bitiyorum, çaremi var derdime” (Akl.; Erkal, 1995).

“Ey be gönül!” (Gön.; Erkal, 2001).

“Ey bu zamane gızları dadaş diye can atar” (HD; Erkal, 2000).

“Feryadı figanı yükselen dağlar” (EM; Erkal, 1996).

“Gece ayaz aşk beyazdır” (Pal.; Erkal, 1998).

“Gece boyu uyumasam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Geceler karaysa kandilimdin sen” (Glm.; Erkal, 2006).

“Gel meleğim, tek dileğim” (T; Erkal, 1994).

“Gençliğimi satıyorum” (Akuz.; Erkal, 1998).

“Gönül çiçeğim” (GÇ; Erkal, 2006).

“Gönül evimde saklasam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Gözüm gibi bakmaz mıydım?” (Şii.; Erkal, 1995).

“Gözümüz aydın evleniyorum” (Evl.; Erkal, 2001).

“Hayat birçok şeyi aldı hatıralar kaldı dünden” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Hayatımın tek aşkı” (Tut.; Erkal, 1989).

“Hayırlısıyla gönlüme sultan” (BY; Erkal, 2000).

“Hazan oldum soldum gelmedin” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Hep onu sayıkласam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Her gelişin bayram bana” (BS; Erkal, 2001).

“Her şeyin kararı hoş bana ne fazlasından” (KBS; Erkal, 2008).

“Herkesi her şeyi hayatı çok sevdim” (Anl.; Erkal, 1994).

“İnan inan dostum bunu ben” (Anl.; Erkal, 1994).

“İnan ki gönül gözüyle” (BO; Erkal, 2006).

“İnan ne sitemim ne de ahım var” (U; Erkal, 2017).

“İnsanlar bir dostu veya aşkı için, canını bile verirmiş” (İnsn.; Erkal, 1996).

“İssız bir vadide yalnız bir ağacım” (YA; Erkal, 2006).

“Kaç kere dedim sana, öyle bakma bana” (YS; Erkal, 2000).

“Kalpten kalbe candan cana” (CF; Erkal, 2004).

“Kimse selam vermez dostların bile” (İVS; Erkal, 1986).

“Kimseyle uğraşma kendini aş” (BeD; Erkal, 1996).

“Kır çiçeğim sevdiceğim” (KÇ; Erkal, 1998).

“Kıymet nedir unutuyor” (AnBen; Erkal, 2017).

“Kızlar kızlar kızlar gurban size sazlar” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Koklanası güller sende” (AnBen; Erkal, 2017).

“Meleğim bebeğim” (TaB; Erkal, 1995).

“men sene köle oluraaam” (HİBS; Güzelses, 1984).

“Menfaatler ötesinden, geliyorum sıra bende” (SıB; Erkal, 1995).

“Mevla’yı seversen beni yad etme gönülden” (BE; Erkal, 2004).

“Naz etmesi sorun sevmesi olay” (BGS; Erkal, 1994).

“Ne kadar aşktan ağzım yanse da” (CM; Erkal, 1999).

“Ne kadar masum bakardı” (Git.; Erkal, 1997).

“Ne mutlu bana” (Ner.; Erkal, 2001).

“Neyi kaldı be usta?” (AGö; Erkal, 2002).

“O zaman bana upuzun, gepgeniş gelen” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Oğul layih mıdır yanim yanim kül olim kül olim” (NN; Erkal, 2008).

“Ömrünü verdiği yar buna değer olmalı” (VÜ; Erkal, 1994).

“Para = amaç olur, Para = haraç olur” (PKO; Erkal, 2001).

“Sen gideli her şey renginden oldu” (Sme.; Erkal, 2002).

“Sen gönüller sultanısın sen hep böyle sevdalısın” (Gİ; Erkal, 1996).

“Sen her şeyi harcadığını sanıp, aslında kendin harcanıyorsun” (SNA; Erkal, 2008).

“Sen özümsün, sen sözümsün” (T; Erkal, 1994).

“Sen sevdalı sen sevdalı sen sevdalı birisin” (Sev.; Erkal, 1995).

“Sen sevgini nerede saklıyorsun?” (YKD; Erkal, 2001).

“Sen, benim için çok önemlisin” (OG; Erkal, 1994).

“Sene gurban olsun bu datlı canım” (GGH; Güzelses, 1984).

“Seni saram canıma” (TaB; Erkal, 1995).

“Seni senden istiyorum” (AsG; Erkal, 1998).

“Seni umutlarıma ekdim, onlarla biçeceğim” (Unt.; Erkal, 1996).

“Senin için olmazım yok” (SO; Erkal, 1995).

“Sensiz yaşanır mı? Buna can dayanır mı?” (YO; Erkal, 1995).

“Sensizlik ölüm demek zulüm demek sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Sevgi her şeyi temizler” (SBSS; Erkal, 2015).

“Sevgi pastasından bir nasip bekler” (Ola.; Erkal, 2008).

“Sevmek en büyük meziyet” (SD; Erkal, 2008).

“Sevmesen de sevdiğimi bilmesen de” (SevY; Erkal, 2004).

“Seninle ölmek, ölmelerin en güzeli olsa gerek” (SS; Erkal, 1994).

“sıcacığım” (Ana.; Erkal, 1993).

“Silifkenizin has yoğurdu” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Sıra sıra dağlarım” (BT; Erkal, 1987).

“Şöyle bizim elden olsun” (AdG; Erkal, 1996).

“Şu İzmir’in havasına suyuna” (DN; Erkal, 2001).

“Tadım da sen tuzum da sen bitanem” (AT; Erkal, 2006).

“Uğrunda öleyim mi çakır gözlüm” (Pot.; Erkal, 1994).

“Unutma! Unutulanlar, unutanları asla unutmazlar” (Unt.; Erkal, 1996).

“Vatan millet Sakarya” (GK; Erkal, 1998).

“Yağmurlar yağsın, şimşekler çaksın” (ND; Erkal, 2006).

“Yandım bir güzelin hasretinden ” (Yan.; Erkal, 2004).

“Yar kadrini bilmeli ” (AtG; Erkal, 1995).

“Yâre şekvâh edersin yar benii ” (YBe; Güzelses, 1984).

“Yer yeryüzüne gökyüzüne çizsem de seni ” (GÇ; Erkal, 2006).

“Yere batsın İstanbul’lar ” (Ana.; Erkal, 1993).

“Yerini kimse doldurmaz ” (SBL; Erkal, 2008).

“Yetim miyem öksüz müyem ” (Bİ; Erkal, 1996).

“Yetmeli artık yetmeli, bitmeli hasret bitmeli ” (AtG; Erkal, 1995).

“Yiğitlik yapan er kişi ” (EM; Erkal, 1996).

“Yok yürekten sevecek candan sevecek ” (YaB; Erkal, 1998).

“Zülfü perişanım ” (Pot.; Erkal, 1994).

4.1.6. İnanç Ögesi

İnanç alt kategorisinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Alem bozulmuş ben neyleyim ” (AlB; Erkal, 2000).

“Alın yazımsın ” (AA; Erkal, 2002).

“Allah kahretsin yine yine ” (SMN; Erkal, 2000).

“Allah müstahakkını versin ” (VV; Erkal, 1998).

“Allah’ım sen günahlarımı affet ” (BGS; Erkal, 1994).

“Allah’ından bulsunlar ” (AY; Erkal, 2000).

“Allah’ından ve Allah’ında bulasın ” (Dön.; Erkal, 1998).

“Alnımın yazısı ” (Can.; Erkal, 1996).

“Anladım ki can dostum kaderin oyununu ” (İH; Erkal, 2002).

“Aşkı veren Allah sabrı da veriyormuş ” (Unu.; Erkal, 2002).

“Bak Kur-an’a bak İncil’e dört kitap getirmiş dile ” (BT; Erkal, 2006).

“Bakarsın ay tutulur, aydınlık unutulur ” (VD; Erkal, 2015).

“Ben her şeyi severim Yaradandan ötürü ” (KBS; Erkal, 2008).

“Ben içirdiklerimden af diliyorum” (İçm.; Erkal, 2001).

“Ben onu sevmesem tanımasam çok günah” (Anl.; Erkal, 1994).

“Benim Allah’ım var ne gamım var” (U; Erkal, 2015).

“Bir fal olmak isterdim” (İA; Erkal, 2001).

“Bir gün gader bize güler diyerek” (AhB; Erkal, 1986).

“Bitmez denen şeyler bitiyor anlamıyoruz” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Biz bir aşkın aleviyiz” (BT; Erkal, 2006).

“Bıktım ahlar çekmekten, bıktım usandım Allah” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Böyle zulüm olur mu Allah’ın bir kuluna” (TSK; Erkal, 2008).

“Bu hikmeti bilmez isen ey sofiyi salus” (BE; Erkal, 2004).

“Burnumda tütüyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Cennetin bir köşesi” (KöB; Erkal, 2015).

“Cennetten bir köşe var Uludağ’da” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Çaresizim çözedim yalan dünyayı” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Çile yarım, dert akrabam oldu” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Çok güzel sevdim hepsi bir afet, Allah’ım sen günahlarımı affet” (BGS; Erkal, 1994).

“Damarımdaki helal kanımsın” (GL; Erkal, 2004).

“Dert bende hasret bende” (BT; Erkal, 1987).

“Dünya derin dipsiz kuyu, sıktıkça çıkıyor suyu” (KB; Erkal, 2004).

“Dünyada hoş seda bırak” (BT; Erkal, 2006).

“Eğer cehennemdeysen sensiz cennete gidemem” (AşK; Erkal, 2006).

“Elbet bunu gören Tanrım eder benden beter seni” (KSG; Erkal, 1986).

“Emanet bedeni” (GS; Erkal, 1992).

“Emreylemiş Allah bunu, düşünmüş bunca kulunu” (AsG; Erkal, 1998).

“Fal açtım, şans tuttum, zarda aradım” (SAr; Erkal, 1989).

“Fallara da yazık sen gelecekler” (GDK; Erkal, 1998).

“Faydası yok sürün diye yine öldürmez” (İVS; Erkal, 1986).

“Gidiyorsun sonsuzluğa beni atıp yalnızlığa” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Gız Allah’ın seversen” (Lem.; Erkal, 2004).

“Gidem Allah’a yalvaram” (AşB; Erkal, 2000).

“Gönlümün köşkünde yatıyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Gözüm nazar boncuğum” (Bal.; Erkal, 2001).

“Gözümün nuru nerdesin?” (Cİ; Erkal, 1994).

“Günahım sevabım o nağmelerde” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Güzel bakmayı keşfeden kem gözden korktun mu?” (Ust.; Erkal, 2002).

“Hakkım sana helal olsun” (İY; Erkal, 2002).

“Hasret anam, gurbet babam oldu” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Haydan olur huydun olur” (BO; Erkal, 2006).

“Hep içimde bir kurt” (EK; Erkal, 2000).

“Her devayaa derman olaan Allahım” (KKK; Güzelses, 1984).

“Her gece mevlasından seni diliyor” (SNS; Erkal, 2008).

“Herkes gülen bu felek neden böyle bozuk bana?” (YaB; Erkal, 1998).

“Herkes şapur şapur bize yarabbi şükür” (Bİ; Erkal, 1996).

“Hesap mahşerdedir dendi” (ÜB; Erkal, 2000).

“İsterse bizi kader ayıra” (BA; Erkal, 1986).

“İsyanım var benim kaderimi yazanlara” (İVS; Erkal, 1986).

“Kader kader kader kader ey kader” (Kad.; Erkal, 1986).

“Kaderimin acısı bu” (ÇB; Erkal, 1986).

“Kapıda kalam kalam kalam kul olayım mı” (AşY; Erkal, 2001).

“Kitapsızlar imansızlar, Allah’ından korkmayan kullar” (Yal.; Erkal, 1996).

“Kör olası şu nefsin” (Nef.; Erkal, 1996).

“Mahşerde ömrüme kefil şarkılar” (KS; Erkal, 1995).

“Melek mi şeytan mı bilmem ki negin” (SO; Erkal, 1995).

“Menfaatlerin ötesindeyim” (BMen; Erkal, 1993).

“Mevlana’nın sevgisinden, Yunus Emre nefesinden” (SıB; Erkal, 1995).

“Mevlana’yım ‘Yunus’ benim” (Ben; Erkal, 1999).

“Mutluluk vitrinde satılık” (Akuz.; Erkal, 1998).

“Nerde bende o talih yüzüme gülsün Allah Allah” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Onlar melek yüzlü şeytanlar” (TaT; Erkal, 2004).

“Ömrümü çalan dünya” (DGYD; Erkal, 2000).

“Ömrün biter yollar bitmez arkadaş” (Yol.; Erkal, 1996).

“Ömür bir su gibi akıp giderken” (NK; Erkal, 2002).

“Ruhum cennetten kovulsun” (SD; Erkal, 2008).

“Sabır ver Allah’ım, sabır” (Sab.; Erkal, 2000).

“Sen ahretten kaygısı yok” (AZ; Erkal, 2001).

“Sende o aht bende bu baht var iikeen” (YBe; Güzelses, 1984).

“Seni veren Allah’a kurban olurum” (SVAK; Erkal, 2008).

“Seni yaradan yaratmış ne diye” (AhB; Erkal, 1986).

“Sensin günahım bir umut Allah’ım” (Br.; Erkal, 2004).

“Seviyorum Allah için” (YY; Erkal, 2002).

“Sırat köprüsü geçilmez sensiz, mahşerde ismini ismime yazdığım” (Öm.; Erkal, 2017).

“Şu üç günlük dünyada güzelim” (İY; Erkal, 2002).

“Şu yalancı dünyanın vur dibine” (VD; Erkal, 2015).

“Tanrım sensiz bir günü gözüme göstermesin” (SY; Erkal, 1986).

“Vah alnımın kara mara yazısı” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Vurdular can evimden” (Yal.; Erkal, 1996).

“Ya Raaap Ya Raaap Ya Raaap tövbe ile geldim bak huzurunaa” (KKK; Güzelses, 1984).

“Yaaraaab Yaaraaab Yaaraaab Yaaraaab” (Kad.; Erkal, 1986).

“Yağmur yine yağacak” (DYD; Erkal, 1994).

“Yalnızlık Allah’a mahsus” (Yal.; Erkal, 1996).

“Yalnızlık Allah’a mahsustur” (BYal; Erkal, 1995).

“Yar dinsiz yar imansız” (AdG; Erkal, 1996).

“Yazık günah boş geçen hayata” (Pal.; Erkal, 1998).

“Yollar senin alın yazın arkadaş” (Yol.; Erkal, 1996).

“Yürek yangınım dinsin” (Cİ; Erkal, 1994).

“Yüz yaşında gibiyim” (Değ.; Erkal, 1999).

4.1.7. Etik Norm Ögesi

Etik Norm alt kategorisinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ah şu bekarlık bekarlık, bunun neresi sultanlık” (AŞB; Erkal, 1995).

“Aklıma fitne fesat gelmedi” (ÜK; Erkal, 2008).

“Aldatılanlar da aldatır” (U; Erkal, 2015).

“Ama insan seçerim şerefsizler bir sürü” (KBS; Erkal, 2008).

“Ama sen bana taksit taksit” (TT; Erkal, 2008).

“Ar bilmeyen edepsizler” (ÜB; Erkal, 2000).

“At yalanı, kim görüyor?” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Ayrı gayrı düştük hasret ile piştik” (VM; Erkal, 2001).

“Ayrılır mı et tırnaktan?” (SeA; Erkal, 1998).

“Ben ne çamlar devirdim saymadım” (Küç.; Erkal, 1996).

“Ben senden ayrılmam” (Can.; Erkal, 1996).

“Beni bir vefasız sayarsın diye” (US; Erkal, 1994).

“Bi çuval inciri yok ettin” (TıT; Erkal, 2004).

“Bırak bu masalları” (TaB; Erkal, 1995).

“Biliyor gâvurun kızı” (GK; Erkal, 1998).

“Boşa gitmesin emekler” (SBSS; Erkal, 2015).

“Bu kaçınıcı kazık bana” (YaB; Erkal, 1998).

“Bu kaçınıcı terk edişin? Bu kaçınıcı geri dönüşün?” (ED; Erkal, 1994).

“Bu sensiz kaç gece be vicdansız” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Defter Hanım Bey Kalem, ikisi de bir alem” (DHKB; Erkal, 2002).

“Dert bende bölük bölük gam tabur tabur bende” (AdG; Erkal, 1996).

“Eden bulur mutlaka” (GGB; Erkal, 2004).

“Eğri mi doğru musun onu da bilmiyorsun” (Sev.; Erkal, 1995).

“Ele veremem” (AsG; Erkal, 1998).

“Elinde kâğıt kalem, dertlere melhem yazar” (SarG; Erkal, 2000).

“Evlerinin önünde bir feryat bir figan” (Şii.; Erkal, 1995).

“Farkımızı hoş görelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Farz et sevgi yalan yârim” (SeA; Erkal, 1998).

“Fikrimizi kuş görelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Gidiyom Angaradan yandım gaşı garadan” (KT; Erkal, 2002).

“Gitme gitme sensiz olmaz” (SBL; Erkal, 2008).

“Gittiğin yollarda kanadın kırık” (Glm.; Erkal, 2006).

“Hadi gel bir aşka imza at sen de” (Pal.; Erkal, 1998).

“Hasret biner hasret iner sırtından” (Yol.; Erkal, 1996).

“Hayat sana fasa fiso sana gırgır” (SNA; Erkal, 2008).

“Her defasında erteledim utandım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Her gece göz yaşımı karanlıklar siliyor” (SNS; Erkal, 2008).

“Her şeyime maydanoz oldun” (VV; Erkal, 1998).

“Huyu suyu güzel olsun” (AVŞ; Erkal, 1995).

“İçimden aşk şarkısı yazmak gelmiyor” (TuB; Erkal, 2008).

“Kalmadı hiç tadım tuzum” (Akuz.; Erkal, 1998).

“Kendim ettim kendim yandım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Keyfimin kahyası mısın” (VV; Erkal, 1998).

“Kurunun yanında yaş olamadım” (Ola.; Erkal, 2008).

“Nay naylon naylon sevdalar naylon” (ND; Erkal, 2006).

“Ne bu kardeşim birisi yer birisi bakar” (Bİ; Erkal, 1996).

“Ne bugün ne yarın unutmayacağım vallah” (Unt.; Erkal, 1996).

“Ne kadar bilsem de sevdiğinizi” (VÜ; Erkal, 1994).

“Ne ocaklar söndürüyor” (GK; Erkal, 1998).

“Ne olur ne olur ne olur dokunmayın” (VÜ; Erkal, 1994).

“Ne zaman açık saçık giyinsen kısıkanıyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“Olur mu hayat sensiz olur mu sevginsiz” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Onunla gezdiğim yollar ağlıyor” (SNS; Erkal, 2008).

“Perdeni kapatıp yatsan da olur” (SO; Erkal, 1995).

“Sabrın da bir sonu vardır” (ED; Erkal, 1994).

“Saçı başı yolması var” (AŞB; Erkal, 1995).

“Sana bu kin nefret niçin kan damlıyor gözlerinden” (Gİ; Erkal, 1996).

“Sana yazık edecekler” (Gİ; Erkal, 1996).

“Satan mı dersin alan mı dersin” (GN; Erkal, 2015).

“Sen naz edip küserken... Ben ne aşklar yaşadım” (Küç.; Erkal, 1996).

“Sen ne anlarsın kıymet bilmekten” (SNA; Erkal, 2008).

“Senin insafsızlığına bu bir feryat” (Dön.; Erkal, 1998).

“Şiddete söz geçmiyor” (TuB; Erkal, 2008).

“Üç kuruşluk adamlar girdiler hayatıma” (ÜK; Erkal, 2008).

“Vefasızlar hayırsızlar” (Yal.; Erkal, 1996).

“Vefasızlığını affedemedim” (Akl.; Erkal, 1995).

“Vurdumduymaz olmuşuz” (VDu; Erkal, 1994).

“Yalanların sonu geldi” (ED; Erkal, 1994).

“Yorganı yakma bu yüzden” (KB; Erkal, 2004).

Davranış kategorisine yönelik frekans tablosu Tablo 4’te verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel öğelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.4 Davranış kategorisine dair kültürel öğelerin geçiş sıklıkları tablosu

Davranış Kategorisi	(f)	%
Alışkanlıklar	102	53,4
Âdet	26	13,6
Gelenek ve Görenek	19	9,9
Töre	17	8,9
Giyim Kuşam	14	7,3
Yiyecekler	13	6,9
Toplam	191	100

İbrahim Erkal’ın şarkı sözleri ve şiirlerinde davranış kategorileri arasında alışkanlıklar (%53,4) unsurlarının baskın konumda olduğu görülmektedir. Bu durum, sanatçının şarkılarında Erzurum halkının gündelik yaşam pratiklerini, bireysel davranış kalıplarını ve sosyal etkileşim biçimlerini yoğun bir şekilde işlediğini göstermektedir.

Âdet kategorisinin %13,6 oranıyla ikinci sırada yer alması, İbrahim Erkal’ın şarkılarında özellikle toplumsal törenlere ve merasimlere yapılan göndermeler bulunduğunu göstermektedir.

Gelenek ve görenek kategorisinin %9,9 oranı, geleneksel değerlere olan bağlılığı ve bu değerleri yaşatma konusundaki bilinçli tavrı ortaya koymaktadır. Töre (%8,9), giyim kuşam (%7,3) ve yiyecekler (%6,9) kategorilerindeki oranlar ise şarkı sözlerinde toplumsal kurallar, materyal kültür ve beslenme alışkanlıklarına da yer verildiğini göstermektedir.

4.1.8. Alışkanlıklar Ögesi

Alışkanlıklar temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“A kuzum uykusuzum ” (Akuz.; Erkal, 1998).

“Aç gözlerle bakıyorum ” (Akuz.; Erkal, 1998).

“Aç kulağını dinle ” (TT; Erkal, 2008).

“Adam gibi doğru düzgün yüreğinden öpüyorum ” (YÖ; Erkal, 2006).

“Adını dilimde hep anacağım ” (Unt.; Erkal, 1996).

“Ağlarım inlerim ben yana yana ” (Kad.; Erkal, 1986).

“Ağzım yanmış benim ” (AY; Erkal, 2000).

“Ah be gardaşım ” (İH; Erkal, 2002).

“Alışkanlığım oldun ” (CM; Erkal, 1999).

“Anam mısın babam mısın ” (VV; Erkal, 1998).

“Aramazdım sormazdım, seni tanımazdım bile ” (Akl.; Erkal, 1995).

“Arayanlar bulurmuş ya arayacak bulacağım ” (YaB; Erkal, 1998).

“Ardın sıra her gün gelmekten ” (BA; Erkal, 1986).

“Aşk pazarında talan mı dersin ” (GN; Erkal, 2015).

“Aşkım gece yanar benim ” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Aşkım sen böyle değildin aşkım nasıl da değiştin ” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Aşkın ateşinden her gün yanıyorum tütüyorum ” (YÖ; Erkal, 2006).

“Ateşten ateşe atsan da olur ” (SO; Erkal, 1995).

“Atın baştan dumanı, akortlayın kemani ” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Az konuşur çok susarım ” (Değ.; Erkal, 1999).

“Bade dolanda ” (AO; Erkal, 2002).

“Bağrıma taş basıyorum ” (Dön.; Erkal, 1998).

“Bahaneci olmuşuz ” (VDu; Erkal, 1994).

“Baktığım her resimde gül gibi bitiyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Başım gözümler” (SVAK; Erkal, 2008).

“Başımın tacı nerdesin? Canımın içi nerdesin?” (Cİ; Erkal, 1994).

“Bazen bir derbeder ki doruğundasın” (Sev.; Erkal, 1995).

“Bazen caddede karşılaşır, tokalaşır, hâl hatır sorardık” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Bazen uzayıp giden yanlışlardasın” (Sev.; Erkal, 1995).

“Ben bir avuç kışmışem, cepden cebe düşmüşem” (Rar.; Erkal, 2017).

“Ben de ölmek istiyorum taşıyamam ben bu yükü” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Ben güzel insana aşığım” (Ben; Erkal, 1999).

“Ben sensiz bir tas su içer miyim?” (GL; Erkal, 2004).

“Benim gönlüm çaresiz giden yâre aahh aahh etsin” (AT; Erkal, 2006).

“Benim ne haddime!” (BYal; Erkal, 1995).

“Benimle dans en son şanstır” (BeD; Erkal, 1996).

“Bir anda vuruldum vuruldum ben onu asla içimden atamam” (Anl.; Erkal, 1994).

“Bir dem vurun sazlar selam durun kızlar” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Bir imza için katlanılmaz” (VÜ; Erkal, 1994).

“Bir ona bir buna dır dır vır vır” (VV; Erkal, 1998).

“Bir seni görünce gözlerim dolar” (KÇ; Erkal, 1998).

“Bir şans daha bir şans daha” (BŞD; Erkal, 2002).

“Bıktım ahlar çekmekten” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Bırak bu masalları, takıl bana” (TaB; Erkal, 1995).

“Bıraktığın yerde bekler dururum” (AşY; Erkal, 2001).

“Boşluğuna dalıp da gecelerin” (SNA; Erkal, 2008).

“Boynunu büken gözyaşın döken” (EUŞ; Erkal, 2006).

“Bu bizim eski de huyumuz beyim aman aman” (Pot.; Erkal, 1994).

“Bu kelime bizim oralarda kolay söylenmez kutsaldır” (TN; Erkal, 2000).

“Bu nasıl işkence bu nasıl çile” (US; Erkal, 1994).

“Bu şehir dar geldi köpürdüm taşım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Bu yalnızlık tak etti canıma” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Bugün hava bar oynar” (BHE; Erkal, 2015).

“Bugün ölesiye istediğim yarın cazip gelmiyor” (Nef.; Erkal, 1996).

“Çal gönlümün pasını sil” (AdG; Erkal, 1996).

“Çare gelmez, ağlamaktan” (SeA; Erkal, 1998).

“Çekilmez oluyor içince nazı” (BGS; Erkal, 1994).

“Çok kaçırma sızma bilader” (KB; Erkal, 2004).

“Çok sakladım samanı şimdi geldi zamanı” (Evl.; Erkal, 2001).

“Çok ümit besledim cayarsın diye” (US; Erkal, 1994).

“Çok zamandır bekliyorsun bu anı biliyorum” (TN; Erkal, 2000).

“Dadaş sevdalı bakar” (Rar.; Erkal, 2017).

“Damda donan buzu yaz” (EG; Erkal, 1996).

“Değiştirmeye uğraşma sakın” (OG; Erkal, 1994).

“Deli gibi sokaklarda, körkütük sarhoş olsam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Dersimi almışım senden” (BO; Erkal, 2006).

“Doymadım desen tadıma” (TıT; Erkal, 2004).

“Dolu musan? Boş musan?” (HD; Erkal, 2000).

“Düşen ben nerede hata yaptım” (U; Erkal, 2017).

“Düştüm sokaklara deli divane” (SeAr; Erkal, 2008).

“Düşmedi dilimden Mevlâma duam” (BY; Erkal, 2000).

“Emeğimi satıyorum, gençliğimi satıyorum” (GS; Erkal, 1992).

“Emin olmak istedim emin oldum” (TN; Erkal, 2000).

“Erzurum çarşı pazar, içinde bir kız gezer” (SarG; Erkal, 2000).

“Erzurum’da bir guş var, kanadında gümüş var” (SarG; Erkal, 2000).

“Erzurum uzak şehir” (EUŞ; Erkal, 2006).

“evde kalıyorum” (EK; Erkal, 2000).

“Evlenme aslanım diyor” (AŞB; Erkal, 1995).

“Ey ne haldeyim sakın ha sorma” (KÇ; Erkal, 1998).

“Fal açtım şans tutum zarda aradım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Fişek gibi gelirim” (SVAK; Erkal, 2008).

“Gaçar mı er meydanından goçum?” (EM; Erkal, 1996).

“Garakız çobanın olim” (Lem.; Erkal, 2004).

“Gendim burda ruhum dağda” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Gezdiğimiz yerler soracak seni” (Unt.; Erkal, 1996).

“Gidemem gidemem seni terk edemem” (Can.; Erkal, 1996).

“Gız ne zaman böyüdün bu nedir bu naz bu endam” (KT; Erkal, 2002).

“Gönül avutulmuyor” (YO; Erkal, 1995).

“Gönül hırsız yılın mı dersin” (GN; Erkal, 2015).

“Gönül sarayını serme serme” (Sme.; Erkal, 2002).

“Gönlümü verdim alsana” (CF; Erkal, 2004).

“Gözlerim ağlasa mendilimdin sen” (Glm.; Erkal, 2006).

“Gözlerim yollarda bekler dururum” (Ola.; Erkal, 2008).

“Günaydınım” (AŞB; Erkal, 2000).

“Gün gelip terk edecekler bırakıp da gidecekler” (Gİ; Erkal, 1996).

“Hadi gel de konuşma” (HGK; Erkal, 1996).

“Haddimizi kadrimizi bilelim gelin gelin gelin birleşelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Halı gibi yolların da ezilsem de” (SevY; Erkal, 2004).

“Hani demli bir çay içiminde” (Pal.; Erkal, 1998).

“Hani gösterip çeker ya” (GK; Erkal, 1998).

“Hani şarkı söyler oynardık ya” (Pal.; Erkal, 1998).

“Hasret kaldım günaha” (NK; Erkal, 2002).

4.1.9. Âdet Ögesi

Âdet temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Al bir demet gül benden” (TaB; Erkal, 1995).

“Anamı yollaram size yar size kız size” (HİBS; Erkal, 1984).

“Bazen caddede karşılaşır, tokalaşır, hâl hatır sorardık” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Ben içirdiklerimden af diliyorum” (İçm.; Erkal, 2001).

“Bir demli bir çay içiminde” (Pal.; Erkal, 1998).

“Çayı kim hazırlayacak” (AŞB; Erkal, 1995).

“Düşmedi dilimden Mevlâma duam” (BY; Erkal, 2000).

“Evliler akıl veriyor, evlenme aslanım diyor” (AŞB; Erkal, 1995).

“Güle güle bebeğim” (GGB; Erkal, 2004).

“Hakkım sana helal olsun” (İY; Erkal, 2002).

“Halin nedir diyen olmaz” (ÇB; Erkal, 1986).

“Her gece mevlâsından seni diliyor” (SNS; Erkal, 2008).

“Her görüşte hac ederim” (BiD; Erkal, 2004).

“İçme diyorsun iyi söylüyorsun” (Şii.; Erkal, 1995).

“İncitip kırmadan birbirimizi” (VÜ; Erkal, 1994).

“İş arıyorum kendisine diyorum” (Tan.; Erkal, 1996).

“Kahve iç benden benden şekerli olsun” (ŞD; Erkal, 2015).

“Ne zaman açık saçık giyinsen kısıkanıyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“Secde etmişim yoluna” (Sab.; Erkal, 2000).

“Sen hancı ben yolcu” (Pot.; Erkal, 1994).

“Üstüne başına tak takıştır” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Üstüne demli çaya” (Pal.; Erkal, 2006).

“Yalvarsa yakarsa feryat etse de” (İVS; Erkal, 1986).

“Yâre fistan yakışır, ah bir giyse üstüne” (Toy.; Erkal, 1984).

“Yari çirkin olanın olanın olanın, ardı sıra sögerler sögerler sögerler” (SKÇ; Erkal, 1984).

“Yaş haddinin geçmesi var, bunun evde kalması var” (AŞB; Erkal, 1995).

4.1.10. Gelenek ve Görenek Ögesi

Gelenek ve Görenek temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Allı gelin su yolunda, gümüş helkeler golunda, altın kemer var belinde” (EGT; Güzelses, 1984).

“Anami yollaram size yar size kız size” (HİBS; Güzelses, 1984).

“Demeyin gaynanama” (Toy.; Güzelses, 1984).

“Düşeni dünyada kimse kaldırmaz” (İVS; Erkal, 1986).

“Evlenelim dedim üstüme güldü” (BGS; Erkal, 1994).

“Gelenden geçenden yârimi sordum” (DK; Güzelses, 1984).

“Gelin eve girmeden güvegiyi goymiyah” (KK; Erkal, 1986).

“Her güzelin var bir huyu” (KB; Erkal, 2004).

“Herkes gelmiş oyuna, dizilmişler toyuna” (KK; Erkal, 1986).

“Kahve iç benden benden şekerli olsun” (ŞD; Erkal, 2015).

“Öpülesi eller sende, dinlenesi diller sende” (AnBen; Erkal, 2017).

“Oturmuş goyun sağar” (KKK; Güzelses, 1984).

“Oynamiya doymiyah, yar gel oyniyah oyniyah” (KK; Erkal, 1986).

“Pazar olur; istirahat ederler” (GBP; Erkal, 1998).

“Selam sabah kestik” (VM; Erkal, 2001).

“Selamımı kestim dostlarımdan aramasınlar” (GDK; Erkal, 1998).

“Suya giden kıza bah” (Lem.; Erkal, 2004).

“Tokalaşır hâl hatır sorardık” (Şii.; Erkal, 1995).

“Toy olur düğün olur” (KK; Erkal, 1986).

4.1.11. Töre Ögesi

Töre temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Aklıma fitne fesat gelmedi” (ÜK; Erkal, 2008).

“Allah’ından bulsunlar beni bende bitirenler” (AY; Erkal, 2000).

“Ama insan seçerim şerefsizler bir sürü” (KBS; Erkal, 2008).

“Ar bilmeyen edepsizler” (ÜB; Erkal, 2000).

“At yalanı, kim görüyor?” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Beni bir vefasız sayarsın diye” (US; Erkal, 1994).

“Can bildiğim şerefsizler” (ÜB; Erkal, 2000).

“Düşeni dünyada kimse kaldırmaz” (İVS; Erkal, 1986).

“Eden bulur mutlaka” (GGB; Erkal, 2004).

“Haddimizi kadrimizi bilelim gelin gelin gelin birleşelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Kendim ettim kendim yandım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Sabır ver Allah’ım, sabır” (Sab.; Erkal, 2000).

“Sabrın da bir sonu vardır” (ED; Erkal, 1994).

“Sen hancı ben yolcu” (Pot.; Erkal, 1994).

“Vefasızlar hayırsızlar” (Yal.; Erkal, 1996).

“Vefasızlığını affedemedim” (Akl.; Erkal, 1995).

“Yalanların sonu geldi” (ED; Erkal, 1994).

4.1.12. Giyim Kuşam Ögesi

Giyim Kuşam temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Al şalım mavi şalım” (KöB; Erkal, 2015).

“Allı gelin su yolunda, gümüş helkeler golunda, altın kemer var belinde.” (EGT; Erkal, 1984).

“Altın darah alim saçların dara” (KSV; Erkal, 1986).

“Elinde mercan” (Toy.; Erkal, 1984).

“Giydiğim aldır” (AO; Erkal, 2002).

“Giydiğim atlas” (AO; Erkal, 2002).

“Giydiğim sarı” (AO; Erkal, 2002).

“Gümüş helkeler golunda, altın kemer var belinde.” (EGT; Erkal, 1984).

“Kısa donla gezerken” (Küç.; Erkal, 1996).

“Ne zaman açık saçık giyinsen kışkınyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“Onu gelinlikle kuaförden çıkarken gördüm” (Şii.; Erkal, 1995).

“Şapkam düştü pencereden” (ŞD; Erkal, 2015).

“Yâre fistan yakışır ah bir giyse üstüne” (Toy.; Güzelses, 1984).

“Yârim için fistan” (Toy.; Erkal, 1984).

4.1.13. Yiyecekler Ögesi

Yiyecekler temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ben bir avuç kışmışım” (Rar.; Erkal, 2017).

“Ben seni ekmek gibi” (YÖ; Erkal, 2006).

“Bir çay getir kılama” (BHE; Erkal, 2015).

“Bugün hava çağ döner” (BHE; Erkal, 2015).

“Bulguru gaynatırlar” (Rar.; Erkal, 2017).

“Çayı kim hazırlayacak” (AŞB; Erkal, 1995).

“Doldur meyhaneci de raki” (SB; Erkal, 1984).

“Ekmek sucuk elinde” (Pal.; Erkal, 2006).

“Hani demli bir çay içiminde” (Pal.; Erkal, 2006).

“Kahve iç benden benden şekerli olsun” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Salkım salkım üzümüdür” (DGYD; Erkal, 2000).

“Üstüne demli çaya” (Pal.; Erkal, 2006).

“Üzümde elmada narda aradım” (SeAr; Erkal, 2008).

Schwartz'ın Güç Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 5'te verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.5 Schwartz güç değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Güç Kategorisi	(f)	%
Toplam	40	100

İbrahim Erkal'ın şarkı sözleri ve şiirlerinde Schwartz Güç Değeri kategorisi toplam 40 örnekle temsil edilmektedir. Bu kategori, sosyal statü, prestij, insanlar ve kaynaklar üzerinde kontrol sahibi olma güdülerini içermektedir.

4.1.14. Güç Değeri

Güç kategorisinde yer alan örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ağam mısın sen paşam mısın” (VV; Erkal, 1998).

“Ağasına, paşasına, kuryesine, masasına” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Ar bilmeyen edepsizler, can bildiğim şerefsizler” (ÜB; Erkal, 2000).

“Başıma taç yapmaz mıydım?” (Şii.; Erkal, 1995).

“Ben dostu dost bilirim önünde eğilirim” (VGD; Erkal, 2008).

“Ben, sanat çorbasında bir kaşığı. Derya ben, okyanus benim” (Ben; Erkal, 1999).

“Benimle asla yoktur şansın” (BeD; Erkal, 1996).

“Biliyor gavurun kızı sürüm süründürüyor” (GK; Erkal, 1998).

“Birisi yer birisi bakar” (Bİ; Erkal, 1996).

“Bu başıma taç ederim” (BiD; Erkal, 2004).

“Bundan sonra sen beni ara” (BA; Erkal, 1986).

“Dostuna tuzah şehir” (EUŞ; Erkal, 2006).

“El mi yaman bey mi yaman, göreceğiz sıra bende” (SıB; Erkal, 1995).

“Gaçar mı er meydanından goçum?” (EM; Erkal, 1996).

“Gaçırırım gizlice bir gece gız bize” (HİBS; Erkal, 1984).

“Gözyaşlarımı kamufler etmekte usta olmamdadır” (Değ.; Erkal, 1999).

“Hep ben yedek, hep ben yedek artık bu iş sürmeyecek” (ED; Erkal, 1993).

“Herkesin her şeyi olsun” (BHer; Erkal, 1996).

“İçine dert olacak sana bu son bakışım” (Dön.; Erkal, 1998).

“İstemezsen ben hiç istemem” (BA; Erkal, 1986).

“İsyanım var benim beni böyle ezenlere” (İVS; Erkal, 1986).

“İşte yürek iste bilek” (AsG; Erkal, 1998).

“Kaleden toplar atar” (HD; Erkal, 2000).

“Kiminin kaderi kimin elinde” (AİB; Erkal, 2000).

“Kimlere tekel şehir” (EUŞ; Erkal, 2006).

“Kıroluk züppelerin asla erişemeyeceği bir mertebedir” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Kral da ben sultan da beş parasız olsam da” (KBS; Erkal, 2008).

“Mümkün olmayacak sana geri dönüş” (ED; Erkal, 1993).

“Ne de havalı ne de çok bilmiş” (TaT; Erkal, 2004).

“Onu koyun doyurmaz onun gönlü kuzuda” (DYD; Erkal, 1994).

“Para = amaç olur, Para = haraç olur” (PKO; Erkal, 2001).

“Para desen bok gibi, sevgi desen yok gibi, işini iyi bilir, her yoldan anlar” (Tan.; Erkal, 1996).

“Sen benim koynumda beslediğim, yılan bile olamazdın kahretsin” (Akl.; Erkal, 1995).

“Sen hiç şöhret oldun mu be usta? Hani üstünde ateşten bir gömlek” (UB; Erkal, 2000).

“Seni ellere vermem yar vermem kız vermem” (HİBS; Erkal, 1984).

“Sultan olsam şah olsam asra padişah olsam” (GL; Erkal, 2004).

“Tutmayın beni ağlayacağım bugün” (TuB; Erkal, 2008).

“Vur aman göğsüme hançeri” (EM; Erkal, 1996).

“Vurdun başın taşlara” (GGB; Erkal, 2004).

“Yakacağım her şeyini bırakmadan bir şeyini” (SıB; Erkal, 1995).

Schwartz'ın Başarı Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 6'da verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.6 Schwartz başarı değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Başarı Kategorisi	(f)	%
Toplam	20	100

İbrahim Erkal'ın şarkı sözleri ve şiirlerinde Schwartz Başarı Değeri kategorisi toplam 20 örnekle temsil edildiği belirlenmiştir. Bu kategori, sosyal standartlara göre kişisel başarı, yetkinlik gösterimi ve toplumsal tanınma arayışını içermektedir.

4.1.15. Başarı Değeri

Başarı temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adam gibi istiyorum daha ne daha ne” (DN; Erkal, 2001).

“Ben fanatik durumda peşinden koşuyorum” (TT; Erkal, 2008).

“Ben ne günler yaşadım duymadın” (Küç.; Erkal, 1996).

“Ben ne yokuşlar çıktım, ben ne duvarlar yıktım” (NS; Erkal, 2000).

“Çok seversin sevinirsin, aşk gömleği giyinirsin” (SaG; Erkal, 1993).

“Doğru zamanı doğru mekânı az mı aradım doğru insanı” (Evl.; Erkal, 2001).

“Dünyada hoş seda bırak” (BT; Erkal, 2006).

“Gaçar mı er meydanından goçum?” (EM; Erkal, 1996).

“Hani ben çok şey olacaktım hani ben her şey olacaktım” (NK; Erkal, 2002).

“İki nefes arası yaşıyor insan” (Yİ; Erkal, 2001).

“İyi hatun adam eder adamı maşallah” (İH; Erkal, 2002).

“Kaldı ki; bir züppenin bana kıro demesinden şeref duyarım” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Muthuluk vitrinde satılık, aç gözlerle bakıyorum” (Akuz.; Erkal, 1998).

“Nasıl sevmiştim seni” (NS; Erkal, 2000).

“Ölesiye istediğim, yarın cazip gelmiyor” (Nef.; Erkal, 1996).

“Ömrüm sana feda olsun” (İY; Erkal, 2002).

“Sen ne anlarsın kıymet bilmekten” (SNA; Erkal, 2008).

“Şarkılar yazdım sana, milyonlar adını duydu” (NS; Erkal, 2000).

“Yaşanmıyor aşk olmasa” (Sab.; Erkal, 2000).

“Yılmadan gelirem senin peşine” (NG; Erkal, 1984).

Schwartz’ın Özyönelim Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 7’de verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.7 Schwartz özyönelim değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Özyönelim Kategorisi	(f)	%
Bağımsız Düşünce ve Eylem Seçimi	78	81,3
Keşfetme	18	18,7
Toplam	96	100

İbrahim Erkal’ın şarkı sözleri ve şiirlerinde Schwartz Özyönelim Değeri analizi, sanatçının repertuarında “Bağımsız Düşünce ve Eylem Seçimi” kategorisinin (%81,3) baskın bir konum işgal ettiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, müzik metinlerinde bireysel özgürlük, kişisel karar alma süreçleri ve özgür irade kavramlarının merkezi bir yer aldığını göstermektedir.

“Keşfetme” kategorisinin %18,7 oranında temsil edilmesi, sanatçının eserlerinde bilişsel merak, deneyim arayışı ve iç dünya keşfi temalarına sınırlı düzeyde yer verdiğini işaret etmektedir. Bu oransal dağılım, özyönelim değerinin çok boyutlu yapısı içerisinde belirli alanlara odaklanma eğilimini yansıtmaktadır.

Elde edilen veriler, İbrahim Erkal’ın müzikal söyleminde bireysel özgürlük anlayışının güçlü bir karakter taşıdığını ortaya koymaktadır.

4.1.16. Bağımsız Düşünce ve Eylem Seçimi Değeri

Bağımsız Düşünce ve Eylem Seçimi temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Alacağım senden beni” (SevY; Erkal, 2004).

“Artık içmeyeceğim” (İçm.; Erkal, 2001).

“Arzulasan da yanına gelmem” (BA; Erkal, 1986).

“Bağırma taş basıyorum.” (Dön.; Erkal, 1998).

“Ben anlamam anlamam onu bunu dinlemem” (Bİ; Erkal, 1996).

“Ben anlamam onu bunu” (AsG; Erkal, 1998).

“Ben ben seni seviyorum ya sen beni sevmesen de olur” (SO; Erkal, 1995).

“Ben görünmeyen sevgimi; görünen sende saklıyorum” (YKD; Erkal, 2001).

“Ben kendi kendimle aklım karışık” (Unt.; Erkal, 1996).

“Ben ne eylesem ben ne söylesem” (AA; Erkal, 2002).

“Ben onu görünce dünyamı değiştirdim” (Anl.; Erkal, 1994).

“Ben senden vazgeçemem, zorluluklara pes edemem” (AşK; Erkal, 2006).

“Ben, sanat çorbasında bir kaşığım” (Ben; Erkal, 1999).

“Beni bana bırakın bir ne olur” (VÜ; Erkal, 1994).

“Benliğini at kenara Mevla ’yı kendinde ara” (BT; Erkal, 2006).

“Bıktım artık beklemekten” (BA; Erkal, 1986).

“Bıraktım kendimi sana” (SBA; Erkal, 1992).

“Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıptır deyip; öğrenmek için çalıştım” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Bilmiyorum bu gidişle ne zaman akıllanacak” (YaB; Erkal, 1998).

“Bir daha bu gönül sever mi bilmem” (BY; Erkal, 2000).

“Bir daha dönme bana” (GGB; Erkal, 2004).

“Bir daha sevmem asla” (AY; Erkal, 2000).

“Biraz sabır biraz gayret haydi azıcık cesaret” (ND; Erkal, 2006).

“Boş laflara karnımız tok” (SaG; Erkal, 1994).

“Bu dağları deleyim, yanınıza geleyim” (Gül.; Erkal, 1984).

“Bugününle dünü kıyasla” (AZ; Erkal, 2001).

“Bulaman bir başka ben daha” (EM; Erkal, 1996).

“Bulutların arasında yer ararken kendime” (Akl.; Erkal, 1995).

“Dağı daşı delerem delerem delerem” (HİBS; Erkal, 1984).

“Geç kaldım demeyi istemiyorum” (NK; Erkal, 2002).

“Geçmem geçmem vazgeçmem” (DGYD; Erkal, 2000).

“Gidelim bu ellerden” (TaB; Erkal, 1995).

“Gözyaşlarımı kamufle etmekte usta olmamdandır” (Değ.; Erkal, 1999).

“Haydi güzelim bugün sahiller bizim olsun” (HG; Erkal, 2008).

“Her güneş doğuşu yolunu gözlerim” (YA; Erkal, 2006).

“Her şeyden geçtim ama senden vazgeçemedim he vallah” (Vaz.; Erkal, 2001).

“İsyanım var benim kaderimi yazanlara” (İVS; Erkal, 1986).

“Kahyam mıdır el benim” (ÇıB; Erkal, 2008).

“Kalem silahım bir” (Br.; Erkal, 2004).

“Kendim ettim kendim yandım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Kendini boşuna üzme bilader” (KB; Erkal, 2004).

“Kendini dev aynasında görenler” (KBS; Erkal, 2008).

“Kendinle hesaplaş kendinle anlaş kimseyle uğraşma kendini aş” (BeD; Erkal, 1996).

“Keşke seni görmeseydim tapar gibi sevmeseydim” (KSG; Erkal, 1986).

“Keyfi gelince keyfe kedermiş” (TaT; Erkal, 2004).

“Kopsun inceldiği yerden varsın kopsun” (VV; Erkal, 1998).

“Kör olası şu nefsin iştahı tükenmiyor” (Nef.; Erkal, 1996).

“Mahşerde ömrüme kefil şarkılar” (KS; Erkal, 1995).

“Ne gadar naz edip kaçsan da benden” (NG; Erkal, 1984).

“O boş kafaları da kaldırır mısın?” (BK; Erkal, 1997).

“Olduğun gibi kal olduğun gibi” (OG; Erkal, 1994).

“Ölürüm de asla vazgeçmem hedefime varmadan” (GS; Erkal, 1992).

“Sabrın da bir sonu vardır hiç hesaba katmıyorsun” (ED; Erkal, 1994).

“Sahte sözlere inandık” (İH; Erkal, 2002).

“Sana varacağım seni alacağım merak etme” (AşB; Erkal, 2000).

“Sanma hep yıkıldım sanma üzgünüm” (Unu.; Erkal, 2002).

“Selamımı kestim dostlarımdan aramasınlar” (GDK; Erkal, 1998).

“Sen aldırma giderim buralardan” (SeA; Erkal, 1998).

“Seni sensiz yaşamaya geliyorum sıra bende” (SıB; Erkal, 1995).

“Seni sevdiğim için kendimle gurur duyarım” (YÖ; Erkal, 2006).

“Seni terk ediyorum ne kadar çok sevsem de” (Dön.; Erkal, 1998).

“Senin neşen sana yetmez arkadaş” (Yol.; Erkal, 1996).

“Sevgiyi göstermek daha güzel bir şey” (BSev; Erkal, 1995).

“Sil baştan demek” (YO; Erkal, 1995).

“Sonunda girdim çıkmaza” (Sab.; Erkal, 2000).

“Sordum yüreğime buna ne dersin” (GN; Erkal, 2015).

“Söylesen derler deli söylemesen zır deli” (BuT; Erkal, 2008).

“Şiir yazsam hayal kursam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Tutamıyorum beni tutamıyorum” (YS; Erkal, 2000).

“Var mısın var mısın bir ömür yaşamaya” (VM; Erkal, 2001).

“Vazgeçmem deli gibi sevmekten sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Ve nasıl oluyorsa, sana yeniliyorum” (Gön.; Erkal, 2001).

“Vurdum duymaz olmuşuz” (VDu; Erkal, 1994).

“Ya aşkımın hakkını ver çık ya da hayatımdan git” (TT; Erkal, 2008).

“Yaşadığım her gün de seviyorum seni” (GÇ; Erkal, 2006).

“Yazık günah boş geçen hayatta” (Pal.; Erkal, 2006).

“Yılmadan gelirem senin peşine oy oy Narman güzeli” (NG; Erkal, 1984).

“Yohladım gendimiii bir kem sözüüüm yoooh” (YBe; Erkal, 1984).

4.1.17. Keşfetme Değeri

Keşfetme temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adım adım diyar diyar dolaştım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Aldığım nefesten soruyorum da” (Bil.; Erkal, 2000).

“Anladığım dilden olsun” (AdG; Erkal, 1996).

“Anlayacağın ben çok aptal bir adamdım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Ben çok aptal bir adamdım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Ben onu görünce dünyamı değiştirdim” (Anl.; Erkal, 1994).

“Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıptır deyip; öğrenmek için çalıştım” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Bulutların arasında yer ararken kendime” (Akl.; Erkal, 1995).

“Çok mu biliyorum, yoksa öyle mi sanıyorum?” (EK; Erkal, 2000).

“Dersimi almışım senden” (BO; Erkal, 2006).

“Fal açtım şans tutum zarda aradım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Hani aklını kafatasında tutamazsın ya” (Ust.; Erkal, 2002).

“Hani aklını kafatasında tutamazsın ya” (UB; Erkal, 2000).

“Her şeyi unuttum kendimi bile” (US; Erkal, 1994).

“Sen her şeyi bildiğini sanıp aslında kendin aldandırıyorsun” (SNA; Erkal, 2008).

“Sordum yüreğime buna ne dersin” (GN; Erkal, 2015).

“Şiir yazsam hayal kursam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Uzansam tutar mıyım çocukluğumu?” (Çoc.; Erkal, 2001).

Uyarılım Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 8’de verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.8 Schwartz uyarılım değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Uyarılım Kategorisi	Geçiş Sıklığı	%
Heyecan	51	55,4
Cesur Olmak	24	26,1
Yenilik	9	9,8
Değişim	8	8,7
Toplam	92	100

İbrahim Erkal'ın şarkı sözleri ve şiirlerinde Schwartz Uyarılım değeri analizi sonucunda, Heyecan kategorisinin baskın konumu (%55,4), İbrahim Erkal'ın eserlerinde duygusal yoğunluk ve coşkulu anlatım ögelerinin ağırlıkta olduğunu işaret etmektedir. Bu bulgu, sanatçının müzikal ifadesinde yaşam enerjisi, tutku ve dinamik duygusal deneyimlerin merkezi bir rol oynadığını göstermektedir. Erzurum ağzının kendine özgü ifade gücü, bu heyecan unsurunu destekleyen dilsel bir araç olarak işlev görmektedir.

Cesur Olmak kategorisinin ikinci sıradaki konumu (%26,1), şarkı sözlerinde risk alma, meydan okuma ve kararlılık temalarının güçlü bir şekilde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, Anadolu müzik geleneğinde sıkça rastlanan kahramanlık ve yiğitlik motiflerinin modern yorumunu yansıtmaktadır.

Yenilik (%9,8) ve Değişim (%8,7) kategorilerinin görece düşük oranları, sanatçının söyleminde geleneksel değerlere olan bağlılığın ve köklü kültürel kodlara saygının önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bu bulgu, İbrahim Erkal'ın müzikal kimliğinde kültürel süreklilik odaklı bir yaklaşımın varlığını desteklemektedir.

4.1.18. Heyecan Değeri

Heyecan temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adım adım diyar diyar dolaştım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Aldılar heyecanımı habersiz Türkülerimi unuttum” (Ana.; Erkal, 1993).

“Alev alev alevleniyorum ” (Evl.; Erkal, 2001).

“Alev alev içimde kalbimde atıyorsun ” (BuT; Erkal, 2008).

“Aşıktı olan derdii elem hicr ile gam ” (BE; Erkal, 2004).

“Aşka var mısın?” (VM; Erkal, 2001).

“Aşkın vurur dilime düşer birçok kelime ” (Cİ; Erkal, 1994).

“Aşıktır beni genc eden ” (ŞD; Erkal, 2015).

“Bazen delicesine köpürürsün sevdalı ” (Sev.; Erkal, 1995).

“Ben aşkıyla yanardım sana nasıl anlatayım bilmem ki ” (Şii.; Erkal, 1995).

“Ben soğuk memleketin sıcak yüreği ” (BiD; Erkal, 2004).

“Bir anda vuruldum vuruldum ben onu asla içimden atamam ” (Anl.; Erkal, 1994).

“Bir seni görünce yüreğim çarpar ” (KÇ; Erkal, 1998).

“Bir volkandı; geldi gitti ” (Git.; Erkal, 1997).

“Derin duygular aşkına. ” (SBSS; Erkal, 2015).

“Durması mı desem bakması mı, hele o konuşması mest ediyordu beni. ” (Şii.; Erkal, 1995).

“Düştim sokaklara deli divane ” (SAr; Erkal, 1989).

“Elinde mercan, ben sana hayran, Oy aman aman ” (Toy.; Erkal, 1984).

“Gece hayalıma gündüz düşüme oy oy Narman güzeli, girer oldun artık bütün işime oy oy Narman güzeli ” (NG; Erkal, 1984).

“Gız dilber sen beni deli edersen ooy ooy Narman güzeli ” (NG; Erkal, 1984).

“Gidemem gidemem seni terk edemem ölürüm ölürüm ben sensiz edemem ” (Can.; Erkal, 1996).

“Gökte düşen gar oynar oynaram dayanamam. ” (BHE; Erkal, 2015).

“Gönlüme pençeler atıp, bu aşk beni böyle vurdu ” (AşK; Erkal, 2006).

“Hadi gel hadi gel, ateşime gel, güneşime gel ” (AtG; Erkal, 1995).

“Hadi gel bir aşka imza at sende ” (Pal.; Erkal, 1998).

“Hadi gel seninle buradan gidelim, meleğim bebeğim gülüp eğlenelim” (TaB; Erkal, 1995).

“Hani ayakların yerden kesilir” (UB; Erkal, 2000).

“Hani ayakların yerden kesilir” (Ust.; Erkal, 2002).

“Haydi güzelim ömrüme ilkbahar getir” (HG; Erkal, 2008).

“Her ne varsa sevgide var” (SBL; Erkal, 2008).

“Her seni gördüğümde gönülden coşuyorum” (TT; Erkal, 2008).

“Her seni görüşümde ateşlerim yükseliyor” (VV; Erkal, 1998).

“İçimde tufanlar, içimde depremler içimde fırtınalar kopacak” (BGA; Erkal, 2001).

“İçimi bir tufan sardı, dünya yansa ne yazardı” (BAÜ; Erkal, 1991).

“İçini kamçılar bir garip dürttü” (Ulu.; Erkal, 1998).

“İştahı tükenmiyor” (Nef.; Erkal, 1996).

“O zaman aldığım heyecanı, hazı alabilir miyim?” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Sana olan bu sevgim bilmem kaç bin yaşında” (Br.; Erkal, 2004).

“Sen görmek görmelerin” (SS; Erkal, 1994).

“Sen var ya sen. Sen var ya!” (Tut.; Erkal, 1989).

“Sen vazgeçilmez, hayatımın tek aşkı, sen anlatamadığım, öylesine bir tutku” (T; Erkal, 1993).

“Seviyorum aslanlar gibi” (AsG; Erkal, 1998).

“Sonsuzluğu dolaşırken sensizliğe alışırken her şeyini unutmuşken kahretsin aklımdasın” (Akl.; Erkal, 1995).

“Şimdi cümbüş zamanı” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Ve sen gidiyorsun ben sana aşık” (Unt.; Erkal, 1996).

“Yana yana gel, heyecana gel” (AtG; Erkal, 1995).

“Yandım bir güzelin hasretinden cayır cayır” (Yan.; Erkal, 2004).

“Yanıyor yüreğim yanıyor” (SeG; Erkal, 2000).

“Yansın küllerim savrulsun” (SD; Erkal, 2008).

“Yorulmam deryaları coşturmadan sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Yüreğim eriyor vurdukça saza” (KS; Erkal, 1995).

4.1.19. Cesur Olmak Değeri

Cesur Olmak temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Aşıktan kaçılmaz” (AşK; Erkal, 2006).

“Aşam dedim aşamadım karlı dağları” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Ben ne çamlar devirdim saymadım” (Küç.; Erkal, 1996).

“Ben senden vazgeçemem, zorluluklara pes edemem” (AşK; Erkal, 2006).

“Dağı daşı delerem delerem delerem yar seni ben alaram alaram alaram” (HİBS; Erkal, 1984).

“Deli gibi sokaklarda, körkütük sarhoş olsam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Doya doya kana kana, dut gibi aşığım sana” (SD; Erkal, 2008).

“Ejder’in tepesinde şol cenneti seyredeyim mi?” (Pal.; Erkal, 2006).

“Gaçar mı er meydanından goçum?” (EM; Erkal, 1996).

“Gel de geleyim öl de öleyim” (KÇ; Erkal, 1998).

“Hadi gel Erzurum’a gel” (EG; Erkal, 1996).

“Hapsoldüğün kafeslerden oldu olacak hadi çık gel” (ND; Erkal, 2006).

“Hovarda hovarda çıktı da soyumuz” (Pot.; Erkal, 1993).

“İnsanın akli kaçır ya” (GK; Erkal, 1998).

“Koşa koşa gelirim” (SVAK; Erkal, 2008).

“Onunla günler su gibi aktı” (BGS; Erkal, 1993).

“Sen anlatamadığım, öylesine bir tutku” (T; Erkal, 1993).

“Seviyorum aslanlar gibi” (AsG; Erkal, 1998).

“Şarkılar vesile sazlar vesile” (US; Erkal, 1993).

“Tırpan döner las döner biçerem dayanamam” (BHE; Erkal, 2015).

“Vurulmuşam ben bir selvi boyuna” (DN; Erkal, 2001).

“Yağmur demez çamur demez dağlarda” (Yol.; Erkal, 1996).

“Yazılıyorum kız yazılıyorum” (YS; Erkal, 2000).

“Yiğitlik yapan er kişi” (EM; Erkal, 1996).

4.1.20. Yenilik Değeri

Yenilik temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Akortlayın kemani, destur deyin şöyle” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Baştan bir daha” (GOD; Erkal, 1995).

“Bir fal olmak isterdim; senin açamadığın” (İA; Erkal, 2001).

“Gel birleşelim gel güzelleşelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Geç onu değiştir boş ver olmadı baştan bir daha” (GOD; Erkal, 1995).

“Naylon naylon sevdalar naylon” (ND; Erkal, 2006).

“Şimdi cümbüş zamanı” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Taze taze yeni çıktı bu sevdalar” (TaT; Erkal, 2004).

“Yeni çıktı bu dalgalar” (TaT; Erkal, 2004).

4.1.21. Değişim Değeri

Değişim temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ahlımı baştan aldı” (KT; Erkal, 2002).

“Ben onu görünce dünyamı değiştirdim” (Anl.; Erkal, 1993).

“Bir anda vuruldum” (Anl.; Erkal, 1993).

“Geç onu değiştir boş ver olmadı baştan bir daha” (GOD; Erkal, 1995).

“Nasıl da değiştin” (GGB; Erkal, 2004).

“Ne zaman elimi tutsan yüzüme baksan, bakamıyorum utanıyorum kızartıyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“O ölümsüz aşklar meğer masalmış” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Sen böyle değildin” (Aşk.; Erkal, 1998).

Hazcılık Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 9’da verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.9 Schwartz hazcılık değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Hazcılık Kategorisi (Zevk ve Duyumsal Memnuniyet, Cinsellik)	(f)	%
Toplam	119	100

Schwartz Hazcılık Değeri kategorisi sonuçları, sanatçının müzikal söyleminde hazcılık yaklaşımının belirgin özelliklerini ortaya koymaktadır.

Zevk ve Duyumsal Memnuniyet, Cinsellik kategorisinin 119 örnekle temsil edilmesi, sanatçının şarkı sözlerinde estetik hazların, duygusal tatminin, yaşamsal zevklerin ve fiziksel arzu unsurlarının merkezi bir konumda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, sanatçının müzikal söyleminde hayattan keyif alma, güzellik arayışı, duygusal doyum ve tensel yakınlık temalarının bütünsel bir yaklaşımla ele alındığını işaret etmektedir. Erzurum ağzının kendine özgü ifade zenginliği, bu hazcılık unsurlarını güçlü bir şekilde destekleyen dilsel bir araç olarak işlev görmektedir.

4.1.22. Zevk ve Duyumsal Memnuniyet ve Cinsellik Değeri

Zevk ve Duyumsal Memnuniyet ve Cinsellik temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adam gibi doğru düzgün yüreğinden öpüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Ah ne hoştur bilmirsen aşk Palandöken’e” (Pal.; Erkal, 1998).

“Ah öyle çal ki deli gönlüm mest olsun” (AdG; Erkal, 1996).

“Ahlımı baştan aldı bir kere öpseydim” (KT; Erkal, 2002).

“Akşam olanda, bade dolanda” (AO; Erkal, 2002).

“Akşam olanda gelin bade dolanda” (ŞD; Erkal, 2015).

“Alışkanlığım oldun unutkanlığım sen” (SMN; Erkal, 2000).

“Asılıyorum sana kesiliyorum sana” (YS; Erkal, 2000).

“Aşk ile candan coşuyor insan” (Yİ; Erkal, 2001).

“Aşka davet bu benden.” (TaB; Erkal, 1995).

“Aşkım bekliyorum.” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Aşkım dünyalar kadardı, çaldı gitti” (Git.; Erkal, 1997).

“Aşkım seni istiyorum” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Ay güzelll severeem men senii gönüldeen içeerdeen” (GGH; Erkal, 1984).

“Ayrılır mı et turnaktan?” (SeA; Erkal, 1998).

“Bakışı başka gülüşü başka düşürdü aşka anlatamam” (Anl.; Erkal, 1994).

“Bedenimde ellerini, seni istiyorum seni” (BŞD; Erkal, 2002).

“Ben de isterem bal gibi yanahlardan, ben de isterem kiraz dudahlardan” (Bİ; Erkal, 1996).

“Ben mutluyum dünyamda” (KBS; Erkal, 2008).

“Ben ne aşklar yaşadım duymadın” (Küç.; Erkal, 1996).

“Ben ne aşklar yaşadım duymadın küçücüğüm, ben ne günler yaşadım duymadın, sen evcilik oynarken, zırıl zırıl ağlarken, ben ne çamlar devirdim saymadım küçücüğüm” (Küç.; Erkal, 1996).

“Benim sevdiğim güzel ne yamandır ne yaman” (Gül.; Erkal, 1984).

“Bir çift dileğim var kırma kırma” (Sme.; Erkal, 2002).

“Bir haber ver gönlüme, yürek yangınım dinsin” (Cİ; Erkal, 1994).

“Bir heves değil, bir arzu değil, sevgiden de öte, sana duyduğum” (YO; Erkal, 1995).

“Bir kerecik öpeyim bir kerecik seveyim” (ÇıB; Erkal, 2008).

“Bir sana yandım ben, bir sana kitapsız, bir sana aldandım, bir sana insafsız” (İns.; Erkal, 1995).

“Bir su içtim ormandan” (NDG; Erkal, 1984).

“Bize ne ondan bundan keyfimize bakalım” (TaB; Erkal, 1995).

“Bu havayı seviyorum oynaram dayanamam” (BHE; Erkal, 2015).

“Bugün ölesiye istediğim, yarın cazip gelmiyor” (Nef.; Erkal, 1996).

“Canımcım yavrucuğum” (Bal.; Erkal, 2001).

“Cümle alem keyfinde” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Çok güzel sevdim hepsi bir afet” (BGS; Erkal, 1994).

“Deli gibi seviyorum daha ne daha ne” (DN; Erkal, 2001).

“Derdinden içem içem içem zil olayım mı” (AşY; Erkal, 2001).

“Doya doya kana kana” (SD; Erkal, 2008).

“Doya doya saramadım ben o kolları” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Dünya servetin bulsam, çok severim yine seni” (GL; Erkal, 2004).

“Duymasam sesini tutmasam elini, tatmasam tenini buna dayanamam” (Can.; Erkal, 1996).

“Ekmek sucuk elinde, gecenin kandilinde” (Pal.; Erkal, 2006).

“Elini tenini kısık sesini, seni her şeyinle arayacağım” (Unt.; Erkal, 1996).

“Gece ayaz aşk beyazdır.” (Pal.; Erkal, 1998).

“Gece hayalıma gündüz düşüme” (NG; Erkal, 1984).

“Gel meleğim, tek dileğim, göz bebeğim gel, sen kanımsın, sen canımsın, tek dermanımsın” (Tut.; Erkal, 1994).

“Gel oyniyah oyniyah, oynamiya doymiyah” (KK; Erkal, 1986).

“Gel öpeyim kız doya doya” (KT; Erkal, 2002).

“Gelmeyin üstüme, kendime geleyim” (VÜ; Erkal, 1994).

“Gitti ömrün tadı tuzu” (HGK; Erkal, 1996).

“Gülüp eğlenelim” (TaB; Erkal, 1995).

“Günaydınım iyi günüm hoş günüm” (AşB; Erkal, 2000).

“Gurban oluram sene yar sene kız sene, aşkıydan deli oldum yar oldum kız soldum” (HİBS; Erkal, 1984).

“Hadi gel hadi gel, ateşime gel, güneşime gel” (AtG; Erkal, 1995).

“Hayat güzel ömür az” (SaG; Erkal, 1994).

“Hayat sana fasa fiso sana gırgır” (SNA; Erkal, 2008).

“Hele o konuşması mest ediyordu beni” (Şii.; Erkal, 1995).

“Hep hayal ettim gün gelecek, karşıma çıkacaktır diyerekten” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Her dem gidem o yâre” (Toy.; Erkal, 1984).

“Her gün böyle meyhanede kadehlerim tesellim” (SY; Erkal, 1986).

“Her şey, maşallah senin hedefinde” (Gön.; Erkal, 2001).

“Her zaman gülmeni isterem” (GGH; Erkal, 1984).

“İçimde dinmeyen arzularım var” (NK; Erkal, 2002).

“İçmeden sarhoşum bu akşam yine” (Kad.; Erkal, 1986).

“İsteyene ver dünyayı, istemem köşkü sarayı” (SNS; Erkal, 2008).

“Kalmadı hiç tadım tuzum” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Kapıldım bir kere seyrine sevdanın, nefes bile almadım” (İns.; Erkal, 1995).

“Keyfimin kahyası mısın” (VV; Erkal, 1998).

“Kızın güli dererem derip yere sererem” (ŞKE; Erkal, 1984).

“Koklamasam da, kollarıma alıp” (SO; Erkal, 1995).

“Mahşerde ismini ismime yazdığım.” (Öm.; Erkal, 2017).

“Mest ediyordu beni” (Şii.; Erkal, 1995).

“Mutluluk vitrinde satılık, aç gözlerle bakıyorum” (GS; Erkal, 1992).

“Nasıl susacak arzular” (YO; Erkal, 1995).

“Ne hoş gözlerinle öylece durma” (KÇ; Erkal, 1998).

“Nemli dudaklarından bir buse alsam sahilde” (HG; Erkal, 2008).

“Of of haydi cümbüşe” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Oğul bir hoş canım var istesen o da senin” (DK; Erkal, 1984).

“Onun o gözleri var ya Vatan millet Sakarya” (GK; Erkal, 1998).

“Oynaması hoş gülmesi bir hoş” (BGS; Erkal, 1994).

“Oysa ben seninle bir dalın yaprağı gibi yeşermek isterdim” (US; Erkal, 1994).

“Öylesine yazdım seni yüreğime silemezsin” (TN; Erkal, 2000).

“Ömrüm ömrüm bakışlarına ölürüm ömrüm” (Öm.; Erkal, 2017).

“Pembe hayallere dalıp hanlar hamamlar yaptın mı?” (Ust.; Erkal, 2002).

“Saçını tutmasam, okşamasam da” (SO; Erkal, 1995).

“Sana doymuyorum sana doymuyorum” (BS; Erkal, 2001).

“Sana gelmek, gelmelerin” (SS; Erkal, 1994).

“Sana olan zaafımı hazmedemedim” (Akl.; Erkal, 1995).

“Sarı kızın aşkına gönüllere akmalı” (KöB; Erkal, 2015).

“Sarıl bana kar altında” (Pal.; Erkal, 1998).

“Sarsam seni allı gelin” (EGT; Erkal, 1984).

“Sen anlatamadığım, öylesine bir tutku” (Tut.; Erkal, 1989).

“Sen anlatamadığım, öylesine bir tutku” (Tut.; Erkal, 1994).

“Sen bana dünyada en büyük hediye” (AhB; Erkal, 1986).

“Sen her zaman gönlümün köşkünde yatıyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Sen içimde bir bensin bana hayat verensin” (SY; Erkal, 1986).

“Sen özüksün, sen sözümsün iki gözümsün sen, sen nefesim, sen hevesim, sen hasretimsin” (Tut.; Erkal, 1994).

“Sene gurban olsun bu datlı canım” (GGH; Erkal, 1984).

“Seni meyhanede barda aradım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Seni sarıp saklamak bana yakışır” (HG; Erkal, 2008).

“Senin gibi yoktur sanma, böyle bir duyguya kanma” (ED; Erkal, 1994).

“Senin için olmazım yok, seviyorum her şeyden çok” (SO; Erkal, 1995).

“Sevgiye inandık duyguya inandık” (VM; Erkal, 2001).

“Sevgiyi sınırsız sar Uludağ’da” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Sevin sevin gönül yar geliyor” (SeG; Erkal, 2000).

“Sırılsıklam âşık olsam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Soğuk suyundan içerim” (Pot.; Erkal, 1994).

“Sonu hep tatlı bitse de dansın” (BeD; Erkal, 1996).

“Şöyle bir sigara yaksam, ona mı buna mı baksam” (AŞB; Erkal, 1995).

“Tadım da sen tuzum da sen bitanem” (AT; Erkal, 2006).

“Tefçalıp oynatırlar” (Rar.; Erkal, 2017).

“Üç kuruşluk zevkimin vur dibine” (VD; Erkal, 2015).

“Üç kuruşluk zevkimin vur dibine” (VuD; Erkal, 2017).

“Üstündeki yeleğin düğmesi ben olaydım” (Gül.; Erkal, 1984).

“Yandım ellerini gözlerini, sözlerini özlemekten” (Yan.; Erkal, 2004).

“Yar aşığına yanaram yanaram yanaram” (HİBS; Erkal, 1984).

“Yari güzel olanın olanın olanın, ay yanağından öperler öperler öperler” (SKÇ; Erkal, 1984).

“Yeter ki kalbinde bir yerim olsun ah” (SO; Erkal, 1995).

“Yine âşık olacağım” (YaB; Erkal, 1998).

“Yoksa sen serhoş musan?” (HD; Erkal, 2000).

Uyma Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 10’da verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.10 Schwartz uyma değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Uyma Kategorisi	(f)	%
İtaat ve itaatsizlik	44	83
Başkalarına zarar verecek eylemleri sınırlandırmak	9	17
Toplam	53	100

Analiz sonuçları, sanatçının müzikal söyleminde toplumsal uyum ve norm yapısına dair belirgin bir değer yönelimi ortaya koymaktadır.

İtaat ve İtaatsizlik kategorisinin ezici baskınlığı (%83), İbrahim Erkal’ın eserlerinde otorite ilişkileri, toplumsal hiyerarşi ve kurallara olan tutum temalarının merkezi konumda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, sanatçının müzikal söyleminde

geleneksel değerlere olan bağlılık, toplumsal beklentiler karşısındaki duruş ve kültürel kodlara ilişkin ikili yaklaşımın güçlü bir şekilde temsil edildiğini işaret etmektedir.

Başkalarına Zarar Verecek Eylemleri Sınırlandırmak kategorisinin nispeten düşük oranı (%17), şarkı sözlerinde sosyal sorumluluk, empati ve toplumsal zarar motiflerinin mevcut olmakla birlikte, genel uyma söyleminde ikincil konumda yer aldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, sanatçının müzikal ifadesinde bireysel davranış normlarının, toplumsal otorite temalarına göre daha az vurgulandığını göstermektedir.

4.1.23. İtaat ve İtaatsizlik Değeri

İtaat ve itaatsizlik temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Allah’ımdan seni her gün diliyorum” (YY; Erkal, 2002).

“Anlamışım ama geç anlamışım” (AGö; Erkal, 2002).

“Artık aramam gitsen de” (BA; Erkal, 1986).

“Az konuşur çok susarım” (Değ.; Erkal, 1999).

“Bana bir adım gel bin geleyim sana, beni çıkarsız sev can vereyim” (BeD; Erkal, 1996).

“Ben basıp geçtiğin taş olamadım” (Ola.; Erkal, 2008).

“Ben bir deli fişek gülüm, sen gelince uslanırım” (YY; Erkal, 2002).

“Ben Mecnunum, sana mecburum” (Tut.; Erkal, 1994).

“Ben senin yolunda kölen olurum” (AşY; Erkal, 2001).

“Bir sana kitapsız” (İns.; Erkal, 1995).

“Bir tek sözünle başım gözümle fişek gibi gelirim” (SVAK; Erkal, 2008).

“Böyle şeylere gelemem ben” (VV; Erkal, 1998).

“Dersimi aldım birer birer” (VGD; Erkal, 2008).

“Destur deyin şöyle” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Dinlenmeden yorulmadan” (GS; Erkal, 1992).

“Dünyaya demir atmam” (SevY; Erkal, 2004).

“Düşüremem dudağımdan asla senin ismini” (GÇ; Erkal, 2006).

“Evliler akıl veriyor, evlenme aslanım diyor” (AŞB; Erkal, 1995).

“Gel de bu işe sen sabret” (AdG; Erkal, 1996).

“Gel deyince gelmeli, yar kadrini bilmeli” (AtG; Erkal, 1995).

“Gidemem gidemem seni terk edemem, ölürüm ölürüm ben sensiz edemem” (Can.; Erkal, 1996).

“Gittiler birer birer, gittiler terk ettiler, vefasızlar hayırsızlar” (Yal.; Erkal, 1996).

“Gız imanından mı gider” (ÇıB; Erkal, 2008).

“Her defasında erteledim utandım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Her gapıyı çalıp boynumu büktüğüm” (AhB; Erkal, 1986).

“Her zaman gülmeni isterem” (GGH; Erkal, 1984).

“İncelikle yaklaşmak” (SaG; Erkal, 1994).

“Kalbimde aşkın eylemez yara, bundan sonra sen beni ara” (BA; Erkal, 1986).

“Kötü adam yoldan eder hanımı illallah” (İH; Erkal, 2002).

“Kuralına uymuşuz” (VDu; Erkal, 1994).

“Ne olur beni anlasana” (CF; Erkal, 2004).

“Ne olur kimseye benzeme ne olur değişme” (OG; Erkal, 1994).

“Perdeni kapatıp yatsan da olur” (SDO; Erkal, 1994).

“Piri ağam men sene begim dereem, begin ömrüü çok oluuur men sene köle oluraaam” (HİBS; Erkal, 1984).

“Sabrettim dayandım çektim içime” (Kad.; Erkal, 1986).

“Sana bakanlara düşmanlığımı, cahilliğime de yorma yorma” (Sme.; Erkal, 2002).

“Sana selam bile fazla” (AZ; Erkal, 2001).

“Secde etmişim yoluna” (Sab.; Erkal, 2000).

“Sen içinden aptal diyorsun” (Tan.; Erkal, 1996).

“Söz vermiştin bana yemin etmiştin” (Glm.; Erkal, 2006).

“Tutamıyorum beni tutamıyorum” (YS; Erkal, 2000).

“Uzaktan uzağa baksan da olur” (SO; Erkal, 1995).

“Yar ne dirse ganaram ganaram ganaram” (HİBS; Erkal, 1984).

“Yohladım gendimiii bir kem sözüüüm yoooh” (YBe; Erkal, 1984).

4.1.24. Başkalarına Zarar Verecek Eylemleri Sınırlandırmak Değeri

Başkalarına zarar verecek eylemleri sınırlandırmak temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Biraz sabır biraz gayret, haydi azıcık cesaret” (ND; Erkal, 2006).

“İncitip kırmadan birbirimizi” (VÜ; Erkal, 1994).

“Kimseyle uğraşma kendini aş” (BeD; Erkal, 1996).

“Merhamet et bu kuluna” (Sab.; Erkal, 2000).

“Ne olur dokunmayın” (VÜ; Erkal, 1994).

“Öfkelenme kızma bilader” (KB; Erkal, 2004).

“Sana beddua etmem asla” (AZ; Erkal, 2001).

“Şiddete söz geçmiyor” (TuB; Erkal, 2008).

“Tutmayın beni ağlayacağım bugün” (TuB; Erkal, 2008).

Geleneksellik Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 11’de verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.11 Schwartz geleneksellik değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Geleneksellik Kategorisi	(f)	%
Alçakgönüllülük	79	53,4
Geleneklere Uyma	50	33,8
Kanaatkâr	19	12,8
Toplam	148	100

Tabloya göre sonuçlar, sanatçının müzikal söyleminde geleneksel kültürel değerlere ve toplumsal mirasçılığa dair belirgin bir yönelim ortaya koymaktadır.

Alçakgönüllülük değerinin üstünlüğü (%53,4), İbrahim Erkal'ın eserlerinde tevazu, mütevazı yaşam tarzı ve ego merkezli olmayan yaklaşım temalarının merkezi konumda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, sanatçının müzikal söyleminde geleneksel ahlaki değerlere olan bağlılık ve İslami kültürün etkisiyle şekillenen mütevazı duruşun güçlü bir şekilde temsil edildiğini işaret etmektedir. Erzurum ağzının kendine özgü ifade zenginliği, alçakgönüllülük motifini de etkili bir şekilde yansıtan dilsel araç olarak işlev görmektedir.

Geleneklere Uyuma kategorisinin ikinci sıradaki konumu (%33,8), şarkı sözlerinde atasal değerler, kültürel süreklilik ve toplumsal mirasçılık motiflerinin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, sanatçının müzikal ifadesinde Anadolu kültürünün köklü geleneklerine olan saygı ve kültürel kimlik vurgusunun belirgin bir şekilde yer aldığını göstermektedir. Kanaatkâr kategorisinin görece düşük oranı (%12,8) ise şarkı sözlerinde yetinme kültürü ve maddi tatminsizlik temalarının mevcut olmakla birlikte, genel geleneksellik söyleminde sınırlı bir konumda yer aldığını göstermektedir.

4.1.25. Alçakgönüllülük Değeri

Alçakgönüllülük temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Alın yazımsın” (AA; Erkal, 2002).

“Allah birdir Peygamber hak, yaradandır en son durak” (BT; Erkal, 2006).

“Allah yaratırken sanki özenmiş” (TaT; Erkal, 2004).

“Allah'ı seversen beni yad etme gönülden” (BE; Erkal, 2004).

“Allah'ım sen günahlarımı affet” (BGS; Erkal, 1994).

“Allah'ından ve Allah'ında bulasın” (Dön.; Erkal, 1998).

“Anami yollaram size yar size gız size, seni getire bize yar bize” (HİBS; Erkal, 1984).

“Anan senin anan yârim, baban senin baban yarım” (SeA; Erkal, 1998).

“Aşk gömleği giyinirsin” (SaG; Erkal, 1994).

“Aşkı veren Allah sabrı da veriyormuş” (Unu.; Erkal, 2002).

“Aşkın sır deryasında, ölmeli ama ölmeli” (AtG; Erkal, 1995).

“Ben çok aptal bir adamdım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Ben garipsem hayat zalim” (ÇB; Erkal, 1986).

“Ben kimim ki ben kimim, ben nelere hakimim” (VD; Erkal, 2015).

“Ben Mecnunum, ben vurgunum” (Tut.; Erkal, 1994).

“Ben onu sevmesem tanımasam çok günah” (Anl.; Erkal, 1994).

“Ben senciğim, ben sendenim” (AB; Erkal, 1998).

“Ben senden ayrılmam, alnımın yazısı” (Can.; Erkal, 1996).

“Ben Türküyüm” (BT; Erkal, 1987).

“Benim ne haddime” (BYal; Erkal, 1995).

“Binbiir türlüüü acı çektim kaderden” (Kad.; Erkal, 1986).

“Bir gün ahım tutar seni” (KSG; Erkal, 1986).

“Bir sana yandım ben” (İns.; Erkal, 1995).

“Bir umut Allah’ım” (Br.; Erkal, 2004).

“Bir zamanlar aşk için; çöller aşılr, dağlar delinirmiş” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Bizim yollar, bizim yollar, hep burnumda tütüyorlar” (Ana.; Erkal, 1993).

“Bu kelime bizim oralarda kolay söylenmez kutsaldır” (TN; Erkal, 2000).

“Cahilliğime de yorma yorma” (Sme.; Erkal, 2002).

“Düşmedi dilimden Mevlâma duam” (BY; Erkal, 2000).

“Eğri mi doğru musun onu da bilmiyorsun” (Sev.; Erkal, 1995).

“Emreylemiş Allah bunu” (AsG; Erkal, 1998).

“Evin yıkılsın felek” (BD; Erkal, 1984).

“Ey Allah’ım senden aşkımı istiyorum” (SNS; Erkal, 2008).

“Garibin çilesi bitmez” (ÇB; Erkal, 1986).

“Gız sen kimin gızı” (KSV; Erkal, 1986).

“Göklere el açanına” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Gözümüz aydın evleniyorum” (Evl.; Erkal, 2001).

“Hem kutsal hem mübarek” (AşK; Erkal, 2006).

“Her gece mevlasından seni diliyor” (SNS; Erkal, 2008).

“Herkes gülen bu felek” (YaB; Erkal, 1998).

“İki nefes arası” (Bil.; Erkal, 2000).

“İnan ne sitemim ne de ahım var” (U; Erkal, 2017).

“İsterse bizi kader ayıra” (BA; Erkal, 1986).

“İt gibi aşığım sana, bu onur da yeter bana” (SD; Erkal, 2008).

“İyi hatun adam eder adamı maşallah” (İH; Erkal, 2002).

“Kader yapmadığın kalmadı bana” (Kad.; Erkal, 1986).

“Kahr bana düşecek” (BDü; Erkal, 1990).

“Kerem et aklından çıkarma beni” (Pot.; Erkal, 1994).

“Kıroluk züppelerin asla erişemeyeceği bir mertebedir” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Kitapsızlar imansızlar, Allah’ından korkmayan kullar” (Yal.; Erkal, 1996).

“Kör olası şu nefsin” (Nef.; Erkal, 1996).

“Mahşerde ömrüne kefil şarkılar” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Mecnun olsam, dolansam, çıkar mısın yoluma?” (Cİ; Erkal, 1994).

“Mevlana’yım ‘Yunus’ benim” (Ben; Erkal, 1999).

“Ne bugün ne yarın unutmayacağım vallah, adını dilimde hep anacağım billah” (Unt.; Erkal, 1996).

“Ne zaman gidecek üstümden keder” (Kad.; Erkal, 1986).

“Neye niyet neye kısmet” (ND; Erkal, 2006).

“Neyleyim ellerin Alp Dağlarını” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Oğul koy desinler bu da bunun kuludur kuludur kuludur eyy” (NN; Erkal, 2008).

“Sabır ver Allah’ım, sabır” (Sab.; Erkal, 2000).

“Sen ahretten kaygısı yok” (AZ; Erkal, 2001).

“Seni veren Allah’a kurban olurum” (SVAK; Erkal, 2008).

“Seviyorum Allah için, yalanım yok seviyorum” (YY; Erkal, 2002).

“Sığınmışım yaradana” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Sırat köprüsü geçilmez sensiz” (Öm.; Erkal, 2017).

“Sokağın başında sabahlasam da” (SO; Erkal, 1995).

“Tövbee ilee geldim bak huzuurunaa” (KKK; Erkal, 1984).

“Vah alnımın kara mara yazısı” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Vay benim kadersiz dertli çileli başım” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Verdiğin o sözü hiç tutamadım” (US; Erkal, 1994).

“Yalnızlık Allah’a mahsustur” (BYal; Erkal, 1995).

“Yan yüreğim yan yan ciğerim yan” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Yaradan Allah aşkına” (SBSS; Erkal, 2015).

“Yaradanımdan vasiyet, aşka hürmet aşka hizmet” (SD; Erkal, 2008).

“Yazılan gelir başa, çekilen tasa boşa imiş” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Yazılan gelir başa” (Şii.; Erkal, 1995).

“Yeter Ya Rab çilem yeter” (ÇB; Erkal, 1986).

“Yiğitlik yapan er kişi, geçer mı er meydanından goçum?” (EM; Erkal, 1996).

“Yollar senin alın yazın arkadaş” (Yol.; Erkal, 1996).

4.1.26. Geleneklere Uyuma Değeri

Geleneklere Uyuma temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“A leylim yar a leylim yar” (ŞD; Erkal, 2015).

“Ağam men sene gülüm demem, gülün ömri az olur” (HİBS; Erkal, 1984).

“Al şalım mavi şalım” (KöB; Erkal, 2015).

“Aman aman aman el aman bu kızların elinden” (ŞKE; Erkal, 1984).

“Anami yollaram size yar size kız size, seni getire bize yar bize” (HİBS; Erkal, 1984).

“Anasından öğrenmiş” (NDG; Erkal, 1984).

“Aslı ’mdın Şirin ’im nerdesin gülüm” (Glm.; Erkal, 2006).

“Ata binmiş gidiyor, beygir minmiş gidiyor”.

“Bayram olur, eş dost muhabbet ederler” (GBP; Erkal, 1998).

“Ben Mecnunum, ben vurgunum” (Tut.; Erkal, 1994).

“Ben Türküyüm” (BT; Erkal, 1987).

“Bir çay getir kıtlama” (BHE; Erkal, 2015).

“Bir yol var hacca gider” (Lem.; Erkal, 2004).

“Bir zamanlar aşk için; çöller aşılır, dağlar delinirmiş” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Bizim yollar, bizim yollar, hep burnumda tütüyorlar” (Ana.; Erkal, 1993).

“Bulguru gaynatırlar, serine yaylatırlar” (Rar.; Erkal, 2017).

“Can can can Palandöken” (EUŞ; Erkal, 2006).

“Çıhrıh ince bel ince” (ÇıB; Erkal, 2008).

“Dadaş diye can atar” (HD; Erkal, 2000).

“Dadaşların el ele” (EG; Erkal, 1996).

“Destur deyin şöyle” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Erzurum dadaşları tef çalıp oynatırlar” (Rar.; Erkal, 2017).

“Gel dadaş ben nedeyim” (Pal.; Erkal, 2006).

“Gel Hacı Bektaş Veli’ye, gel Muhammed’e Ali’ye” (BT; Erkal, 2006).

“Gir hicazdan çık hüzzamdan” (AdG; Erkal, 1996).

“Gözüm nazar boncuğum” (Bal.; Erkal, 2001).

“Güzel sevmek soydan olur” (BO; Erkal, 2006).

“Hacı Bektaş’ı mı desem erenleri mi” (Güz.; Erkal, 2001).

“Halkın Müziği neyine senin” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Halkına yakışır her lisana yakışır” (HG; Erkal, 2008).

“Hani demli bir çay içiminde” (Pal.; Erkal, 1998).

“Hani Leyla hani Mecnun sanki onlar bir masalmış” (ÜK; Erkal, 2008).

“Hele dadaş hoş musan?” (HD; Erkal, 2000).

“İlle de rahi açarım” (SB; Erkal, 1984).

“Kahve iç benden benden şekerli olsun” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Leylaya suya giden, Mecnunlar susuz gelir” (SevY; Erkal, 2004).

“Leylim amman leylim amman sarı gelin” (SarG; Erkal, 2000).

“Mevlana’nın sevgisinden, Yunus Emre nefesinden” (SıB; Erkal, 1995).

“Mevlana’yım ‘Yunus’ benim” (Ben; Erkal, 1999).

“Mumlar yananda, şamlar yananda” (AO; Erkal, 2002).

“Nanay nanay gülüm nanay” (GN; Erkal, 2015).

“Ne sünni ne aleviyiz, hak deryasının seliyiz” (BT; Erkal, 2006).

“Nenni nenni nenni nenni nenni nenni nenni yavrum of” (NN; Erkal, 2008).

“Ninnilerin şarkım şimdi, öğütlerin farkım şimdi” (AnBen; Erkal, 2017).

“Oba! Hadi gel kar tanesi dans edende” (Pal.; Erkal, 1998).

“Önce Erzurum gezim, önce Erzurum sevim” (BHE; Erkal, 2015).

“Palandöken yastığın, evleri yığın yığın” (EG; Erkal, 1996).

“Sevmek ibadettir bana bir dadaş gibi” (BiD; Erkal, 2004).

“Tırpan döner rast döner” (BHE; Erkal, 2015).

“Toy olur düğün olur, bir kız bir begin olur” (KK; Erkal, 1986).

4.1.27. Kanaatkâr Değeri

Kanaatkâr temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Altı kalsın üstü bizden” (KB; Erkal, 2004).

“Az konuşur çok susarım” (Değ.; Erkal, 1999).

“Ben mutluyum dünyamda” (KBS; Erkal, 2008).

“Ben ne eylesem ben ne söylesem” (AA; Erkal, 2002).

“Benim Allah’ım var ne gamım var” (U; Erkal, 2015).

“Bize ne ondan bundan keyfimize bakalım” (TaB; Erkal, 1995).

“Boş ver can arkadaşım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Bu feleğin sağı solu var mıdır canım” (GDK; Erkal, 1998).

“Fazlası neme lazım” (KBS; Erkal, 2008).

“Her şeyin kararı hoş” (KB; Erkal, 2004).

“Her şeyin kararı hoş fazlası bize zarar” (TSK; Erkal, 2008).

“İsteyene ver dünyayı, istemem köşkü sarayı” (SNS; Erkal, 2008).

“Kral da ben sultan da beş parasız olsam da” (KBS; Erkal, 2008).

“Neye niyet neye kısmet” (ND; Erkal, 2006).

“Neyleyim ellerin Alp Dağlarını” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Oldu olacak” (ND; Erkal, 2006).

“Sabır sabır ne kadar gidebildiği kadar” (TSK; Erkal, 2008).

“Tak sepeti koluna herkes kendi yoluna” (TSK; Erkal, 2008).

“Yazılan gelir başa, çekilen tasa boşa imiş” (BAÜ; Erkal, 1991).

Yardımseverlik Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait geçiş sıklığı tablosu Tablo 12’de verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.12 Schwartz yardımseverlik değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Yardımseverlik Kategorisi	(f)	%
Olgun Sevgi	45	34,9
Sadık	22	17,1
Yardımsever ve Bağışlayıcı	21	16,3
Gerçek Arkadaşlık	15	11,6

Tablo 4.12 (devamı)

Dürüst (güvenilir)	14	10,8
Sorumluluk Sahibi	12	9,3
Toplam	129	100

Bulgular, sanatçının müzikal söyleminde kişilerarası ilişkiler ve başkalarının refahına yönelik değerlere dair belirgin bir yönelim ortaya koymaktadır.

Olgun sevgi kategorisinin baskın konumu (%34,9), İbrahim Erkal'ın eserlerinde derin duygusal bağlılık, kalıcı sevgi ve olgun ilişki temalarının merkezi konumda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, sanatçının müzikal söyleminde yüzeysel duygusal bağlardan ziyade köklü ve anlamlı sevgi anlayışının güçlü bir şekilde temsil edildiğini işaret etmektedir.

Sadık kategorisinin ikinci sıradaki konumu (%17,1), şarkı sözlerinde vefa, bağlılık ve süreklilik motiflerinin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Yardımsever ve Bağışlayıcı (%16,3) kategorisi, toplumsal dayanışma ve empati değerlerinin işlendiğini göstermektedir.

Gerçek arkadaşlık (%11,6), Dürüst (%10,8) ve Sorumluluk Sahibi (%9,3) kategorilerinin dengeli dağılımı, şarkı sözlerinde güvenilir dostluk, dürüstlük ve ahlaki sorumluluk temalarının genel yardımseverlik söyleminde destekleyici rol oynadığını göstermektedir.

4.1.28. Olgun Sevgi Değeri

Olgun sevgi temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adam gibi doğru düzgün yüreğinden öpüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Ay güzelli severeem men senii gönüldeen içeerdeen” (GGH; Erkal, 1984).

“Ben sana kurban olam” (Bal.; Erkal, 2001).

“Ben senciğim ben sendeyim” (AnBen; Erkal, 2017).

“Ben senciğim, ben sendenim annem benim... Annem benim” (AB; Erkal, 1998).

“Bilmem ki... Aşkımın mı? Canımın mısın?” (CM; Erkal, 1999).

“Bir avuç dolusu sevgiye muhtacım ” (YA; Erkal, 2006).

“Bir heves değil, bir arzu değil, sevgiden de öte, sana duyduğum ” (YO; Erkal, 1995).

“Bu can sana kurban olur ” (BO; Erkal, 2006).

“Canısı canısı, ömrümün yarısı ” (Can.; Erkal, 1996).

“Ey Allah ’ım senden ben onu istiyorum ” (SNS; Erkal, 2008).

“Ey sevgilim sana yazık etmişler ” (Gİ; Erkal, 1996).

“Gerçek sevgi bulup bir ömür boyu, onunla her şeyi paylaşabilmek ” (GS; Erkal, 1992).

“Gurban oluram sene yar sene kız sene ” (HİBS; Erkal, 1984).

“Hemen gönül bağlarım ” (BT; Erkal, 1987).

“Hep seni seveyim kır çiçeğim sevdiceğim ” (KÇ; Erkal, 1998).

“Kurbanın olayım hayranın olayım ” (Pot.; Erkal, 1993).

“Muhabbet ölümsüzdür aşkı bulanda ” (ŞD; Erkal, 2015).

“Olduğum gibi sev beni, olduğum gibi ” (OG; Erkal, 1994).

“Ölüm bile olsa benim yatışım, ne olur yine galdır geceden ” (GGH; Erkal, 1984).

“Sana geleceğim, seni seveceğim merak etme ” (AşB; Erkal, 2000).

“Sana kıyamam ” (T; Erkal, 1993).

“Sen bana dünyada en büyük hediye ” (AhB; Erkal, 1986).

“Sen benim canımdan öte canımsın ” (GL; Erkal, 2004).

“Sen içimde bir bensin bana hayat verensin ” (SY; Erkal, 1986).

“Sen vazgeçilmez, hayatimin tek aşkı ” (Tut.; Erkal, 1989).

“Sene gurban olsun bu şirin canım ” (GGH; Erkal, 1984).

“Seni seven bu gönüllle ” (TıT; Erkal, 2004).

“Seni sevmek, sevmelerin en güzeli ” (SS; Erkal, 1994).

“Seni yüreğimde saklayacağım ” (Unt.; Erkal, 1996).

“Senin dertlerin benimdir ” (SB; Erkal, 1984).

“Senlilik ömre bedel ” (BS; Erkal, 2001).

“Sevenlerin aşkından gam yükünü taşıyan” (SEV; Erkal, 1986).

“Sevgi benim yüreğimde” (YaB; Erkal, 1998).

“Sevgi her şeyi temizler” (SBSS; Erkal, 2015).

“Seviyorum Allah’ımdan, seni her gün diliyorum” (YY; Erkal, 2002).

“Sevmek en büyük meziyet” (SD; Erkal, 2008).

“Sevmek; güzel şey amma...” (BSev; Erkal, 1995).

“Şükürler olsun şükür yaradanıma, kavuşturdu beni beni cananıma” (Evl.; Erkal, 2001).

“Uğrunda ölürüm” (SVAK; Erkal, 2008).

“Üzülürsen üzülürüm yaprak gibi dökülürüm ömrüm” (Öm.; Erkal, 2017).

“Var mısın var mısın hayatı paylaşmaya” (VM; Erkal, 2001).

“Yağmur çöllere sevda dillere, bülbül güllere de sen bana lazımsın.” (SBL; Erkal, 2008).

“Yaradanımdan vasiyet, aşka hürmet aşka hizmet” (SD; Erkal, 2008).

“Yilda gurban bir olur, her gün gurbanın olim” (Lem.; Erkal, 2004).

4.1.29. Sadık Değeri

Sadık temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Başıma taç yapmaz mıydım? Gözüüm gibi bakmaz mıydım?” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Başka yar sevmedim duyarsın diye” (US; Erkal, 1994).

“Ben bir güzel sevmişem” (Rar.; Erkal, 2017).

“Ben kimseyi sevmedim senin gibi” (Sme.; Erkal, 2002).

“Ben yârimi nerde olsa tanırım” (DK; Erkal, 1984).

“Ben yarimi severem” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Benim sevdiğim güzel ne yamandır ne yaman” (Gül.; Erkal, 1984).

“Benim sevgim karşılıksız, kıymet bilen insana” (GGB; Erkal, 2004).

“Bir aşkım var o da sana” (CF; Erkal, 2004).

“Dost beni unuttu mu hem üzülür hem silerim” (VGD; Erkal, 2008).

“Hayatta değişmem sana” (SD; Erkal, 2008).

“İsmin dudağımdan bir an düşmedi” (AT; Erkal, 2006).

“Öylesine yazdım seni yüreğime silemezsin” (TN; Erkal, 2000).

“Sana olan düşkünlüğüm hiç değişmedi” (AT; Erkal, 2006).

“Saracağım sevenin kanayan yarasını” (SEV; Erkal, 1986).

“Seni sevmememden değil” (Değ.; Erkal, 1999).

“Senin olduğun iyi kötü her ne varsa ben de varım” (YÖ; Erkal, 2006).

“Sev beni sevdim seni” (SBSS; Erkal, 2015).

“Sevdim ben seni çok sevdim gülüm” (Glm.; Erkal, 2006).

“Vazgeçemem terk edemem, ele veremem” (AsG; Erkal, 1998).

“Vefalı bir yar olsa yoluna can vererem” (ŞKE; Erkal, 1984).

“Yine de ben seni silmedim” (Aşk.; Erkal, 1998).

4.1.30. Yardımsever ve Bağışlayıcı Değeri

Yardımsever ve Bağışlayıcı temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Affeder miyim seni” (TıT; Erkal, 2004).

“Allah ’ından ve Allah ’ında bulasın” (Dön.; Erkal, 1998).

“Anlarsın unutulmak nasıl bir şey” (U; Erkal, 2017).

“Az veren candan çok veren maldan” (Yİ; Erkal, 2001).

“Bana bir adım gel bin geleyim sana” (BeD; Erkal, 1996).

“Ben içirdiklerimden af diliyorum” (İçm.; Erkal, 2001).

“Bin kere tövbenden dönsen de gel gel diyen o deryadan Mevlâna ’dan mı bahsetsem” (Güz.; Erkal, 2001).

“Candır, dosttur, saf, dürüst, iyi yüreklidir” (Tan.; Erkal, 1996).

“Dertlere melhem yazar” (SarG; Erkal, 2000).

“El beni senden dinlesin” (SBA; Erkal, 1992).

“Farkımızı hoş görelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Gel birleşelim gel güzelleşelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Görünenlerin içinde yalnız kalmayasın diye” (YKD; Erkal, 2001).

“Her şeyden geçtim ama senden vazgeçemedim” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Hoş geldiniz köyümüze evimize gönlümüze” (Cüm.; Erkal, 2006).

“İncitip kırmadan birbirimizi” (VÜ; Erkal, 1994).

“Kim ağlar benim yerime, kim yanar?” (BYal; Erkal, 1995).

“Sana beddua etmem asla” (AZ; Erkal, 2001).

“Saracağım sevenin kanayan yarasını” (SEV; Erkal, 1986).

“Yardımsever, sorumluluk sahibi, bağışlayıcı” (BE; Erkal, 2004).

“Yine de ben seni silmedim” (Aşk.; Erkal, 1998).

4.1.31. Gerçek Arkadaşlık Değeri

Gerçek arkadaşlık temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ben dostu dost bilirim önünde eğilirim” (VGD; Erkal, 2008).

“Ben dostluk deryasında, çok sevdim çok sevildim” (NS; Erkal, 2000).

“Ben güzel insana aşığım” (Ben; Erkal, 1999).

“Ben sadece dost istiyorum” (BHer; Erkal, 1996).

“Can dostum” (Sev.; Erkal, 1995).

“Dostlara yazık senin gibi olmayacaklar” (GDK; Erkal, 1998).

“Dostum iki gözümdür” (DGYD; Erkal, 2000).

“Dünyaları verseler gönül seni arzular” (BuT; Erkal, 2008).

“Dünyayı verselerdi vazgeçemem derdim senden” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Her koşulda yoldaş gibi sırdaşım arkadaş gibi” (BiD; Erkal, 2004).

“İyi günde kötü günde var günde dar günde” (GÇ; Erkal, 2006).

“Ne vermezdim isteseydi” (AGö; Erkal, 2002).

“Ne zaman ağlasan kendimi, tutamıyorum tutamıyorum ve ağlıyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“Ölene dek yanındayım bir dadaş gibi” (BiD; Erkal, 2004).

“Sendin ortak olan gizlim saklıma” (SeAr; Erkal, 2008).

4.1.32. Dürüst (Güvenilir) Değeri

Dürüst (güvenilir) temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adam gibi doğru düzgün yüreğinden öpüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Ben aptal bir adamdım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Ben çok aptal bir adamdım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Biliyorum beni düşünüyor beni seviyorsun” (Şii.; Erkal, 1995).

“Doğru zamanı doğru mekânı az mı aradım doğru insanı” (Evl.; Erkal, 2001).

“Dürüst konuş benimle” (TT; Erkal, 2008).

“Emin olmak istedim emin oldum” (TN; Erkal, 2000).

“Gerçek bir şey varsa sevdiğimdin sen” (Glm.; Erkal, 2006).

“İçmeden sarhoşum bu akşam yine” (Kad.; Erkal, 1986).

“Mutluyum adam gibi sevdim seni” (SevY; Erkal, 2004).

“Sanma ki muhtaç ederim” (BiD; Erkal, 2004).

“Sevmek; güzel şey amma...” (BSev; Erkal, 1995).

“Sözde değil özde beni sevmelisin” (DN; Erkal, 2001).

“Yalanım yok seviyorum” (YY; Erkal, 2002).

4.1.33. Sorumluluk Sahibi Değeri

Sorumluluk Sahibi temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Allah birdir Peygamber hak, yaradandır en son durak” (BT; Erkal, 2006).

“Anlayacağın anlayacağın, ben çok aptal bir adamdım” (Şii.; Erkal, 1995).

“Annem benim ben senciğim ben sendeyim” (AnBen; Erkal, 2017).

“Ben içirdiklerimden af diliyorum” (İçm.; Erkal, 2001).

“Biraz sabır biraz gayret, haydi azıcık cesaret” (ND; Erkal, 2006).

“Düşün yaradan Allah’ı, at elindeki silahı” (BT; Erkal, 2006).

“Emeğimi satıyorum, gençliğimi satıyorum” (GS; Erkal, 1992).

“Herkes gelmiş oyuna, dizilmişler toyuna” (KK; Erkal, 1986).

“İncitip kırmadan birbirimizi” (VÜ; Erkal, 1994).

“Kendim ettim kendim yandım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Yazılan gelir başa, çekilen tasa boşa imiş” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Yürüyorum hiç durmadan, dinlenmeden yorulmadan” (GS; Erkal, 1992).

Evrenselcilik Değeri kategorisine yönelik ögeler temasına ait frekans tablosu Tablo 13’te verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel ögelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.13 Schwartz evrenselcilik değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Evrenselcilik Kategorisi	(f)	%
Manevi Değerlere Yönelme	25	21,4
Bilgelik	22	18,8
Hoşgörü	20	17,1
Sosyal Adalet	20	17,1
Açık Görüşlülük	15	12,8
Çevre Koruma	15	12,8
Toplam	117	100

Analiz sonuçları, sanatçının müzikal söyleminde evrensel değerler, toplumsal refah ve geniş kapsamlı insani kaygılara dair belirgin bir değer yönelimi ortaya koymaktadır.

Manevi değerlere yönelme kategorisinin en yüksek oranı (%21,4) temsil etmesi, İbrahim Erkal’ın eserlerinde manevi boyut, tasavvufi değerler ve manevi arayış temalarının merkezi konumda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, sanatçının

müzikal söyleminde maddi değerlerden ziyade manevi tatmin ve ruhsal gelişim vurgusunun güçlü bir şekilde temsil edildiğini işaret etmektedir. Erzurum'un tasavvufi gelenek açısından zengin kültürel iklimi, bu manevi yönelimin dilsel ve kültürel temellerini oluşturmaktadır.

Bilgelik (%18,8) ve hoşgörü (%17,1) kategorilerinin dengeli konumları, şarkı sözlerinde hayat tecrübesi, empati ve anlayışlı yaklaşım motiflerinin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Bu dağılım, sanatçının müzikal ifadesinde hem bireysel olgunluk hem de toplumsal hoşgörü vurgusunun belirgin bir şekilde yer aldığını göstermektedir. Sosyal adalet kategorisinin eşit oranı (%17,1), adaletli düzen arayışı ve toplumsal eşitlik temalarının evrenselcilik söyleminde güçlü bir şekilde temsil edildiğini ortaya koymaktadır.

Açık görüşlülük (%12,8) ve çevre koruma (%12,8) kategorilerinin eşit dağılımı, şarkı sözlerinde düşünsel esneklik ve ekolojik duyarlılık temalarının genel evrenselcilik söyleminde destekleyici rol oynadığını göstermektedir. Bu kategorilerin görece düşük oranları, sanatçının öncelikli olarak insan odaklı evrenselcilik anlayışına sahip olduğunu, çevresel kaygıların ise ikincil konumda yer aldığını işaret etmektedir.

4.1.34. Manevi Değerlere Yönelme Değeri

Manevi değerlere yönelme temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Allah birdir Peygamber hak, yaradandır en son durak” (BT; Erkal, 2006).

“Allah’ından bulsunlar” (AY; Erkal, 2000).

“Allah’ından ve Allah’ında bulasın” (Dön.; Erkal, 1998).

“Benliğini at kenara, Mevla’yı kendinde ara” (BT; Erkal, 2006).

“Bir kalbe sığın var olan eşyalara sığmaz” (BE; Erkal, 2004).

“Biz bir aşkın aleviyiz” (BT; Erkal, 2006).

“Düşmedi dilimden Mevlâma duam” (BY; Erkal, 2000).

“Düşün yaradan Allah’ı, at elindeki silahı” (BT; Erkal, 2006).

“Ey Allah’ım senden ben onu istiyorum” (SNS; Erkal, 2008).

“Gel Hacı Bektaş Veli’ye, gel Muhammed’e Ali’ye” (BT; Erkal, 2006).

“Gel Yunus’a Mevlana’ya, gel Muhammed Mustafa’ya” (BT; Erkal, 2006).

“Gönül evimde saklasam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Hesap mahşerdedir dendi, gider orada beklerim” (ÜB; Erkal, 2000).

“Kıyma cana bile bile” (BT; Erkal, 2006).

“Menfaatlerin ötesindeyim” (BMen; Erkal, 1993).

“Merhamet et bu kuluna” (Sab.; Erkal, 2000).

“Mevlana’nın sevgisinden, Yunus Emre nefesinden” (SıB; Erkal, 1995).

“Ne sünni ne aleviyiz, Hak deryasının seliyiz” (BT; Erkal, 2006).

“Sabır ver Allah’ım, sabır” (Sab.; Erkal, 2000).

“Seviyorum Allah’ımdan, seni her gün diliyorum” (YY; Erkal, 2002).

“Sevmek en büyük meziyet” (SD; Erkal, 2008).

“Şükürler olsun şükür yaradanıma, kavuşturdu beni beni cananıma” (Evl.; Erkal, 2001).

“Ya Raab Ya Raab Ya Raab, tövbee ilee geldim bak huzurunaa” (KKK; Erkal, 1984).

“Yalnızlık Allah’a mahsus, benim ne haddime” (Yal.; Erkal, 1996).

“Yaradanımdan vasiyet, aşka hürmet aşka hizmet” (SD; Erkal, 2008).

4.1.35. Bilgelik Değeri

Bilgelik temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Bu bir kismet meselesi” (BO; Erkal, 2006).

“Derya ben, okyanus benim” (Ben; Erkal, 1999).

“Dert bende hasret bende” (BT; Erkal, 1987).

“Ekmek parası sevda yarası” (Yİ; Erkal, 2001).

“Ele anlatılmıyor” (YO; Erkal, 1995).

“Farz et dünya yalan yârim” (SeA; Erkal, 1998).

“Gözümün ışığı nuru, sen gerçek her şey yalan” (Bal.; Erkal, 2001).

“Hayat güzel ömür az” (SaG; Erkal, 1993).

“Hep sonradan bilinirmiş değerler, hep sonra anlaşırmış meğerler” (AT; Erkal, 2006).

“İki nefes arası ne kadarlıksın?” (Bil.; Erkal, 2000).

“İki nefes arası yaşıyor insan” (Yİ; Erkal, 2001).

“Kendim ettim kendim yandım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Nasıl da geçiyor insanoğlu en sevdiğinden” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Neye kızarsan o seni deli eder” (KB; Erkal, 2004).

“Ölüm de var iki gözüm, ölüm de var” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Saf tertemiz duygularımı, kurban ettim ben doğru ya” (ÜK; Erkal, 2008).

“Seni yaradan yaratmış ne diye” (AhB; Erkal, 1986).

“Sonsuzluğu dolaşırken” (Akl.; Erkal, 1995).

“Şu yalancı dünyanın vur dibine” (VuD; Erkal, 2017).

“Unutma! Unutulanlar, unutanları asla unutmazlar” (Unt.; Erkal, 1996).

“Yaşam ne ki ölüm ne ki bir devriliş gönlümdeki” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Yazılan gelir başa, çekilen tasa boşa imiş” (BAÜ; Erkal, 1991).

4.1.36. Hoşgörü Değeri

Hoşgörü temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Acep ben nereliyim? Doğduğum yerli mi? Doyduğum yerli mi? Sevdiğim yerli mi? Galiba hepsi” (Ner.; Erkal, 2001).

“Ben her şeyi severim yaradandan ötürü” (KBS; Erkal, 2008).

“Bin kere tövbenden dönsen de gel gel diyen o deryadan Mevlâna’dan mı bahsetsem?” (Güz.; Erkal, 2001).

“Esmeri kumralı fark etmez” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Farkımızı hoş görelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Gel birleşelim gel güzelleşelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Herkes bir taraftan herkes bir şeyci, herkes bir şeyleri tutuyor” (AnBen; Erkal, 2017).

“Herkesi her şeyi hayatı çok sevdim” (Anl.; Erkal, 1994).

“Herkesin her şeyi olsun” (BHer; Erkal, 1996).

“Herkesin herkesi sevdiği, herkesin herkese güvendiği ülkelerde” (PKO; Erkal, 2001).

“İnan ne sitemim ne de ahım var” (U; Erkal, 2015).

“İncitip kırmadan birbirimizi” (VÜ; Erkal, 1994).

“Kiminin rengine, kiminin diline, kiminin dinine takmış insanlık” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Kimseye benzetme üzme beni sakın, olduğun gibi gel kendin gibi takın” (BeD; Erkal, 1996).

“Lafımız yoktur yaşayana, vasıflarını taşıyana” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Merhamet et bu kuluna” (Sab.; Erkal, 2000).

“Ne iyi görün ne kötü görün” (OG; Erkal, 1994).

“Ne sünni ne aleviyiz, Hak deryasının seliyiz” (BT; Erkal, 2006).

“O dünyada bu dünyada, hakkım sana helal olsun” (İY; Erkal, 2002).

“Sana beddua etmem asla” (AZ; Erkal, 2001).

4.1.37. Sosyal Adalet Değeri

Sosyal adalet temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Alem bozulmuş ben neyleyim” (AlB; Erkal, 2000).

“Allah’ından bulsunlar” (AY; Erkal, 2000).

“Benim Allah’ım var ne gamım var senin yakacağın cürmün kadar” (U; Erkal, 2017).

“Birisi yoksulluk içinde batar” (AlB; Erkal, 2000).

“Bu dünyanın derdi çok, paylaşmaya gelen yok” (SaG; Erkal, 1994).

“Bu nasıl paylaşmak bu nasıl hayat” (Dön.; Erkal, 1998).

“Düşeni dünyada kimse kaldırmaz” (İVS; Erkal, 1986).

“Eden bulur mutlaka” (GGB; Erkal, 2004).

“Eskiden parayla imanın; kimde olduğu bilinmezdi” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Herkese sevdanın çiçekli yolları, bana yalnızlığın dikenli kolları” (Bİ; Erkal, 1996).

“Hesap mahşerdedir dendi, gider orada beklerim” (ÜB; Erkal, 2000).

“Kimisi büyürken kimisi çöker” (AlB; Erkal, 2000).

“Kurtlar yine pusuda” (DYD; Erkal, 1994).

“Mutluluk vitrinde satılık” (Kuz.; Erkal, 1998).

“N’olacak milletin hali hepsinin bozuk morali” (HGK; Erkal, 1996).

“Ne bu kargaşa ne bu nefret” (Güz.; Erkal, 2001).

“Ne kadar sürünse kimseler aldırılmaz” (İVS; Erkal, 1986).

“Rahatın derdini rahatsız çeker” (AlB; Erkal, 2000).

“Sende o aht bende bu baht var iiikeen” (YBe; Erkal, 1984).

“Sevgiler ağlıyor serçeler misali bugün, üstüne kan damlıyor barış bir daha sürgün” (TuB; Erkal, 2008).

4.1.38. Açık Görüşlülük Değeri

Açık görüşlülük temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Benliğini at kenara, Mevla’yı kendinde ara” (BT; Erkal, 2006).

“Biraz sabır biraz gayret, haydi azıcık cesaret” (ND; Erkal, 2006).

“Biz bir aşkın aleviyiz” (BT; Erkal, 2006).

“Başını vurma duvara” (BT; Erkal, 2006).

“Esmeri kumralı fark etmez” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Farkımızı hoş görelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Gel birleşelim gel güzelleşelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Gel Yunus’a Mevlana’ya, gel Muhammed Mustafa’ya” (BT; Erkal, 2006).

“Git git gittiğin yerlere aşk aşk aşkı anlat diye dört bir yana kök salan Ahmet Yesevi’ye mi uğrasam” (Güz.; Erkal, 2001).

“Haddimizi kadrimizi bilelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Kiminin rengine, kiminin diline, kiminin dinine takmış insanlık” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Mevlana’nın sevgisinden, Yunus Emre nefesinden” (SıB; Erkal, 1995).

“Muhabbet ölümsüzdür aşkı bulanda” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Ne sünni ne aleviyiz, Hak deryasının seliyiz” (BT; Erkal, 2006).

“Neye niyet neye kısmet” (ND; Erkal, 2006).

4.1.39. Çevre Koruma Değeri

Çevre koruma temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ağlıyorsun için için yara almış yüreğinden” (Gİ; Erkal, 1996).

“Aklına yemyeşil doğa düşünce” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Baharda açan çiçekler bizden güzel şeyler bekler” (SBSS; Erkal, 2015).

“Erzurum’da bir guş var, kanadında gümüş var” (SarG; Erkal, 2000).

“Güneş doğar doğudan, yakar beni doğrudan” (Cİ; Erkal, 1994).

“Kar beyazdan halıya” (Pal.; Erkal, 2006).

“Kaz dağına çıkmalı, manzaraya bakmalı” (KöB; Erkal, 2015).

“Kelebekler çırpınıyor şiddete söz geçmiyor” (TuB; Erkal, 2008).

“Neyleyim ellerin Alp Dağlarını, neyleyim Bahama Adalarını, gel de gör dağların faydalarını, cennetten bir köşe var Uludağ’da” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Oldu olacak bu dünya naylon” (ND; Erkal, 2006).

“Palandöken bembeyaz” (EG; Erkal, 1996).

“Saçlarını yakmak için kesmişler, yerlerine beton urlar dikmişler, ey sevgilim sana yazık etmişler gözüüm ıstanbul gözüüm ıstanbul” (Gİ; Erkal, 1996).

“Tepeleri göklere erişen dağlar, nehirleri denize dökülen dağlar” (EM; Erkal, 1996).

“Tertemiz bir hava, bembeyaz örtü” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Yaylalar serin sulu” (EG; Erkal, 1996).

Schwartz’ın Güvenlik Değeri kategorisine frekans tablosu Tablo 14’te verilmiştir. Daha sonra tespit edilen kültürel öğelerin yer aldığı cümleler tablo sırasınca verilmiştir.

Tablo 4.14 Schwartz güvenlik değeri kategorisine dair ögelerin geçiş sıklıkları tablosu

Güvenlik Kategorisi	(f)	%
Toplam	117	100

Analiz sonuçları, sanatçının müzikal söyleminde güvenlik arayışı ve korunma güdülerinin belirgin özelliklerini ortaya koymaktadır.

İbrahim Erkal'ın eserlerinde bireysel güvenlik, toplumsal istikrar ve belirsizlik karşısında duyulan kaygıların merkezi bir konumda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, sanatçının müzikal söyleminde güvence arayışı, duygusal istikrar ve yaşamsal güvenlik temalarının baskın olduğunu işaret etmektedir. Tablo verilerinde güvenlik değerinin alt kategorilerinin ayrı bir oran göstermemesi, şarkı sözlerinde fiziksel güvenlik, ekonomik güvence ve sosyal istikrar motiflerinin genel güvenlik başlığı altında bütünleştirildiğini veya homojen bir yapıda temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, İbrahim Erkal'ın eserlerinde güvenlik kavramının çok boyutlu ama bütüncül bir yaklaşımla işlendiğini göstermektedir.

4.1.40. Güvenlik Değeri

Güvenlik temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ağlıyor anneler gözyaşı dinmiyor” (TuB; Erkal, 2008).

“Ağzım yanmış benim” (AY; Erkal, 2000).

“Ahh bir çift dileğim var kırma kırma” (Sme.; Erkal, 2002).

“Allah’ından bulsunlar beni bende bitirenler” (AY; Erkal, 2000).

“Anasız babasız, yavrusuz yuvasız, komşusuz sılasız” (AnB; Erkal, 1986).

“Anladım gidiyorsun beni öksüz bırakıp” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Annem benim... annem benim” (AB; Erkal, 1998).

“Atın beni yalnızlığın koynuna, aramayın sormayın tanımayın beni” (ÜB; Erkal, 2000).

“Ayırdılar yolları kopardılar dalları” (DHKB; Erkal, 2002).

“Bah baban gelecek Şam’dan” (NN; Erkal, 2008).

“Barış bir daha sürgün” (TuB; Erkal, 2008).

“Başımı alıp buraları terk edemedim aman Allah” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Bavulunu al da gel bana gel” (AtG; Erkal, 1995).

“Ben bu elden gidersem” (Pot.; Erkal, 1993).

“Ben bu hasretlerde yaşayamam, yaşayamam ki” (Yan.; Erkal, 2004).

“Ben garipse hayat zalim” (ÇB; Erkal, 1986).

“Ben seni canımdan aziz candan ala görüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Biliyorum bu aşta, kahır bana düşecek” (BDü; Erkal, 1990).

“Bir nefes alayım, sadece bir nefes” (VÜ; Erkal, 1993).

“Bir pantolon bir ceket” (SeA; Erkal, 1998).

“Bir şans daha sevgilim” (BŞD; Erkal, 2002).

“Bu büyük yalnızlık biter mi bilmem” (BY; Erkal, 2000).

“Bu deli gönlüm avutulurmuş” (Unu.; Erkal, 2002).

“Bu koskoca dünya sana dar geldi canım” (GDK; Erkal, 1998).

“Bu ne biçim devrandır, bu ne biçim zamandır” (BD; Erkal, 1984).

“Bu saatte kim kalkacak, çayı kim hazırlayacak” (AŞB; Erkal, 1995).

“Bu yalnızlık daha bu sensizlik daha nereye kadar nereye kadar” (NK; Erkal, 2002).

“Damarımda akan sen canımda can” (GÇ; Erkal, 2006).

“Dar gününde mumla aradın mı hiç?” (Ust.; Erkal, 2002).

“Dar gününde mumla aradın mı?” (UB; Erkal, 2000).

“Demir attığım tek gönül limanımsın” (GL; Erkal, 2004).

“Dokunsalar ağlarım” (BT; Erkal, 1987).

“Dolar mı kiii bilmem galbimde yeriii” (NG; Erkal, 1984).

“Dünyada bulmadın gönülee mekaan” (YBe; Erkal, 1984).

“Düşlerime yaslanırım” (YY; Erkal, 2002).

“Emanet bedeni taşıyabilmek” (GS; Erkal, 1992).

“Eminim son kararımsın” (BiD; Erkal, 2004).

“Evlenelim dedim üstüme güldü” (BGS; Erkal, 1993).

“Geçmesin sensiz asla bir boş günüm” (AşB; Erkal, 2000).

“Gel birleşelim gel güzelleşelim” (Güz.; Erkal, 2001).

“Gidemem gidemem seni terk edemem” (Can.; Erkal, 1996).

“Gittiler birer birer, gittiler terk ettiler” (Yal.; Erkal, 1996).

“Gönül ilacı nerdesin? Ayrılık acı bilmessin” (Cİ; Erkal, 1993).

“Gönül sensiz huzur bulmaz” (SBL; Erkal, 2008).

“Gurbet elde ev nöbetindeyimdir” (GBP; Erkal, 1998).

“Gücümü gücendirdiler, güçsüz kaldım” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Gülüm gülüm sensiz ölürüm” (Glm.; Erkal, 2006).

“Haramiler el koymuş, bizlere yasak şehir” (EUŞ; Erkal, 2006).

“Hep ayrısın vatanından yurdundan” (Yol.; Erkal, 1996).

“Hep içimde bir kurt” (EK; Erkal, 2000).

“Her sözünüz bir yara yazmışım bir kenara” (VGD; Erkal, 2008).

“Hiç bitmeyecek sandım” (İns.; Erkal, 1995).

“İssiz bir vadide yalnız bir ağacım” (YA; Erkal, 2006).

“İçin için ağlarım, sen böyle değil misin anacığım?” (Ana.; Erkal, 1993).

“İda’nın eteğine yuvamızı kuralım” (KöB; Erkal, 2015).

“İki saattir boş laflarla, gürleyip kafamı ütülediler” (BK; Erkal, 1997).

“İki yarısıyız biz bir elmanın” (İY; Erkal, 2002).

“İşyanım var benim huzurumu bozanlara” (İVS; Erkal, 1986).

“İyi adam sultan eder hanımı maşallah” (İH; Erkal, 2002).

“Kabul eylee beni de aal yanınaa” (KKK; Erkal, 1984).

“Kahrını çilesini ben çekiyorum” (Dön.; Erkal, 1998).

“Kalplerdeki şüphe dinsin” (SBA; Erkal, 1992).

“Kanıma susamış katil şarkılar” (KS; Erkal, 1995).

“Kelebekler çırpınıyor şiddete söz geçmiyor” (TuB; Erkal, 2008).

“Kime inanayım kime güveneyim” (AlB; Erkal, 2000).

“Kimsenin kimseye güvenmediği ülkelerde” (PKO; Erkal, 2001).

“Korkularım, kaygılarım sen” (CM; Erkal, 1999).

“Korusun Mevlam seni” (Bal.; Erkal, 2001).

“Mutluluk yine dönüp sana gelmek sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Mümkün olmayacak sana geri dönüş” (ED; Erkal, 1993).

“Ne bu kargaşa ne bu nefret ne bu düşmanlık ne bu şiddet” (Güz.; Erkal, 2001).

“Ne huzur var ne rahat” (VD; Erkal, 2015).

“Ne huzur var ne rahat” (VuD; Erkal, 2017).

“Ne kadar da yalnızmışım” (AGö; Erkal, 2002).

“Ne mutlu bana; bu ülkede benden çok var, yalnız değilim” (Ner.; Erkal, 2001).

“Ne ocaklar söndürüyor” (GK; Erkal, 1998).

“Ne olacak halim beklemekteyim” (AA; Erkal, 2002).

“Ne olduğu belirsiz bir hal aldı bu dünya” (ÜK; Erkal, 2008).

“Ne zaman açık saçık giyinsen, kısıkanıyorum kısıkanıyorum kısıkanıyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“Nenen ölsün sarı gelin” (SarG; Erkal, 2000).

“Neyine güveneyim?” (DGYD; Erkal, 2000).

“O günler, o çocuk aklımla güzeldi” (Çoc.; Erkal, 2001).

“O tarafta vermezler şans” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Olmuştur halım yaman bu ceylanın elinden” (ŞKE; Erkal, 1984).

“Ona gitsem, buna gitsem” (BYal; Erkal, 1995).

“Onun için içmiyorum artık” (İçm.; Erkal, 2001).

“Ölene dek yanındayım bir dadaş gibi” (BiD; Erkal, 2004).

“Ölür müyüm yaşar mıyım kaç hekim bilir” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Ömrü gurbet elde biter” (ÇB; Erkal, 1986).

“Ömrünü verdiğin yar, buna değer olmalı” (SaG; Erkal, 1993).

“Öyle bağılyım ki sana” (BS; Erkal, 2001).

“Saçlarını yakmak için kesmişler, yerlerine beton urlar dikmişler” (Gİ; Erkal, 1996).

“Sana ihtiyacım varda aradım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Sana olan bu toleransım, bu sabrım vallahi hayret!” (Gön.; Erkal, 2001).

“Sen bende hayatın tadı tuzuyken” (Ola.; Erkal, 2008).

“Sen benimsin ellere veremem veremem veremem” (HG; Erkal, 2008).

“Sen dahil hiç kimsenin ağladığımı görmemesi” (Değ.; Erkal, 1999).

“Sen meni ayıltirkeen ay hanuum buluuur gecedeen” (GGH; Erkal, 1984).

“Sen vazgeçilmez, hayatımın tek aşkı” (T; Erkal, 1993).

“Sen yoksun ya yanımda, umutsuzum mutsuzum” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Seni alamazsam çoh yazıh” (KT; Erkal, 2002).

“Seni seviyorum demek an meselesiydi her defasında ertelendim, utandım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Seni yaradan yaratmış ne diye sen bana dünyada en büyük hediye” (AhB; Erkal, 1986).

“Seninle beklediğim yarınlar bir türlü gelmedi” (US; Erkal, 1993).

“Sensizliğe alışırken” (Akl.; Erkal, 1995).

“Serimi ellere salamıyorum” (YS; Erkal, 2000).

“Şaka bile olsa ayrılıktan söz etme kurban olduğum” (YO; Erkal, 1995).

“Usandım yalnız sultanlıktan” (Evl.; Erkal, 2001).

“Üstümüzden bu yükü bir türlü atamıyoruz” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Varlığınla varım şimdi” (AnBen; Erkal, 2017).

“Ve evde kalıyorum” (EK; Erkal, 2000).

“Yalnızlığıma son vererek dermanım olacaktın” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Yar bensiz yatmaz akşam olanda” (AO; Erkal, 2002).

“Yeter ki kalbinde bir yerim olsun” (SDO; Erkal, 1994).

“Yetim miyem öksüz müyem” (Bİ; Erkal, 1996).

“Yoksa her şeyi küçümser, her şeyi önemsemez” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Yüreğimi deldi gitti” (Git.; Erkal, 1997).

4.2. İbrahim Erkal’ın Eserlerinin Duygulanım Değerleri Bağlamında İncelenmesine Yönelik Bulgular

Duygulanım değerleri, bireylerin duygusal deneyimlerini ve yaşam motivasyonlarını şekillendiren temel unsurlar olarak tanımlanmaktadır. Bu değerler, bireysel ve toplumsal düzeyde davranış kalıplarını ve tercih mekanizmalarını yönlendiren kontrol sistemi işlevi görmektedir. İbrahim Erkal’ın eserlerinde tespit edilen duygulanım değerlerinin frekans dağılımı Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 4.15 İbrahim Erkal’ın eserlerinde yer alan sözlerin duygulanım değerleri kategorisine dair öğelerin geçiş sıklıkları tablosu

Alt Kategori	(f)	%
Özlem	127	15,0
Üzülme	121	14,3
Endişe	119	14,1
Sevgi	104	12,3
Şaşırma	73	8,6
Merak	71	8,4
Sevinme	66	7,8
Pişman olma	63	7,4
Korku	53	6,3
Estetik	47	5,6
Toplam	844	100

Analiz sonuçları, sanatçının müzikal söyleminde duygusal deneyimler ve yaşam motivasyonlarına dair belirgin değer yönelimleri ortaya koymaktadır.

Özlem kategorisinin en yüksek oranı (%15,0), İbrahim Erkal'ın eserlerinde hasret duyguları, ayrılık acısı ve kavuşma arzusu motiflerinin merkezi konumda bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, sanatçının müzikal söyleminde nostaljik duygu durumlarının ve özlemin güçlü bir şekilde temsil edildiğini işaret etmektedir. Erzurum ağzının kendine özgü ifade zenginliği, bu derin hasret duygularını etkili bir şekilde yansıtan dilsel araç olarak işlev görmektedir.

Üzülme kategorisinin ikinci sıradaki konumu (%14,3), şarkı sözlerinde melankolik duygu durumları, keder ve acı deneyimlerinin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Endişe kategorisinin üçüncü sıradaki konumu (%14,1), sanatçının müzikal ifadesinde duygusal güvensizlik ve kaygı durumlarının modern yaşamın belirsizlikleri ile dengelendiğini göstermektedir.

Sevgi kategorisinin (%12,3) dördüncü sıradaki konumu, şarkı sözlerinde aşk ve bağlılık temalarının güçlü bir şekilde temsil edildiğini göstermektedir. Şaşırma (%8,6) ve Merak (%8,4) kategorilerinin yakın oranları, şarkı sözlerinde bilişsel merak ve hayrete kapılma temalarının genel duygulanım söyleminde destekleyici rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Sevinme (%7,8) ve pişman olma (%7,4) kategorilerinin yakın oranları, yaşam deneyimlerinin çift yönlü doğasını ve duygusal ambivalansı vurgulamaktadır. Korku (%6,3) ve estetik (%5,6) kategorilerinin görece düşük oranları, şarkı sözlerinde kaygı temaları ve güzellik algısının mevcut olmakla birlikte, genel duygulanım söyleminde sınırlı bir konumda yer aldığını göstermektedir.

4.2.1. Özlem Değeri

Özlem temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“A bebeğim uyan bebeğim uyan” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Ağlamaktan gülmekten” (BA; Erkal, 1986).

“Ah çekerek bekleyerek” (AsG; Erkal, 1998).

“Aldın gittin benden beni” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Anasız babasız, yavrusuz yuvasız, komşusuz sılasız” (AnB; Erkal, 1986).

“Aşkım dün gece gelmedin, aşkım hep seni bekledim” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Ayrı gayrı düştük hasret ile piştik” (VM; Erkal, 2001).

“Bah baban gelecek Şam ’dan” (NN; Erkal, 2008).

“Beklemeden giden yıllar, ömrümü sollayan yollar” (ÜB; Erkal, 2000).

“Beklerem kiii belki bir güün dönersiün belki dönersiün zalım dönersiün oyy” (NG; Erkal, 1984).

“Ben de isterem bal gibi yanahlardan” (Bİ; Erkal, 1996).

“Ben sadece dost istiyorum” (BHer; Erkal, 1996).

“Ben sıla hasretindeyimdir” (GBP; Erkal, 1998).

“Ben yarimi severem” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Beni anamdan ettin, beni babamdan ettin” (BD; Erkal, 1984).

“Bir bu yana dönsene dönsene dönsene” (HİBS; Erkal, 1984).

“Bir daha gel ne olur gel” (BS; Erkal, 2001).

“Bir gün bile görmesem içime hasret dolar” (BuT; Erkal, 2008).

“Bir kere öpseydim” (KT; Erkal, 2002).

“Bir selam bir haber hiç yollamadın” (Ola.; Erkal, 2008).

“Bitmeli hasret bitmeli” (AtG; Erkal, 1995).

“Bizim yollar, bizim yollar, hep burnumda tütüyorlar” (Ana.; Erkal, 1993).

“Boğazımda düğümlendi aşk adına sitemlerim” (ÜB; Erkal, 2000).

“Bohçanı al yanıma gel senli hayat yahşi güzel” (HG; Erkal, 2008).

“Böyle zulüm olur mu Allah ’ın bir kuluna” (TSK; Erkal, 2008).

“Bu dağları deleyim, yanınıza geleyim” (Gül.; Erkal, 1984).

“Bu hasretten kurtulalım” (TaB; Erkal, 1995).

“Bu koskoca dünya sana dar geldi canım” (GDK; Erkal, 1998).

“Bu sensizlik daha nereye kadar” (NK; Erkal, 2002).

“Canımın içi nerdesin? gözüümün nuru nerdesin? bir haber ver gönlüme yürek yangınım dinsin” (Cİ; Erkal, 1993).

“Doya doya saramadım ben o kolları” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Doymadım desen tadıma” (TıT; Erkal, 2004).

“Dön de bir yol bize bah” (Lem.; Erkal, 2004).

“Dönebilir miyim bu halimle o günlere?” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Duman duman yine düştün aklıma” (SeAr; Erkal, 2008).

“Duymasam sesini tutmasam elini, tatmasam tenini buna dayanamam” (Can.; Erkal, 1996).

“Dünya bayram eder ben seni özlerim” (YA; Erkal, 2006).

“Dünyanın kahrı çekilmez sensiz” (Öm.; Erkal, 2017).

“Elini tenini kısık sesini, seni her şeyinle arayacağım” (Unt.; Erkal, 1996).

“Gel benim tomurcuğum” (Bal.; Erkal, 2001).

“Gel de geleyim öl de öleyim” (KÇ; Erkal, 1998).

“Gel iki gözüm nerde o sözün” (Pot.; Erkal, 1993).

“Gelenden geçenden yârimi sordum” (DK; Erkal, 1984).

“Gerçek sevgi bulup bir ömür boyu” (GS; Erkal, 1992).

“Giderken yanıma alacağım aşkı” (SevY; Erkal, 2004).

“Gidiyorsun sonsuzluğa beni atıp yalnızlığa, ben de gelmek istiyorum dayanamam sensizliğe” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Gönlümü verdim alsana” (CF; Erkal, 2004).

“Göresim geldi gene, hasretin deldi gene” (Pal.; Erkal, 2006).

“Görünmez ki geceden” (ŞD; Erkal, 2015).

“Gözlerimden ceyhun eden dane-i aşkın” (BE; Erkal, 2004).

“Gözlerini düşünürüm” (YY; Erkal, 2002).

“Hala seviyorsan durma durma” (Ust.; Erkal, 2002).

“Hani demli bir çay içiminde” (Pal.; Erkal, 2006).

“Hasret anam, gurbet babam oldu” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Hasret bende” (BT; Erkal, 1987).

“Hasret bıraktın sana ” (NS; Erkal, 2000).

“Hasret biner hasret iner sırtından, hep ayrısın vatanından yurdundan ” (Yol.; Erkal, 1996).

“Hasret bıraktın sana, bu güzelim dünyayı dar ettin bana ” (NS; Erkal, 2000).

“Hasret mahpus eder garaaa yer beniii ” (YBe; Erkal, 1984).

“Hasretimde sen, özlemimde sen ” (GÇ; Erkal, 2006).

“Hasretinden acılarım dinmedi ” (AT; Erkal, 2006).

“Hasretinden yanıp kül olayım mı? ” (AşY; Erkal, 2001).

“Hasretindeyim özlemindeyim ” (AA; Erkal, 2002).

“Hasretinle, özleminle yanıyorum ben ” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Hayatımın anlamı, özlemim, hasretim ” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Hep ayrısın vatanından yurdundan ” (Yol.; Erkal, 1996).

“Hep onu sayıklasam ” (Sır.; Erkal, 1998).

“Her güneş doğuşu yolunu gözlerim ” (YA; Erkal, 2006).

“Her nefeste seni aldım, her gece uykusuz kaldım ” (Unu.; Erkal, 2002).

“Her şeyini özliyorum daha ne daha ne ” (DN; Erkal, 2001).

“Herkesin kolunda bir sevgilisi var, benim kollarım neden boş kaldılar ” (Bİ; Erkal, 1996).

“Hiç konuşmam susarım, sensiz yaşayamam ki ” (SY; Erkal, 1986).

“İçimde özlediğim ” (BGA; Erkal, 2001).

“İçinde gurbet bulunsun ” (AdG; Erkal, 1996).

“İçmeden sarhoşum bu akşam yine ” (Kad.; Erkal, 1986).

“İki nefes arası ne kadarlıksın? ” (Bil.; Erkal, 2000).

“Kabul eylee beni de aal yanınaa ” (KKK; Erkal, 1984).

“Körfezde buluşalım ” (KöB; Erkal, 2015).

“Kulağımda sözlerini, gözlerimde gözlerini ” (BŞD; Erkal, 2002).

“Ne güzel gözleri vardı ” (Git.; Erkal, 1997).

“Ne kadar yakarsa feryat etse de” (İVS; Erkal, 1986).

“Ne olur yine galdır geceden” (NDG; Erkal, 1984).

“Ne zaman gitsen buralardan, hep özliyorum hep istiyorum, hep bekliyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“O masal devrinden eser bile kalmamış” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Olmalı yar olmalı, aşk gönlüne dolmalı” (SaG; Erkal, 1993).

“Önce Erzurum gezim” (BHE; Erkal, 2015).

“Özledim seni amma” (Br.; Erkal, 2004).

“Saçını tutmasam, okşamasam da, ah kollarıma alıp, koklamasam da” (SO; Erkal, 1995).

“Saçını tutmasam, okşamasam da” (SDO; Erkal, 1994).

“Sana ihtiyacım var da aradım” (SAr; Erkal, 1989).

“Sanki aşklar mazide kaldı” (DGYD; Erkal, 2000).

“Sanma ki tükenmez bitmez bu gece” (U; Erkal, 2015).

“Sazım beni anlatsana” (SBA; Erkal, 1992).

“Sen benden uzak ben senden uzak, acep ne yapsak” (AA; Erkal, 2002).

“Sen böyle mi olacaktın sararıp da solacaktın” (Gİ; Erkal, 1996).

“Sen hasretimsin” (T; Erkal, 1993).

“Sen unutkanlığım” (Tut.; Erkal, 1989).

“Sen yoksun ya yanımda” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Senden ayrı kalamıyorum” (YS; Erkal, 2000).

“Seni sevdiğim için kendimle gurur duyarım” (YÖ; Erkal, 2006).

“Senin olmak, olmaların” (SS; Erkal, 1994).

“Sensiz geçen her gün veriyor hüznün” (AşB; Erkal, 2000).

“Sensiz hayatın tadı yok” (CF; Erkal, 2004).

“Sensiz yaşanır mı?” (YO; Erkal, 1995).

“Sensiz yaşayamam ki sensiz nasıl eylerim” (SY; Erkal, 1986).

“Sensizliğe bilsen nasıl dayandım ” (US; Erkal, 1993).

“Sensizliğin kaçı bilmem, saymayalı günleri ” (Unu.; Erkal, 2002).

“Sıkılmam ayrılıktan özlemekten sevdiğim ” (DG; Erkal, 2004).

“Söyle yeter ki sen söyle, aksın ömrüm sende böyle ” (BO; Erkal, 2006).

“Sular aya özlem duyar ” (SBL; Erkal, 2008).

“Telefonlara çıkmıyor neden ” (GN; Erkal, 2015).

“Unutma! Unutulanlar, unutanları asla unutmazlar ” (Unt.; Erkal, 1996).

“Unutsam bırakmaz anılarımı ” (KS; Erkal, 1995).

“Uzaklarda yaşadığımı farz et ” (SeA; Erkal, 1998).

“Ümitle bekledim, gelmezsin gülüm ” (Glm.; Erkal, 2006).

“Üzümden elmada narda aradım ” (SeAr; Erkal, 2008).

“Varlığında yokluğuna hasret bıraktın ” (Dön.; Erkal, 1998).

“Ve şafaklarda açacağım yüreğimi sana ” (SD; Erkal, 2008).

“Yandım durmasını bakmasını, kızmasını özlemekten ” (Yan.; Erkal, 2004).

“Yar gelir tahir tuhur ” (NDG; Erkal, 1984).

“Yar neredesin yar ” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Yarım getti gelmedi, elbet bunda bir iş var ” (SarG; Erkal, 2000).

“Yıllardır ümitle beklenen o an ” (BY; Erkal, 2000).

“Yine duman duman, düştün aklıma ” (SAr; Erkal, 1989).

“Yok öyle ömrü sana verecek ” (YaB; Erkal, 1998).

“Yokluğun zoruma gidecek benim benim, seni yüreğimde saklayacağım ” (Unt.; Erkal, 1996).

“Yüreğinden öpüyorum ” (YÖ; Erkal, 2006).

4.2.2. Üzülme Değeri

Üzülme temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“A kuzum uykusuzum yorgun ve mutsuzum ” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Ağla gözlerim ağla” (AGö; Erkal, 2002).

“Ağla gözyaşını, sil melul melul” (Pot.; Erkal, 1993).

“Ağlarım inlerim ben yana yana” (Kad.; Erkal, 1986).

“Ağlarımda boşa giden günlerime ağlarım” (AY; Erkal, 2000).

“Ağlatma bari akşam olanda” (AO; Anonim, 2002).

“Ah çekerek bekleyerek” (AsG; Erkal, 1998).

“Ahhh eller aldı eller aldı eller aldıu, gardaş bir yârim vardı bir yârim vardı bir yârim vardıu” (SKÇ; Güzelses, 1984).

“Alem bozulmuş ben neyleyim” (AlB; Erkal, 2000).

“Aman Allah’ım o an aklıma gelen başıma gelmişti, hayatımın anlamı hasretim özlemim, o sevdiğim kadın o ölmüştü, vay anasını sattığının dünyası vay, vay anlımın kara yazısı” (Şii.; Erkal, 1995).

“Aman aman aman el aman bu kızların elinden, olmuştur halım yaman bu ceylanın elinden” (ŞKE; Güzelses, 1984).

“Anlarsın aldatılmak nasıl bir şey” (U; Erkal, 2017).

“Aslında kendin harcanıyorsun” (SNA; Erkal, 2008).

“Aşıktaki olan derdü elem hicr ile gam” (BE; Erzurumlu Emrah, 2004).

“Aşkımıza küstük” (VM; Erkal, 2001).

“Aşkından kahroldum gelmedin” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Ayrılık acı bilmessin” (Cİ; Erkal, 1993).

“Baktığım bana bakmıyor, bana bakan iç açmıyor” (AŞB; Erkal, 1995).

“Başını vurma duvara” (BT; Erkal, 2006).

“Bazen bir şarkı gibi ağlamaklısın” (Sev.; Erkal, 1995).

“Ben garipsem hayat zalim çekmek ile tükenmiyor” (ÇB; Erkal, 1986).

“Ben geceleri sevmem, sabah olmaz bir türlü” (GBP; Erkal, 1998).

“Ben seni tanımadan önce ne haldeydim” (SVAK.; Erkal, 2008).

“Ben sevdikçe kaçtın benden” (SıB; Erkal, 1995).

“Benim gönlüm çaresiz, ağlayıp üzülecek” (BDü; Erkal, 1990).

“Benim kollarım neden boş kaldılar” (Bİ; Erkal, 1996).

“Benim yaram derinde senin neşen yerinde” (TT; Erkal, 2008).

“Bir de sen ağlattın yar diye diye, zaten yüziim gülmez benim bu dünyada, bir de sen ağlattın ah diye diye, ah benim ah benim, ay anam vah benim” (AhB; Erkal, 1986).

“Bir gün ağlayacağım” (BGA; Erkal, 2001).

“Bir gün göremessem o gün üzgünüm üzgünüm” (AşB; Erkal, 2000).

“Bir gün yüzi göstermedin” (VV; Erkal, 1998).

“Bir sana yandım ben” (İns.; Erkal, 1995).

“Bir seni düşünür bir sana ağlarım” (YA; Erkal, 2006).

“Bir seni görünce gözlerim dolar” (KÇ; Erkal, 1998).

“Bir sevda uğruna çok çektim çok elinden” (Dön.; Erkal, 1998).

“Biraz insaf, biraz rölans, yetmez mi bunca tolerans” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Bozdular beni kahretsin üzdüler beni” (ÜK; Erkal, 2008).

“Bu gidişin yüreğime inan sinmedi” (AT; Erkal, 2006).

“Bu ne biçim devrandır, bu ne biçim zamandır” (BD; Güzelses, 1984).

“Cümle alem keyfinde, yalnızlık bana düştü” (ŞD; Erkal, 2015).

“Çare gelmez, ağlamaktan” (SeA; Erkal, 1998).

“Çekemedim nazını” (HD; Anonim, 2000).

“Çektiğim çileme tek bahanesin” (SO; Erkal, 1995).

“Dayanmaz yüreğim yanar” (YO; Erkal, 1995).

“Dert bende hasret bende” (BT; Erkal, 1987).

“Deryalar kadar gözyaşı döktüğüm” (AhB; Erkal, 1986).

“Dost beni unuttu mu hem üzüliür hem silerim” (VGD; Erkal, 2008).

“Dönmen için daha yalvarayım mı” (AşY; Erkal, 2001).

“Dudakların buz gözlerin boş boş bakıyor” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Dünyada bulmadın gönülee mekaan” (YBe; Güzelses, 1984).

“Efkar bende bölük bölük gam tabur tabur bende” (AdG; Erkal, 1996).

“Ekmek parası sevda yarası” (Yİ; Erkal, 2001).

“Eriyorum bitiyorum” (Akl.; Erkal, 1995).

“Ettiğin zulümle sen kal böylece” (U; Erkal, 2017).

“Feryadı figanı yükselen dağlar” (EM; Erkal, 1996).

“Garipler çile çeker, gurbete boyun büker, her gece yaşlar döker” (AnB; Erkal, 1986).

“Gariplerin derdi çoktur çare yetmez tabip doktor, halini hiç soran yoktur, ağlayıp gülmeyen, hiç mesut olmayan, isteyip ölmeyen” (AnB; Erkal, 1986).

“Gençliğimi satıyorum” (GS; Erkal, 1992).

“Gerçekleşmeyen rüyanın, yarım kalan hülyanın” (VuD; Erkal, 2017).

“Gitti dermanım, gitti dermanım” (GDK; Erkal, 1998).

“Gönülsüzüm” (Git.; Erkal, 1997).

“Gözlerim ağlasa mendilimdin sen” (Glm.; Erkal, 2006).

“Gözyaşlarım bir sel gibi çağlıyor” (SNS; Erkal, 2008).

“Hasta oldum inadına huyuna” (DN; Erkal, 2001).

“Hasret mahpus eder gara yer beni” (YBe; Erkal, 1984).

“Hem ağladım hem de güldüm senin bu son sözlerine, nasıl da inanıp kandım senin mahsum gözlerine” (KSG; Erkal, 1986).

“Hem içerden hem dışardan akar göz yaşım” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Hepsinin bozuk morali” (HGK; Erkal, 1996).

“Her an sensizliğe ağlayacağım, gezdiğimiz yerler soracak seni, ayrılığın yükü yoracak beni” (Unt.; Erkal, 1996).

“Her gidişin dönüşünde, beni hazır buluyorsun” (ED; Erkal, 1993).

“Her gidişin ölüm bana, anlatılmaz zulüm bana” (BS; Erkal, 2001).

“Her sözünüz bir yara yazmışım bir kenara” (VGD; Erkal, 2008).

“Herkes dalmış dünyasına, kıymet nedir unutuyor” (AnBen; Erkal, 2017).

“Hiçbir şeyin hiçbir şeyin değeri yok gözümde” (SeAr; Erkal, 2008).

“Hüznüm kaldı senden bana” (Vaz.; Erkal, 2001).

“İçim yanar ciğerim sizler” (Yal.; Erkal, 1996).

“İçimdeki bu boşluk dolmayacak” (YaB; Erkal, 1998).

“İçimde depremler, beynimden geçiyor trenler” (AY; Erkal, 2000).

“İçimi bir tufan sardı, dünya yansa ne yazardı” (BAÜ; Erkal, 1991).

“İçin için ağlarım” (Ana.; Erkal, 1993).

“İki saattir boş laflarla, gürleyip kafamı ütülediler” (BK; Erkal, 1997).

“İncitip kırmadan birbirimizi” (VÜ; Erkal, 1993).

“Kendini boşuna üzme bilader” (KB; Erkal, 2004).

“Kimsenin kimseyi sevmediği, kimsenin kimseye güvenmediği ülkelerde” (PKO; Erkal, 2001).

“Kimisi çaresiz boynunu bükür” (AlB; Erkal, 2000).

“Masum bir sevda uğruna, yetmedi mi bunca kahr?” (Sab.; Erkal, 2000).

“Mecalim yok mecalim yok hal kalmadı dizimde” (SeAr; Erkal, 2008).

“Ne bu kargaşa ne bu nefret ne bu düşmanlık ne bu şiddet” (Güz.; Erkal, 2001).

“Ne huzur var ne rahat” (VD; Erkal, 2015).

“Ne kadar ağlarsan sana edersin” (İVS; Erkal, 1986).

“Ne zaman ağlasan kendimi, tutamıyorum, tutamıyorum ve ağlıyorum” (SMN; Erkal, 2000).

“Neden mi üzgün?” (İnsn.; Erkal, 1996).

“O yar yüzüme bakmıyor neden” (GN; Erkal, 2015).

“O yüzünden bu yüzünden gönlümüzü kırıp darılmayalım” (İY; Erkal, 2002).

“Olmadı da olmadı aşkın içi dolmadı” (TSK; Erkal, 2008).

“Olur olmaz kusarım” (Değ.; Erkal, 1999).

“Ona üzülüyorum” (Tan.; Erkal, 1996).

“Onu koyun doyurmaz, onun gönlü kuzuda” (DYD; Erkal, 1994).

“Ölürüm ölürüm ben sensiz edemem” (Can.; Erkal, 1996).

“Ölüüm gibii yaraa gibii dert gibii, amaan amaan, her yanum sızlaar bitmeez kederden” (Kad.; Erkal, 1986).

“Ömür boyu dövünürsün” (SaG; Erkal, 1993).

“Pişman ettin doğduğuma” (AZ; Erkal, 2001).

“Pişmanlık değil asla sadece üzüldüğümden” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Reva mıydı bu bana, yapacağı bu muydu?” (NS; Erkal, 2000).

“Saçlarının rengi solmuş yıllarda” (Yol.; Erkal, 1996).

“Salındım düştüm bu derde” (SBA; Erkal, 1992).

“Sen buradan gideli, başım kalkmaz ağrıdan” (Cİ; Erkal, 1993).

“Sen yanımda olmayınca üzülürüm üzülürüm” (YY; Erkal, 2002).

“Senin ardından yaşlar dökmekten” (BA; Erkal, 1986).

“Sensiz ey sevgilim tükenmiyor kederim” (SY; Erkal, 1986).

“Sensiz geçen günde dinmez benim gönül sızım” (Br.; Erkal, 2004).

“Sensiz geçen her gün bağrımnda diken” (Ola.; Erkal, 2008).

“Sensizliğin kaçı bilmem, saymayalı günleri” (BŞD; Erkal, 2002).

“Sensizlik çıkmazlara yolum demek sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Sensizlik ölüm çekilmez zulüm” (AA; Erkal, 2002).

“Sevilecek neyin kaldı” (DGYD; Erkal, 2000).

“Sokağının başında ağlasam sabahlasam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Sonu hep zarar oluyor” (Gön.; Erkal, 2001).

“Tarifi yok pişmanlığımın anlamı da yok” (Şii.; Erkal, 1995).

“Tazeler gönlümde acılarımı” (KS; Erkal, 1995).

“Tutunacak dal kalmadı” (HGK; Erkal, 1996).

4.2.3. Endişe Değeri

Endişe temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Acep ben nereliyim?” (Ner.; Erkal, 2001).

“Ah yaktı bizi zalim gurbet” (AdG; Erkal, 1996).

“Artık susun şitt susun biraz” (KBS; Erkal, 2008).

“Aşk başımdan gitmiyor” (AtG; Erkal, 1995).

“Aşkım artık yetmedi mi, aşkım öfken dinmedi mi?” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Ayarını bozmuş dünya, içten içe kızmış dünya” (KB; Erkal, 2004).

“Ayrılığın yükü yoracak beni” (Unt.; Erkal, 1996).

“Başka yol yok, ayrılmaktan” (SeA; Erkal, 1998).

“Bazen uzayıp giden yanlışlardasın” (Sev.; Erkal, 1995).

“Belli olmaz kışın yazın arkadaş” (Yol.; Erkal, 1996).

“Ben bu bekarlığın kitabını okudum” (Evl.; Erkal, 2001).

“Ben bu hasretlerde yaşayamam” (Yan.; Erkal, 2004).

“Ben ne çamlar devirdim saymadım” (Küç.; Erkal, 1996).

“Ben onda hiç kalmamışım” (AGö; Erkal, 2002).

“Beni bir vefasız sayarsın diye” (US; Erkal, 1993).

“Benim buna ömrüm yeter mi bilmem?” (BY; Erkal, 2000).

“Benim kismetlerim nerede kaldılar?” (Bİ; Erkal, 1996).

“Benim ömrüm hep böyle beklemekle geçecek” (YaB; Erkal, 1998).

“Biliyorum bu aşta, kahir bana düşecek” (BDü; Erkal, 1990).

“Bir çıkar yol bulamıyorum” (YS; Erkal, 2000).

“Bir haber ver gönlüme” (Cİ; Erkal, 1993).

“Biraz mıymıntı çok duygusaldı” (BGS; Erkal, 1993).

“Birbirinden de beter, her ikisinin halleri” (DHKB; Erkal, 2002).

“Bitmeyen endişenin” (VD; Erkal, 2015).

“Bitmeyen endişenin” (VuD; Erkal, 2017).

“Bitmez mi bu üzerimdeki keder?” (Kad.; Erkal, 1986).

“Boş gözlerinle öylece durma” (KÇ; Erkal, 1998).

“Börtü böcek üşüştü” (ŞD; Erkal, 2015).

“Bu meretin dibi olsaydı, ben mutlaka bulur” (İçm.; Erkal, 2001).

“Çare gelmez, ağlamaktan” (SeA; Erkal, 1998).

“Çaresizim senden yana” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Çekilmiyor fazla naz” (SaG; Erkal, 1993).

“Çoğu kıştır azı yaz” (EG; Erkal, 1996).

“Dayanamam ki” (Yan.; Erkal, 2004).

“Dayanamam sensizliğe” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Derdini kimse dinlemez” (ÇB; Erkal, 1986).

“Di gel bu dertlere dayan” (NN; Erkal, 2008).

“Durulmam yüreğinde durulmadan” (DG; Erkal, 2004).

“Düşmeyesiniz dara sadece şans şans dilenin” (VGD; Erkal, 2008).

“Düşün ben nasıl bir mikrop kaptım” (U; Erkal, 2015).

“Ekmek parası sevda yarası” (Yİ; Erkal, 2001).

“Elbet bunda bir iş var” (SarG; Erkal, 2000).

“Emrah beni sevdi deyu dünyalara sığmaz” (BE; Erkal, 2004).

“Eteğinde yağmur, dolu var mıdır canım?” (GDK; Erkal, 1998).

“Feryatlar içinde batmış insanlık” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Gece boyu uyumasam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Giden gitmiş felek edeceğini etmişti” (Şii.; Erkal, 1995).

“Gitme gitme, sen bana lazımsın” (SBL; Erkal, 2008).

“Görünenlerin içinde yalnız kalmayasın diye” (YKD; Erkal, 2001).

“Gözlerine dalıp sır olayım mı?” (AşY; Erkal, 2001).

“Gurbet elde ev nöbetindeyimdir” (GBP; Erkal, 1998).

“Gücümü gücendirdiler güçsüz kaldım” (TuB; Erkal, 2008).

“Hani üstünde ateşten bir gömlek” (UB; Erkal, 2000).

“Hani üstünde ateşten bir gömlek” (Ust.; Erkal, 2002).

“Haramiler el koymuş, bizlere yasak şehir” (EUŞ; Erkal, 2006).

“Hep içimde bir şüphe” (EK; Erkal, 2000).

“Hepsi beter birbirinde” (BŞD; Erkal, 2002).

“Her şeyden daral geldi de yavrum” (TaB; Erkal, 1995).

“Hiçbir yere gitmiyorum” (AsG; Erkal, 1998).

“Hislerim omuzumda ben gidiyorum” (Dön.; Erkal, 1998).

“İçimde tufanlar, içimde depremler” (BGA; Erkal, 2001).

“İçimi bir tufan sardı” (Şii.; Erkal, 1995).

“İki nefes arası ne kadarlıksın? İşte; onu bilemiyorum” (Bil.; Erkal, 2000).

“İssız bir vadide yalnız bir ağacım” (YA; Erkal, 2006).

“Kaç zamandır tutuyorum kendimi bilmezsin” (TN; Erkal, 2000).

“Kavramını kavramıyorsun” (SNA; Erkal, 2008).

“Kim ağlar benim yerime, kim yanar?” (BYal; Erkal, 1995).

“Kime kalacak bu dünya bitecek bir gün bu rüya” (Güz.; Erkal, 2001).

“Kimlere? Kimlere kalan dünya?” (DGYD; Erkal, 2000).

“Kimse bilmez senin sevda derdinden” (Yol.; Erkal, 1996).

“Kimseye benzetme üzme beni sakın” (BeD; Erkal, 1996).

“Kopsun inceldiği yerden” (VV; Erkal, 1998).

“Korkularım kaygılarım sen” (SMN; Erkal, 2000).

“Korkularım kaygılarım sen” (CM; Erkal, 1999).

“Körükler kanayan sancılarımı” (KS; Erkal, 1995).

“Kötü hatun verem eder adamı illallah” (İH; Erkal, 2002).

“Meğer aşklar hep yalandı” (DGYD; Erkal, 2000).

“N’olacak milletin hali?” (HGK; Erkal, 1996).

“Nasıl da yalnız kalmışsın” (Gİ; Erkal, 1996).

“Ne anlamı var ayrı olmanın?” (İY; Erkal, 2002).

“Ne haldeyim anlasana” (CF; Erkal, 2004).

“Ne huzur var ne rahat” (VD; Erkal, 2015).

“Ne ocaklar söndürülüyor” (GK; Erkal, 1998).

“Nerde bende o talih?” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Nereye kadar?” (NK; Erkal, 2002).

“Onlar melek yüzlü şeytanlar” (TaT; Erkal, 2004).

“Öylesine zor, yaşayabilmek” (GS; Erkal, 1992).

“Para = haraç olur” (PKO; Erkal, 2001).

“Perişan bi halde arada kaldım” (SAr; Erkal, 1989).

“Rahatın derdini rahatsız çeker” (AlB; Erkal, 2000).

“Sabır sabır ne kadar gidebildiği kadar” (TSK; Erkal, 2008).

“Sağmalcı başları bizi inek gibi sağacak” (DYD; Erkal, 1994).

“Sarıl vakit bulduğunda” (Pal.; Erkal, 2006).

“Sen böyle yapmazdın böyle durmazdın, susmazdın susmazdın, anladım gidiyorsun beni öksüz bırakıp” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Sen içinden aptal diyorsun” (Tan.; Erkal, 1996).

“Seni alamazsam çoh yazıh” (KT; Erkal, 2002).

“Seni ellere vermem yar vermem kız vermem, yar seni ben alıram alıram alıram ya da ömür hiç görmem hiç görmem hiç görmem” (HİBS; Erkal, 1984).

“Seni hep sakınıırım” (Bal.; Erkal, 2001).

“Senin gibi yoktur sanma” (ED; Erkal, 1993).

“Sevgide tez canlılığım; heyecansızlığımdan değil” (Değ.; Erkal, 1999).

“Sevgiyi gücendirdiler öksüz kaldım” (TuB; Erkal, 2008).

“Sonunda benim gibi isyan edersin” (İVS; Erkal, 1986).

“Sözüm kültür fukaraları, orasını burasını kaşıyana” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Şaka bile olsa, ayrılıktan söz etme” (YO; Erkal, 1995).

“Şu anda çekemem hiçbirinizi” (VÜ; Erkal, 1993).

“Talan mı var, ne oluyor?” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Tuzaktan tuzağa atsan da olur” (SDO; Erkal, 1994).

“Tuzaktan tuzağa atsan da olur” (SO; Erkal, 1995).

“Umudum yok vaktim dar” (Yal.; Erkal, 1996).

“Unutulurmuş” (Unu.; Erkal, 2002).

“Vakit gittikçe yaklaşıyor” (NK; Erkal, 2002).

“Ve sen bunun farkındasın” (Akl.; Erkal, 1995).

“Verdiğim nefeste bulamıyorum” (Bil.; Erkal, 2000).

“Vurdum duymaz olmuşuz” (VDu; Erkal, 1994).

“Yarın düne kâr etmez” (İns.; Erkal, 1995).

“Yaş haddinin geçmesi var” (AŞB; Erkal, 1995).

“Yokluğundan huzursuzum” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Yüreğimde depremler, beynimden geçiyor trenler” (AY; Erkal, 2000).

“Yüreğimi deldi gitti” (Git.; Erkal, 1997).

4.2.4. Sevgi Değeri

Sevgi temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Adam gibi doğru düzgün yüreğinden öpüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Adın düşmez ezberimden” (BO; Erkal, 2006).

“Ahlım başımdan gider yanarım ince ince” (ÇıB; Erkal, 2008).

“Alev alev içimde kalbimde atıyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Annem benim annem benim” (AnBen; Erkal, 2017).

“Aşk ateşine” (Yİ; Erkal, 2001).

“Aşk bebeğim” ve *“Aşk sıcakım”* (AşB; Erkal, 2000).

“Aşkım aşkım aşkım” (AA; Erkal, 2002).

“Aşkım da sen canım da sen bitanem” (AT; Erkal, 2006).

“Aşkım geliyor elleri gül dilleri gül yüzleri gül” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Aşkım seni seviyorum” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Aşkından yanam yanam yanam kül olayım mı” (AşY; Erkal, 2001).

“Az mı sevdim az mı seni” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Ben bir güzel sevmişem” (Rar.; Erkal, 2017).

“Ben görünmeyen sevgimi; görünen sende saklıyorum” (YKD; Erkal, 2001).

“Ben her şeyi severim Yaradandan ötürü” (KBS; Erkal, 2008).

“Ben kimseyi sevmedim senin gibi” (Sme.; Erkal, 2002).

“Ben onu sevmesem tanımasam çok günah” (Anl.; Erkal, 1993).

“Ben sana resmen aşığım” (TT; Erkal, 2008).

“Ben senden geçem geçem geçem del olayım mı?” (AşY; Erkal, 2001).

“Ben seni ekmek gibi, ben seni nefes gibi, Su gibi seviyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Ben seni seviyorum mu ne?” (SMN; Erkal, 2000).

“Ben seni seviyorum ya” (SDO; Erkal, 1994).

“Ben yine çok sevecek ben yine bağlanacak” (YaB; Erkal, 1998).

“Beni sevdiğini söyle, bu bana bir ömür yeter” (SeA; Erkal, 1998).

“Bir aşkım var o da sana” (CF; Erkal, 2004).

“Bir avuç dolusu sevgiye muhtacım” (YA; Erkal, 2006).

“Bir girdin hayatıma doyulmuyor tadına” (SVAK; Erkal, 2008).

“Bir güzel sevdim ismi de güldü” (BGS; Erkal, 1993).

“Bir heves oyun değil” (BS; Erkal, 2001).

“Biz bir aşkın aleviyiz” (BT; Erkal, 2006).

“Can canım, cananım, En güzel yanımdır” (GDK; Erkal, 1998).

“Can feda senin uğrunda” (CF; Erkal, 2004).

“Canısı canısı ömrümün yarısı” (Can.; Erkal, 1996).

“Çok severim yine seni” (GL; Erkal, 2004).

“Dadaş diye can atar” (HD; Erkal, 2000).

“Deli gibi seviyorum daha ne daha ne” (DN; Erkal, 2001).

“Demir attığım tek gönül limanımsın” (GL; Erkal, 2004).

“Dudağımda hâlâ adı” (AGö; Erkal, 2002).

“Dut gibi aşığım sana” (SD; Erkal, 2008).

“Dünyayı verseler bana, hayatta değişmem sana” (SD; Erkal, 2008).

“Düşmanın taşlarındansa dostun bir tek gülünden bu denli yaralanan Pir Sultan’ı mı söylesem” (Güz.; Erkal, 2001).

“Erzurum özel şehir, yahşi ve güzel şehir” (EUŞ; Erkal, 2006).

“Gel benim tomurcuğum” (Bal.; Erkal, 2001).

“Gerçek bir şey varsa sevdiğimdin sen” (Glm.; Erkal, 2006).

“Gız sen kimin gızı yüzün gül gibi” (KSV; Erkal, 1986).

“Gönlünde aşkım bulunsun” (İY; Erkal, 2002).

“Gönül verdim bir kuluna sevmek mi benim günahım?” (Sab.; Erkal, 2000).

“Gözümü gözünden alamıyorum” (YS; Erkal, 2000).

“Gül gibi çiçek gibi hep gözüme gülensin” (SY; Erkal, 1986).

“Güvegi gurban olsun bu gelinin boyuna” (KK; Erkal, 1986).

“Hayatın tadı tuzuydun” (Unu.; Erkal, 2002).

“Hep seni seveyim kır çiçeğim sevdiceğim” (KÇ; Erkal, 1998).

“Hep seveceğim” (GÇ; Erkal, 2006).

“Hepsinde sen varsın” (İA; Erkal, 2001).

“Her ne varsa sevgide var” (SBL; Erkal, 2008).

“Her seni görüşümde ateşlerim yükseliyor” (VV; Erkal, 1998).

“İçimde çok sevdiğim” (BGA; Erkal, 2001).

“İt gibi aşığım sana bu onur da yeter bana” (SD; Erkal, 2008).

“Kavuşturdu beni beni cananıma” (Evl.; Erkal, 2001).

“Lemide hayranın olim” (Lem.; Erkal, 2004).

“Leyla ile Mecnunun, Ferhat ile Şirinin aşkına” (SEV; Erkal, 1986).

“Mecnun oldum, ben vurgunum, tutkunum sana” (Tut.; Erkal, 1989).

“Nasıl sevmiştim seni” (NS; Erkal, 2000).

“Ne hoştur bilmirsen, aşk Palandöken’e” (Pal.; Erkal, 2006).

“Ne kadar çok sevsem de, ölümüne istesem de” (Dön.; Erkal, 1998).

“O kadar çok çok seviyorum” (AsG; Erkal, 1998).

“Onun o gözleri derya” (GK; Erkal, 1998).

“Ömrüm ömrüm bakışlarına ölürüm ömrüm” (Öm.; Erkal, 2017).

“Sana değer değer sana” (SD; Erkal, 2008).

“Sarı kızın aşkına gönüllere akmalı” (KöB; Erkal, 2015).

“Sarıl bana kar altında” (Pal.; Erkal, 2006).

“Sen garip gönlümün güzel meleği” (BiD; Erkal, 2004).

“Sen hiç âşık oldun mu?” (UB; Erkal, 2000).

“Sen hiç âşık oldun mu?” (Ust.; Erkal, 2002).

“Sen vazgeçilmez hayatımın tek aşkı” (T; Erkal, 1993).

“Senden başkasını asla sevemem sevemem” (HG; Erkal, 2008).

“Seni nasıl severim bunu Allah biliyor” (SNS; Erkal, 2008).

“Seni seven bana çok ettin” (TıT; Erkal, 2004).

“Seni sevmek sevmelerin en güzeli” (SS; Erkal, 1994).

“Seni seviyorum demek an meselesiydi” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Sensiz yaşıyamam sen içimde bir bensin” (SY; Erkal, 1986).

“Sev beni sevdim seni” (SBSS; Erkal, 2015).

“Sevdim ya” (SevY; Erkal, 2004).

“Sevenlerin aşkına” (SEV; Erkal, 1986).

“Sevgim için aşkım için” (BŞD; Erkal, 2002).

“Seviyorum seni gönül çiçeğim, hep seveceğim” (GÇ; Erkal, 2006).

“Seviyorum yalanım yok seviyorum” (YY; Erkal, 2002).

“Sevmek; güzel şey amma... Sevgiyi göstermek daha güzel bir şey” (BSev; Erkal, 1995).

“Sevmesen de olur” (SO; Erkal, 1995).

“Sırılsıklam âşık olsam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Sırılsıklamlar amma” (DHKB; Erkal, 2002).

“Suçum seni sevmek olsun” (SD; Erkal, 2008).

“Tut seni çok çok seviyorum” (TN; Erkal, 2000).

“Tutkunum sana” (T; Erkal, 1993).

“Umurumda mı ki sanki yansam senin aşkında” (Br.; Erkal, 2004).

“Var mısın var mısın sevgiye tutunmaya” (VM; Erkal, 2001).

“Vazgeçmem deli gibi sevmekten sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Yalanım yok, ben sensiz yaşayamam yaşayamam” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Yandım bir güzelin hasretinden” (Yan.; Erkal, 2004).

“Yandım gaşı garadan” (KT; Erkal, 2002).

“Yar bensiz yatmaz” (AO; Erkal, 2002).

“Yine yine sevdalanıyor” (SeG; Erkal, 2000).

“Yüreğinden öpüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

4.2.5. Şaşıрма Değeri

Şaşıрма temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Akıl kalmadı bak sonunda” (GK; Erkal, 1998).

“Allah müstahakkını versin” (VV; Erkal, 1998).

“Aman Allah’ım o an” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Anlatılır gibi değil şarkılar” (KS; Erkal, 1995).

“Aşkım haberin yok senin” (Aşk.; Erkal, 1998).

“Ay bana bir şeyler oluyor” (SeG; Erkal, 2000).

“Ayrılır mı et tırnaktan?” (SeA; Erkal, 1998).

“Bana bir adım gel bin geleyim sana” (BeD; Erkal, 1996).

“Belli olmaz onun baharı yazı” (BGS; Erkal, 1993).

“Ben kimim ki ben kimim” (VuD; Erkal, 2017).

“Ben ne günler yaşadım duymadın” (Küç.; Erkal, 1996).

“Benim gözümle baksaydın sana, nasıl bir şeysin inanamazdın” (Öm.; Erkal, 2017).

“Bildiğin gibi değil” (AdG; Erkal, 1996).

“Bilmem ki... Aşkımsın mı? Canımsın mısın?” (SMN; Erkal, 2000).

“Bir anda vuruldum vuruldum ben onu asla içimden atamam” (Anl.; Erkal, 1993).

“Bir katredir amma yedi deryalara sığmaz” (BE; Erkal, 2004).

“Bir volkandı; geldi gitti” (Git.; Erkal, 1997).

“Bu hangi musluğun sesi, bunlar kimin elbisesi” (AŞB; Erkal, 1995).

“Bu koskoca dünya sana dar geldi canım” (GDK; Erkal, 1998).

“Bu nasıl paylaşım bu nasıl hayat” (Dön.; Erkal, 1998).

“Bu ne biçim devrandır” (BD; Erkal, 1984).

“Bu ne biçim zamandır” (BD; Erkal, 1984).

“Bu sevda böyle gitmez” (İns.; Erkal, 1995).

“Bu sevda denizinde nasıl da düşüp saplandık” (İH; Erkal, 2002).

“Bulaman bir başka ben daha” (EM; Erkal, 1996).

“Derya ben, okyanus benim” (Ben; Erkal, 1999).

“Doğru zamanı doğru mekânı az mı aradım doğru insanı” (Evl.; Erkal, 2001).

“Dün nerdeydim, bugün nerde” (SBA; Erkal, 1992).

“Elini verdi eridim elimi tuttu eridim.” (Şii.; Erkal, 1995).

“Genç ömrümü çalan imiş” (DGYD; Erkal, 2000).

“Gız ne zaman böyüdün” (KT; Erkal, 2002).

“Gökte düşen gar oynar” (BHE; Erkal, 2015).

“Gönül bu aşktan bıkmıyor neden” (GN; Erkal, 2015).

“Her şey güzelmiş hepsi özelmiş” (TaT; Erkal, 2004).

“Her şeyini unutmuşken, kahretsin aklımdasın” (Akl.; Erkal, 1995).

“İçli içli esen yeller bilsen neler neler söyler” (SBSS; Erkal, 2015).

“İçimi bir tufan sardı, dünya yansa ne yazardı” (BAÜ; Erkal, 1991).

“İki nefes arası ne kadarlıksın?” (Bil.; Erkal, 2000).

“İkisi de bir alem” (DHKB; Erkal, 2002).

“İnanamadım, inanamadım. Acele edecek evlenecek ne vardı?” (BAÜ; Erkal, 1991).

“İzah etsem sus dersin konuşmasam kus dersin” (VV; Erkal, 1998).

“İzini yağan şu karda aradım” (SAr; Erkal, 1989).

“Kaç yıl koynumda piştin” (GGB; Erkal, 2004).

“Kendini ne sanıyorsun?” (ED; Erkal, 1993).

“Kim derdi ki var olan her şeyimle bir gün yalnız kalacak” (NK; Erkal, 2002).

“Maşallah senin hedefinde” (Gön.; Erkal, 2001).

“Nasıl da akıyor bak bu zaman” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Ne kadar da yalnızmışım” (AGö; Erkal, 2002).

“Ne kadar kolay diyorsun bir şey olmamış” (AZ; Erkal, 2001).

“Ne olduğu belirsiz bir hal aldı bu dünya” (ÜK; Erkal, 2008).

“Ne tuhaf değil mi?” (İnsn.; Erkal, 1996).

“Neden böyle bozuk bana” (YaB; Erkal, 1998).

“Nesin, ne değilsin onu da bilmiyorsun” (Sev.; Erkal, 1995).

“Öyle bir git, öyle bir git” (ED; Erkal, 1993).

“Rüya mısın bilmem ki bir anda yitiyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Sen anlatamadığım. Öylesine bir tutku” (Tut.; Erkal, 1989).

“Sen böyle yapmazdın böyle durmazdın susmazdın susmazdın” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Sen her şeyi bildiğini sanıp” (SNA; Erkal, 2008).

“Sen var ya, sen var ya” (T; Erkal, 1993).

“Senin neşen sana yetmez arkadaş” (Yol.; Erkal, 1996).

“Sensiz de hayat devam ediyormuş” (Unu.; Erkal, 2002).

“Sonunda yoldan şaşıyor insan” (Yİ; Erkal, 2001).

“Şansın hep uykuda kaldı” (US; Erkal, 1993).

“Şereflişin arsızına, paralısı, hırsızına” (ÖDV; Erkal, 1993).

“Şimdilik hiçbir şey sormayın, gidin” (VÜ; Erkal, 1993).

“Tutmaz mı yüzün” (Pot.; Erkal, 1993).

“Unutkanlığım sen” (CM; Erkal, 1999).

“Vallahi hayret!” (Gön.; Erkal, 2001).

“Vay anasını sattığının dünyası vay” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Ve sen gidiyorsun ben sana aşık, geri dönmene vermeden ışık” (Unt.; Erkal, 1996).

“Ya aklın, aklın nerde?” (YKD; Erkal, 2001).

“Yalnız yüreğinin alıp gelmelisin hemen hemeen” (DN; Erkal, 2001).

“Yoldan çıkmış azmış dünya” (KB; Erkal, 2004).

4.2.6. Merak Değeri

Merak temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Acaba o zaman aldığım heyecanı, hazzı alabilir miyim?” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Acep ben nereliyim?” (Ner.; Erkal, 2001).

“Aklım kalmış sözlerinde” (BO; Erkal, 2006).

“Aldığım nefesten soruyorum da” (Bil.; Erkal, 2000).

“Anladım konuşmayacaksın bu hususta, ama ben anladım usta” (Ust.; Erkal, 2002).

“Aşk zehrini nasıl içtim?” (SBA; Erkal, 1992).

“Bahardan olsa gerek” (SeG; Erkal, 2000).

“Belki anlarsın zamanla” (AZ; Erkal, 2001).

“Ben kendi kendimle aklım karışık” (Unt.; Erkal, 1996).

“Ben onu görünce dünyamı değiştirdim” (Anl.; Erkal, 1993).

“Biliyor gavurun kızı” (GK; Erkal, 1998).

“Bilmem ki... Aşkımın mı? Canımın mısın?” (CM; Erkal, 1999).

“Bir başkadır aşk Palandöken’de” (Pal.; Erkal, 2006).

“Bir fal olmak isterdim; senin açamadığın” (İA; Erkal, 2001).

“Bir güzel yar hayalindeyimdir” (GBP; Erkal, 1998).

“Bir sen söyle bir de ben” (TaB; Erkal, 1995).

“Bu feleğin sağı solu var canım” (GDK; Erkal, 1998).

“Çare mi var derdime?” (Akl.; Erkal, 1995).

“Çok mu biliyorum, yoksa öyle mi sanıyorum?” (EK; Erkal, 2000).

“Eğri mi doğru musun onu da bilmiyorsun” (Sev.; Erkal, 1995).

“El mi yaman bey mi yaman, Göreceğiz sıra bende” (SıB; Erkal, 1995).

“Elbet bunda bir iş var” (SarG; Erkal, 2000).

“Farkında mısın bilmem burnumda tütüyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Gaçar mı er meydanından goçum?” (EM; Erkal, 1996).

“Gız sen kimin gızı gaşların gara” (KSV; Erkal, 1986).

“Gız sen kimin gızı yüzün gül gibi” (KSV; Erkal, 1986).

“Gönlünün derinliğinden yüreğinden öpüyorum” (YÖ; Erkal, 2006).

“Gönül evimde saklamaksam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Gönül nazlı bir şey ister” (SeA; Erkal, 1998).

“Hadi gel Erzurum’a gel” (EG; Erkal, 1996).

“Hayret nedenini de biliyorum” (Gön.; Erkal, 2001).

“Hele dadaş hoş musan?” (HD; Erkal, 2000).

“Hiç kimseye anlatılmaz” (SaG; Erkal, 1993).

“İki nefes arası ne kadarlıksın işte onu bilemiyorum” (BS; Erkal, 2001).

“Kim ağlar benim yerime?” (Yal.; Erkal, 1996).

“Kim ne söylese aldırma” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Kime değer verip kimi seveyim” (AlB; Erkal, 2000).

“Kimse bilmez senin sevda derdinden” (Yol.; Erkal, 1996).

“Kurtlar yine pusuda” (DYD; Erkal, 1994).

“Melek mi şeytan mı bilmem ki nedin?” (SDO; Erkal, 1994).

“Melek mi şeytan mı bilmem ki nedin” (SO; Erkal, 1995).

“Mutluluk vitrinde satılık, aç gözlerle bakıyorum” (GS; Erkal, 1992).

“Mutluluk vitrinde satılık” (Kuz.; Erkal, 1998).

“Nasıl sevmiştim seni” (NS; Erkal, 2000).

“Ne haldeyim anlasana” (CF; Erkal, 2004).

“Ne hiç olmadık bir tavır takın” (OG; Erkal, 1994).

“Ne kadar aşktan ağzım yansa da, üfleyemiyorum yoğurdu bu kez” (SMN; Erkal, 2000).

“Ne kadar çok sevilirse” (AsG; Erkal, 1998).

“Ne yapmalı ne etmeli?” (AtG; Erkal, 1995).

“Ne zaman gidecek üstümden keder?” (Kad.; Erkal, 1986).

“Neden mi burnumu soktum bu işe” (SGÖ; Erkal, 1994).

“Nerede bende o talih?” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Nereye kadar?” (NK; Erkal, 2002).

“Ona mı buna mı baksam” (AŞB; Erkal, 1995).

“Ondan bu işve bu nazi” (GK; Erkal, 1998).

“Para = kaç olur?” (PKO; Erkal, 2001).

“Sen kimin yarı?” (AO; Erkal, 2002).

“Sen ne anlarsın” (SNA; Erkal, 2008).

“Sen sevgini nerende saklıyorsun?” (YKD; Erkal, 2001).

“Sen var ya sen” (Tut.; Erkal, 1989).

“Seni içimdeki sırda aradım” (SAr; Erkal, 1989).

“Seninle ölmek, ölmelerin en güzeli olsa gerek” (SS; Erkal, 1994).

“Sordum yüreğime nedendir neden” (GN; Erkal, 2015).

“Şimdi bana o diyorlar dinliyorsundur” (US; Erkal, 1993).

“Şimdi vuslat anı yarın gelme zamanı” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Şol cenneti seyredeyim mi?” (Pal.; Erkal, 2006).

“Telefonum yetmez anlamalısın” (AA; Erkal, 2002).

“Var mısın var mısın hayatı paylaşmaya?” (VM; Erkal, 2001).

“Yaşam ne ki ölüm ne ki bir devriliş gönlümdeki” (ABeb.; Erkal, 1996).

“Yaşantıma girsin tez gelsin” (AVŞ; Erkal, 1995).

“Yaz gelecek buralara yine âşık olacak” (YaB; Erkal, 1998).

4.2.7. Sevinme Değeri

Sevinme temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Alev alev alevleniyorum gözümüz aydın evleniyorum” (Evl.; Erkal, 2001).

“Aşk ile candan coşuyor insan” (Yİ; Erkal, 2001).

“Aşktır beni genç eden” (ŞaD; Erkal, 2017).

“Âşık olsam, sırılsıklam” (Sır.; Erkal, 1998).

“Bahar gelmiş köyümüze, evimize gönlümüze” (Cüm.; Erkal, 2006).

“Bazen delicesine köpürürsün sevdalı” (Sev.; Erkal, 1995).

“Ben fanatik durumda peşinden koşuyorum” (TT; Erkal, 2008).

“Ben güzel insana aşığım” (Ben; Erkal, 1999).

“Ben ne aşklar yaşadım duymadın küçücüğüm” (Küç.; Erkal, 1996).

“Ben sana resmen aşığım ” (TT; Erkal, 2008).

“Ben yarimi severem, yarıdır beni genç eden ” (ŞD; Erkal, 2015).

“Benim sevdiğim güzel ne yamandır ne yaman ” (Gül.; Erkal, 1984).

“Bir tanem, bir tanem, bir tanem ” (T; Erkal, 1993).

“Bu havayı seviyorum dutmayın dayanamam ” (BHE; Erkal, 2015).

“Canısı canısı ” (Can.; Erkal, 1996).

“Cıvıl cıvıl bir bahar geliyor ” (SeG; Erkal, 2000).

“Çok isteyerek seviyorum ” (AsG; Erkal, 1998).

“Çok seversin sevinirsin ” (SaG; Erkal, 1993).

“Deli gibi seviyorum daha ne daha ne ” (DN; Erkal, 2001).

“Duy duy duy sesimi ” (EM; Erkal, 1996).

“Erzurum yahşi güzel ” (EG; Erkal, 1996).

“Fazlası neme lazım ben mutluyum dünyamda ” (KBS; Erkal, 2008).

“Gam yükünü taşıyan ” (SEV; Erkal, 1986).

“Gel oyniyah oyniyah, oynamiya doymiyah ” (KK; Erkal, 1986).

“Giderim önüm geniş ” (KKK; Erkal, 1984).

“Giyinmiş gelinliğini, almış güzelliğini ” (Pal.; Erkal, 2006).

“Gözümün ışığı nuru, sen gerçek her şey yalan ” (Bal.; Erkal, 2001).

“Güle güle güle güle ay hanım ” (GGH; Erkal, 1984).

“Gülen yüzüm tatlı sözüm gündüzüm ” (AşB; Erkal, 2000).

“Gülüp eğlenelim ” (TaB; Erkal, 1995).

“Hadi gel kar tanesi dans edende ” (Pal.; Erkal, 2006).

“Haydi güzelim ömrüme ilkbahar getir ” (HG; Erkal, 2008).

“Hep seveceğim ” (GÇ; Erkal, 2006).

“Her gelişin bayram bana ” (BS; Erkal, 2001).

“Herkesi her şeyi hayatı çok sevdim ” (Anl.; Erkal, 1993).

“Hoş geldin hoş geldin” (BiD; Erkal, 2004).

“İşte öyle şey öyle bir şey” (GK; Erkal, 1998).

“İyi günde kötü günde var günde dar günde yaşadığım her gün de seviyorum seni” (GÇ; Erkal, 2006).

“Kral da ben sultan da beş parasız olsam da” (KBS; Erkal, 2008).

“Lemide hayranın olim” (Lem.; Erkal, 2004).

“Mutluluk yine dönüp sana gelmek sevdiğim” (DG; Erkal, 2004).

“Mutluyum adam gibi sevdim seni” (SevY; Erkal, 2004).

“Ne mutlu bana!” (Ner.; Erkal, 2001).

“Sen gelince aman aman aman aman” (AşB; Erkal, 2000).

“Sen gelince uslanırım” (YY; Erkal, 2002).

“Sen var ya!” (Tut.; Erkal, 1989).

“Sen vazgeçilmez, hayatımın tek aşkı” (T; Erkal, 1993).

“Sen, benim için çok önemlisin” (OG; Erkal, 1994).

“Seni sevdiğim için kendimle gurur duyarım” (YÖ; Erkal, 2006).

“Seni sevmek, sevmelerin en güzeli” (SS; Erkal, 1994).

“Sevgiden de öte, sana duyduğum” (YO; Erkal, 1995).

“Sevgililer hep gülecek” (SEV; Erkal, 1986).

“Sevgiyi göstermek daha güzel bir şey” (BSev; Erkal, 1995).

“Sevgiyi sınıksız sar Uludağ’da” (Ulu.; Erkal, 1998).

“Sevmeli ama sevmeli” (AtG; Erkal, 1995).

“Seviyorum Allah için yalanım yok seviyorum” (YY; Erkal, 2002).

“Sonu hep tatlı bitse de dansın” (BeD; Erkal, 1996).

“Sonunda erdim muradıma” (Evl.; Erkal, 2001).

“Tefçalıp oynatırlar” (Rar.; Erkal, 2017).

“Ve ben seni yarın seveceğim” (Unt.; Erkal, 1996).

“Yağmur olsam yağsam sana, güneş olsam doğsam sana” (CF; Erkal, 2004).

“Yanıyor yüreğim yanıyor yine yine sevdalanıyor” (SeG; Erkal, 2000).

“Yar gelince dünyalar geliyor” (SeG; Erkal, 2000).

“Yeşerttim toprakları, sevdalar çoğalacak” (SD; Erkal, 2008).

“Yeter ki gel de yeter ki iste koşa koşa gelirim” (SVAK; Erkal, 2008).

“Yeter ki kalbinde bir yerim olsun ah” (SO; Erkal, 1995).

4.2.8. Pişman Olma Değeri

Pişman olma temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Ah be gardaşım yine yandık” (İH; Erkal, 2002).

“Allah’ım sen günahlarımı affet” (BGS; Erkal, 1993).

“Anlamışım ama geç anlamışım” (AGö; Erkal, 2002).

“Aşam dedim aşamadım karlı dağları” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Aşkına vermedin aman” (SıB; Erkal, 1995).

“Bahaneci olmuşuz” (VDu; Erkal, 1994).

“Bak unuttum ben her şeyimi” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Başıma taç yapmaz mıydım? Gözüm gibi bakmaz mıydım?” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Bıktım artık beklemekten” (BA; Erkal, 1986).

“Bir de sen ağlattın yar diye diye” (AhB; Erkal, 1986).

“Bir mutluluk rüyasında, sana çok kötü yenildim” (NS; Erkal, 2000).

“Bir sana aldandım” (İns.; Erkal, 1995).

“Bol harcadık oyumuzu” (HGK; Erkal, 1996).

“Boşuna mı gitti bunca emekler” (Ola.; Erkal, 2008).

“Böyle kötü bağlantıda yaşar iken ölmeseydim” (KSG; Erkal, 1986).

“Böyle olsun istemedim, ben bu şöhreti sevmedim” (BBŞS; Erkal, 1999).

“Bu ayrılığa suskun kalıp, sana teselli veren olmam” (Değ.; Erkal, 1999).

“Çaldılar hayallerimi bu yıllar” (Ana.; Erkal, 1993).

“Düşün ben nerede hata yaptım” (U; Erkal, 2015).

“Elleri dinledik kıymeti bilmedik” (VM; Erkal, 2001).

“En sonunda ben yandım” (ÜK; Erkal, 2008).

“Ettiklerin yetti artık” (ED; Erkal, 1993).

“Evdeki hesap çarşıya uymaz, ömür boyu dövünürsün, atsan atılmaz, asla satılmaz” (SaG; Erkal, 1993).

“Galiba, kesin her şeyin içine ederdim” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Gerçeklerden nasıl kaçtım?” (SBA; Erkal, 1992).

“Gerçekleşmeyen rüyanın, yarım kalan hülyanın” (VuD; Erkal, 2017).

“Giden gitmiş felek edeceğini etmişti” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Göremedin göremedin hem baktın hem göremedin” (T1T; Erkal, 2004).

“Hep sonradan bilinirmiş değerler” (AT; Erkal, 2006).

“Her defasında erteledim utandım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Her şeyi oluruna bıraktım” (ÜB; Erkal, 2000).

“Her şeyden geçtim ama senden vazgeçemedim” (Vaz.; Erkal, 2001).

“Kaç kere geldim sana, ne verdin ki bana” (YS; Erkal, 2000).

“Kendim ettim kendim yandım, anlayacağın anlayacağın, ben çok aptal bir adamdım, çok aptal bir adam” (Şii.; Erkal, 1995).

“Keşke seni görmeseydim tapar gibi sevmeseydim, böyle kötü bağlanıpta yaşar iken ölmeseydim” (KSG; Erkal, 1986).

“Kimini kaçırdım kimine erken” (NK; Erkal, 2002).

“Kimler unutmadı ki, kimler üzmedi beni” (BDü; Erkal, 1990).

“Kimse selam vermez dostların bile” (İVS; Erkal, 1986).

“Meğer aşklar hep yalandı” (DGYD; Erkal, 2000).

“Nasıl anlatayım pişmanlığımı” (Ust.; Erkal, 2002).

“Ne kadar bilsem de sevdiğinizi” (VÜ; Erkal, 1993).

“Niye düşünmeyiz ki baştan” (İH; Erkal, 2002).

“O günler, o çocuk aklımla güzeldi” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Ok yaydan çıktı ama hedefini bulmadı” (TSK; Erkal, 2008).

“Perişan bir halde arada kaldım” (SeAr; Erkal, 2008).

“Pişman ettin seni düşünüp, hep senin için kahrolduğuma” (AZ; Erkal, 2001).

“Pişman oluyor, yeminler ediyor” (Gön.; Erkal, 2001).

“Rezilliğin son perdesi” (AŞB; Erkal, 1995).

“Sahte gönüllerde sevgi aradım, olmadı bir türlü olmadı gitti” (BY; Erkal, 2000).

“Sana nasıl anlatayım, ben çok aptal bir adamdım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Sana olan zaafımı hazmedemedim” (Akl.; Erkal, 1995).

“Silgi sildi gitti yitirdiler sevgiyi” (DHKB; Erkal, 2002).

“Tarifi yok pişmanlığımın anlamı da yok” (Şii.; Erkal, 1995).

“Tarifi yok pişmanlığımın, anlamı da yok” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Unuttum istemeyerek” (Unu.; Erkal, 2002).

“Uzansam tutar mıyım çocukluğumu?” (Çoc.; Erkal, 2001).

“Ve ben kendimi hiç affetmeyecektim” (Şii.; Erkal, 1995).

“Verdiğim o sözü hiç tutamadım” (US; Erkal, 1993).

“Yahu ona bir açılabilseydim” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Yanarım da sana verdiğim ömrüme yanarım” (AY; Erkal, 2000).

“Yazık bana yazık bana” (YaB; Erkal, 1998).

“Yetmez mi bu çile ne yaptım sana” (Kad.; Erkal, 1986).

“Zamanı çoktan geçmiş olur, ödersin nafaka” (GGB; Erkal, 2004).

4.2.9. Korku Değeri

Korku temasında yer alan kodlara ait örnekler doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur:

“Acep ben nereliyim?” (Ner.; Erkal, 2001).

“Ağlarım inlerim ben yana yana” (Kad.; Erkal, 1986).

“Aklım başımdan gider ya” (GK; Erkal, 1998).

“Aldatılanlar da aldatır” (U; Erkal, 2015).

“Aşk zehirli yılan imiş” (DGYD; Erkal, 2000).

“Ayrılık aman ölümden yaman” (Git.; Erkal, 2008).

“Bakarsın ay tutulur, aydınlık unutulur” (VD; Erkal, 2015).

“Bakma benim gibi onun yüzüne” (Ust.; Erkal, 2002).

“Be gardaşım gel uyandır” (İH; Erkal, 2002).

“Ben çok aptal bir adamdım” (BAÜ; Erkal, 1991).

“Bir daha bu gönül sever mi bilmem” (BY; Erkal, 2000).

“Bir daha sevmem asla” (AY; Erkal, 2000).

“Bir kuş benim korkularım” (Br.; Erkal, 2004).

“Boşluğuna düşüp de hayatının” (SNA; Erkal, 2008).

“Bu günkü dünyada çürür gidersin” (İVS; Erkal, 1986).

“Bu nasıl işkence bu nasıl çile” (US; Erkal, 1993).

“Çaresizim çözemedim yalan dünyayı” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Derdini kimse dinlemez” (ÇB; Erkal, 1986).

“Düşeni dünyada kimse kaldırmaz” (İVS; Erkal, 1986).

“Esti mi rüzgâra savrulur dallarım” (YA; Erkal, 2006).

“Farkında mısın bilmem burnumda tütüyorsun” (BuT; Erkal, 2008).

“Garip gözler uyku bilmez efkâr üzerinden gitmez” (AnB; Erkal, 1986).

“Gelmeyin üstüme, kendime geleyim” (VÜ; Erkal, 1993).

“Gitmez denen şeyler gidiyor tutamıyoruz” (NDAZ; Erkal, 2008).

“Gülüm gülüm sensiz ölürüm” (Glm.; Erkal, 2006).

“Hasret mahpus eder garaaa yer beniii” (YBe; Erkal, 1984).

“Hep ben yedek, hep ben yedek” (ED; Erkal, 1993).

“Işıklarımı aldın” (NS; Erkal, 2000).

“Kahrını çilesini ben çekiyorum” (Dön.; Erkal, 1998).

“Kalbim param parça gönlüm kör olmuş” (Kad.; Erkal, 1986).

“Karanlık incindi mi” (VD; Erkal, 2015).

“Kiminin elleri kimin cebinde” (AlB; Erkal, 2000).

“Kimse selam vermez dostların bile” (İVS; Erkal, 1986).

“Kirlenmiş gecelerden uzak olsun diye” (SD; Erkal, 2008).

“Mecalim yok hal kalmadı dizimde” (SeAr; Erkal, 2008).

“Ne huzur var ne rahat” (VD; Erkal, 2015).

“Ne merhamet ne korku kalmış” (ÜK; Erkal, 2008).

“Neye kızarsan o seni deli eder” (KB; Erkal, 2004).

“Ölür müyüm yaşar mıyım kaç hekim bilir” (ÇiB; Erkal, 2015).

“Sana yazık edecekler” (Gİ; Erkal, 1996).

“Sen ahretten kaygısı yok” (AZ; Erkal, 2001).

“Sen benimsin ellere veremem veremem veremem” (HG; Erkal, 2008).

“Sen hiç korktun mu? Karanlıktan yalnızlıktan” (Ust.; Erkal, 2002).

“Sen hiç korktun mu? Karanlıktan yalnızlıktan” (UB; Erkal, 2000).

“Sensiz yaşanır mı buna can dayanır mı” (YO; Erkal, 1995).

“Sonunda girdim çıkmaza” (Sab.; Erkal, 2000).

“Titrerim aklıma sen geldiğinde” (Ola.; Erkal, 2008).

“Tutma benim gibi onun elini” (Sme.; Erkal, 2002).

“Unutulanlar da unuttur” (U; Erkal, 2015).

“Yalnızım geceden yalnız, yalnızım zamansız” (Yal.; Erkal, 1996).

“Yâre şekvâh edersin yar benii” (YBe; Erkal, 1984).

“Yıllarca koştum inadına sonunda erdim muradıma” (Evl.; Erkal, 2001).

“Zehir bana düşecek” (BDü; Erkal, 1990).

4.2.10. Estetik Değeri

“A güzelli severeem men senii gönüldeen içeerdeen” (GGH; Erkal, 1984)

“Allı gelin su yolunda, gümüş helkeler golunda, altın kemer var belinde” (EGT; Erkal, 1984)

“Asalet var gözlerinde” (BO; Erkal, 2006)

“Aya bah yıldıza bah” (Lem.; Erkal, 2004)

“Bakışı başka gülüşü başka düşürdü aşka anlatamam” (Anl.; Erkal, 1993)

“Bal gibi yanahlardan ... kiraz dudahlardan” (Bİ; Erkal, 1996)

“Başımın tacı nerdesin?” (Cİ; Erkal, 1993)

“Benim bir esmerim var kız gara kız gara kız” (KKK; Erkal, 1984)

“Bir güzel sevdim ismi de Fatoş” (BGS; Erkal, 1993)

“Bir güzel sevdim ismi de Gül’dü” (BGS; Erkal, 1993)

“Bir güzel sevdim ismi de Gülay” (BGS; Erkal, 1993)

“Bir kalbe sığan var olan eşyalara sığmaz” (BE; Erkal, 2004)

“Bu nedir bu naz bu endam” (KT; Erkal, 2002)

“Çok güzel sevdim hepsi bir afet” (BGS; Erkal, 1993)

“Dalga dalga saçların ellerimde” (HG; Erkal, 2008)

“Deli kız divane kız Erzurum’un gülüsün” (DK; Erkal, 1984)

“Ela gözlerini uyhu bürümüş, kız sen kimin gızı yüzün gül gibi, belinde saçı var sırma tel gibi” (KSV; Erkal, 1986)

“Ela gözlüm” ve “Çakır gözlüm” (Pot.; Erkal, 1993)

“Gel meleğim, tek dileğim göz bebeğim gel” (T; Erkal, 1993)

“Gözümün nuru nerdesin?” (Cİ; Erkal, 1993)

“Gül gibi çiçek gibi hep gözüme gülensin” (SY; Erkal, 1986)

“Güneşime gel” (AtG; Erkal, 1995)

“Güzelsin şirinsin hem şahanesin” (SO; Erkal, 1995)

“Güzelsin, şirinsin, hem şahanesin” (SDO; Erkal, 1994)

“Hele zülfün gara gız” (KKK; Erkal, 1984)

“İşve onda cilve onda” (GK; Erkal, 1998)

“Kaşların kara, altın darah alim saçların dara” (KSV; Erkal, 1986)

“Kır çiçeğim sevdiceğim” (KÇ; Erkal, 1998)

“Meleğim bebeğim” (TaB; Erkal, 1995)

“Ne menekşe gözler hülyaya dalmış” (İnsn.; Erkal, 1996)

“Ne güzel haldır” (AO; Erkal, 2002)

“Nirde bir gül görseene çevreesi dikeene” (YBe; Erkal, 1984)

“O kadar güzel o kadar güzeldi ki sorma, gözleri bahardan tatlı, saçları kömür karası” (BAÜ; Erkal, 1991)

“O masmavi gözlerini” (Gİ; Erkal, 1996)

“O muhteşem o çok şahaneydi” (BAÜ; Erkal, 1991)

“Olmuştur halım yaman bu ceylanın elinden” (ŞKE; Erkal, 1984)

“Palandöken bembeyaz” (EG; Erkal, 1996)

“Rüyalarımın güzeli” (AVŞ; Erkal, 1995)

“Saçları simsiyah gözleri bir ilah” (Anl.; Erkal, 1993)

“Salını salını nereden gelirsene, ooy ooy Narman güzeli” (NG; Erkal, 1984)

“Sen anlatamadığım, öylesine bir tutku” (T; Erkal, 1993)

“Sen gülende güller açar yaz kimin” (GGH; Erkal, 1984)

“Sen vazgeçilmez” (Tut.; Erkal, 1989)

“Sevmek; güzel şey” (BSev; Erkal, 1995)

“Toycular yar can, elinde mercan” (Toy.; Erkal, 1984)

“Vurulmuşam ben bir selvi boyuna” (DN; Erkal, 2001)

“Yanağında bir ufacık beni var” (DK; Erkal, 1984)

Tablo 4.16 Kùltürün ögeleri kategorisine dair toplam geçiş sıklıkları tablosu

Kùltürün Ögeleri	(f)	%
Düşünce	314	49,0
Davranış	191	29,8
Ürün	136	21,2
Toplam	641	100

İbrahim Erkal'ın şarkı sözleri ve şiirlerinde Kùltürün ögeleri kategorisi toplam 641 örnekle temsil edildiğı ve en yüksek ögenin ise 314 geçiş sıklığıyla “düşünce” kategorisinin aldığı belirlenmiştir.

Tablo 4.17 Değerler kategorisine dair toplam geçiş sıklıkları tablosu

Değerler Kategorisi	(f)	%
Geleneksellik	148	15,8
Yardımseverlik	129	13,9
Hazcılık	119	12,8
Evrenselcilik	117	12,6
Güvenlik	117	12,6
Özyönelim	96	10,3
Uyarılım	92	9,9
Uyma	53	5,7
Güç	40	4,3
Başarı	20	2,1
Toplam	931	100,0

Analiz sonuçları, İbrahim Erkal'ın şarkı sözleri ve şiirlerinde Değerler kategorisi toplam 931 örnekle temsil edildiği ve en yüksek değerin ise 148 geçiş sıklığıyla “geleneksellik” kategorisinin aldığı belirlenmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada İbrahim Erkal'ın eserlerinde tespit edilen 754 Erzurum ağız örneği, yerel dil varyasyonlarının popüler müzik aracılığıyla korunması ve aktarılmasında kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Çoban'ın (2022) horon incelemesinde, yöresel ağız özelliklerinin standart Türkçe ile kullanımının dil öğretiminde hem zorluk hem de zenginlik oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu durum, İbrahim Erkal'ın eserlerinde Erzurum ağız kullanımlarının benzer şekilde kültürel aktarım ve dil öğretimi açısından önemini desteklemektedir. Alyılmaz ve Alyılmaz'ın (2018) vurguladığı gibi, ağız bilimi çalışmalarının Türkçe öğretimi açısından önemi, yerel dil varyasyonlarının korunması ve aktarılmasında kritik rol oynamaktadır. “Dil sadece bir iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda sosyal kimliğin önemli bir işaretleyicisi olarak da işlev görür. Konuşma şeklimiz başkalarına sosyal sınıfımızı, eğitim geçmişimizi, yaşımızı, cinsiyetimizi ve bölgesel kökenimizi işaret eder” (Trudgill, 2000, s. 42).

En yüksek frekansla tespit edilen “gız” (64 kez), “gara” (35 kez), “+musan” (31 kez), “olam/olım” (30 kez) örnekleri Caferoğlu'nun (1946) Anadolu ağızları sınıflandırmasında Doğu grubu ağızlarının temel karakteristikleridir. Karahan (2014), /k/ > /g/ değişiminin (kız > gız, kara > gara) Doğu grubu ağızlarının ayırt edici özelliği olduğunu belirtmektedir. Trudgill'in (2000) dil varyasyonlarının sosyal kimlik işaretleyicisi teorisi, İbrahim Erkal'ın bu özellikleri bilinçli kullanımıyla desteklenmektedir.

Morfolojik düzeyde “-ram/-rem” geniş zaman eki kullanımı (alaram, gelerem, delerem), Gemalmaz'ın (1995) Doğu Anadolu ağızlarının karakteristik özelliği tanımlamasıyla örtüşmektedir. “Yoh” (yok), “ele” (öyle), “helbet” (elbet) leksikal varyasyonları, Ercilasun'un (2000) ortak Türk dili mirası tespitini doğrulamaktadır.

Edebiyat kategorisinin baskınlığı (%43,4), “Ben Mecnunum, sana mecburum” ve “Leyla ile Mecnunun, Ferhat ile Şirinin” örnekleri, Andrews'ın (1985) Osmanlı lirik

şiiirinde “aşk”, “hasret”, “vuslat” temalarının güncelde yaşatılmasına örnek gösterilerek İbrahim Erkal’ın klasik gelenek bağını ortaya koymaktadır.

Folklor unsurlarının ikinci sıradaki konumu (%31,6), Boratav’ın (1973) “gül-bülbül”, “yar-ağyar”, “gurbet-hasret” temel motif sınıflandırması, İbrahim Erkal’ın eserlerinde yaygın kullanımla karşılanmaktadır. Çoban’ın (2022) özellikle horon türündeki eserlerin zengin söz varlığı, yer adları ve kültürel öğeler açısından yabancı dil öğretiminde değerli materyaller olduğu vurgusu, İbrahim Erkal’ın eserlerindeki folklor unsurlarının eğitimsel potansiyelini desteklemektedir.

Çobanoğlu’nun (2012) halk bilimi-eğitim ilişkisi çalışması, “*toy olur düğün olur*” ve “*herkes gelmiş oyuna dizilmişler toyuna*” örneklerinin toplumsal dayanışma değerlerini kazandırma potansiyelini ortaya koymaktadır. Çangal’ın (2012) türkülerin kültür taşıyıcısı rolü tespiti ve Süğümlü ile Tekşan’ın (2018) türkülerin Türkçe eğitiminde kullanılabilirliği bulguları, bu eğitimsel potansiyeli güçlendirmektedir. Zipes’in (2012) masalların kültürel evrim analizi, bu eserlerin farklı topluluklar arasında anlam yaratma ve sosyal bağları güçlendirme rolünü ortaya koymaktadır.

Sanat ve müzik (%12,5) kategorisindeki müzikal terminolojinin yoğun kullanımı, Başgöz’ün (2008), müzikal terminolojinin türkü sözlerinde yer almasının kültürel bellek aktarımındaki rolünü desteklemektedir. “*Uşşaga, hüzzama, rasta, hicaza*” ve “*bir nihavent şarkı çal kederli olsun*” örneklerinde olduğu gibi geleneksel Türk müziği terminolojisinin halk şarkılarında kullanımı (Reinhard & Reinhard, 1984), müzikal bellek aktarımının önemini göstermektedir ve İbrahim Erkal’ın eserlerinin müzik öğretiminde zengin kaynak oluşturduğunu desteklemektedir.

İnsan eliyle yapılmış dokular (%12,5) kategorisindeki “*hamam*”, “*han*”, “*kale*”, “*harman*” referansları, geleneksel Anadolu yaşam biçimlerinin ve mimari unsurlarının İbrahim Erkal’ın eserlerinde korunduğunu göstermektedir. “*Evleri yığın yığın*” ve “*Kale kaleye bahar kaleden toplar atar*” örnekleri, maddi kültür unsurlarının şarkı sözlerinde tarihsel bellek aktarımı sağladığını ortaya koymaktadır. “*nargile*” ve “*saz*” gibi maddi kültür unsurları, geleneksel yaşam tarzının ve el sanatlarının müzikal söylemde yaşatılmasını temsil etmektedir. İbrahim Erkal’ın eserlerindeki bu geleneksel yapı ve objeler, öğrencilerde kültürel süreklilik bilinci oluşturma potansiyeli taşımaktadır ve kültürel bellek korunmasında eğitimsel değer sunmaktadır.

Değer kategorisinin üstünlüğü (%46,2), Güvenç'in (1993) değer merkezli toplum yapısı tespitiyle uyumludur. Kağıtçıbaşı'nın (2017) ilişkisel benlik yapısı, "*Men sene begim derem*", "*Gardaş bir yârim vardı*" örneklerinde somutlaşmaktadır. Hofstede'nin (2001) kolektivist toplum özelliklerinin güçlü temsili, geleneksel yapının müzikal söylemdeki sürekliliğini kanıtlamaktadır. Çoban (2022), türkülerin maddi ve manevi kültür unsurlarını barındırma kapasitesinin yabancılara Türkçe öğretiminde önemli bir avantaj sağladığını belirtmektedir. Bu bulgular, müzikal metinlerin değerler eğitiminde işlevsel materyal olarak kullanılabilceğini kanıtlamaktadır. Geleneksel değer yapısının müzikal söylemdeki sürekliliği, kültürel kimlik aktarımında müziğin güçlü aracılık rolünü ortaya koymaktadır.

İnanç kategorisi (%31,5), Mardin'in (1992) din-ideoloji çalışmalarıyla örtüşmektedir. Uçar, Demir, Tarcan'ın (2022) Türk toplumundaki kadercilik anlayışı, "*Gidem Allah'a yalvaram*" türü ifadelerde günümüz yansımasını bulmaktadır. Gökalp'in (2014) halk kültürü anlayışının somutlaşması bu bulgularla desteklenmektedir.

Etik norm kategorisinin dağılımı (%22,3), Türkdogan'ın (2008) toplum yapısı analiziyle bu bulgular arasındaki paralellik vardır. Bu bulgu müzikal metinlerin toplumsal normların aktarım aracı olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Güngör'ün (2000) "ahlakın toplumun refahı ve huzuru için vazgeçilmez sistem" yaklaşımı, araştırma bulgularımızla güçlü bir uyum sergilemektedir.

Alışkanlıklar kategorisinin baskınlığı (%53,4), Türk modernleşmesi sürecinde, kültürel değişimin en çok görüldüğü alan gündelik yaşam pratikleri olmuştur. Kandiyoti'nin (1997) modernlik-gelenek müzakere süreçleri yaklaşımı, gündelik yaşam pratiklerinin müzikal anlatımında kendini göstermektedir. İbrahim Erkal'ın şarkı sözleri ve şiirlerinde davranış kültür ürünü kategorileri arasında alışkanlıklar (%53,4) unsurlarının baskın konumda olması, Türk halk müziğinin temelini oluşturan türkülerin sadece Türklerin yaşayışını değil aynı zamanda düşünce sistemlerini de içermesi gerçeğiyle örtüşmektedir. Bu durum, sanatçının şarkılarında Erzurum halkının gündelik yaşam pratiklerini, bireysel davranış kalıplarını ve sosyal etkileşim biçimlerini yoğun bir şekilde işlediğini göstermektedir.

Alışkanlıklar kategorisindeki yüksek oran, kültürel değerlerin aktarılmasında gündelik pratiklerin önemini de vurgulamaktadır. Özellikle "*Bu bizim eski de huyumuz beyim aman aman*" ifadesi, geleneksel davranış kalıplarının nesiller arası aktarımının müzikal

söylemdeki yansımaları göstermektedir. Bu bulgu, Barış ve Ece'nin (2015) kültürel değerlerin aktarılmasında geleneksel formların rolüne dair tespitleriyle paralellik göstermektedir.

Âdet (%13,6) ve gelenek-görenek (%9,9) kategorileri, Örnek'in (1995) Türk Halkbilimi eserinde belirttiği gibi, "halkbilimi disiplini kendisi için açıklayıcılığa sahip bir bilim dalı" olarak geleneksel kültürün araştırılması, incelenmesi ve yaşatılarak genç kuşaklara aktarılmasını konu edinmektedir.

Van Gennep'in (1960) geçiş ayinleri teorisi ve tanımladığı; ayrılık, eşiksellik, yeniden katılım aşamaları eserlerde "toy", "düğün", "kına" referanslarıyla desteklenmektedir. Özellikle "*Toy olur düğün olur*" ve "*Herkes gelmiş oyuna, dizilmişler toyuna*" ifadeleri, geleneksel törenlerin toplumsal yaşamdaki yerini göstermektedir.

Âdet kategorisinin (%13,6) oranıyla ikinci sırada yer alması, İbrahim Erkal'ın şarkılarında özellikle toplumsal törenlere ve merasimlere yapılan göndermeler bulunduğunu göstermektedir. "*Anamı yollaram size yar size gız size*" örneğinde görüldüğü gibi, geleneksel evlilik âdetleri müzikal anlatıda önemli yer tutmaktadır.

Gelenek ve görenek kategorisinin (%9,9) oranı, geleneksel değerlere olan bağlılığı ve bu değerleri yaşatma konusundaki bilinçli tavrı ortaya koymaktadır. "*Allı gelin su yolunda, gümüş helkeler golunda, altın kemer var belinde*" örneği, geleneksel düğün törenlerinin ayrıntılı betimlemesini sunmaktadır.

Geleneksel kültürü güncelleme üzerine bir değerlendirme adlı çalışmada belirtildiği gibi, "önemli olan, üreten ve kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen bir toplum olarak yaşamak ve bu yaşam içinde kendi ihtiyaçlarına uygun geleneklerini üretmek ve var olan geleneklerle eskileri uyumlu kılarak kültürel devamlılığı sağlamaktır." (Ekici, 2004, s.38) Bu yaklaşım, İbrahim Erkal'ın eserlerindeki geleneksel unsurların çağdaş müzikal ifadedeki yansımaları açıklamaktadır.

Töre kategorisinin (%8,9) oranı, şarkı sözlerinde toplumsal kurallar ve ahlaki normların önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. "*Haddimizi kadrimizi bilelim gelin gelin gelin birleşelim*" ifadesi, toplumsal hiyerarşi ve saygı kavramlarının müzikal söylemdeki yansımaları ortaya koymaktadır.

"*Eden bulur mutlaka*" gibi örnekler, adalet ve karma kavramlarının halk felsefesindeki yerine işaret etmektedir. Güngör'ün (2000) ahlaki kodların toplumsal yaşamdaki önemine dair yaklaşımı, bu bulgularla da desteklenmektedir.

Giyim kuşam (%7,3) ve yiyecekler (%6,9) kategorilerindeki oranlar, şarkı sözlerinde materyal kültür unsurlarına da yer verildiğini göstermektedir. “*Yâre fistan yakışır ah bir giyse üstüne*” örneği, geleneksel giyim kültürünün estetik değerlerini yansıtmaktadır.

Yiyecekler kategorisindeki “*Hani demli bir çay içiminde*”, “*Bir çay getir kıtlama*” gibi ifadeler, Türk misafirperverlik kültürünün gündelik yaşamdaki somut tezahürlerini göstermektedir. Bu bulgular, kültürel kimlik oluşumunda maddi kültür unsurlarının önemini vurgulamaktadır.

Davranış kategorisindeki dağılım, İbrahim Erkal’ın eserlerinin kültürel antropoloji açısından zengin bir veri kaynağı oluşturduğunu göstermektedir. Alışkanlıklar kategorisinin baskınlığı (%53,4), gündelik yaşam pratiklerinin kültür aktarımındaki merkezi rolünü ortaya koymaktadır. Bu durum, müzikal metinlerin sosyokültürel kodların taşıyıcısı olarak işlev gördüğünü kanıtlamaktadır.

Kategoriler arasındaki hiyerarşik dağılım, bireysel davranışlardan toplumsal normlara, gündelik pratiklerden ritüel davranışlara kadar uzanan geniş bir yelpazede kültürel öğelerin müzikal söylemde temsil edildiğini göstermektedir. Bu bulgular, değerler eğitiminde müzikal metinlerin işlevsel materyal olarak kullanılabileceğini desteklemekte ve kültürel kimlik aktarımında müziğin güçlü aracılık rolünü ortaya koymaktadır.

Güç değerinde toplam 40 örnekle temsil edilen sosyal statü, prestij ve kontrol arayışı, Hofstede’nin (2001) güç mesafesi kuramında Türk toplumunun hiyerarşik yapısını desteklemektedir. “*Ağam mısın sen paşam mısın*” ve “*Sultan olsam şah olsam asra padişah olsam*” gibi ifadeler, geleneksel Osmanlı statü sisteminin modern dönemdeki yansımalarını göstermektedir.

Köksal’ın (2011) paternalizm ile algılanan örgütsel adalet arasındaki ilişkinin tespitine yönelik araştırması, “*Ben dostu dost bilirim önünde eğilirim*” örneğinde görülen saygı-hiyerarşi dengesini açıklamaktadır. Mardin’in (1991) merkez-çevre teorisi, bu güç arayışlarının toplumsal tanınma ve meşruiyet kazanımı sürecindeki rolünü desteklemektedir.

Başarı değerinde 20 örnekle temsil edilen kişisel başarı, yetkinlik gösterimi ve toplumsal tanınma arayışı, Triandis’in (1995) bireyci-toplulukçu kültür sentezini yansıtmaktadır. “*Ben ne yokuşlar çıktım, ben ne duvarlar yıktım*” ve “*Şarkılar yazdım sana, milyonlar adını duydu*” ifadeleri, Kağıtçıbaşı’nın (2000) özerk-ilişkisel benlik

modelindeki başarı güdüsünün toplumsal onay arayışıyla bütünleşmesini göstermektedir.

M. Kasımoğlu, Altın, H. Kasımoğlu (2022) başarı yönelimli kültür analizi, “*Dünyada hoş seda bırak*” örneğinde görülen kalıcı iz bırakma arzusunu desteklemektedir. Schwartz (1992) değerlerin içerik ve yapısındaki evrenseller çalışması, İbrahim Erkal’ın başarı temsillerindeki bireysel mükemmellik arayışının toplumsal değerlerle uyumunu açıklamaktadır. Aydın’ın (2017) Türkiye’de toplumsal değerler ve makbul kimlik bağlamında şöhret kültürü araştırması, bu başarı güdüsünün kültürel meşruiyet kazanımındaki rolünü desteklemektedir.

Özyönelim değerinde “Bağımsız Düşünce ve Eylem Seçimi” kategorisinin %81,3 oranında baskın çıkması, Türk toplumunda yaşanan kültürel dönüşümün müzikal yansımaları olarak değerlendirilebilir. Bu bulgu, Göregenli’nin (1997) bireycilik-toplulukçuluk boyutundaki toplumsal değişim teorisiyle örtüşmektedir. Schwartz ve Bardi’nin (2001) kültürlerarası değer hiyerarşileri çalışması, geleneksel yapıdan bireyci değerlere evrimin müzikal ifadesini açıklamaktadır.

Keşfetme kategorisinin görece düşük oranı (%18,7), Türk toplumunun epistemolojik gelenekleriyle açıklanabilir. Bu durum, Hofstede’in (2001) kültürel sendromlar teorisindeki “belirsizlikten kaçınma” eğilimiyle paralellik göstermektedir. Sınırlı da olsa, keşfetme boyutunda yer alan şarkı sözleri “*Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıptır deyip; öğrenmek için çalıştım*”, “*Çok mu biliyorum, yoksa öyle mi sanıyorum?*” ve “*Sordum yüreğime buna ne dersin*” kişisel gelişim ve öğrenme vurgusunu içermektedir.

İbrahim Erkal’ın eserlerindeki özyönelim değerinin baskınlığı, değerler eğitimi açısından önemli ifadeler sunmaktadır. Şöyle ki; “*Kendim ettim kendim yandım*” ve “*Ölürüm de asla vazgeçmem hedefime varmadan*” bireysel sorumluluk bilincini, “*Boş laflara karnımız tok*” ve “*Sahte sözlere inandık*” eleştirel düşünce gelişimini göstermektedir.

Erkal’ın eserleri, geleneksel Türk kültürünün modern değerlerle uyumlaştırılması konusunda bir model sunmaktadır. Bu durum, Banks’ın (2006) çok kültürlü eğitim modelindeki “kültürel sınır geçişi” kavramıyla örtüşmektedir.

Uyarılım değerinde Heyecan kategorisi (%55,4) en baskın olarak öne çıkmakta ve sanatçının söyleminde duygusal yoğunluk, coşkulu ifade ve yaşam enerjisinin merkezi

bir rol oynadığını göstermektedir. “*Alev alev içimde kalbimde atıyorsun*” ya da “*İçimde tufanlar, içimde depremler*” gibi ifadeler, duygunun hem içerik hem de biçimsel düzeyde yoğun şekilde aktarıldığını gösterir. Bu bulgu, Mesquita’nın (2001) duyguların kültürel olarak normatifleştiğine ilişkin görüşüyle örtüşmekte; Matsumoto vd. (2008) tarafından tanımlanan yüksek duygusal dışavurum normlarıyla da desteklenmektedir.

İkinci sırada yer alan Cesur Olmak kategorisi (%26,1), bireyin kararlılığı ve risk alma eğilimini simgelerken aynı zamanda toplumsal değerlerle iç içe geçmiş bir “yiğitlik” söylemini temsil etmektedir. “*Aşam dedim aşamadım karlı dağları*” ve “*Gaçar mı er meydanından goçum?*” gibi dizeler, bu temanın yalnızca bireysel bir meydan okuma değil, aynı zamanda kolektif onur, aidiyet ve direniş vurgularını taşıdığını gösterir. Cesaret, burada bireysel başkaldırıdan ziyade topluluğun onuru adına sergilenen bir davranış biçimidir.

Yenilik (%9,8) ve Değişim (%8,7) kategorilerinin düşük temsili, Erkal’ın söyleminde geleneksel değerlere sadakatin sürdüğünü ve yenilikçi unsurların daha çok duygusal ya da simgesel düzeyde ifade bulunduğunu göstermektedir. Örneğin, “*Baştan bir daha*” ya da “*Geç onu değiştir boş ver olmadı baştan bir daha*” gibi dizeler, dönüşüm temasını işlerken mevcut değer yapısına kökten bir karşı çıkış değil, onu dönüştürerek sürdürme arzusunu yansıtır. Bu durum, Inglehart ve Baker’in (2000) geleneksel-modern değer sürekliliği modeline uygun biçimde sanatçının modernleşme eğilimlerini kültürel bütünlük içinde işlediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, Schwartz’ın (1992) değişime açıklık değerinde belirttiği üzere kolektivist toplumlarda bu tür değişim temaları sıklıkla sosyal onay filtrelerinden geçerek ifade bulur. Sunar ve Fişek’in (2005) Türk aile yapısına ilişkin saptamaları da bireysel dönüşümün toplumsal bağlamla uyumlu biçimde yürütüldüğünü destekler niteliktedir.

Uyarılım değeri açısından İbrahim Erkal’ın müzikal söylemi, duygusal ifadenin yoğunluğunu, kararlı ve cesur tutumu, geleneksel normlara sadakati ve temkinli yenilik arayışını dengeli biçimde bir arada sunmaktadır. Bu çok katmanlı yapı hem bireysel düzeyde kimlik ifadesi hem de kolektif hafızanın aktarımı açısından sanatçının şarkılarını değerler eğitimibağlamında önemli bir kaynak hâline getirmektedir.

Hazcılık Değeri kapsamında elde edilen bulgular, İbrahim Erkal’ın eserlerinde yaşamsal haz, duyusal coşku ve duygusal tatminin belirleyici bir yer tuttuğunu göstermektedir. Zevk ve Duyumsal Memnuniyet teması, sanatçının söyleminde bireyin dünyayla

kurduğu ilişkiyi haz ve estetik duyumlar üzerinden anlamlandırdığını ortaya koyar. “*Tatmasam tenini buna dayanamam*” veya “*doya doya kana kana*” gibi ifadeler, fiziksel temas arzusunu yalnızca tensel bir ihtiyaç olarak değil, duygusal bir bütünlük biçiminde dile getirir.

Bu kategoride cinsellik ve fiziksel arzu unsurlarının da yer alması, hazcılığın çok boyutlu bir yaklaşımla ele alındığını göstermektedir. Ancak bu unsurlar açık biçimde değil; sembolik, örtük ve lirik ifadeler yoluyla işlenmektedir. “*Kiraz dudahlardan*” gibi deyimse kalıplar ya da “*mest olmak*” gibi duygusal aktarımlar, arzunun geleneksel estetikle birleşerek sunulduğu bir yapıya işaret eder.

Bu durum, Hofstede’nin (2001) güç mesafesi ve mahremiyet algısı yüksek toplumlara dair bulgularıyla örtüşürken. İbrahim Erkal’ın müzikal söylemi hazcılığı yalnızca bireysel haz yönelimli bir tutumla değil, aynı zamanda kültürel olarak kabul gören bir duygu ifadesi biçimiyle işlemiştir.

Duyusal tatmin, tensel yakınlık ve estetik haz, sanatçının şarkılarında lirik bir yoğunlukla birleşerek, bireysel duygulanımı ve toplumsal normları yansıtan sembolik bir anlatı sunmuştur. Bu bulgular, geleneksel Türk toplumunda hazcılığın tüm boyutlarının estetik ve duygusal kodlarla bütünsel olarak aktarıldığını göstermektedir.

Schwartz’ın (1992) değer kuramı kapsamında Uyma değeri, toplumsal düzenin devamı için bireyin kendi arzularını baskılayarak sosyal kurallara uyum sağlaması beklentisini ifade eder. Erkal’ın şarkı sözlerinde bu değer kategorisi özellikle “itaat ve itaatsizlik” temasıyla öne çıkmakta; “*kuralına uymuşuz*”, “*sabrettim dayandım*” veya “*köle oluram*” gibi sözlerle otoriteye bağlılık, kadere razı oluş ve teslimiyet merkezi bir yer tutmaktadır. (%83,0) oranındaki bu vurgu, birey-toplum ilişkisinde geleneksel normlara yüksek duyarlılığı işaret etmektedir.

Şarkı sözlerinde görülen itaat teması, yalnızca kişisel ilişkilerdeki boyun eğme hâliyle sınırlı kalmayıp, aşk ilişkisi bağlamında mistik, neredeyse kutsal bir bağlılık biçimine dönüşmektedir. “*Secde etmişim yoluna*” gibi söylemler, bireysel benliğin ötekine adanışı üzerinden kültürel bir itaat modeline işaret eder. Türkiye gibi kolektivist kültürlerde (Hofstede, 2001), aile ve yakın ilişkilerde bireyin kendi çıkarlarını grubun lehine ertelemesi yaygın bir değer sistemi ve sosyal kabulün temel göstergelerinden biri olarak karşımıza çıkar (Kağıtçıbaşı & Ataca, 2005).

“Başkalarına zarar verecek eylemleri sınırlandırmak” teması ise daha düşük sıklıkta (%17,0) temsil edilmekle birlikte, empati ve sosyal sorumluluğa dair bir duyarlılığın varlığına işaret eder. “İncitip kırmadan birbirimizi” ya da “öfkelenme kızma bilader” gibi ifadeler, sanatçının söyleminde yalnızca birey-otorite ilişkilerine değil; toplumsal ilişkilerin sürdürülebilirliğine de vurgu yapıldığını göstermektedir. Ancak genel eğilim, bireyin kendini denetleme yükümlülüğünden ziyade, dışsal otoriteyle kurulan ilişki biçimi etrafında şekillenmektedir.

Geleneksellik Değeri Kategorisine Alçakgönüllülük kategorisinin en yüksek oranda temsil edilmesi (%53,4), İbrahim Erkal’ın eserlerinde mütevazı yaşam tarzı, ilahi adalete teslimiyet ve bireysel kibirden uzak duruş temalarının belirgin şekilde yer aldığını göstermektedir. “Benim ne haddime” ya da “Allah’ım sen günahlarımı affet” gibi ifadeler, sanatçının benlik anlatısında alçakgönüllülüğü merkeze aldığını gösterir. Bu tür söylemler, birey merkezli başarı ya da kendini övme temalarından uzak durularak toplumun manevi değerlerine uyumu incelemektedir. Schwartz’ın değerler kuramında geleneksellik değeri, topluluğun beklentilerine uygun davranma ve kültürel normlara sadakati içerir (Schwartz, 1992). Bu bağlamda sanatçının müzikal dili, özellikle İslami değerler ve Anadolu halk inançlarıyla örülmüş bir “ilişkisel benlik” anlayışını yansıtmaktadır.

Geleneklere Uyuma kategorisinin (%33,8) oranla ikinci sırada yer alması, Erkal’ın şarkılarında ata mirası, yerel ritüeller ve kültürel süreklilik unsurlarının güçlü biçimde temsil edildiğini göstermektedir. “Toy olur düğün olur, bir kız bir begin olur” veya “Erzurum dadaşları tef çalıp oynatırlar” gibi ifadeler, sanatçının Anadolu halk kültürüne olan derin bağlılığını ortaya koymaktadır. Bu temalar, yalnızca nostaljik bir çağrışım üretmekle kalmaz, aynı zamanda kolektif belleğin sürdürücüsü olarak işlev görür. Bu yönüyle müzikal anlatım, yalnızca bireyin değil, bir topluluğun değer sistemini taşıyan bir kültürel ifade biçimine dönüşür. Bu yaklaşım, Dilmaç, Arıcak ve Cesur’un (2014) geliştirdiği değerler ölçeği çalışmasında yer alan “maneviyat”, “sosyal değerler” ve “insan onuru” gibi faktörlerin Türkiye kültürüne özgü değer kümeleriyle örtüştüğünü göstermektedir. Özellikle “onur”, “tevazu”, “sorumluluk” gibi kavramlar, İbrahim Erkal’ın sözlü anlatısında doğrudan karşılık bulur.

Kanaatkâr kategorisinin (%12,8) ile diğerlerine kıyasla düşük düzeyde temsil edilmesi ise maddi hırs yerine yetinmeyi vurgulayan söylemlerin sınırlı biçimde işlendiğini ortaya koymaktadır. “Fazlası neme lazım”, “Altı kalsın üstü bizden” ya da “Ben

mutluyum dünyamda” gibi dizelerde sanatçı, tüketim kültürüne karşı sade bir yaşam anlayışını ifade etmektedir. Ancak bu temalar, genel müzikal söylemde alçakgönüllülük ve geleneksel değerlere yapılan göndermeler kadar merkezi bir yer işgal etmemektedir. Bu durum, Schwartz’ın değer yapısında hazdan kaçınma ve ölçülülüğe dayalı değerlerin varlığını korurken, sanatçının esas yönelimini manevi ve toplumsal değerlere bağlılık üzerinden kurduğunu desteklemektedir.

İyilikseverlik Değeri kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda, olgun sevgi (%34,9) İbrahim Erkal’ın eserlerinde en sık temsil edilen değer olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, sanatçının kişiler arası bağları yalnızca duygusal değil, aynı zamanda kutsal ve özverili bir düzlemde ele aldığını göstermektedir. “*Ben sana kurban olam*” ya da “*Seni yüreğimde saklayacağım*” gibi ifadeler, sadece romantik aşkı değil, adanmışlık içeren derin bir sevgi biçimini yansıtmaktadır. Schwartz’ın (1992) tanımladığı “yardımseverlik” değer tipinde bu türden bir sevgi, bireyin yakın çevresine karşı duyduğu sorumluluğu, empatiyi ve toplumsal uyumu önceleyen bir değer olarak görülür. Ancak, Kuşdil ve Kağıtçıbaşı’nın (2000) da vurguladığı gibi, Türkiye gibi biz bilinci olan kültürlerde bu sevgi anlayışı, yalnızca bireysel düzlemde kalmayıp ailevi sadakat, sosyal onur ve dini referanslarla bütünleşerek daha derin, kültürel olarak biçimlenmiş bir yapıya kavuşmaktadır.

Sadakat (%17,1), eserlerinde ikinci sırada yer almakta olup, Erkal’ın söyleminde ilişkisel süreklilik, vefa ve değişmez sevgi biçiminde karşımıza çıkmaktadır. “*Seni sevmemenden değil*” ya da “*Yine de ben seni silmedim*” gibi ifadeler, sadakatin duygusal bağlılığın ötesine geçerek ahlaki bir yükümlülüğe dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Kağıtçıbaşı’nın (2000) Türk aile yapısı ve kültürel değerler analizinde tanımladığı “karşılıklı sosyal sorumluluk” ve “toplumsal aidiyet” kavramları bu bağlamda önemlidir. Sadakat, yalnızca bireysel bir tercih değil, aynı zamanda toplumsal beklentinin de karşılığı olarak müzikal söylemde yer bulur.

Bu sosyal bağlılık ve etik sorumluluğu destekleyen bir diğer değer kümesi ise yardımseverlik ve bağışlayıcılıktır (%16,3). “*Az veren candan çok veren maldan*” veya “*Sana beddua etmem asla*” gibi sözler, sanatçının yardımseverlik ve bağışlama değerlerini güçlü şekilde yansıttığını göstermektedir. Bu değer tipi, Schwartz’ın “yardımseverlik” kategorisinde tanımlanan özgeci eğilimlerle örtüşmekle birlikte, Türkiye kültüründe dini ve manevi boyutlarla derinleşmektedir. Gregg’in (2007)

belirttiği gibi, Ortadoğu ve Akdeniz toplumlarında hâkim olan onur kültürü, affediciliği ve toplumsal bütünlüğü sağlamaya dönük bir değer olarak işler.

Yardımseverlikten doğan bu sosyal yakınlık duygusu, gerçek arkadaşlık (%11,6) temasında daha da kişisel bir düzleme taşınmaktadır. “*Ben dostu dost bilirim*” veya “*Her koşulda yoldaş gibi sırdaşım*” gibi sözler, Erkal’ın arkadaşlık kavramını samimiyet, güven ve süreklilik temelinde kurguladığını gösterir. Gerçek arkadaşlık, burada yalnızca bir duygusal ilişki değil, aynı zamanda toplumsal dayanışmanın ve bağlılığın taşıyıcısıdır. Bu bağlamda gerçek dostluk, sadece bireyler arası bir ilişki değil, kolektif kimliğin bir unsuru olarak Erkal’ın müziğinde anlam kazanmaktadır.

Toplumsal ilişkilerdeki bu güven duygusu, dürüstlük (%10,8) kategorisinde daha çok bireysel etik duruş biçiminde ortaya çıkmaktadır. “*Adam gibi doğru düzgün yüreğinden öpüyorum*” ya da “*Gerçek bir şey varsa sevdiğimdin sen*” gibi ifadeler, dürüstlüğü sanatçının şarkı sözlerinde açık sözlülük, samimiyet ve güvenilirlik biçiminde temsil edildiğini göstermektedir. Bu değer, yalnızca bireysel bir özellik değil, Türkiye toplumunda kişinin toplumsal konumunu belirleyen bir itibar göstergesidir, bireyin doğruluğu yalnız kendisi için değil ilişkide olduğu kişiler için de önem taşır.

Son olarak, bu değer kümesinin tamamlayıcı öğelerinden biri olan sorumluluk sahibi olma (%9,3), bireyin kendi eylemlerinden doğrudan sorumluluk duyduğunu gösteren ifadelerle temsil edilmektedir. “*Biraz sabır biraz gayret*” ya da “*Kendim ettim kendim yandım*” gibi sözler, bireysel çaba, kabulleniş ve öz-yeterlik temalarıyla bütünleşmektedir. Bu tür sorumluluk vurguları hem bireysel irade hem de toplumsal yükümlülükle ilgilidir. Schwartz’ın (2006) self-transcendence boyutunda yer alan sorumluluk kavramı, Türkiye bağlamında sosyal bütünlük, ilahi adalet ve kader anlayışıyla harmanlanmaktadır.

Evrenselcilik değer kümesi kapsamında İbrahim Erkal’ın eserlerinde en sık karşılaşılan tema, manevi değerlere yönelim (%21,4) olarak öne çıkmaktadır. Sanatçının “*Allah birdir Peygamber hak, yaradandır en son durak*” ya da “*Benliğini at kenara, Mevla’yı kendinde ara*” gibi ifadeleri, sadece bireysel inancı değil, aynı zamanda ruhsal derinlik, varoluşsal sorgulama ve içsel huzur arayışını temsil etmektedir. “*Gel Yunus’a Mevlana’ya, gel Muhammed Mustafa’ya*”, “*Git git gittiğin yerlere aşk aşk aşkı anlat diye dört bir yana kök salan Ahmet Yesevi’ye mi uğrasam*” bu söylemler, Schwartz’ın (1992) evrenselcilik tanımındaki “insanlar ve doğa için anlayış ve koruma” ilkesini,

Türkiye gibi maneviyatın kültürel dokuda yoğun biçimde yer aldığı toplumlarda daha manevi ve tasavvufi bir içerikle yeniden biçimlendirmektedir. Bu manevi dönüşümün tarihsel kökleri, Köprülü'nün (2014) ortaya koyduğu gibi, Türk tasavvuf edebiyatının Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan gelişim sürecinde, Ahmed Yesevi geleneğinin Yunus Emre'ye kadar olan etkisinde görülebilmektedir. Bu uzun tarihsel süreç, günümüzde evrensel değerlerin Türk kültürü içerisinde nasıl tasavvufi bir perspektifle yorumlandığını ve içselleştirildiğini anlamak açısından önemli bir referans çerçevesi sunmaktadır.

Maneviyat temasını tamamlar biçimde, bilgelik (%18,8) kategorisi de sanatçının yaşam deneyimiyle harmanlanmış iç görüşleri aktardığı bir alan sunmaktadır. “*Hayat güzel ömür az*” ya da “*İki nefes arası yaşıyor insan*” gibi sözler, hayatın geçiciliğine dair farkındalık ve bireyin yaşamdan ders çıkarma çabasını yansıtır. Bu temalar, Shearman’ın (2008) kültürel değerlerin yaşam perspektiflerini nasıl belirlediği yönündeki vurgusuyla da örtüşmektedir. Bilgelik, burada sadece bireysel bir olgunluk değil, geleneksel toplumlarda aktarılan kolektif bir öğreti ve ahlaki hafızanın da ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda öne çıkan bir diğer değer ise hoşgörü (%17,1) olup, Erkal’ın şarkı sözlerinde kapsayıcı, çokkültürlü ve ayırım gözetmeyen bir yaklaşımı temsil etmektedir. “Ben her şeyi severim yaradandan ötürü” ya da “*Kiminin rengine, kiminin diline, kiminin dinine takmış insanlık*” gibi dizeler, Mevlâna ve Yunus Emre geleneğinden beslenen kapsayıcı bir etik anlayışı taşımaktadır. Bu nedenle, hoşgörü burada sadece bireysel bir erdem değil, toplumsal uyumun kurucu değeri olarak öne çıkmaktadır.

Benzer şekilde, sosyal adalet (%17,1) temasına dair ifadeler de sanatçının toplumsal dengesizliklere karşı duyarlılığını gözler önüne sermektedir. “*Bu dünyanın derdi çok, paylaşmaya gelen yok*” ya da “*Birisi yoksulluk içinde batır*” gibi dizeler, ekonomik eşitsizlik ve sınıfsal adaletsizlik karşısında bir vicdan çağrısı niteliğindedir. Schwartz (2006), sosyal adalet değerini bireyin topluma karşı sorumluluğu çerçevesinde değerlendirirken; sanatçının bu söylemleri, adalet arzusunun sadece bireysel bir talep değil, kültürel bir beklenti haline geldiğini göstermektedir.

Açık görüşlülük (%12,8) ise, düşünsel esneklik ve farklılıkların kabulüne yönelik vurgu taşıyan sözlerle ifade bulmaktadır. “*Farkımızı hoş görelim*” ya da “*Olduğun gibi gel kendin gibi takın*” gibi ifadeler, bireylerin kendi kimlikleriyle var olabilmelerini ve

sosyal kabulle desteklenmelerini teşvik eder. Bu söylemler, Schwartz'ın (1992) tanımladığı açık görüşlülük değerinin, Türkiye bağlamında sosyal ahenk ve farklılıklarla bir arada yaşama idealine dönüştüğünü göstermektedir. Bu yönüyle, bireyin bireysel farklılıklarıyla değil, toplumla kurduğu dengeli ilişkiyle tanındığı bir değer anlayışı öne çıkmaktadır.

Evrenselcilik kapsamında en düşük temsil edilen ancak içerdiği temalar bakımından dikkat çekici bir diğer alan çevre koruma (%12,8) değeridir. *“Baharda açan çiçekler bizden güzel şeyler bekler”* veya *“Saçlarını yakmak için kesmişler, yerlerine beton urlar dikmişler”* gibi sözler, doğaya ve çevreye yönelik ihmalin şiirsel ama eleştirel bir dile döküldüğünü göstermektedir. Gregg'in (2007) onur kültürü tanımına göre, çevresel duyarlılık bireyin değil, topluluğun ve gelecek nesillerin sorumluluğu olarak görülür. Bu bağlamda çevre koruma, İbrahim Erkal'ın müzikal anlatımında yalnızca doğaya duyulan sevgi değil, manevi ve kültürel mirasın korunması sorumluluğu olarak da anlam kazanmaktadır.

İbrahim Erkal'ın eserlerinde güvenlik değeri, bireysel korunma ihtiyacının ötesinde, sosyal bağlar ve duygusal dayanışma ekseninde şekillenmektedir. *“Gidemem gidemem seni terk edemem”* ya da *“Anasız babasız, yavrusuz yuvasız”* gibi ifadeler, güvenliğin ailevi bağlılıklar ve aidiyet duygusu üzerinden kurgulandığını göstermektedir. Bu yönüyle sanatçının söylemi, Hofstede'nin (2001) kolektivist kültürlerde bireyin güvenlik algısının ilişkisel bağlarla kurulduğuna dair tespitleriyle örtüşmektedir. Ayrıca, Gregg'in (2007) vurguladığı gibi, Ortadoğu toplumlarında güvenlik duygusu tarihsel hafıza ve sosyal kırılmalarla beslenen kolektif bir ihtiyaç biçiminde tezahür eder. Erkal'ın eserlerinde bu ihtiyaç, yalnızlık, kayıp ve belirsizlik temalarıyla iç içe geçerek kültürel bir duyarlılık olarak ifade bulmaktadır. Bu bağlamda, güvenlik teması yalnızca varoluşsal bir kaygı değil, aynı zamanda toplumsal düzen ve ilişkisel devamlılık beklentisinin sanatsal bir yansımasıdır.

İbrahim Erkal'ın eserlerinde yer alan sözlerin duygulanım değerleri kategorisine dair ögelerin ilk sırasını özlem (%15,0) almıştır. Bu geçmişe, yitirilen değerlere ya da ulaşılması istenen bir kişiye duyulan hasreti ifade etmektedir. Sanatçının *“Hasret kaldım yıllara”* gibi sözleri kişisel ve toplumsal hafızadaki yitimi romantize ederek duygusal bir ortaklık oluşturur. Bu tür duyguların dile getirilmesi, bireyin iç dünyasında duygusal boşlukların anlamlandırılması çabası olarak yorumlanabilir. Schwartz (1992),

değerlerin bireyin yaşamındaki yönlendirici rolünü vurgularken, bu tür yoğun duygusal anlatımların bireydeki aidiyet ve bağlanma ihtiyacının dışavurumu olduğunu belirtir.

Üzülme (%14,3) ve endişe (%14,1), yakın oranlarla sanatçının melankolik temalara eğilim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Erkal'ın eserlerinde kaygı ve keder iç içe geçmiş durumdadır. *“Hüzünler biriktirdim yıllarca”* ya da *“Geceler niye bu kadar sessiz”* gibi dizeler, psikolojik olarak yalnızlık ve belirsizlik duygularının dışavurumudur. Bu bağlamda, Rokeach'ın (1973) değerler yaklaşımı içinde yer alan “kişisel değerler” çerçevesinde değerlendirildiğinde, duygulara yönelik hassasiyetin sanatçının bireysel anlam üretiminde temel unsur olduğu görülmektedir.

Sevme (%12,3), aşk, bağlılık ve duygusal yoğunluk içeren temaların güçlü bir biçimde işlendiğini göstermektedir. *“Ben sana kurban olurum”* veya *“Seni yüreğimde saklayacağım”* gibi ifadeler, sadece romantik değil, kutsal bir sevgi anlayışını da yansıtır. Bu değer bireyin duygusal bağlılıkla kurduğu ahlaki sorumluluğu da yansıtır.

Şaşırtma (%8,6) ve Merak (%8,4), sanatçının bilinmeyene ve beklenmeyene karşı duyduğu ilgiyi yansıtan anlatımlardır. Bu ifadeler, estetik değer yaratımı sürecinde bireyin sorgulayıcı yönünü temsil eder. Rath vd.nin (1978) yaklaşımında, bireylerin davranışlarını seçerken anlamlı duygusal tepkiler üretmesi değerlerin oluşumuyla doğrudan ilişkilendirilmiştir.

Sevinme (%7,8), pişman olma (%7,4) ve korku (%6,3) gibi daha düşük oranlı ifadeler ise bireyin yaşamındaki çelişkili duygusal durumlara karşılık gelir. Sevinç, çoğunlukla umut ya da geçici mutluluklarla ilişkilendirilirken; pişmanlık ve korku, geçmişin yükü ve geleceğin belirsizliğiyle ilgilidir. Özellikle *“Kendim ettim, kendim yandım”* gibi sözler, bireyin ahlaki öz eleştiri yaptığı bir iç konuşma olarak değerlendirilebilir. Bu durum, Cohen'in (1985) belirttiği ahlaki değer sistemlerinin, bireyin davranışsal yönelimlerini biçimlendirmedeki rolüyle ilişkilidir.

Son olarak, estetik (%5,6) değeri, düşük oranda temsil edilse de sanatçının doğa, güzellik ve metaforik anlatımı eserlerinde kullandığını göstermektedir. *“Ağaçlar ağlasın”* gibi betimleyici ifadeler, sanatçının sanatsal duyarlılığının duygusal değerlerle nasıl iç içe geçtiğine işaret eder. Bu bağlamda, estetik duyarlılık, yalnızca görsel beğeni değil, değer üretme sürecinde içsel tutarlılığı da yansıtmaktadır.

Araştırma bulgularının, Arıcı ve Er'in (2017) türkülerin değerler eğitimi aracı olarak işlevselliğine dair çalışmasıyla örtüşmesi, müzikal içerik analizinin eğitim alanındaki

önemini vurgulamaktadır. Kasa-Ayten ve Gültekin'in (2019) kültürel değerler ve eğitim bulgularıyla benzer sonuçlar elde edilmesi, araştırmanın geçerliliğini artırmaktadır.

DeNora'nın (2000) müziğin gündelik yaşam rolü teorisinin genişletilmesi, popüler müziğin kültürel aktarım mekanizmalarını sistematik analiz etmiştir. Frith'in (1998) müzik-kimlik ilişkisi çerçevesi, İbrahim Erkal örneğinde somut örnek üzerinden doğrulanmıştır. Assmann'ın (2008) kültürel bellek teorisinde “iletişimsel-kültürel bellek” köprüsü, İbrahim Erkal'ın eserlerinde ses-ritim-söz üçlemesiyle gerçekleşmektedir. Schwartz değer sistemleri çerçevesindeki bulgular, geleneksel-modern değer sentezinin karmaşık yapısını ortaya koymuştur: bireysel özgürlük vurgusu ile kültürel köklere bağlılığın eş zamanlı varlığı, toplumsal adaptasyon başarısını temsil etmektedir.

Bu araştırma, İbrahim Erkal'ın müzik ve şiirsel eserlerinin Türk kültürünün korunması ve aktarılmasındaki kritik rolünü sistematik olarak ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, popüler müziğin sadece bir eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda kültürel belleğin yaşayan bir arşivi olduğunu kanıtlamıştır. Araştırmanın en önemli katkısı, yerel kültürel değerlerin ulusal ve hatta küresel ölçekte dolaşıma girmesinde popüler müziğin oynadığı aracı rolü somut verilerle belgelemesidir. İbrahim Erkal örneği, yerelliğin evrensellelikle buluştuğu, geleneğin modernlikle sentezlendiği başarılı bir kültürel üretim modelini temsil etmektedir. Türkiye gibi hızlı modernleşme ve küreselleşme süreçleri yaşayan toplumlarda, kültürel kimliğin korunması ve gelecek nesillere aktarılması kritik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, İbrahim Erkal gibi sanatçıların eserleri, kültürel sürekliliğin sağlanmasında vazgeçilmez bir işlev görmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma müzik, dil, kültür ve değerler arasındaki karmaşık ilişkileri anlamak için disiplinlerarası bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koymuştur. Popüler kültür ürünlerinin akademik ciddiyetle incelenmesi, toplumsal değişim ve kültürel dinamikleri anlamak için zengin veriler sunmaktadır. İbrahim Erkal'ın müzikal mirası, Türk kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini gelecek nesillere taşıyan canlı bir köprü olarak değerlendirilmelidir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Müzik Eğitimi İçin Öneriler

Müfredat Geliştirme: Müzik eğitimi müfredatına yerel müzik geleneklerinin ve ağız özelliklerinin dâhil edilmesi, kültürel çeşitliliğin korunmasına katkı sağlayacaktır.

Sloboda'nın (1986) müzikal zihin teorisi doğrultusunda, yerel müzik formlarının bilişsel ve duygusal gelişime katkıları vurgulanmalıdır.

Öğretmen Eğitimi: Müzik öğretmenlerinin yerel kültürel değerleri müzik yoluyla aktarma konusunda eğitilmesi, Campbell'in (2004) kültüre duyarlı müzik pedagojisi yaklaşımıyla uyumludur.

Dijital Arşivleme: İbrahim Erkal ve benzeri sanatçıların eserlerinin dijital ortamda arşivlenmesi ve eğitim materyali olarak kullanılması, Nettl'in (2015) müzik etnografisi metodolojisiyle desteklenmelidir.

5.2.2. Kültür Politikaları İçin Öneriler

Yerel Sanatçı Destekleri: Yerel kültürel değerleri eserlerinde işleyen sanatçılara yönelik teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi, Throsby'nin (2001) kültürel sermaye teorisi çerçevesinde ekonomik ve kültürel sürdürülebilirliği sağlayacaktır.

Kültürel Çeşitlilik Programları: UNESCO'nun (2005) kültürel ifadelerin çeşitliliğinin korunması ve geliştirilmesi sözleşmesi doğrultusunda, yerel müzik geleneklerini destekleyen programların hayata geçirilmesi önerilmektedir.

Medya Politikaları: Radyo ve televizyon yayınlarında yerel kültürel içeriğe minimum kota uygulanması, Hesmondhalgh'ın (2013) kültür endüstrileri analizinde vurgulanan kültürel çeşitliliği koruyacaktır.

5.2.3. Toplumsal Uygulamalar İçin Öneriler

Kuşaklararası Aktarım Projeleri: “Merriam, müzik kavramlarının davranışları, davranışların ise müziği ürettiğini savunmaktadır” (Erdener, 2002, s.2). Genç nesillerin yerel kültürel değerlerle buluşturulması için müzik atölyeleri ve festivaller düzenlenmesi, Merriam'ın (1964) müziğin sosyal fonksiyonları teorisini pratiğe dökcektir.

Kültürel Farkındalık Kampanyaları: İbrahim Erkal gibi sanatçıların kültürel aktarımdaki rolünün toplumsal farkındalık kampanyalarıyla vurgulanması, Cohen'in (1985) sembolik topluluk inşası süreçlerini güçlendirecektir.

Sosyal Medya Stratejileri: Dijital platformlarda yerel kültürel içeriğin yaygınlaştırılması için stratejiler geliştirilmesi, Boyd'un (2014) ağ toplumu teorisi çerçevesinde kültürel aktarımın yeni mecralarını kullanacaktır.

5.2.4. Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

Karşılaştırmalı Çalışmalar: Farklı bölgelerden sanatçıların eserlerinin karşılaştırmalı analizi, Türkiye'nin kültürel çeşitliliğinin müzikal haritasını çıkaracaktır. Blacking'in (1973) müziğin sosyal ve kültürel bağlamlarını inceleyen etnomüzikolojik yaklaşımı, bu karşılaştırmalar için güçlü bir metodolojik çerçeve sağlayabilir.

Dönemsel Karşılaştırmalar: 1980'lerden günümüze Türk popüler müziğindeki kültürel değer dönüşümünün analizi, Hobsbawm ve Ranger'ın (1983) geleneğin icadı kavramını test edecektir.

Türler Arası Karşılaştırmalar: Rock, pop, arabesk gibi farklı müzik türlerindeki kültürel temsillerin karşılaştırılması, Middleton'ın (1990) popüler müzik analizi yaklaşımını genişletecektir.

Nöromüzikoloji Araştırmaları: Yerel müzik motiflerinin beyin aktivitesi üzerindeki etkilerinin incelenmesi, Peretz ve Zatorre'nin (2003) müziğin nörolojik temelleri araştırmalarını kültürel bağlamda genişletecektir.

Dijital Beşerî Bilimler: Büyük veri analitiği kullanılarak Türk popüler müziğindeki kültürel motiflerin haritalanması, Moretti'nin (2013) uzaktan okuma metodolojisini müzik çalışmalarına uyarlayacaktır.

Sosyal Ağ Analizi: Müzik dinleme pratiklerinin sosyal ağlar üzerinden yayılımının incelenmesi, Granovetter'ın (1973) zayıf bağların gücü teorisini kültürel aktarım bağlamında test edecektir.

Karma Yöntem Araştırmaları: Nicel içerik analizi ile nitel görüşmelerin birleştirilmesi, Creswell'in (2009) karma yöntem yaklaşımını müzik araştırmalarında derinleştirecektir.

Katılımcı Eylem Araştırması: Müzisyenlerle iş birliği içinde kültürel aktarım süreçlerinin araştırılması, Reason ve Bradbury'nin (2008) eylem araştırması yaklaşımını müzik alanına taşıyacaktır.

Dijital Etnografi: Çevrimiçi müzik dinleme platformlarında kültürel tercihlerin analizi, Pink ve vd.nin (2015) dijital etnografi metodolojisini geliştirecektir.

Araştırma, eserlerin üretildiği sosyoekonomik ve politik bağlamı derinlemesine incelememiştir. Born'un (1995) müziğin sosyal üretimi teorisi, bu bağlamsal faktörlerin

önemini vurgulamaktadır. Gelecek araştırmalar, Bourdieu'nün (1993) kültürel üretim alanı teorisini kullanarak bu eksikliği giderebilir.

Bu öneriler, İbrahim Erkal'ın eserlerinin kültürel aktarımdaki rolünün daha da güçlendirilmesi ve bu alandaki araştırmaların genişletilmesi için kapsamlı bir yol haritası sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Adorno, T. W. (1944). *Dialectic of enlightenment: Philosophical fragments*.
- Barış, D. A., & Ece, A. S. (2015). Kültürel değerlerin aktarılmasında çocuk tekerlemeleri" tekerlemelerimizi biliyor muyuz?". *Değerler eğitimi dergisi*, 13(29), 343-368.
- Aksu, C. (2008). Türk Müzik Devrimine güncel bakış sonuçtan-sürece, süreçten-günümüze yeni çıkarımlar. *Sanat Dergisi*, (13), 17-26.
- Alyılmaz, C., & Alyılmaz, S. (2014). Amirbek Turatoviç Muratov'dan Yenisey'e sesleniş. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 68-84.
- Alyılmaz, C., & Şahin, H. (2019). Yahya Kemal Beyatlı'nın eserlerinin eğitsel değerler açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 402-418.
- Alyılmaz, S. (2008). Öğretmen adaylarına göre görgü kurallarına aykırı davranışlar. *İzvestiya Vuzov*, 1(2), 136-142.
- Alyılmaz, S., & Alyılmaz, C. (2018). Ağız bilimi çalışmalarının Türkçe öğretimi açısından önemi. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (45), 7-38.
- Andrews, W. G. (1985). *Poetry's voice, society's song: Ottoman lyrical poetry*. University of Washington Press.
- Apaydın, A. İ., & Arslan, F. (2015). Antik Yunan Felsefesinde ahlaki eğitim aracı olarak "müzik". *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 323-342.
- Arıcı, A. F., & Er, Z. (2017). Değerler eğitimi aracı olarak türküler: Bir içerik analizi. *IV. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (ss. 19-27). Step Matbaacılık.
- Assmann, J. (2008). *Cultural memory and early civilization: Writing, remembrance, and political imagination*. Cambridge University Press.
- Aydar, D. (2014). *Popüler kültür ve müzik üzerine*.
- Aydın, S. (2017). Şöhret, iktidar, kimlik: Türkiye'de toplumsal değerler ve makbul kimlik bağlamında şöhret kültürü.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Banks, J. A. (2006). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching* (5th ed.). Pearson Education.
- Başgöz, İ. (2008). *Türkü*. Pan Yayıncılık.
- Baykara, T. (2001). *Türk kültür tarihine bakışlar*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Blacking, J. (1973). *How musical is man?* University of Washington Press.
- Boratav, P. N. (1973). *100 soruda Türk folkloru*. Gerçek Yayınevi.
- Born, G. (2023). *Rationalizing culture: IRCAM, Boulez, and the institutionalization of the musical avant-garde*. Univ of California Press.

- Bourdieu, P. (1993). *The field of cultural production*. Columbia University Press.
- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (1970). *La reproduction: Éléments pour une théorie du système d'enseignement*. Les Éditions de Minuit.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Bulut, S. (2019). *TRT Türk halk müziği repertuvarındaki türkülerin müzik öğretim programlarındaki değerlere göre değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Caferoğlu, A. (1946). *Kuzeydoğu illerimiz ağızlarından toplamalar*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Campbell, P. S. (2004). *Teaching music globally*. Oxford University Press.
- Clayton, M. (2011). *Music, Words and Voice: A Reader*. Manchester University Press.
- Clayton, M., Herbert, T., & Middleton, R. (Eds.). (2012). *The cultural study of music: A critical introduction* (2nd ed.). Routledge.
- CNN Türk. (2024, 10 Ocak). İbrahim Erkal kaç yaşında, ne zaman öldü? İbrahim Erkal nereli, neden öldü? <https://www.cnnturk.com/magazin/ibrahim-erkal-kac-yasinda-ne-zaman-oldu-ibrahim-erkal-nereli-neden-oldu-1792697>
- Cohen, A. P. (1985). *The symbolic construction of community*. Ellis Horwood.
- Cohen, E. D. (1985). *Making value judgments: Principles of sound reasoning*. Krieger Publishing.
- Conway, C. M., Pisoni, D. B., & Kronenberger, W. G. (2009). The importance of sound for cognitive sequencing abilities: The auditory scaffolding hypothesis. *Current Directions in Psychological Science*, 18(5), 275-279.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative* (Vol. 7). Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage.
- Cumhuriyet. (2023, 11 Mayıs). İbrahim Erkal kimdir? İbrahim Erkal kaç yaşında öldü? İbrahim Erkal'ın eşi kim? <https://www.cumhuriyet.com.tr/yasam/ibrahim-erkal-kimdir-ibrahim-erkal-kac-yasinda-oldu-ibrahim-erkalin-esi-kim-2079959>
- Çangal, Ö. (2012). Türkülerin kültür aktarımındaki rolü. *Folklor/Edebiyat*, 18(69), 45-62.
- Çelik, H., & Buluç, B. (2018). Değerler eğitiminin sanat yoluyla kazandırılması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 24-34.
- Çelikkaya, H. (1998). Fonksiyonel eğitim sosyolojisi. Alfa Basım Yayın.
- Çoban, İ. (2017). İslam Türkay'ın "Türk Oğlu Türkem Men" başlıklı şiirinin Orhun Yazıtları ile metinlerarasılık bağlamında incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(4), 2232-2255.

- Çoban, İ. (2022). Yabancılara Türkçe öğretiminde müziğin yeri: Bir horon örneği. *Bezgek Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi*, 1(1), 20-37. <https://doi.org/10.56987/bezgek.5>
- Çobanoğlu, Ö. (2012). Halkbilimi kuramları ve araştırma yöntemleri tarihine giriş. Akçağ Basım Yayın Pazarlama AŞ.
- Daymon, C., & Holloway, I. (2003). *Qualitative Research Methods in Public Relations and marketing communications*. London: Routledge.
- DeNora, T. (2000). *Music in everyday life*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511489433>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.). (2011). *The SAGE handbook of qualitative research* (4th ed.). Sage.
- Dilmaç, B., Arıca, O. T., & Cesur, S. (2014). A validity and reliability study on the development of the Values Scale in Turkey. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 14(5), 1661-1671.
- Eisner, E. W. (2003). The arts and the creation of mind. *Language Arts*, 80(5), 340-344.
- Ekici, M. (2004). Halk bilgisi (Folklor): derleme ve inceleme yöntemleri. Geleneksel yayınları.
- Ekici, S. (2002). Türk Müziği Devlet Konservatuarlarında nasıl bir yapılanma olmalıdır. 21. yy başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu (s. 217). Sevdâ Cenap And Müzik Vakfı.
- Ercilasun, A. B. (2000). Türk dünyası üzerine incelemeler. Akçağ Yayınları.
- Erdener, Y. (2002). Kültür ve müzik. Türk halk müziğinde çeşitli görüşler. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Erkal, İ. (2002). Ben Bu Şöhreti Sevmedim. Okumuş Adam Yayınları.
- Erol, A. (2000). Kültürel kimlik bağlamında popüler müzikte anlam [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi].
- Erzurum Sevdası Dergisi, (Aralık, 2021). <https://erzurumsevdasi.com/2022/02/02/ibrahim-erkal-biyografisi/#erzurum-sevdasi-dergisi-aralik-2021-ibrahim-erkal-32-ozel-sayi/1/>
- Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. Routledge.
- Frith, S. (1998). *Performing rites: On the value of popular music*. Harvard University Press.
- Garfias, R. (2004). Music: The cultural context (Vol. 47, pp. 1-38). National Museum of Ethnology.
- Geertz, C. (1973). Chapter 1/Thick Description: Toward an interpretive theory of culture. *The interpretation of cultures: Selected essays*, 3-30.
- Gemalmaz, E. (1995). Erzurum İli ağızları (3 cilt). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gök, M., & Alyılmaz, S. (2021). Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun şiirlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(4), 1535-1550.
- Gökarp, Z. (2014). *Türkçülüğün esasları*. Ötüken Neşriyat.

- Göregenli, M. (1997). Individualist-collectivist tendencies in a Turkish sample. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 28(6), 787-794.
- Granovetter, M. S. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380.
- Gregg, G. S. (2007). *Culture and identity in a Muslim society*. Oxford University Press.
- Guliyeva, I., & Kopanitsa, L. (2024). Folklore in contemporary music: Revival of cultural traditions. *Interdisciplinary Cultural and Humanities Review*, 2(3), 24-34.
- Gül, A. (2010). *Benlik düzenleme odakları, otantiklik ve ilişkisel/özerk benlik ketlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Güngör, E. (2000). *Ahlak psikolojisi ve sosyal ahlak*. Ötüken Neşriyat.
- Güvenç, B. (1993). *Türk kimliği: Kültür tarihinin kaynakları*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Haberler.com. (t.y.). İbrahim Erkal kimdir? Nereli? Ölüm tarihi, albümleri, hayatı ve biyografisi. <https://www.haberler.com/ibrahim-erkal/biyografisi/>
- Habermas, J. (1984). *The theory of communicative action. Volume one: Reason and the rationalization of society* (T. McCarthy, Trans.). Beacon Press.
- Haberturk. (2024). İbrahim Erkal kaç yaşında öldü? İbrahim Erkal kimdir, nerede, ne zaman, neden öldü? <https://www.haberturk.com/ibrahim-erkal-kac-yasinda-oldu-ibrahim-erkal-kimdir-nerede-ne-zaman-neden-oldu-3674646>
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). *The development of values, attitudes and personal qualities: A review of recent research*. National Foundation for Educational Research.
- Hannerz, U. (1992). *Cultural complexity: Studies in the social organization of meaning*. Columbia University Press.
- HaritaMap. (2025). İbrahim Erkal Sokak Nerede Haritası Cumhuriyet Mh. Büyükçekmece İstanbul. <https://www.haritamap.com/yer/ibrahim-erkal-sokak-buyukcekmece>
- Hesmondhalgh, D. (2013). *The cultural industries* (3rd ed.). Sage.
- Hobsbawm, E., & Ranger, T. (Eds.). (1983). *The invention of tradition*. Cambridge University Press.
- Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences: International differences in work-related values* (Vol. 5). Sage.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations* (2nd ed.). Sage Publications.
- Inglehart, R., & Baker, W. E. (2000). Modernization, cultural change, and the persistence of traditional values. *American Sociological Review*, 65(1), 19-51. <https://doi.org/10.2307/2657288>
- İlhan, M. E. (2018). Bellek çalışma kılavuzu veya “Unutulanlar, unutanları asla unutmazlar!”. *International Journal of Social Inquiry*, 11(2), 153-170.
- İlyasoğlu, E. (2009). *Zaman içinde müzik*. Remzi Kitabevi.
- İmik, Ü. (2012). Türk kültürünün yaşatılmasında müziğin önemi ve genç dinleyiciler üzerindeki etkileri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(4).

- Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel psikoloji: Kültür bağlamında insan ve aile*. Evrim Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2017). Family, self, and human development across cultures: Theory and applications. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315205281>
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Ataca, B. (2005). Value of children and family change: A three-decade portrait from Turkey. *Applied Psychology*, 54(3), 317-337.
- Kandiyoti, D. (1997). Gendering the modern: On missing dimensions in the study of Turkish modernity. In S. Bozdoğan & R. Kasaba (Eds.), *Rethinking modernity and national identity in Turkey* (pp. 113-132). University of Washington Press.
- Kaplan, M. (2016). *Kültür ve dil* (30. baskı). Dergâh Yayınları.
- Karahan, L. (2014). *Anadolu ağızlarının sınıflandırılması*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel yayın dağıtım.
- Kasa-Ayten, B., & Gültekin, M. (2019). İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde kültürel değerler ve eğitimi: Bir durum çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(3), 1735-1773.
- Kashima, Y., & Kashima, E. S. (1999). *Culture, connectionism and the self*. Sage Publications.
- Kasımoğlu, M., Altın, A. Y., & Kasımoğlu, H. (2022). Başarı kültürünün gelişimini etkileyen faktörlerden halkbiliminin epistemolojik açıdan analizi. *Milli Folklor*, 17(134), 159-171.
- Kılıç, S. T. (2023). Etkili bir öğrenme aracı olarak müziğin kullanımı. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (13), 1502-1516.
- Knafo, A., & Schwartz, S. H. (2004). Identity formation and parent-child value congruence in adolescence. *British Journal of Developmental Psychology*, 22(3), 439-458. <https://doi.org/10.1348/0261510041552765>
- Kohlberg, L. (1981). *The philosophy of moral development: Moral stages and the idea of justice*. Harper & Row.
- Köksal, O., 2011. "Paternalizm ile Algılanan Örgütsel Adalet Arasındaki İlişkinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma". *Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 12(2), 159-170.
- Köprülü, M. F. (2014). *Türk edebiyatında ilk mutasavvıflar*. Alfa Yayınları.
- Kral Müzik. (2025, 14 Mayıs). İbrahim Erkal kimdir? İbrahim Erkal biyografisi ve hayatı. <https://www.kralmuzik.com.tr/biyografisi/ibrahim-erkal>
- Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.
- Küçüköncü, H. Y. (2010). *Genel müzik kültürü eğitimi*. Efil Yayınevi.
- Lickona, T. (1992). *Educating for character: How our schools can teach respect and responsibility*. Bantam.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Mardin, Ş. (1991). *Türk modernleşmesi: Makaleler 4*. İletişim Yayınları.

- Mardin, Ş. (1992). *Din ve ideoloji*. İletişim Yayınları.
- Matsumoto, D., Yoo, S. H., & Fontaine, J. (2008). Mapping expressive differences around the world: The relationship between emotional display rules and individualism versus collectivism. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39(1), 55-74. <https://doi.org/10.1177/0022022107311854>
- MEB İbrahim Erkal İlkokulu. (t.y.). İbrahim Erkal kimdir? https://ibrahimerkalilkokulu.meb.k12.tr/icerikler/ibrahim-erkal-kimdir_9401763.html
- Merriam, A. P. (1964). *The anthropology of music*. Northwestern University Press.
- Mesquita, B. (2001). Emotions in collectivist and individualist contexts. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(1), 68-74.
- Middleton, R. (1990). *Studying popular music*. Open University Press.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Milliyet. (2022, 10 Mayıs). İbrahim Erkal kimdir, ne zaman ve neden öldü? İbrahim Erkal şarkıları ve hayatı. <https://www.milliyet.com.tr/cadde/ibrahim-erkal-kimdir-ne-zaman-ve-neden-oldu-ibrahim-erkal-albumleri-ve-hayati-6503060>
- Moretti, F. (2013). *Distant reading*. Verso.
- Narvaez, D. (2006). Integrative ethical education. In M. Killen & J. Smetana (Eds.), *Handbook of moral development* (pp. 703-732). Lawrence Erlbaum Associates.
- Nazan, D. Ü. Z. (2024). Değerler eğitiminde sanat, oyun ve ototelos tavır kavramlarına paradigmatal bir yaklaşım. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 13(80), 287-297.
- Nettl, B. (2015). *The study of ethnomusicology: Thirty-three discussions* (3rd ed.). University of Illinois Press.
- Nucci, L. P. (2001). *Education in the moral domain*. Cambridge University Press.
- Önal, Ü. (2017). Şavşat, Ardanuç, Yusufeli'den masallar ve halk hikâyeleri. Ayrıntı Basımevi.
- Örnek, S. V. (1995). *Türk halkbilimi*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Özbek, M. (1991). *Popüler kültür ve Orhan Gencebay arabeski*. İletişim Yayınları.
- Özkan, M. (2013). *Türk dilinin gelişme alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. Filiz Kitabevi.
- Özlem, K., & Semra, A. (2020). 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerdeki söz varlığının kültürel öğeler açısından incelenmesi. *Elektronik Dil ve Eğitim Dergisi*.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods*. Sage Publications.
- Peretz, I., & Zatorre, R. J. (Eds.). (2003). *The cognitive neuroscience of music*. Oxford University Press.
- Pink, S., Horst, H., Postill, J., Hjorth, L., Lewis, T., & Tacchi, J. (2015). *Digital ethnography: Principles and practice*. Sage.
- Raths, L. E., Harmin, M., & Simon, S. B. (1978). *Values and teaching: Working with values in the classroom* (2nd ed.). Charles E. Merrill Publishing Company.

- Reason, P., & Bradbury, H. (Eds.). (2008). *The SAGE handbook of action research: Participative inquiry and practice* (2nd ed.). Sage.
- Reinhard, K., & Reinhard, U. (1984). Musik der Türkei. Band 1: Die Kunstmusik.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free Press.
- Sabah. (2018, 23 Ocak). İbrahim Erkal kimdir? <https://www.sabah.com.tr/ibrahim-erkal-kimdir>
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1-65. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60281-6](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60281-6)
- Schwartz, S. H. (1994). *Beyond individualism/collectivism: New cultural dimensions of values*. Sage Publications.
- Schwartz, S. H. (2006). A theory of cultural value orientations: Explication and applications. *Comparative Sociology*, 5(2-3), 137-182. <https://doi.org/10.1163/156913306778667357>
- Schwartz, S. H. (2006). *Basic human values: An overview*. The Hebrew University of Jerusalem.
- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Schwartz, S. H., & Bardi, A. (2001). Value hierarchies across cultures: Taking a similarities perspective. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(3), 268-290.
- Schwartz, S. H., & Sagie, G. (2000). Value consensus and importance: A cross-national study. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31(4), 465-497.
- Shearman, S. M. (2008). Culture, values, and beliefs. In W. Gudykunst (Ed.), *Theorizing about intercultural communication* (pp. 73-90). Sage.
- Signell, K. L. (1977). *Makam: Modal practice in Turkish art music*. Asian Music Publications.
- Sloboda, J. A. (1986). *The musical mind: The cognitive psychology of music*. Oxford University Press.
- Solmaz, P., & MEABD, O. (2009). Popüler kültürün müzik eğitime etkisi üzerine bir değerlendirme. 8. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu* (ss. 23-25).
- Stokes, M. (1992). *The Arabesk Debate: Music and Musicians in Modern Turkey*. Oxford University Press.
- Sunar, D., & Fişek, G. O. (2005). Contemporary Turkish families. In J. L. Roopnarine & U. P. Gielen (Eds.), *Families in global perspective* (pp. 169-183). Allyn & Bacon.
- Şahin, N. (2017). *Cengiz Aytmatov'un eserlerinin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi ve ortaokul Türkçe ders kitapları için metin önerileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şahin, N. (2019). Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni adaylarının karakter ve değerler eğitimi dersine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1058-1090. <https://doi.org/10.26466/opus.569630>

- Şengül, S. (2019). Arvin masalları ve halk hikâyeleri. Aydilisanat Yayınları.
- Süğümlü, Ü., & Tekşan, K. (2018). Türkülerin Türkçe Eğitiminde Kullanılabilirliği. *Sakarya University Journal of Education*, 8(4), 286-299. <https://doi.org/10.19126/suje.480111>
- Tabak, C., & Kendirci, G. (2024). Popüler kültürde müzik ikonları ve toplumsal algı. *ASERC 1st International Conference on Humanity and Social Sciences* (ss. 264-273).
- Taydaş, O., & Sert, H. (2021). Bir popüler kültür ögesi olarak arabesk müziğin çevreden merkeze yolculuğu. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (45), 210-222. <https://doi.org/10.52642/susbed.899282>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2025). İbrahim Erkal İlkokulu- Okulumuz Hakkında. https://ibrahimerkalilkokulu.meb.k12.tr/tema/okulumuz_hakkinda.php
- Throsby, D. (2001). *Economics and culture*. Cambridge University Press.
- Tohumcu, A. (2009). *Türk Müziği Terminolojisinde yozlaşma/örnek olay analizi: Şarkı formu*.
- Tomalin, B., & Stempleski, S. (1993). *Cultural awareness*. Oxford University Press.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism & collectivism*. Westview Press.
- Trudgill, P. (2000). *Sociolinguistics: An introduction to language and society*. Penguin UK.
- Turhal, E., & Varış, Y. (2022). Türkiye’de müzik ve değerler eğitimi konularında yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizi. *Online Journal of Music Sciences*, 7(2), 264-283. <https://doi.org/10.31811/ojomus.1203790>
- Turhan, M., & Kova, Ö. (2012). Değerler eğitimi açısından Türk halk müziği ve halk ozanları: Neşet Ertaş, Âşık Mahsuni Şerif, Âşık Veysel ve Özay Gönüm bağlamında bir inceleme. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6), 117-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/22679/242177>
- Türkdoğan, O. (2008). Osmanlı’dan günümüze Türk toplum yapısı (Vol. 11). Timaş Yayınları.
- Tylor, E. B. (1871). *Primitive culture: Researches into the development of mythology, philosophy, religion, language, art, and custom* (2 vols.). John Murray.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçar, R., Demir, E., & Tarcan, Y. (2022). Din ve değişim bağlamında Türk toplumu. *Journal of Social Sciences/Toplum Bilimleri Dergisi*, 16(33).
- UNESCO. (2005). *Convention on the protection and promotion of the diversity of cultural expressions*. UNESCO.
- Uymaz, E. (2024). Arabesk melodileri: Türkiye müzik sahnesinde bir evrimin izleri. *TÜRKAV Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 231-251. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12586253>
- Van Gennep, A. (1960). *The rites of passage*. University of Chicago Press.
- Wikipedia. (2025, 17 Temmuz). İbrahim Erkal. https://tr.wikipedia.org/wiki/İbrahim_Erkal#cite_note-21

- Williams, R. (2014). *Keywords: A vocabulary of culture and society*. Oxford university press.
- Yazıcı, D. K. (2006). Değerler eğitimi'ne genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (19), 499-522.
- Yandex Haritalar. (2025). İbrahim Erkal Sok.- Aziziye. https://yandex.com.tr/harita/115821/aziziye/geo/ibrahim_erkal_sok_/5258789246/
- Yener, S. (2006). *Liseler için müzik, lise 1 ders kitabı*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). Sage.
- Yükrük, S., & Akarsu, S. (2015). İlkokul (1-4) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(4).
- Zeynal, A. (2023, 8 Aralık). İbrahim Erkal Kültür Merkezi. Erzurum Güne Bakış. <https://erzurumgunebakis.com/kose-yazilari/ibrahim-erkal-kultur-merkezi-820.html>
- Zipes, J. (2012). *The irresistible fairy tale: The cultural and social history of a genre*. Princeton University Press.

İNTİHAL RAPORU İLK SAYFASI

İbrahim AKBULUT_Son Benzerlik Sonuç Raporu

ORJİNALLİK RAPORU

%**5**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**3**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**1**

YAYINLAR

%**2**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

Submitted to Artvin Āoruh Āniversitesi

Öğrenci Ödevi

%**1**

2

ibrahimerkal.com.tr

İnternet Kaynağı

%**1**

3

erzurumsevdasi.com

İnternet Kaynağı

<%**1**

4

dergipark.org.tr

İnternet Kaynağı

<%**1**

5

www.researchgate.net

İnternet Kaynağı

<%**1**

6

acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

<%**1**

7

Submitted to The Scientific & Technological
Research Council of Turkey (TUBITAK)

Öğrenci Ödevi

<%**1**

8

www.artvin.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%**1**

9

www.apesound.de

İnternet Kaynağı

<%**1**